

gemeente
Neder-Betuwe

Jaarstukken 2015

Gemeente Neder-Betuwe

- Dodewaard
- Echteld
- IJzendoorn
- Kesteren
- Ochten
- Opheusden

Opheusden, 30 mei 2016

Behandeling in gemeenteraad
van 7 juli 2016

Behandeling in college van
12 april 2016

INHOUDSOPGAVE

JAARSTUKKEN 2015	3
VOORWOORD VAN HET COLLEGE	4
LEESWIJZER OPBOUW EN INDELING JAARSTUKKEN	6
FINANCIËLE POSITIE, RESULTAAT EN BESTEMMING	7
FINANCIËLE POSITIE	7
RESULTAATBEPALING	8
RESULTAATBESTEMMING	9
HET JAARVERSLAG	10
INHOUD VAN HET JAARVERSLAG	10
PROGRAMMAVERANTWOORDING	11
PROGRAMMA 1: BESTUUR EN DIENSTVERLENING	12
PROGRAMMA 2: OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID	18
PROGRAMMA 3: FYSIEKE LEEFOMGEVING	22
PROGRAMMA 4: ECONOMIE	30
PROGRAMMA 5: SOCIAAL DOMEIN	36
OVERZICHT VAN: ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	46
OVERZICHT VAN DE GEREALISEERDE ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	47
OVERZICHT VAN DE AANWENDING VAN HET BEDRAG VOOR ONVOORZIENE UITGAVEN	47
PARAGRAFEN	49
PARAGRAAF 1: LOKALE HEFFINGEN	50
PARAGRAAF 2: WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEHEERSING	54
PARAGRAAF 3: KAPITAALGOEDEREN	62
PARAGRAAF 4: FINANCIERING.....	66
PARAGRAAF 5: VERBONDEN PARTIJEN.....	70
PARAGRAAF 6: GRONDBELEID	90
PARAGRAAF 7: BEDRIJFSVOERING.....	100
DE JAARREKENING	103
INHOUD VAN HET JAARREKENING	104
OVERZICHT VAN GEREALISEERDE BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA VOOR BESTEMMING.....	105
OVERZICHT VAN WERKELIJKE MUTATIES IN RESERVES PER PROGRAMMA	105
OVERZICHT VAN GEREALISEERD RESULTAAT VOOR EN NA BESTEMMING	105
OVERZICHT VAN VERSCHILLEN PER PROGRAMMA	105
TOELICHTING VAN VERSCHILLEN PER PROGRAMMA	106
OVERZICHT VAN INCIDENTELE BATEN EN LASTEN.....	109
OVERZICHT BEZOLDIGING TOPFUNCTIONARISSEN	110
DE BALANS	111
DE BALANS	112
TOELICHTING OP DE BALANS	113
VERANTWOORDINGSINFORMATIE SPECIFIEKE UITKERINGEN	129
SINGLE INFORMATION SINGLE AUDIT (SISA)	130
BESLUITVORMING	131
BESLUITVORMING RAAD/16/02033.....	132
BEGROTINGSWIJZIGING	133
BEGROTINGSWIJZIGING.....	134
OVERZICHT VAN GEBRUIKTE AFKORTINGEN	135

JAARSTUKKEN 2015

Voorwoord van het college

Geachte gemeenteraad,

Hierbij bieden wij u de jaarstukken over het jaar 2015 aan. Gedurende het hele jaar legden wij verantwoording af aan u en de inwoners van Neder-Betuwe. Dit deden wij onder meer door themabijeenkomsten, informatiebijeenkomsten, beantwoording van mondelinge en schriftelijke vragen, via persberichten of persgesprekken en bestuursrapportages. Deze jaarstukken vormen het sluitstuk van de verantwoording over 2015.

Doel jaarstukken 2015

In de begroting 2015 heeft u kaders gesteld. U gaf aan welke plannen er afgelopen jaar gerealiseerd moesten worden en hoeveel middelen u daarvoor beschikbaar stelde. In deze jaarstukken geven wij aan wat er terecht is gekomen van deze plannen. Wij gaan daarbij enerzijds in op de beleidsdoelen en activiteiten in de verschillende programma's (jaarverslag). Anderzijds leggen wij verantwoording af over hoe de budgetten zijn besteed en hoe de gemeente er financieel voor staat (jaarrekening). De begroting 2015 vormde het startpunt van de zogeheten 'planning-en-control-cyclus' (P&C-cyclus) 2015. In deze documenten bepaalde u wat er op hoofdlijnen in 2015 moest gebeuren en hoeveel middelen daarvoor beschikbaar waren. Daarmee gaf u de kaders voor ons college aan. In 2015 hebben wij u via twee bestuursrapportages en een financiële decemberrapportage op de hoogte gehouden van de voortgang van het bestaande beleid en de financiële stand van zaken. Daarmee was u in de gelegenheid om bij te sturen. Met de jaarstukken 2015 wordt de P&C-cyclus 2015 afgerond. Daarmee stellen wij u in staat invulling te geven aan uw controlerende rol.

De basis voor het samenstellen van de jaarstukken wordt gevonden in artikel 197 van de Gemeentewet. De uitwerking hiervan heeft plaats gevonden met in achtneming van het gestelde in het 'Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten' (BBV).

Korte terugblik op 2015

Ondanks de economische crisis en de overheveling van de nieuwe zorgtaken naar de gemeente hebben wij uitvoering gegeven aan de door u gestelde doelen. De gestelde doelstellingen voor 2015 zijn grotendeels gehaald. Niet alleen besteden wij in dit document aandacht aan datgene dat is gerealiseerd, maar ook aan datgene dat wij op basis van de begroting voornemens waren te realiseren maar helaas niet in alle gevallen doorgang kon vinden. Voor deze inhoudelijke informatie verwijzen wij u naar het hoofdstuk 'Programmaverantwoording'.

De jaren 2014 en 2015 waren jaren waarin het sturen op financieel resultaat zeer belangrijk is gebleken. Hoewel de nadruk in de documenten uit het P&C-instrumentarium de laatste jaren ligt op besturen met minder middelen, heeft de gemeente Neder-Betuwe jaarlijks nog steeds circa € 50 miljoen te besteden. Binnen uw kaders besteedden wij dit geld aan een gevarieerd takenpakket. Enerzijds door het uitvoeren van de vele wettelijke (medebewind)taken, anderzijds door taken die wij uitvoeren vanwege onze eigen Neder-Betuwse autonome beleidskeuzen.

Wij konden in 2015 een sociaal beleid voeren en inwoners voor wie dat nodig was inkomensondersteuning geven. Wij subsidieerden instellingen die een maatschappelijke of culturele functie vervullen voor zo ver zij bijdroegen aan de door u geformuleerde doelstellingen.

Burgers werd de mogelijkheid geboden om te trouwen, de geboorte van hun kinderen aan te geven en hun paspoort en rijbewijs in ontvangst nemen.

2015 was een bijzonder jaar door de daadwerkelijke uitvoering van de drie transities in het sociale domein. Mede door de opdracht om continuïteit van zorg en maatwerk in de zorg te leveren, afgezet tegen een forse bezuinigingsopgave opgelegd door de rijksoverheid. Onze strategie om stevig aan de voorkant in onze Kernpunten en het Sociaal Team te investeren ten aanzien van menskracht en expertise heeft zijn vruchten afgeworpen. 2015 was ook het jaar om ervaringen op te doen op de vraag wat wij daadwerkelijk nodig hebben aan medewerkers op de diverse taakonderdelen, zoals de juridische en administratieve inbedding van alle zorgindicaties, de samenwerking met de Regio Rivierenland ten aanzien van de inkoop/contractmanagement en de innovaties ten aanzien van de versterking van diverse vormen van preventie en collectieve basisvoorzieningen in onze Kernen.

Via de Avri onderhielden wij het vele groen in de dorpen en de straten zijn op een sober niveau schoon gehouden en ons rioleringsstelsel is op het door u aangegeven niveau onderhouden.

Om het ontstane tekort in 2014 op de uitvoering van het beheer van de openbare ruimte incidenteel te laten was in 2015 extra inzet nodig. Deze extra inzet heeft succes gehad want in deze jaarstukken kunnen wij melden dat de uitvoering van het beheer van de openbare ruimte door de Avri binnen de beschikbare budgetten is uitgevoerd.

Wij promootten in 2015 het levensloopbestendige huis en het gebruik van zonnepanelen. Ook werd in 2015 de mogelijkheid geboden aan inwoners om gebruikt te maken van isolatiesubsidie. Het aanbieden van deze subsidie kon de ontbrekende schakel zijn voor het toepassen van spouwmuurisolatie.

Ook zorgden wij via de Avri er voor dat het huisvuil werd opgehaald en dat woningbouwontwikkelingen doorgang konden vinden. Wij leverden een bijdrage aan de ruimtelijke en economische ontwikkeling van onze gemeente.

In 2015 hebben we onderzoek gedaan naar alle eigen projecten en ruimtelijke initiatieven van derden. Vanuit de doelstelling om vanaf 1 januari 2016 met gezonde (grond)exploitaties te werken hebben we in financiële en juridische zin 'schoon schip' gemaakt. Medio 2015 is gestart met de "proeftuin" nieuwe werkwijze. Uitgangspunt is dat we geen publieke middelen investeren in ruimtelijke initiatieven van derden. Met deze nieuwe werkwijze en bijbehorend instrumentarium voeren we maximaal regie op de exploitaties en houden we grip op resultaat en financiën.

In deze jaarstukken zijn onze grondexploitaties geactualiseerd. Hoewel op een aantal terreinen voortgang wordt geboekt in de woningbouwontwikkelingen, heeft de economische situatie invloed gehad op de rendementen van de grondposities, zeker op de grondposities die in economisch gunstigere tijden zijn aangekocht.

De financiële effecten van de actualisaties van de grondexploitaties, hertaxatie van gronden, de operatie "schoonschip" en de nieuwe BBV richtlijnen voor de grondexploitaties resulteren in het ophogen van de verliesvoorziening met € 1.331.000. Voor dit negatief financieel effect zijn door u in het verleden middelen beschikbaar gesteld.

In deze jaarstukken hebben wij ons ingezet op het verder verbeteren van ons risicoprofiel. Deze jaarstukken laat een opvallende verbetering zien van ons risicoprofiel met ca. 20%. Was bij de begroting nog uitgegaan van een risico-inschatting van € 14.274.000, de risico's zijn verminderd op basis van deze jaarstukken met € 2.717.000 tot € 11.557.000. Dit effect werkt ook door naar het risicoprofiel van de op te stellen kadernota en de begroting 2017 en meerjarenraming 2018-2020.

De belangrijkste oorzaken houden verband met ontwikkelingen in de grondexploitaties zoals het project Casterhoven waarvan het risicoprofiel is verbeterd en de afwaardering van gronden die weliswaar waren voorzien in de risicoparagraaf maar konden worden afgedekt door voorzieningen. Daardoor hebben deze niet geleid tot een negatief effect op de uitkomst van de jaarstukken. Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar paragraaf 2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Nog steeds geldt dat in deze economisch krappe tijden het beheersen van onze financiële huishouding belangrijk is en blijft. De aandacht hiervoor heeft ook in 2015 effect gehad. De jaarstukken 2015 sluiten met een beperkt financieel overschot. Voor de toelichting verwijzen wij u naar het onderdeel 'Resultaatbepaling'.

Financieel resultaat

Bij de rapportage budgetten in december 2015 (peildatum: 1 november 2015) is aangegeven dat de jaarstukken over het jaar 2015 naar verwachting een overschot van € 71.566 zou laten zien. In werkelijkheid sluiten wij het boekjaar 2015 af met een overschot van € 563.873.

Het overschot van 2015 wordt voor € 339.500 beïnvloed door het feit dat een aantal budgetten niet geheel in 2015 is besteed, maar waarvoor wordt voorgesteld deze via resultaatbestemming over te hevelen naar 2016. Het gaat dan om reeds aangegane verplichtingen binnen sportvelden en terreinen, I&A gids, bestuurlijke vernieuwingen en openbare bibliotheekwerk. Wij stellen u daarom voor om € 339.500 van het behaalde resultaat te bestemmen voor nog noodzakelijk uit te voeren werkzaamheden in 2016 die gepland waren voor het jaar 2015.

Verder stellen wij u voor om het totaal tekort op de uitvoering van de drie decentralisaties van € 30.000 te onttrekken uit de bestemmingsreserve 'drie decentralisaties' en een bedrag van € 163.614 te storten in een bestemmingsreserve renovatie onderwijshuisvesting.

Het uiteindelijke overschot van deze jaarstukken van € 90.758 stellen wij voor te storten in de algemene reserve. De storting in de algemene reserve zorgt voor een verbetering van onze weerstandscapaciteit.

Voor een uiteenzetting van onze financiële positie over het jaar 2015 verwijzen wij u naar het onderdeel 'Financiële positie'. De toelichting van het behaalde resultaat over 2015 leest u in het onderdeel resultaatbepalingen bij de diverse programma's. Het voorstel over de bestemming van het positieve resultaat 2015 staat beschreven bij het onderdeel 'Resultaatbestemming'.

Ten slotte

Zoals hiervoor gesteld hebben wij de meeste van onze doelstellingen kunnen realiseren. Dit was niet mogelijk geweest zonder de inzet en betrokkenheid van onze maatschappelijke partners. Samen met het bedrijfsleven, verenigingen, kerken, scholen, zorginstellingen en betrokken inwoners werkten en werken wij aan een welvarend en leefbaar Neder-Betuwe. Een woord van dank gaat ook uit richting onze medewerkers en de medewerkers van onze verbonden partijen, omdat zij dagelijks vol enthousiasme werkten aan het bereiken van onze maatschappelijke ambities.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Neder-Betuwe

De secretaris,

De burgemeester,

Drs. M.G.J. Nijhuis - Quanjel

ir. C.W. Veerhoek

LEESWIJZER OPBOUW EN INDELING JAARSTUKKEN

Opbouw en indeling van de jaarstukken

In de begroting 2015 legde u de voornemens voor 2015 vast. In deze jaarstukken leggen wij hierover verantwoording af. De indeling van de jaarstukken sluit daarom aan op de begroting 2015. Na een voorwoord van het college, een overzicht van de financiële positie met daar in een uiteenzetting van de resultaatbepaling en resultaatbestemming vindt de verantwoording plaats.

Conform artikel 24 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten moeten de jaarstukken bestaan uit twee delen: **het jaarverslag** en **de jaarrekening**.

Het jaarverslag bestaat uit:

- de programmaverantwoording;
- de paragrafen.

De jaarrekening bestaat uit:

- de overzichten van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting;
- de balans en de toelichting;
- de bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen.

Het jaarverslag

In de programmaverantwoording is per programma aangegeven in hoeverre het programmabeleid en de voortgang van de door u benoemde speerpunten, op basis van het coalitieprogramma 'Samenwerken aan een vitale samenleving', gerealiseerd zijn. Tevens wordt aangegeven welke acties, uitgevoerd in 2015, hebben bijgedragen aan de verwezenlijking van de door u beoogde beleidsdoelen.

Paragrafen

De paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de financiële aspecten van de begroting/jaarstukken, in elke paragraaf bezien vanuit een ander perspectief. Het gaat vooral om de beleidslijnen voor beheersmatige aspecten die grote financiële gevolgen kunnen hebben en/of van belang zijn voor het realiseren van de programma's. Deze informatie komt in de begroting/jaarstukken veelal versnipperd voor en is daardoor minder inzichtelijk. De doelstelling van de paragrafen is dat de gemeenteraad de juiste en integrale informatie krijgt om zijn kaderstellende en controlerende rol ook op de beheersmatige aspecten waar te maken. De kwaliteit daarvan is immers van groot belang voor een continue, effectieve en efficiënte dienstverlening door de gemeente.

Door middel van twee bestuursrapportages en een budgetrapportage december 2015 bent u tussentijds driemaal geïnformeerd over de voortgang en realisatie van de programma's en paragrafen in 2015.

De jaarrekening

De jaarrekening geeft per programma inzicht in de opbouw van het jaarresultaat dat via een 'gezuiverd' exploitatieresultaat (resultaat exclusief de toevoegingen/onttrekkingen aan reserves) vóór bestemming leidt tot een jaarresultaat na bestemming. Andere onderdelen van de jaarrekening zijn de balans met een toelichting op de balansposten en de bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen. Het betreft hier de Single Information Single Audit (SISA)

In het laatste onderdeel treft u de advisering aan over de besluitvorming.

FINANCIËLE POSITIE, RESULTAAT EN BESTEMMING

FINANCIËLE POSITIE

Begroting voor wijziging

De begroting 2015 voor wijziging (de primitieve begroting) sloot met een overschot van € 202.201.

Begrotingswijzigingen

De financiële positie is in 2015 tussentijds door acht begrotingswijzigingen aangepast. Tevens is de financiële positie 2015 éénmalig aangepast als gevolg van de financiële consequenties die voortvloeiden uit de tweede bestuursrapportage 2014.

De grootste aanpassingen waren:

Begrotingswijziging.	1.	Convenant uitvoering bibliotheekwerk 2015-2018
Begrotingswijziging.	2.	Verordening op de heffing en invordering van precariobelasting
Begrotingswijziging	3.	Uitvoering takenpakket WOZ/Belasting/BAG
Begrotingswijziging	4.	Bestemming resultaat jaarstukken 2014
Begrotingswijziging	5.	1 ^e bestuursrapportage 2015
		✚ Incidenteel hogere lasten uitvoering algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (P1)
		✚ Incidenteel hogere lasten Invoering Werkkostenregeling (P1)
		✚ Incidenteel lagere energiekosten gemeentehuis (P1)
		✚ Incidenteel lagere bijdrage aan Regio Rivierenland in verband met jaarstukken 2014 (P1)
		✚ Realisatie stelpost onderuitputting kapitaallasten (P1)
		✚ Incidenteel hogere lasten voor de griffie (P1, AD)
		✚ Incidenteel hogere lasten overdracht brandweerkazernes (P2)
		✚ Incidentele hogere baat door verkoop gemeentelijke gronden (P3)
		✚ Incidentele hogere leges vrijstellingen (P3)
		✚ Incidenteel lagere kapitaallasten herstructurering bedrijventerrein Panhuis (P4)
		✚ Incidenteel hogere bijdrage Presikhaaf bedrijven (P5)
		✚ Incidenteel hogere uitvoeringskosten Werk & Inkomen Tiel (P5)
		✚ Incidenteel lagere kapitaallasten nieuwbouw Pantarijn (P5)
		✚ Structureel lagere lasten door vrijval stelpost prijsstijging (P1)
		✚ Structureel hogere lasten Herplaatsing personeel (P1)
		✚ Structureel lasten leges i.v.m. kostendekkendheid (P1)
		✚ Structureel hogere lasten exploitatielasten overdracht brandweerkazernes (P2)
		✚ Structureel hogere lasten Aansprakelijkheidsverzekering (P3)
		✚ Structureel lagere opbrengst Afvalstoffenheffing (AVRI) (P3)
		✚ Structureel hogere ambtelijke urentoerekening grondcomplexen (P3)
		✚ Structureel lagere lasten inzet Wabotaken t.b.v. stelpost bedrijfsvoering (P3, P1).
		✚ Structurele bijstellingen decembercirculaire 2014 (AD)
Begrotingswijziging	6.	2 ^e bestuursrapportage 2015
		✚ Voordeel i.v.m. het stoppen met de extra impuls economie speerpunt coalitieakkoord (P4)
		✚ Voordelig resultaat aanbestedingsvoordeel Wmo-hulpmiddelen (P5)
		✚ Nadelig resultaat aanbesteding leerlingenvervoer (P5)
		✚ incidentele bijstellingen meicirculaire 2015 (P5 en AD)
		✚ Bijstelling opbrengst onroerendezaakbelasting (AD)
Begrotingswijziging	7.	Vervallen
Begrotingswijziging	8.	Opvang vluchtelingen
Begrotingswijziging	9.	Rapportage besteding budgetten

Begroting na wijziging.

Na verwerking van de financiële gevolgen van de hierboven genoemde begrotingswijzigingen sloot de begroting na wijziging met een overschot van € 71.566.

Overzicht verloop financiële positie over het jaar 2015			x € 1000
Begrotingspositie begroting 2015 voor wijziging			overschot
			-202
Begrotingswijziging		20-11-2014 2e bestuursrapportage 2014	21
Begrotingswijziging	1	20-11-2014 Convenant uitvoering bibliotheekwerk 2015-2018	-10
Begrotingswijziging	2	18-12-2014 Verordening op de heffing en invordering van precariobelasting	0
Begrotingswijziging	3	04-06-2015 Uitvoering takenpakket WOZ/Belasting/BAG	-25
Begrotingswijziging	4	04-06-2015 Bestemming resultaat jaarstukken 2014	0
Begrotingswijziging	5	02-07-2015 1 ^e bestuursrapportage 2015	110
Begrotingswijziging	6	29-10-2015 2 ^e bestuursrapportage 2015	325
Begrotingswijziging	7	Vervallen	0
Begrotingswijziging	8	29-10-2015 Opvang vluchtelingen	13
Begrotingswijziging	9	10-12-2015 Rapportage besteding budgetten	-303
Totaal van de begrotingswijzigingen			Tekort
			131
Begrotingspositie begroting 2015 na wijziging			overschot
			-72
Werkelijk resultaat 2015			overschot
			-564
Verschil begroting na wijziging en werkelijk resultaat			overschot
			-492

+ is tekort - is overschot

Resultaatbepaling

Het resultaat over het jaar 2015

Het werkelijk resultaat over 2015 komt uit op een overschot van € 563.873.

De begroting na wijziging sloot met een overschot van € 71.566. Dit betekende dat wij op basis van de besteding van de budgetten per 1 november 2015 een voordelig jaarrekeningsaldo van € 71.566 verwachtten.

Hieronder volgt een overzicht van het resultaat per programma voor en na bestemming.

OVERZICHT VAN RESULTAAT VOOR EN NA BESTEMMING													
Nr: Programma's	Begroting 2015 voor wijziging			Begroting 2015 na wijziging			Rekening 2015			Verschil		Verschil	
	Lasten €	Baten €	Saldo €	Lasten €	Baten €	Saldo €	Lasten €	Baten €	Saldo €	Lasten €	Baten €		Saldo €
P1	Bestuur en Dienstverlening	4.431	-587	3.844	4.867	-625	4.242	4.635	-733	3.901	-232	-108	-340
P2	Openbare Orde en Veiligheid	2.088	-314	1.774	2.147	-280	1.867	2.473	-613	1.860	325	-333	-7
P3	Fysieke Leefomgeving	16.519	-8.852	7.667	24.095	-16.902	7.193	19.286	-11.987	7.299	-4.808	4.914	106
P4	Economie	551	-261	290	238	-294	-56	266	-302	-37	28	-8	20
P5	Sociaal Domein	28.144	-6.696	21.448	25.778	-4.188	21.590	27.908	-6.434	21.474	2.130	-2.246	-117
AD	Algemene dekkingsmiddelen	44	-33.289	-33.245	50	-33.473	-33.423	50	-33.593	-33.543		-120	-119
	Werkelijk resultaat voor bestemming	51.777	-49.999	1.779	57.174	-55.762	1.412	54.618	-53.663	955	-2.557	2.099	-458
MR	Mutaties in reserves	327	-2.307	-1.981	1.819	-3.303	-1.484	1.991	-3.510	-1.519	172	-207	-35
S	Werkelijk resultaat na bestemming	52.104	-52.306	-202	58.993	-59.065	-72	56.609	-57.173	-564	-2.385	1.892	-492
	+ = tekort - = overschot												

Overzicht van de grootste afwijkingen tussen begroting na wijziging en jaarrekening

Hieronder volgt een overzicht van afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de jaarstukken 2015. Het betreft hier afwijkingen groter dan € 25.000. Tevens is er een splitsing gemaakt tussen voordelen en nadelen en een splitsing tussen incidenteel en structureel.

Overzicht van de grootste afwijkingen tussen begroting na wijziging en jaarrekening zijn:					
	Programma	Bedrag: x € 1.000	Voordeel Nadeel	Incidenteel Structureel	
1	Bestuursorganen en bestuursondersteuning	P1	-60	Voordeel	Incidenteel
2	Saldi van kostenplaatsen	P1	-291	Voordeel	Incidenteel
3	Bijdrage pensioenvoorziening wethouders	P1	83	Nadeel	Incidenteel
4	Kostentoerekening aan grondexploitaties, overeenkomsten en initiatieven	P3	115	Nadeel	Incidenteel
5	Beleid en beheer wegen	P3	67	Nadeel	Incidenteel
6	Verkoop gemeentelijke groenstroken	P3	-26	Voordeel	Incidenteel
7	Milieubeheer	P3	-29	Voordeel	Incidenteel
8	Leges bouwvergunningen	P3	-37	Voordeel	Incidenteel
9	Bijzonder bijstand	P5	69	Nadeel	Incidenteel
10	Schulhulpverlening	P5	46	Nadeel	Incidenteel
11	Vreemdelingen	P5	-32	Voordeel	Incidenteel
12	Uitvoering decentralisatie Wmo, Jeugdwet en Participatiewet	P5	30	Nadeel	Incidenteel
13	Vrijval voorziening onderhoud onderwijshuisvesting	P5	-164	Voordeel	Incidenteel
14	Algemene uitkering uit het gemeentefonds	AD	-88	Voordeel	Incidenteel
	Overige kleine verschillen		-175	Voordeel	Incidenteel
	+ = tekort - = overschot		-492		

De verklaring van de grootste afwijkingen tussen begroting na wijziging en jaarrekening zoals deze hierboven in het overzicht zijn opgenomen worden bij de derde W-vraag (wat heeft het gekost) per programma uitvoerig toegelicht.

Resultaatbestemming

Bij de resultaatbestemming doen wij u een voorstel om het resultaat van de jaarrekening te bestemmen. Bij de resultaatbestemming onderscheiden we het bestemmen van budgetten voor activiteiten waarvan de werkzaamheden nog niet zijn afgerond (budgetoverheveling) en het bestemmen van het overschot of dekking van het tekort.

Aan u wordt een voorstel gedaan om voor de onderstaande activiteiten waarvan de werkzaamheden in 2015 niet zijn afgerond de aangegeven budgetten in 2016 beschikbaar te stellen. Voor deze posten zijn de volgende criteria strikt toegepast:

- De activiteit is niet uitgevoerd in 2015 door niet beïnvloedbare factoren;
- De activiteit kan niet ten laste van het budget voor 2016 worden uitgevoerd.

1. Vreemdelingen (€ 32.000).

Het verschil tussen de uitgaven en de vergoeding van het COA voor de opvang van vluchtelingen bedraagt € 32.000. Dit bedrag dient te worden afgezet tegen de kosten van de ambtelijke inzet (€ 32.000). Voorgesteld wordt om het bedrag van € 32.000 te bestemmen voor uitgaven in 2016 voor de inhuur van derden. Hierover hebben wij u reeds geïnformeerd in de informatiebrief aan de raad van 10 december 2015 (UIT/15/50806).

2. Openbaar bibliotheekwerk (€ 7.000).

In de decemberbrief 2015 is in totaal € 22.000 beschikbaar gesteld om extra capaciteit in te huren om de moties betreffende bibliotheekwerk op te kunnen pakken. Dit bedrag is opgesplitst in een budget van € 7.000 voor 2015 en € 15.000 voor 2016. De extra capaciteit kan pas in 2016 worden ingezet omdat besluitvorming over de bestuursopdracht medio december 2015 heeft plaatsgevonden. Voorgesteld wordt om het budget van 2015 € 7.000 te bestemmen voor uitgaven in 2016.

3. Groene sportvelden en terreinen (€ 17.500).

Door de nieuwbouw van woningen in Herenland in Opheusden zijn de parkeerplaatsen van sportvereniging DFS verdwenen. Het in de begroting 2015 opgenomen budget van € 17.500 voor het realiseren van de parkeerplaatsen heeft niet kunnen plaatsvinden door de wisseling van bestuurders bij DFS. Voorgesteld wordt om het budget van 2015 € 17.500 te bestemmen voor uitvoering in 2016.

4. I&A Gids (€ 278.000).

Op 18 december 2014 heeft de Raad de programmagids I&A 2015 vastgesteld en € 485.130 beschikbaar gesteld voor uitvoering van de beschreven onderdelen in de Programmagids I&A 2015. De projecten die in 2015 nog niet zijn afgerond betreffen projecten die wel zijn gestart maar die een langere doorlooptijd hebben dan 1 jaar, een planningsafhankelijkheid hebben van externe partijen of veroorzaakt zijn door een capaciteitsprobleem waardoor zij later gestart zijn. Voorgesteld wordt om het resterende budget van € 278.000 te bestemmen voor 2016 voor afronding van de projecten die gestart zijn in 2016.

5. Gemeenteraad (€ 5.000)

In 2015 besloot u voor 2015 een budget van € 5.000 beschikbaar te stellen voor bestuurlijke vernieuwing en voor de navolgende jaren structureel € 2.500. In 2015 lag de nadruk op de voorbereidende activiteiten voor een nieuwe wijze van vergaderen. In 2016 zal het traject bestuurlijke vernieuwing zich verder gaan ontwikkelen. Voorgesteld wordt om het resterende budget van 2015 € 4.735 te bestemmen voor uitvoering in 2016.

6. Onttrekking Reserve Drie Decentralisaties (- € 30.000)

Voor de uitvoering van de drie decentralisatie is in 2015 € 30.000 meer besteed dan geraamd. Deze overschrijding wordt onttrokken aan de reserve drie decentralisaties.

7. Storting bestemmingsreserve renovatie onderwijshuisvesting (€ 164.000)

Het doel van de voorziening onderhoud huisvesting onderwijs is het egaliseren van de kosten voor onderhoud en vervanging van de schoolgebouwen voor het openbaar en bijzonder basisonderwijs. Met ingang 2015 is het buitenonderhoud primair en speciaal onderwijs overgeheveld naar de schoolbesturen. Aangezien voor deze voorziening geen beheerplan ten grondslag meer ligt stellen wij u voor deze voorziening op te heffen en deze middelen te storten in een bestemmingsreserve renovatie onderwijshuisvesting.

8. Storting overschot Jaarstukken 2015 in de algemene reserve (€ 90.758).

Omdat de bestemmingen van middelen bij deze jaarstukken minder zijn dan het aanwezige jaarrekeningoverschot wordt het overschot gestort in de algemene reserve.

HET JAARVERSLAG

Inhoud van het Jaarverslag

De jaarstukken van een gemeente bestaan volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincie en gemeenten (artikel 24 BBV) uit een jaarverslag en een jaarrekening. De gemeenteraad heeft in het duale stelsel volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende taken. Het jaarverslag ondersteunt de gemeenteraad bij deze taken, maar omdat het gaat om een terugblik op een afgesloten boekjaar is daarbij vooral de controlerende rol van de raad aan de orde.

Het jaarverslag bestaat uit een programmaverantwoording en de paragrafen.

Programmaverantwoording:

Daartoe dient de programmaverantwoording te zijn ingedeeld in overeenstemming met de programma's zoals deze bij de begroting zijn opgenomen. Per programma dienen de gerealiseerde maatschappelijke effecten te worden beschreven evenals de wijze waarop de maatschappelijke effecten zijn nagestreefd en met welke gerealiseerde baten en lasten. Veel programma's kennen een meerjarig karakter. Dit betekent dat een programmaverantwoording ook kan aangeven welke doelstellingen voor een of meerdere begrotingsjaren geleden zijn gesteld. Vervolgens wordt de stand van zaken weergegeven. In de praktijk wordt het wel als problematisch ervaren dat zowel in het jaarverslag als in de jaarrekening volgens de wettelijke voorschriften ingegaan dient te worden op de verschillen tussen begrote en gerealiseerde bedragen. Ter vermijding van doublures wordt daarom soms gebruik gemaakt van verwijzing naar andere onderdelen van de jaarstukken.

Betekenis en toepassing van de kleuren

In deze jaarstukken wordt het stoplichtenmodel gebruikt om de realisatie van het beleid aan te geven. Per programmaonderdeel stellen we de volgende vragen ten aanzien van resultaat, tijd en middelen:

Resultaat: Is het gelukt om de beleidsinhoudelijke afspraken te realiseren of ligt de realisatie op schema?
Tijd: Is het gewenste (deel)resultaat gerealiseerd of ligt de realisatie op schema?
Middelen: Zijn de toegekende middelen toereikend?

Resultaat en Tijd

Onder Resultaat en Tijd is de betekenis van de antwoordkleuren als volgt:

	Het resultaat is behaald en de uitvoering verloopt volgens planning.
	Het resultaat is deels behaald en de uitvoering verloopt niet geheel volgens planning. Beleidsmatige toelichting waarom het resultaat deels is behaald vindt plaats bij het speerpunt zelf.
	Het resultaat is niet behaald en de uitvoering verloopt niet volgens planning Beleidsmatige toelichting waarom het resultaat niet is behaald vindt plaats bij het speerpunt zelf.

Middelen

Onder Middelen is de betekenis van de antwoordkleuren als volgt:

	De uitvoering van het resultaat is binnen het beschikbaar gestelde budget uitgevoerd.
	De uitvoering van het resultaat wordt naar alle waarschijnlijkheid niet binnen het beschikbaar gestelde budget uitgevoerd. Het budget dreigt te worden overschreden.
	De uitvoering van het resultaat is niet binnen het beschikbaar gestelde budget uitgevoerd. Het budget is overschreden. Financiële toelichting van de afwijking vindt plaats per programma bij het onderwerp 'Wat mag het kosten?'

Ontwikkelingen sinds de tweede bestuursrapportage helder in beeld

Om de verschillen met de tweede bestuursrapportage 2015 in één oogopslag inzichtelijk te maken, gebruiken we de symbolen ▲ en ▼. Alle vlakjes zonder één van beide symbolen hebben dus dezelfde kleur als in de eerste bestuursrapportage 2015.

	Sinds de tweede bestuursrapportage is er vooruitgang geboekt (van rood/oranje naar groen of van rood naar oranje).

	Sinds de tweede bestuursrapportage is er achteruitgang geboekt (van groen naar oranje/rood of van oranje naar rood).

De paragrafen:

Een ander onderdeel van het jaarverslag bestaat uit de paragrafen. Conform het Besluit Begroting en Verantwoording provincie en gemeenten (artikelen 9 en 26 BBV) zijn er zeven paragrafen verplicht voorgeschreven: (1) Lokale heffingen, (2) Risicomanagement en weerstandvermogen, (3) Onderhoud kapitaalgoederen, (4) Financiering, (5) Verbonden partijen, (6) Grondbeleid en (7) Bedrijfsvoering. De paragrafen bevatten de verantwoording van wat in de overeenkomstige paragrafen bij de begroting is opgenomen.

Financiële afwijkingen groter dan € 25.000

Per programma worden de afwijkingen van de derde W-vraag ('Wat het gekost?') weergegeven en daaronder, voor zover de afwijkingen groter zijn dan € 25.000, kort toegelicht. Dit geldt ook voor het overzicht algemene dekkingsmiddelen Afwijkingen kleiner dan € 25.000 worden per programma getotaliseerd in overige kleine verschillen. Ook wordt inzicht gegeven in de stand en besteding van het budget onvoorziene uitgaven. Over de ontwikkelingen in de paragrafen wordt - alleen in de begroting en in de jaarstukken gerapporteerd. Wel wordt- over belangrijke actuele ontwikkelingen in de paragrafen gerapporteerd.

PROGRAMMAVERANTWOORDING

- Programma 1: Bestuur en Dienstverlening
- Programma 2: Openbare orde en Veiligheid
- Programma 3: Fysieke Leefomgeving
- Programma 4: Economie
- Programma 5: Sociaal Domein

Programma 1: Bestuur en Dienstverlening

Missie

Bestuur en organisatie staan ten dienste van de inwoners. We redeneren 'van buiten naar binnen'. Onze bestuurders en medewerkers staan met beide benen in de maatschappij, zodat zij inwoners en maatschappelijke partners op serieuze wijze kunnen betrekken bij voor hen belangrijke vraagstukken. Wij informeren onze inwoners goed en tijdig over het gemeentelijke beleid. We voeren onze taken snel, adequaat, klantgericht en klantvriendelijk uit. De wensen van onze inwoners zijn het uitgangspunt van onze dienstverlening. Kernwaarden die belangrijk zijn voor onze dienstverlening zijn: interactiviteit, pro-activiteit, betrouwbaarheid en persoonlijk contact. Waar het voor het bereiken van onze lokale ambities nodig is om met andere overheden samen te werken, doen wij dat op een slimme manier. We zien de gemeenschappelijke regelingen die voor ons taken uitvoeren als een verlengstuk van de gemeente; zij verdienen serieuze aandacht, sturing en waardering.

Ontwikkelingen

Bestuur

Stabiliteit in het gemeentebestuur is van groot belang om in hectische tijden goede bestuurlijke keuzes te kunnen maken. Raad en college hechten mede daarom veel waarde aan een gezonde bestuurscultuur. Belangrijke thema's daarin zijn samen steeds beter willen worden, rolverdeling, afspraken nakomen, een prettige en open werksfeer, respect en – uiteraard – integriteit.

Communicatie

We richten ons meer dan voorheen op resultaten die door de samenleving zelf worden gevraagd, en waarin belanghebbenden, zoals inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties ook actief willen participeren. Daarom redeneren we, als maatschappelijk relevante beleids- en uitvoeringsvraagstukken op de agenda gezet worden, van 'buiten naar binnen'. Een goede communicatie met en serieuze betrokkenheid van inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners is daarbij cruciaal. Uiteraard laten we hen in een vroeg stadium meedenken. Om dit te realiseren, is het noodzakelijk doelgroepen pro-actief, tijdig, gepland, op maat en met zo min mogelijk misverstanden te benaderen. Dit geldt voor alle beleidsvelden van de gemeente en steeds zowel bij de voorbereiding als bij de uitvoering. In 2015 stelde de gemeenteraad het Communicatiebeleidsplan vast. Een implementatieplan is opgesteld voor het invoeren in fases van een aantal zaken ter verbetering van de communicatie met inwoners, zoals die zijn genoemd in het Communicatiebeleidsplan. Aan een aantal wordt inmiddels gewerkt. In de raadsvergadering van 17 september 2015 is de Participatie- en inspraakverordening vastgesteld.

Dienstverlening

De wereld verandert. Dat heeft ook gevolgen voor de rol van de overheid en het contact van die overheid met inwoners. We gaan steeds meer diensten digitaliseren, zoals beschreven in de projecten "Digitale Overheid 2017" en "Digitale Agenda 2020". In 2015 is men inmiddels gestart met onderzoek en uitvoering van deze projecten. Het beoogde doel is dat burgers de overheid sneller en makkelijker kunnen vinden en dat ze plaats- en tijdsafhankelijk zaken kunnen doen met de overheid. Hiermee geven burgers en bedrijven beter aan hoe de overheid haar dienstverlening naar hen moet invullen. Wij passen onze dienstverleningsprocessen hierop adequaat aan.

Operatie Basisregistratie Personen (BRP)

De komende jaren wordt de gemeentelijke basisadministratie voor persoonsgegevens (GBA) vervangen door de Basisregistratie Personen (BRP). De BRP maakt deel uit van het stelsel van basisregistraties. De BRP bevat persoonsgegevens van ingezetenen en niet-ingezetenen. De BRP is een volledige digitale voorziening die onder andere plaats onafhankelijke dienstverlening mogelijk maakt, zeven dagen per week, vierentwintig uur per dag. Het doel van het realiseren van voorzieningen voor de BRP is de kwaliteit van de gegevens en daardoor de dienstverlening te verbeteren. Dit moet leiden tot een efficiënte en betrouwbare manier van invoeren, opslaan, beheren en verstrekken van persoonsgegevens, waarbij persoonsgegevens direct beschikbaar zijn en wijzigingen direct verwerkt worden. Aansluiting op de BRP zal plaatsvinden in de periode 2016 – 2018.

Verkiezingen

Op 18 maart 2015 vonden gecombineerde verkiezingen plaats, namelijk die van de Provinciale Staten en het Waterschap. Deze combinatie heeft geresulteerd in een verdubbeling van de opkomst voor de Waterschapsverkiezingen. De verkiezingen zijn zonder incidenten verlopen. Daarnaast hebben bij deze verkiezingen 25 gemeenten meegedaan aan een experiment met het centraal tellen van de stemmen. In de periode 2017 – 2019 vinden nog een drietal verkiezingen plaats (2017: Tweede kamer, 2018: gemeenteraad en 2019: Europees Parlement). Daarnaast kunnen kiesgerechtigden een referendum aanvragen over nieuw aangenomen wetgeving. Het referendum geeft kiesgerechtigden de mogelijkheid zich voor of tegen een bepaalde wet uit te spreken, maar de uitslag is niet bindend. De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van de stemming voor het referendum. Eind 2015 zijn voorbereidingen getroffen voor het referendum over het associatieverdrag Oekraïne op 6 april 2016.

Bestuurlijke samenwerking

Zelfstandigheid is het uitgangspunt van de gemeente Neder-Betuwe. Over de vraag hoe robuust onze gemeente op lange termijn in zelfstandigheid kan opereren stuurde het college de raad op 25 juni 2015 een brief (D/UIT/15/45610). Op moment van schrijven is nog niet bekend of en op welke wijze de raad naar aanleiding van deze brief over dit onderwerp wil discussiëren. Tegelijkertijd willen we onze kwaliteit van dienstverlening verbeteren. Door onze kleine omvang, ons brede takenpakket en onze beperkte financiële middelen zijn we kwetsbaar. Daarom ligt samenwerking met andere partijen voor de hand. Een goede sturing op al onze samenwerkingsverbanden is cruciaal (zie daartoe de paragraaf 'Verbonden partijen'). Op beleidsgebied werken we vooral met de andere in Regio Rivierenland deelnemende gemeenten samen. In 2015 zijn de raden en colleges in Rivierenland gestart met een nieuwe wijze van onderlinge samenwerking. Ook komt dit jaar duidelijkheid over een opvolger van het huidige Regiocontract, waarin de provincie en de gemeenten in Regio Rivierenland afspraken maken over gedeelde doelen en de financiering van projecten om die doelen te bereiken. Naar verwachting krijgen de 'stedelijke' gemeenten in Rivierenland daarin een voortrekkersrol.

Actuele kaderstellende beleidsnota's

- ◆ Communicatiebeleidsplan 2015
- ◆ Klanthandvest gemeente Neder-Betuwe
- ◆ Inspraakverordening gemeente Neder-Betuwe
- ◆ Verordening burgerinitiatief Neder-Betuwe
- ◆ Regiocontract 2012-2015
- ◆ Regionale visie Verrassend Rivierenland. Waard om bij stil te staan
- ◆ Nieuwe wijze van onderlinge samenwerking in Rivierenland
- ◆ Implementatieplan Klantcontactcentrum (raadsbesluit 6 maart 2014)

Thema's

1.1 Bestuurs- en organisatiecultuur

Wij wilden bereiken:		Wat zouden wij ervoor doen?		Verantwoording/voortgang	
				Resultaat/tijd	Middelen
A	Behouden van een gezonde bestuurs- en organisatiecultuur.	A1.	Continueren van het ingezette cultuurtraject met actieve betrokkenheid van college, MT en alle medewerkers.		
		A2.	Aandacht besteden aan bestuurlijke integriteit.		
		A3.	Beoordelen van medewerkers naast vakinhoudelijke kennis op houding en gedrag, w.o. klant-, samenwerkings- en resultaatgericht werken.		

1.2 Bestuurlijke samenwerking

Wij wilden bereiken:		Wat zouden wij ervoor doen?		Verantwoording/voortgang	
				Resultaat/tijd	Middelen
A	Slim samenwerken met andere gemeenten om onze lokale ambities te bereiken.	A1.	Samenwerken met buurgemeenten en via gemeenschappelijke uitvoeringsdiensten op beleidsarme taken om kosten te besparen, kwetsbaarheid te verminderen en expertise te benutten.	▲	
		A2.	Continueren en (daar waar het onze lokale ambities ten goede komt) uitbouwen van de samenwerking op beleidsvelden via o.m. Regio Rivierenland.		
		A3.	Houden van een jaarlijkse thema-avond voor de raad over sturing op verbonden partijen.		
B	Optimaal benutten gelden hogere overheden.	B1.	Uitvoeren van plannen in het kader van het Regiocontract 2012-2015.		
		B2.	Samenwerken in Regio Rivierenland om het Regiocontract 2015-2018 zo veel mogelijk bij onze ambities aan te laten sluiten.		
			Toelichting: In de loop van 2015 is duidelijk geworden dat er geen nieuw regiocontact komt. In de komende periode stelt de Provincie Gelderland via de regionale gebiedsopgaven via cofinanciering mogelijk middelen beschikbaar.		
		B3.	Maken van keuzes ten aanzien van de onderwerpen waar qua lobby de bestuurlijke focus ligt (prioritering).		
		Toelichting: Zie toelichting bij B4.			
		B4.	Lobbytrajecten samen met raad opzetten.		
Toelichting: Dit jaar zijn hierin nog geen bestuurlijke stappen gezet. Er is evenwel een regionale notitie in voorbereiding, die de uitgangspunten voor lobby op regionaal niveau bevat. Wij zijn ervan overtuigd dat lobby vooral vanuit regionaal verband zin heeft. Als de regionale notitie gereed is, biedt dit wellicht handvatten om met de raad het gesprek aan te gaan op welke onderwerpen de raad(sleden) welke acties kunnen opzetten.					

1.3 Communicatie en Dienstverlening

Wij wilden bereiken:		Wat zouden wij ervoor doen?		Verantwoording/voortgang	
				Resultaat/tijd	Middelen
A	Tijdige en proactieve participatie van inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers bij de voorbereiding en uitvoering van besluitvorming.	A1.	Uitvoering geven aan het in 2015 vastgestelde communicatiebeleidsplan.		
		A2.	Beoordelen medewerkers op de kerncompetentie 'klantgerichtheid' binnen de HRM-gesprekscyclus.		
		A3.	Bezoeken van wijken, bedrijven en maatschappelijke organisaties door college en raad.		
B	Onze communicatie aan de balie, via de telefoon en via internet is snel, adequaat en klantgericht volgens de normen van het kwaliteitshandvest	B1.	Verdere uitbouw van KCC naar 'De overheid geeft antwoord' en van onze dienstverlening conform ons klanthandvest.		
		B2.	Afhandeling van alle bij het KCC binnenkomende vragen vindt voor minimaal 80% direct (zonder doorverbinden) en correct plaats.		
		B3.	Nagaan welke regels en controleprocedures onnodig zijn en deze schrappen (activiteit gereed: 31 december 2016).		
		B4.	Aan de orde stellen van eventuele knelpunten die zich voordoen in de communicatie door de gemeenschappelijke regelingen waarvan wij lid zijn.		

Wat heeft het gekost?

P1 Programma: Bestuur en Dienstverlening						
Bedragen x € 1.000				Begroot na wijziging 2015	Begroot na wijziging 2015	Rekening 2015
Lasten				4.431	4.867	4.635
Baten				-587	-625	-733
Exploitatieresultaat				3.844	4.242	3.901

Analyse van het verschil per programma						
Nr.	Programma			Begroot na wijziging 2015	Rekening 2015	Vershill
P1	Bestuur en Dienstverlening					
Lasten				4.867	4.635	-232
Baten				-625	-733	-108
+ = nadeel - = voordeel				4.242	3.901	-340

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening (verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)				Programma	1

Bestuursorganen en bestuursondersteuning (voordeel € 60.000 incidenteel)

Zoals u kunt vernemen in de paragraaf bedrijfsvoering is op de personeelslasten raadsleden, burgerraadsleden, college en griffie sprake van een incidenteel voordeel van € 32.395. Op het gebied van bestuursorganen en bestuursondersteuning is sprake van diverse incidentele onbenutte budgetten (vergoedingen, diensten, verbruiksgoederen) voor een bedrag van € 27.605. In totaliteit is derhalve een incidenteel voordeel behaald op de budgetten van bestuursorganen en bestuursondersteuning van in totaliteit € 60.000 (€ 32.395 + € 27.605).

Bijdrage pensioenvoorziening Wethouders (nadeel € 83.000 incidenteel)

Volgens de actuariële berekening dient de pensioenverplichting wethouders met € 83.000 te verhoogd. Deze verhoging stond gepland voor het jaar 2016. Deze wordt bij deze jaarstukken 2015 verplaatst naar 2015. Dit houdt in dat u in de jaarstukken 2015 een extra last ziet van € 83.000. Het voordeel voor 2016 zal verwerkt worden in de 2^e bestuursrapportage 2016.

Saldi van Kostenplaatsen (voordeel € 291.000 incidenteel).

Op het saldi van kostenplaatsen is een eenmalig voordeel ontstaan van € 291.000. Dit voordeel heeft betrekking op de volgende onderdelen:

- Programmagids I&A: er is sprake van een niet besteed budget van in totaal € 278.000 met betrekking tot het jaar 2015. Dit betreffen diverse projecten die in gang zijn gezet in 2015 en nog niet afgelopen zijn. U kunt hierbij denken aan o.a. Basisregistratie Grootchalige Topografie, Basisregistratie Kadaster, GEO informatieplan/applicaties, verplichtingenadministratie en het managementinformatiesysteem. Omdat het hier lopende projecten betreffen die in 2016 worden afgerond wordt u voorgesteld om bij de bestemming van het saldo van de jaarstukken het bedrag van € 278.000 te bestemmen voor 2016.
- Voorziening reorganisatie: zoals u in de paragraaf bedrijfsvoering kunt lezen is een extra dotatie nodig voor de voorziening reorganisatie. Het betreft hier een eenmalige extra storting van € 118.000.
- Overige personeelslasten: op het budget van overige personeelslasten, zoals in de paragraaf bedrijfsvoering staat opgenomen, is sprake van een incidentele onderuitputting voor een bedrag van € 75.000.
- ICT: op de reguliere ICT budgetten is sprake van incidentele onderuitputting van afgerond € 20.000.
- Inhuur derden: het totale voordeel op inhuur derden is zoals gemeld in de paragraaf bedrijfsvoering € 35.410
- Overig: verder is nog sprake van diverse kleine overige kleine voordelen van € 590.

Zodoende is in totaliteit op het saldi van kostenplaatsen sprake van een incidenteel voordeel van afgerond € 291.000 (€ 278.000 voordeel, € 118.000 nadeel, € 75.000 voordeel, € 20.000 voordeel, € 35.410 voordeel en € 590 voordeel).

Overige kleine verschillen (voordeel € 72.000 incidenteel).

Investeringsen

Op programma 1 Bestuur en Dienstverlening is geen sprake van investeringen

Mutaties in reserves

P1 Programma: Bestuur en Dienstverlening		Mutaties in reserves		
Bedragen x € 1.000		Begroot voor wijziging 2015	Begroot na wijziging 2015	Rekening 2015
Lasten		50	75	75
Baten			-206	-206
Exploitatieresultaat		50	-131	-131

Analyse van het verschil in mutaties in reserves per programma				
Nr.	Programma	Begroot na wijziging 2015	Rekening 2015	Vershil
P1	Bestuur en Dienstverlening			
Lasten		75	75	
Baten		-206	-206	
+ = nadeel - = voordeel		-131	-131	

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening (verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)		Programma	1

Geen verschillen te verklaren

Programma 2: Openbare Orde en Veiligheid

Missie

Neder-Betuwe is een gemeente waar iedereen zich veilig voelt met een lokale overheid die zich daarvoor aantoonbaar inzet. Spelregels en grenzen zijn helder. Er wordt snel en merkbaar opgetreden tegen overlast en criminaliteit. Wij stimuleren burgers, bezoekers, ondernemers en veiligheidspartners om vanuit hun eigen verantwoordelijkheid bij te dragen aan de veiligheid binnen de gemeente.

Ontwikkelingen

Bijdrage Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

Het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid buigt zich dit jaar over een nieuwe verdeelsystematiek. Zodra hierover meer duidelijkheid is informeren wij u hierover.

Actuele kaderstellende beleidsnota's

- ◆ Kadernota Integraal Veiligheidsbeleid 2014-2018 (Raadsbesluit 5 juni 2014)
- ◆ Jaarplan Veiligheid 2016
- ◆ Veiligheidsstrategie 2014-2018 Oost-Nederland 'Een Veiliger Oost-Nederland door betrokken samenwerking'
- ◆ Meerjarenbeleidsplan 2014-2018 Politie (opgesteld conform de wet Nationale Politie)
- ◆ Plan van aanpak/draaiboek Oud en Nieuw
- ◆ Regionaal Crisisplan
- ◆ Rampenplan en Rampenbestrijdingsplannen
- ◆ Preventie- en Handhavingsplan uitvoering Drank- en Horecawet 2014-2018 (Raadsbesluit 5 juni 2014)
- ◆ Algemene Plaatselijke verordening Gemeente Neder-Betuwe 2015
- ◆ Startnotitie Neder-Betuwe Gezond! (raadsbesluit 31 oktober 2013)
- ◆ Uitvoeringsplan Sociaal economische gezondheidsverschillen
- ◆ Beleidsnota Externe Veiligheid Neder-Betuwe 2015-2018

Thema's

2.1 Openbare orde en veiligheid

Wij wilden bereiken:		Wat zouden wij ervoor doen?		Verantwoording/voortgang		
				Resultaat/tijd	Middelen	
A	Veilige gemeente, integrale aanpak.	A1.	Uitvoeren van de Kadernota Veiligheid 2014-2018 en de APV.			
		A2.	Stimuleren van gerichte voorlichting en preventieve maatregelen om het aantal inbraken te verminderen.			
		A3.	Aanbieden door Bureau Halt op de basisscholen van voorlichting over criminaliteit, normen en waarden, groepsdruk, overlast, overlast rondom de jaarwisseling (project oud nieuw), respect en digipesten.			
		A4.	Blijven participeren in het Veiligheidshuis.			
		A5.	Uitvoering geven aan de voortgezette kadernota Veiligheidsbeleid. (Jaarplan veiligheid 2016)			
B	Voorkomen van vernielingen en verhalen van schade.	B1.	Voortzetten project 'Vandalisme-offensief'.			
		B2.	Aangifte doen van alle vernielingen die aan gemeentelijke eigendommen worden aangericht en indien de dader bekend is de schade verhalen.			
		B3.	Regelmatig een overzicht van de aangerichte schade in de krant publiceren; bij grote aangerichte schades gaat ook een Burgernet-bericht uit.			
		B4.	Tegengaan van aanstootgevende reclame-uitingen (<i>alert reageren, binnen onze bevoegdheden</i>).			
C	Zo min mogelijk alcoholmisbruik, drugsgebruik en drugshandel	C1.	Regionaal hennepsteelt convenant (18 gemeenten) is in 2015 opgesteld. Regionaal uitvoeringsconvenant is in 2015 opgesteld. Burgemeester heeft in 2015 het beleid op grond van artikel 13b Opiumwet vastgesteld.			
		C2.	Communiceren naar de inwoners over de 'aanpak hennepsteelt' via het Magazine NB en de gemeentelijke website.			
		C3.	Bevorderen dat de politie daadkrachtig optreedt vooral tegen de overlast van drugshandel en gericht onderzoek verricht op locaties waarover signalen binnenkomen dat er wordt gedeald.			
		C4.	Uitvoeren van het drank- en horecabeleid.			
		C5.	Aanbieden preventie/voorlichting lessen over alcohol, roken en blowen aan alle scholen.	▼		
		Toelichting In 2015 is uit onderzoek gebleken dat dit op de basisscholen geen effectieve manier is om leerlingen te bereiken. Daarom is ervoor gekozen deze middelen in te zetten voor inzet van IrisZorg in het Sociaal Team. Voor de scholen van voortgezet onderwijs blijft IrisZorg deze preventieve lessen wel aanbieden.				
		C6.	Inzetten straathoekwerker van IrisZorg en 'Iris in de Buurt' voor gerichte persoonlijke hulpverlening bij alcoholproblematiek.	▼		
		Toelichting In 2015 is de methode Iris in de Buurt uitgevoerd via inzet van IrisZorg in het Sociaal Team. Straathoekwerk wordt apart ingehuurd.				
D	Op zondag zijn de winkels gesloten.	D1.	Uitvoering geven aan bestaande winkeltijdenverordening.			
E	De naleving van de leeftijdsgrens op basis van de Drank & Horecawet door alcoholverstrekkers (horeca, sportverenigingen supermarkten en slijterijen), stijgt van 10% in 2013 tot boven de 40% eind 2015.	E1.	Informatieverstrekken aan en communicatie met alcoholverstrekkers.			
		E2.	Samenwerking met politie, ondernemers, verenigingen, scholen en gezondheidsorganisaties.			
		E3.	Organiseren van toezicht en handhaving volgens het vastgestelde Preventie- en Handavingsplan uitvoering Drank- en Horecawet 2014-2018.			
		Toelichting De acties die we inzetten ter uitvoering van het preventie-en handavingsplan zoals communicatie/toezicht/lik-op-stuk/publicaties e.d. zal leiden tot het naleven van de leeftijdsgrens op basis van de Drank & Horecawet. In 2015 is hier verder op ingespeeld door dit te toetsen middels een herhaling van een (regionaal) 'mystery shop'-onderzoek en zijn er confrontatie audits met jongeren waarbij de toezichthouder de ondernemer of het bestuur direct informeert over regelgeving. In 2016 wordt hier vervolg aan gegeven.				

2.2 Programmaonderdeel Hulpdiensten

Wij wilden bereiken:		Wat zouden wij ervoor doen?	Verantwoording/voortgang	
			Resultaat/tijd	Middelen
A	De aanrijdtijden van de hulpdiensten voldoen aan de landelijke vijftienminutennorm en de overschrijding daarvan bedraagt maximaal 5%. 0.	1A1 In 2013 was het percentage spoedeisende ritten binnen de normtijd van de ambulance 90,3% Om dit te verbeteren is de ambulancepost in Kesteren ook 's nachts bezet. Hiermee is in de eerste helft van 2014 de opkomsttijd voor Neder-Betuwe gestegen naar 92,2%. In het eerste halfjaar 2015 is het percentage gestegen naar 94,6% (Dodewaard, Kesteren, Ochten 100%, Echteld 90%, Opheusden 86,1%) De 95% is nog niet gehaald. Uit de jaarrapportage 2015 van de Regionale Ambulancevoorziening (RAV) van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid, blijkt dat 90,6% van de spoedritten gehaald worden binnen de norm van 15 minuten. Het 's nachts bezetten van de ambulancepost van Kesteren heeft nog niet tot de gewenste doelstelling van 95% geleid. Het blijft de vraag of de 95% serieus haalbaar is. Op korte termijn wordt een overleg met de RAV ingepland. Tijdens dit overleg wordt dit probleem besproken en er zal gekeken worden naar mogelijke verbeterpunten/oplossingen.)	▼	
B	Adequate brandweezorg, crisisbeheersing en rampenbestrijding	B1 Bij de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ) aandringen op handhaving van de norm voor opkomsttijden van de brandweer. De gemiddelde opkomsttijd voor de eerste tankautospuuit lag in 2014 op 8.38 minuten. In het eerste kw 2015 op 8.64 minuten. In het laatste kw 2015 ligt de gemiddelde opkomsttijd voor de eerste tankautospuuit op 7,12 minuten. <i>Toelichting: Het brand- en hulpverleningsrisicoprofiel is inmiddels bestuurlijk vastgesteld. Hierop volgend wordt er momenteel gewerkt aan een dekkingsplan dat in het najaar 2015 gereed dient te zijn. Inmiddels is bekend dat het nog in ontwikkeling is en verwacht wordt dat het gereed is in de loop van 2016.</i>		
		B2. Op dit moment zijn er 120 vrijwilligers in de gemeente Neder-Betuwe actief voor Hartslag.nu en zijn er 7 AED-apparaten aangemeld. Bij een telefonische 1-1-2 melding van een (mogelijke) circulatiestilstand wordt een ambulance ingeschakeld en maximaal 30 burgerhulpverleners. De lokale EHBO verenigingen zijn de leveranciers van de burgerhulpverleners.		

Wat heeft het gekost?

P2 Programma: Openbare Orde en Veiligheid				Begroot voor	Begroot na	Rekening
Bedragen x € 1.000				wijziging 2015	wijziging 2015	2015
Lasten				2.088	2.147	2.473
Baten				-314	-280	-613
Exploitatieresultaat				1.774	1.867	1.860
Analyse van het verschil per programma						
Nr.	Programma			Begroot na	Rekening	Verschi
P2	Openbare Orde en Veiligheid			wijziging 2015	2015	
Lasten				2.147	2.473	325
Baten				-280	-613	-333
+ = nadeel - = voordeel				1.867	1.860	-7

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening		Programma	2
(verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)			

Opsporing en ruiming van conventionele explosieven (CE).

Binnen programma 1 "Openbare Orde en Veiligheid" is een forse afwijking van € 327.000 aanwezig tussen de geraamde lasten en baten conform begroting na wijziging en de werkelijkheid conform de jaarstukken 2015.

Deze forse afwijking is als volgt te verklaren:

Voor de kosten van het opsporen en ruimen van conventionele explosieven (CE) is door het rijk een nieuwe regelingen getroffen.

Het rijk biedt de mogelijkheid om een tegemoetkoming (70%) aan te vragen voor gemaakte kosten voor de opsporing en ruiming van CE. De aanvraag hiertoe moet vergezeld gaan met een raadsbesluit waarin de totale uitgaven die daartoe in 2015 zijn gemaakt.

De totale uitgaven voor 2015 voor het opsporing en ruiming van conventionele explosieven (CE) bedraagt € 327.000.

Door voor 1 maart 2016 een suppletieverzoek uit het gemeentefonds in te dienen bij het rijk wordt een recht (baat) verkregen van € 229.000. Dekking van het te kort, zijnde € 98.000, wordt gevonden door een onttrekking uit de reserve "ruimen van conventionele explosieven. Met deze nieuwe werkwijze was in de begroting geen rekening gehouden.

Overige kleine verschillen (voordeel € 7.000 incidenteel)

Investeringen

Op programma 2 Openbare orde en Veiligheid is geen sprake van investeringen

Mutaties in reserves

Op programma 2 Openbare orde en Veiligheid is geen sprake mutaties in reserves

Programma 3: Fysieke Leefomgeving

Missie

Neder-Betuwe is een veilige, schone, aantrekkelijke en gevarieerde gemeente en bekend als hét laanboomcentrum van Nederland respectievelijk Europa. Wij werken samen met bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties aan het behoud en de ontwikkeling van een duurzame, vitale gemeente.

We streven naar een evenwichtige ruimtelijke ordening waarbij landschappelijke waarden worden behouden. De woningvoorraad is kwalitatief op orde en wordt voortdurend afgestemd op de behoefte. Nieuwe kansen en ontwikkelingen worden aangegrepen om de aanwezige ruimtelijke kwaliteiten te versterken.

Ontwikkelingen

Actualisering Bestemmingsplannen

In de periode 2008 - 2014 zijn alle bestemmingsplannen geactualiseerd. Wij werken op dit moment aan een notitie Beheer R0data. Hierin wordt o.a. meegenomen hoe we onze bestemmingsplannen actueel kunnen houden. De komende jaren zal uitvoering gegeven worden aan datgene wat wordt opgenomen in de notitie Beheer R0data. Daarbij zal ook al zoveel mogelijk rekening worden gehouden met de mogelijkheden die de nieuwe Omgevingswet zal gaan bieden. Naar verwachting zal die wet medio 2018 in werking treden.

Wonen

De woningbouwafspraken voor de periode 2010-2020 zijn vastgelegd in het Kwalitatief Woningbouw Programma 3 (KWP3). Onze gemeente mag circa duizend woningen bouwen in de genoemde periode. In 2015 is de provincie gestart om nieuwe afspraken met de gemeenten te maken voor de periode 2015-2025. Onder de titel 'Regionale woonagenda' wordt door de provincie verbreding nagestreefd naar kwalitatieve aspecten.

Het regionaal Woningbehoefteonderzoek is dit voorjaar afgerond. Een actualisatie van de Woonvisie wordt volgend jaar opgesteld.

De prestatieafspraken met de woningstichting worden telkens aan het begin van het jaar geëvalueerd. Dit resulteert in een agenda met punten waar in het er op volgende jaar extra aandacht aan geschonken wordt.

Om de ontwikkeling van de woningmarkt te monitoren voert de gemeente samen met de gemeente Buren en woningstichting SWB een woningmarktmonitor uit. Deze woningmarktmonitor is medio juli verschenen. Op deze informatie kunnen de ontwikkelaars hun product afstemmen. Daarnaast is er ook conform de woonvisie aandacht voor de regionale afspraken inzake zorg en wonen.

Voor Herenland fase 3 is door de provincie Gelderland een impulssubsidie toegekend.

Na enige vertraging is het bestemmingsplan IJzendoorn-West op 17 september 2015 door de raad vastgesteld.

Omgevingsvisie

De provincie Gelderland heeft een nieuwe omgevingsvisie vastgesteld. Men heeft er voor gekozen om dit per regio op te pakken. Vanuit onze regio en gemeente is een uitgebreide reactie gegeven op deze omgevingsvisie. De omgevingsvisie is op 14 januari 2014 vastgesteld door het college van Gedeputeerde Staten en op 9 juli 2014 door Provinciale Staten van Gelderland en geldt nu als provinciaal toetsingskader.

Overigens is in Provinciale Staten van Gelderland een motie aangenomen dat vraagt om een beoordelingssysteem ter toetsing van het nieuwe beleid betreffende verruiming van de uitbreidingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij. Dit dient wellicht te zijner tijd te worden doorvertaald in het gemeentelijk beleid.

Nota duurzaamheid

In 2015 is –binnen de door de raad aangegeven kaders- gewerkt aan een visie op duurzaamheid met bijbehorend beleids- en uitvoeringsprogramma. De nota, inclusief financiële paragraaf is op 17 september 2015 door de gemeenteraad vastgesteld. Ook ten behoeve van de zwerfafvalproblematiek zijn binnen dit programma meerdere projecten geïnitieerd waarbij burgerparticipatie een belangrijke rol speelt.

Spuitzones

In onze gemeente lopen wij regelmatig bij toekomstige bouwprojecten tegen de problematiek van de spuitzones aan. Uit jurisprudentie-onderzoek is gebleken dat de afstand die daadwerkelijk opgenomen kan worden in een bestemmingsplan in bepaalde gevallen kleiner dan 50 meter kan zijn, indien voldaan wordt aan verschillende voorwaarden. Uit de jurisprudentie maken we op dat de belangrijkste voorwaarden zijn: het toepassen van drift reducerende maatregelen, die via een zg. 'instandhoudingsplicht' in een bestemmingsplan zijn vastgelegd. Bovendien dient uit onderzoek te blijken dat de driftreductie op de specifieke locatie dusdanig is, dat een kleinere spuitzone mogelijk is.

Probleem is, dat er op nog geen enkele uitspraak van een rechter is, die een situatie betrof waarin werd voldaan aan alle voorwaarden. Dat zorgt nog steeds voor een onzekere situatie. De komende tijd zal in overleg met initiatiefnemers gezocht worden naar mogelijkheden die binnen de nu bekende lijn uit de jurisprudentie passen; dit in de verwachting dat daarmee verschillende bouwprojecten kunnen doorgaan.

Actualisatie archeologische beleidskaart

De huidige archeologische beleidskaart 2008 kent grote gebieden met hoge archeologische verwachting (circa 2/3 deel van ons grondgebied). Daarom moeten vaak archeologische onderzoekskosten worden gemaakt, ook voor agrarische ondernemers. Om de onderzoek verplichting terug te dringen, dient nauwkeuriger in beeld gebracht te worden waar de archeologische waarden zich bevinden en waar op basis van onderzoek gesteld kan worden dat daar de bodem reeds is verstoord. Om te komen tot een actualisatie, is een doorvertaling van de onderzoeksresultaten van de LTO-pilot en de vernieuwde bodemkaart naar archeologisch beleid noodzakelijk. Begin 2015 is hiertoe de opdracht verstrekt. De actualisatie bevindt zich in een afrondende fase.

Bodembelastingkaart NGE

In de lijn van het advies van de Raad voor de financiële verhoudingen, waarbij uitgegaan wordt van het principe dat de verstoorder betaalt, zal een gemeente moeten beschikken over een bodembelastingkaart NGE (zogenaamde bommenkaart) met bijbehorende beleidskeuzes. Dit om bij bestemmingsplan-wijzigingen en aanvragen omgevingsvergunning, te beschikken over een toetsingskader aangaande onderzoek naar en de ruiming van conventionele explosieven. Deze kaart en bijbehorend beleid is ook nodig, omdat we een aansprakelijkheid in deze hebben op basis van art 175 en 176 van de gemeentewet.

Gezien de verwachte versoering van de huidige 70% regeling naar het principe dat initiatiefnemer betaalt, dient dit principe te worden verwerkt in de exploitatie overeenkomsten. In de lijn hoe archeologie in de exploitatie overeenkomsten is geregeld. Dat er nog een bommenbudget is, staat hier los van. Het bommenbudget wordt namelijk ooit eens € 0,=. Dan dient geregeld te zijn welke partij onderzoek naar en de ruiming van conventionele explosieven, betaalt.

Het actualiseren van de bestaande bodembelastingkaart NGE (2008) naar huidige wet- en regelgeving WSCS-OCE (2012), is opgenomen in de begroting voor 2016. Middels een suppletieverzoek over het jaar 2016 zal getracht worden 70% van de gemaakte kosten terug te krijgen.

Onkruid bestrijding op verhardingen

Het bestrijden van onkruid op verhardingen, met behulp van chemische middelen wordt waarschijnlijk medio 2016 verboden. Dit heeft financiële gevolgen. Inmiddels is onderzocht welke alternatieven ingezet kunnen worden en welke financiële consequenties dit heeft. Voor 2015 heeft dit geen consequenties gehad.

Vergunningverlening en handhaving

Nadat in 2013 de uitvoering van de milieutaken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving is overgegaan naar de Omgevingsdienst Rivierenland (ODR), heeft de gemeente tevens per 1 juni 2015 de bouwtaken ondergebracht bij de ODR. Daarmee zijn (nagenoeg) Wabo-breed de uitvoeringstaken uitbesteed en de bijbehorende formatie (nagenoeg) in z'n geheel mee over gedragen.

De ODR gaat langzaam over van een input-gestuurde organisatie (hoeveel uren brengt iedere deelnemer in) naar een output-gestuurde organisatie (welke producten worden afgesproken). Met de ODR zijn duidelijke kwaliteitsafspraken gemaakt. In 2015 heeft de voorbereiding van een uniform regionaal beleidskader plaatsgevonden, welke begin 2016 ter vaststelling wordt voorgelegd.

Project Grondgebruik

De gemeente Neder-Betuwe is in september 2014 gestart met het Project Grondgebruik. De gemeente heeft te maken met een aantal bewoners die een stukje gemeentegrond, direct grenzend aan hun woonperceel, in gebruik hebben als privétuin. Vaak is voor dit gebruik al een afspraak gemaakt, zij betalen hiervoor huur aan de gemeente. Maar in andere gevallen is er niets geregeld voor het gebruik van gemeentegrond. Het gemeentebestuur heeft besloten dat voor iedere inwoner van de gemeente Neder-Betuwe gelijke regels en prijzen moeten gelden.

Met het Project Grondgebruik wil de gemeente het gebruik van gemeentegrond reguleren. Bewoners die een stukje gemeentegrond direct grenzend aan hun woonperceel gebruiken, krijgen eventueel de mogelijkheid om deze grond aan te kopen of te huren. Om dit te regelen worden bewoners actief benaderd door de gemeente. Hierbij gaat de gemeente dorpsgericht te werk. Het project is van start gegaan in de kern Dodewaard. Deze kern is inmiddels zo goed als afgerond. In januari 2016 wordt gestart met de kern Kesteren, de planning is dat deze kern eind 2016 afgerond kan worden.

Actuele kaderstellende beleidsnota's

- ◆ Beheerplannen onderhoud wegen, gebouwenbeheer en groen
- ◆ Landschap Ontwikkeling Plan (LOP)
- ◆ Bestemmingsplannen
- ◆ Woningbouwprogramma (KWP3)
- ◆ Woonvisie Neder-Betuwe 2011 – 2016 Vitale kernen in een sterke gemeente
- ◆ Nota grondbeleid
- ◆ Nota Wonen-Welzijn-Zorg
- ◆ Welstandsnota
- ◆ Bouwverordening
- ◆ Notitie Integraal Handhaven 2011-2014, onderdeel milieu
- ◆ Notitie Integraal Handhaven 2014-2017, onderdeel Bouw, RO, APV
- ◆ Waterplan
- ◆ Nota begraafplaatsenbeleid
- ◆ Gemeentelijk rioleringsplan (GRP)
- ◆ Nota Duurzaamheid
- ◆ Masterplan Centrum Kesteren, vastgesteld op 15 dec 2011
- ◆ Handboek kwaliteitseisen Openbare Ruimte (actualisatie najaar 2015)

Thema's

3.1 Ruimtelijke ordening

Wij wilden bereiken:		Wat zouden wij ervoor doen?		Verantwoording/voortgang	
				Resultaat/tijd	Middelen
A	Actuele en kosten-efficiënte bestemmingsplannen.	A1.	Onderzoeken op welke wijze bestemmingsplannen actueel gehouden kunnen worden op een efficiëntere manier, waarbij ook rekening gehouden wordt met de mogelijkheden van de toekomstige Omgevingswet.	▼	
		Toelichting: In het verleden werden de bestemmingsplannen eens in de tien tot vijftien jaar herzien. Dit kostte veel tijd en geld. In de kadernota gaan we hier dieper op in. Na de actualisatieslag zetten we nu vooral in op de omgevingsvisie en omgevingsplannen			
		A2.	Evaluatie huidige handboek (systematiek en regels).	▼	
		A3.	Opnemen ontwikkelgerichte plannen in handboek.	▼	
		A4.	Samenvoegen bestemmingsplannen kernen tot één bestemmingsplan Woongebieden.	▼	
		Toelichting: Door een tekort aan tijd is aan het oppakken van deze werkzaamheden niet toegekomen. Er zal –in het tweede kwartaal van 2016- een nog openstaande vacature op ruimtelijke ordening worden ingevuld. Eén van de taken van de nieuwe medewerk(st)er zal zijn het project Omgevingswet Na vaststelling van de Omgevingswet zullen we inzetten op Omgevingsplannen.			
B	Ruimer beleid voor vrijkomende agrarische bebouwing.	B1.	Evalueren nota 'Vrijkomende agrarische bebouwing' in regionaal verband.	▼	
		Toelichting: De regio heeft meer tijd nodig voor beleidsevaluatie en aangepaste Handreiking			
C	Beperking archeologische onderzoekskosten voor agrarische ondernemers.	C1.	Actualiseren archeologische beleidskaart.		

3.2 Toezicht en Handhaving

Wij wilden bereiken:		Wat zouden wij ervoor doen?		Verantwoording/voortgang	
				Resultaat/tijd	Middelen
A	Handhaven van de ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid zoals vastgelegd in wetten, verordeningen, beleidsregels en bestemmingsplannen	A1.	Uitvoeren van de notitie Integraal Handhaven 2014-2017, onderdeel Bouw, RO, APV volgens de onderstaande normen: - Bij bouwen/RO de volgende controlefrequentie: * 100% van de afgegeven vergunningen en constateringen in de prioriteitsklasse 'Zeer hoog risico'; * 75% van de afgegeven vergunningen en constateringen in de prioriteitsklasse 'Hoog risico'; * 75% van de afgegeven vergunningen en constateringen in de prioriteitsklasse 'Gemiddeld risico'; * 50% van de afgegeven vergunningen en constateringen in de prioriteitsklasse 'Laag risico'.		
			- Bij APV de volgende controlefrequentie: * 100% controle in de prioriteitsklasse 'Zeer hoog risico'; * 75% controle in de prioriteitsklasse 'Gemiddeld risico'; * 100% controle bij klachten in de prioriteitsklasse 'Zeer laag risico'		
		Toelichting: Vanuit het werkplan met de ODR zijn 400 uur beschikbaar voor handhaving. In overleg met de portefeuillehouder wordt hier binnen de beschikbare uren invulling aan gegeven. Prioriteiten liggen bij evenementen, veiligheid en leefbaarheid.			
B	Handhaven van de eisen uit het Bouwbesluit.	B1.	Gezamenlijk met de brandweer uitvoeren van alle opleveringscontroles in de prioriteitsklassen 'Zeer groot risico' en 'Groot risico'		
		Toelichting: De ODR heeft voor alle gemeenten die zijn aangesloten afspraken gemaakt met de veiligheidsregio. De ODR heeft in 2015 ook voor Neder-Betuwe afspraken gemaakt met de veiligheidsregio, waarmee invulling wordt gegeven aan het gezamenlijk uitvoeren van oplevercontroles. Gezamenlijke uitvoering vindt plaats op basis van eigen risico-inschatting van de ODR.			

3.3 Wonen

Wij wilden bereiken:		Wat zouden wij ervoor doen?		Verantwoording/voortgang	
				Resultaat/tijd	Middelen
A	Woningbouw aansluitend op woningmarktonderzoek en bevolkingsontwikkeling, voldoende verspreid over de dorpen.	A1.	Stimuleren aan de hand van het kwalitatief woningbouwprogramma (Woonvisie 2011-2016) van nieuwbouw voor starters, (jonge) gezinnen en senioren.		
		A2.	Uitvoering geven aan prestatieafspraken m.b.t. woningtoewijzing, wonen en zorg, herstructurering van wijken, energiebesparende maatregelen etc.		
		A3.	Deelname aan het regionaal Woningbehoefte onderzoek. Op grond hiervan actualiseren van de Woonvisie		
		A4.	Uitvoeren van de woningbouwprojecten Casterhoven, Herenland, Boveneindsestraat, Oranjehof, Broedershof Wegwijzer, Triangel, Bloesemhof en IJzendoorn-West om tegemoet te komen aan de woningbehoefte.		
B	Behouden van aanbod kleinschalige (intramurale) zorgvoorzieningen in onze dorpen.	B1.	Faciliteren van gerealiseerde woon-zorgvoorzieningen in onze dorpen (Steegakker, Elim, Reigerhof, Habion) zodat zij optimaal hun rol in de lokale samenleving kunnen vervullen.		
		B2.	Via een wijziging van het Bor (Besluit omgevingsrecht, onderdeel van de Wabo) wordt het eenvoudiger om een tijdelijke mantelzorgwoning te plaatsen. Per 1 november 2014 is de Bor hierop aangepast en zijn de mogelijkheden voor tijdelijke bouwbehoorlijk gewijzigd. De termijnen, het onder een eenvoudigere procedure aanvragen en de mogelijkheid om een tijdelijke mantelzorgwoning in het buitengebied te plaatsen bieden snellere, meer en ruimere bouw mogelijkheden voor tijdelijke bouwwerken. Zo nodig wordt er aanvullend beleid opgesteld om tegemoet te kunnen komen aan de toenemende behoefte aan woonmogelijkheden vanwege mantelzorg.		
		B3.	Meewerken aan alternatieven voor (dreigende) leegstand i.v.m. scheiden van wonen en zorg.		
		B4.	Maken van prestatieafspraken met betrekking tot woningtoewijzing met het welzijnswerk over de wijze waarop zij senioren kunnen faciliteren met diensten op het gebied van zorg, welzijn en gemak.		

3.4 Duurzaamheid

Wij wilden bereiken:		Wat zouden wij ervoor doen?		Verantwoording/voortgang	
				Resultaat/tijd	Middelen
A	Milieu – en energiebewust gedrag van inwoners en bedrijfsleven.	A1.	Uitvoeren van de nota duurzaamheid (2015-2018) Naast uitvoeren van bestaande projecten ook nieuwe ontwikkelingen volgen en implementeren.	▲	
		Toelichting: De nieuwe Duurzaamheidsvisie met uitvoeringsprogramma is op 17 september 2015 door de raad vastgesteld. In de voorafgaande periode is de uitvoering van lopende projecten doorgegaan. De middelen hiervoor waren in 2015 aanwezig.			
B	Schoonhouden van openbare ruimte.	B1.	Bevorderen participatie, bijvoorbeeld door te zorgen dat het onderwerp zwerfvuil op de agenda van de verschillende dorpsstafels komt te staan en door inwoners, wijken en verenigingen te stimuleren gezamenlijk de problematiek aan te pakken.		
		B2.	Jaarlijks verwijderen van zwerfvuil in de openbare ruimte samen met scholen en maatschappelijke organisaties.		
		B3.	Onderzoeken van de mogelijkheid om de APV aan te passen.		
		Toelichting: Met het opstellen van het 'hondenpoep' beleid in 2016 zal, indien noodzakelijk, de APV worden geactualiseerd			
		B4.	Opstellen en uitvoeren plan van aanpak voor de aanpak van zwerfvuil en hondenpoep.		
Toelichting: In de Begrotingsraad (november 2015) is ingestemd met het opstellen van hondenpoepbeleid en hiervoor zijn m.i.v. 2016 de financiële middelen beschikbaar gesteld.					

3.5 Ruimte en groen

Wij wilden bereiken:		Wat zouden wij ervoor doen?		Verantwoording/voortgang	
				Resultaat/tijd	Middelen
A	Representatief aanzien van de dorpen met hoge ecologische kwaliteit (uitstraling van Europees laanboomcentrum).	A1.	In gesprek gaan met boomkwekers of zij bereid zijn te investeren in het groen in de gemeente (aanleg en onderhoud).		
		Toelichting: Voorstel voor daadwerkelijke inzet deel van het door de raad beschikbaar gestelde budget voor 'Openbaar groen en burgerparticipatie' is in juni in de raad gebracht en teruggetrokken. De agendacommissie heeft de wens geuit om vooraf initiatieven van inwoners en stakeholders helder in beeld te krijgen. Een eerste inwonersavond is in 2015 gehouden en nog vijf anderen staan in januari /februari 2016 ingepland. We zien dat laanboomkwekers ook op de bijeenkomsten aanwezig zijn. In het groen visie traject (2016) zal er nogmaals specifieke aandacht naar onze laanboomkwekers uitgaan.			
		A2.	Opstellen groenplan in samenwerking met boomkwekers, hoveniers, inwoners en Helicon (gereed: eind 2016)		
		Toelichting: Voor het opstellen van een geactualiseerde groen stuctuurvisie en groenbeheerplan 2017-20121 zijn in de begrotingsraad (november 2015) de financiële middelen voor 2016 beschikbaar gesteld.			
		A3.	Nagaan van de mogelijkheden voor het realiseren van een 'markant punt' waardoor Neder-Betuwe meer bekendheid krijgt als Europees Laanboomcentrum.	▼	
		Toelichting: Er is een studentenproject met de WUR uitgevoerd om in beeld te brengen welke actoren hierbij een rol spelen en welke aanknopingspunten er zijn om meer zichtbaarheid te genereren voor het Laanboomcentrum.			
B	Onderhoudkwaliteitsniveau begraafplaatsen in stand houden.	B1.	Onderzoeken van manieren om begraafplaatsen efficiënter te onderhouden; Op 10 december 2015 is het advies aan uw raad aangeboden.		
		Toelichting: In december is het begraafplaatsenbeleid in uw raad besproken en aangenomen. Uitgangspunt is dat in 2016 onderzocht wordt om (delen) van de administratie en beheer in de markt te zetten met als doel een kostendekkende leges.			
		B2.	Onderzoeken van privatisering oude begraafplaatsen. De eerste opiniërende gesprekken met partijen hebben plaats gevonden. (gereed: eind 2016).		
C	Verbetering van het groenonderhoud met betrokkenheid van onze inwoners.	C1.	Hanteren van aantrekkelijke voorwaarden op het gebied van onderhoud van groen door inwoners.		
		Toelichting: Voorstel voor daadwerkelijke inzet deel van het door de raad beschikbaar gestelde budget voor 'Openbaar groen en burgerparticipatie' is in juni in de raad gebracht en teruggetrokken. De agendacommissie heeft de wens geuit om vooraf initiatieven van inwoners en stakeholders helder in beeld te krijgen.			
		C2.	Hanteren van een planmatige aanpak voor het betrekken van inwoners bij het onderhoud van openbaar groen.		
		Toelichting: Voorstel voor daadwerkelijke inzet deel van het door de raad beschikbaar gestelde budget voor 'Openbaar groen en burgerparticipatie' is in juni in de raad gebracht en teruggetrokken. De agendacommissie heeft de wens geuit om vooraf initiatieven van inwoners en stakeholders helder in beeld te krijgen. Een eerste inwonersavond is 2015 gehouden en nog vijf anderen staan gepland in januari/februari 2016			

Wat heeft het gekost?

P3 Programma: Fysieke Leefomgeving						
Bedragen x € 1.000				Begroot voor wijziging 2015	Begroot na wijziging 2015	Rekening 2015
Lasten				16.519	24.095	19.286
Baten				-8.852	-16.902	-11.987
Exploitatieresultaat				7.667	7.193	7.299
Analyse van het verschil per programma						
Nr.	Programma			Begroot na wijziging 2015	Rekening 2015	Verschil
P3	Fysieke Leefomgeving					
Lasten				24.095	19.286	-4.808
Baten				-16.902	-11.987	4.914
+ = nadeel - = voordeel				7.193	7.299	106

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening Programma 3 (verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)

Kostentoeereningen aan bouwgrondexploitaties, overeenkomsten en initiatieven (nadeel € 115.000 incidenteel).

In de begroting 2015 was geraamd dat er voor € 342.000 aan kosten dekking gevonden zou worden uit de diverse grondexploitaties, overeenkomsten en initiatieven. In werkelijkheid is er voor € 227.000 aan kosten gemaakt. Hierdoor ontstaat een tekort van € 115.000. Tegenover dit tekort staan minder kosten voor de diverse bouwgrondexploitaties, overeenkomsten en initiatieven.

Bouw in grondexploitaties (BIE), Bouw in grondexploitaties - initiatieven (BIE-initiatieven).

Binnen programma 3 "Fysieke leefomgeving" is een forse afwijking aanwezig tussen de geraamde lasten en baten conform begroting na wijziging en de werkelijkheid conform de jaarstukken 2015. In de rapportage besteding budgetten 2015 bent u hierover geïnformeerd.

Deze afwijking is toe te wijzen aan de bouwgrondexploitaties (BIE) en bouwgrondexploitaties - initiatieven (BIE-initiatieven). In de rapportage besteding budgetten 2015 bent u hierover geïnformeerd. De ramingen zijn gebaseerd op de geactualiseerde ramingen voor bouwgrondexploitaties en bouwgrondexploitaties - initiatieven welke bij de jaarstukken 2014 door u zijn vastgesteld. De werkelijkheid wijkt af en is ontstaan doordat exploitatiebijdragen en grondverkoop in 2015 zijn achtergebleven bij de verwachtingen zoals deze waren gecalculleerd. Met name door vertraging in de ontwikkeling als gevolg van uitgestelde procedures bestemmingsplannen, onduidelijkheden over de realisatie als gevolg dat initiatiefnemers met gewijzigde plannen komen, langlopende onderhandelingstrajecten, economische recessie waardoor verkopen uitgesteld zijn of later worden verwacht is de opbrengstverwachting niet gehaald. De verwachting is dat deze opbrengsten in 2016 als nog worden ontvangen. Bij de actualisatie van de diverse projecten per 1-1-2016 zijn de financiële consequenties verwerkt.

Voor de bouwgrond in exploitatie (BIE) is er sprake van een totale afwijking in lasten en baten van € 2,3 miljoen.

De voornaamste bouwgrondexploitaties (BIE) die de verschillen hebben veroorzaakt zijn:

- Herenland € 1,1 miljoen minder grondverkoop dan geprognosticeerd
- Bonegraaf West € 0,7 miljoen minder grondverkoop dan geprognosticeerd.
- ABC ontwikkeling € 0,3 miljoen minder besteed dan geprognosticeerd.

Voor de bouwgronde in exploitatie -initiatieven (BIE-initiatieven) is er sprake van een totale afwijking in lasten en baten van € 4,3 miljoen.

Voor de oude niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) is er sprake van een totale afwijking in lasten en baten van € 0,4 miljoen.

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 6.

Beleid en beheer wegen (nadeel € 67.000 incidenteel).

In de begroting 2015 is vastgesteld dat de taakstelling aanbestedingsvoordeel wegen € 50.000 is. In 2015 is het asfaltonderhoud aanbesteed. Na verrekening van het meer- en minder werk betrof het aanbestedingsvoordeel in 2015 € 18.000 en dat betekent per saldo een nadeel van € 32.000 op het geraamde aanbestedingsvoordeel. In 2015 is er door Avri te weinig grip op kosten van derden geweest en in het begin van het jaar is teveel op beeld gestuurd waarbij diverse meldingen zijn uitgevoerd door derden, zonder de kosten daarbij scherp in het oog te houden. Nadeel van € 28.800. Daarnaast zijn er nog diverse kleine verschillen van € 6.200. Dit resulteert totaal in een incidenteel nadeel ter hoogte van € 67.000 op het beleid en beheer wegen.

Verkoop gemeentelijke groenstroken (voordeel € 26.000 incidenteel).

In augustus 2014 is het project gemeentelijk grondgebruik (actief optreden tegen het onrechtmatig gebruik van gemeentegronden) gestart. In de primaire begroting was een opbrengst geraamd van € 20.000. Deze opbrengst is in de 1^e bestuursrapportage 2015 verhoogd met € 154.000 en in de decemberrapportage 2015 met € 122.000. Werkelijk is in 2015 een opbrengst gerealiseerd van € 322.000 wat een extra opbrengst betekent van € 26.000.

Milieubeheer (voordeel € 29.000 incidenteel).

Per 1 april 2013 hebben wij al onze vergunningverlenings-, toezicht- en handhavingstaken op het gebied van de Wet Milieubeheer overgedragen aan de Omgevingsdienst Rivierenland. Per 1 juni 2015 zijn de bouw- en overige WABO-taken aan de ODR overgedragen m.u.v. de Bijzondere Wetten en APV taken. De afrekening bijdrage ODR in verband met deze overgang laat incidenteel een voordeel zien van € 21.000. Daarnaast is er dwangsom milieubeheer afgewikkeld, wat een voordeel oplevert van € 8.000. Per saldo is er een incidenteel voordeel van € 29.000

Leges bouwvergunningen (voordeel € 37.000 incidenteel).

In 2015 zijn er meer vergunningen behandeld dan verwacht. Dit resulteert in een incidenteel voordeel van € 37.000.

Overige kleine verschillen (nadeel € 16.000 incidenteel)**Investerings**

P3 Programma:		Fysieke Leefomgeving					
Beschikbaar gestelde investering (lopend/bestaand)		Startjaar	Investeringsbedrag x € 1.000	Uitgaven tot 31-12-2015	Restant per 31-12-2015	Voortgang	
						Beleidsmatig	Financieel
Lopend	Rioolvervanging Hoofdstraat 2013	2013	200.000	96.557	103.443		
Lopend	Startersleningen	2014	450.000	450.000	0		
Lopend	Voorber/aanleg waterberging 2015 (incl restkr	2015	331.135	58.524	272.611		
Lopend	Rioleringsmaatr.De Heuning 2014/2015 *	2015	218.407	79.228	139.179		
Lopend	Maatregelen wateroverlast Opheusden 2015**	2015	542.000	196.966	345.034		
Bestaand	Duurzaamheidsleningen	2016	250.000	0	250.000		
Bestaand	Servicebus gebouwenonderhoud	2016	40.000	0	40.000		
Bestaand	Voorber/aanleg waterberging 2016 *	2016	262.086	0	262.086		
Bestaand	Rioleringsmaatr.Panhuis 2016 *	2016	42.550	0	42.550		
Toekomstig	Voorber/aanleg waterberging 2017 *	2017	262.086	0	262.086		
Toekomstig	Voorber/aanleg waterberging 2018 *	2018	262.086	0	262.086		
Toekomstig	Investering riolering 2019*	2019	332.069	0	332.069		
Toekomstig	Investering waterplan 2019*	2019	34.650	0	34.650		
* Onderdeel van het GRP 2014-2018							
** Aanvulling op GRP 2014-2018 (raadsbesluit 5 maart 2015)							
Totaal Investeringsbedragen			3.227.069				

Mutaties in reserves

P3 Programma:		Fysieke Leefomgeving		Mutaties in reserves		
		Bedragen x € 1.000		Begroot voor wijziging 2015	Begroot na wijziging 2015	Rekening 2015
Lasten					296	492
Baten				-1.250	-1.375	-1.582
Exploitatieresultaat				-1.250	-1.079	-1.090
Analyse van het verschil in mutaties in reserves per programma						
Nr.	Programma			Begroot na wijziging 2015	Rekening 2015	Verschil
P3	Fysieke Leefomgeving					
Lasten				296	492	196
Baten				-1.375	-1.582	-207
+ = nadeel - = voordeel				-1.079	-1.090	-11

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening
 (verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)

Programma 3
Overige kleine verschillen (voordeel € 11.000 incidenteel)

Programma 4: Economie

Missie

We streven naar economische groei en een toename van werkgelegenheid door te zorgen voor een goed ondernemersklimaat en een voldoende en aantrekkelijk aanbod van bedrijventerreinen. Tevens dient er voldoende aanbod te zijn van winkels in de kernen door behoud en ontwikkeling van winkelconcentratiegebieden. Dit is ook goed voor de leefbaarheid in onze kernen. We stimuleren ook economische groei via uitbreiding van verblijfsrecreatie en dagrecreatie, waarbij de sterke kanten en mogelijkheden van de gemeente benut worden en kwaliteitsverbetering het uitgangspunt is.

We ontwikkelen de mobiliteit in onze gemeente zodanig dat deze de bereikbaarheid, de verkeersveiligheid en leefbaarheid versterkt.

Ontwikkelingen

Winkelconcentratie en detailhandelsbeleid

Om de leefbaarheid in en de vitaliteit van de dorpskernen te behouden en mogelijk te verbeteren is een goed voorzieningenniveau van groot belang. De gemeente wil initiatieven stimuleren die bijdragen aan de winkelconcentraties in de kernen Dodewaard, Kesteren, Ochten en Opheusden, waarbij wordt gezorgd voor een evenwichtige verdeling van het voorzieningenniveau over de vier grotere kernen. De gemeenteraad heeft de regionale detailhandelsvisie in het eerste kwartaal 2015 vastgesteld. In het verlengde van deze visie willen we, samen met de ondernemers in onze gemeente, een lokale detailhandelsvisie opstellen. In het tweede kwartaal is het proces georganiseerd. Op basis van een brainstorm met lokale ondernemers zijn de onderwerpen verzameld (hoofddijnenvisie) en is helderheid verkregen over de doelstelling en het beoogd resultaat.

De stand van zaken winkelconcentraties is dat ten behoeve van de realisatie van de Aldi in Ochten er een onherroepelijk bestemmingsplan is. De verwachting is dat de nieuwe Aldi medio 2016 gereed zal zijn. Daarnaast worden door initiatiefnemers en gemeente plannen voorbereid voor de verplaatsing van de MCD supermarkt en nieuw ontmoetingscentrum op de huidige locatie van de Vicary. Naar verwachting zal het bestemmingsplan dat de realisatie van de nieuwe Aldi in Opheusden mogelijk moet maken in maart 2016 door de gemeenteraad vastgesteld worden. Afhankelijk van het verdere verloop van de procedure kan in 2016 begonnen worden met de realisatiefase.

De voorbereidingen voor de realisatie van onderdelen van het centrumplan Kesteren (supermarkt) vordert gestaag. De verwachting is dat begin 2e kwartaal 2016 het ontwerp bestemmingsplan in procedure zal gaan. Afhankelijk van het verloop van de procedure zou ook hier realisatie in 2016 mogelijk zijn.

Glasvezel

Binnen de gemeente is in het najaar van 2013 een groep van ondernemers onder begeleiding van NGS-Euregio gestart met het onderzoeken van de mogelijkheden en interesse bij bedrijven om glasvezel aan te leggen op bedrijventerreinen (met een mogelijke toekomstige uitbreiding naar het buitengebied).

De werkgroep glasvezel Neder-Betuwe heeft als doel: voor 1 januari 2016 de drie industrieterreinen Bonegraaf Dodewaard, Panhuis Kesteren, Heuning Ochten, gemeentelijke instellingen en/of meer voorzien van glasvezel. Op industrieterrein De Heuning is het in 2015 mogelijk geworden om aan te sluiten op een glasvezelnetwerk. Ook binnen de Regio Rivierenland wordt momenteel onderzocht wat de mogelijkheden zijn om een volledig dekkend netwerk voor de gehele regio met breedband te realiseren. Hierover bent u in 2015 separaat middels raadsbrieven en een regionale raadsbijeenkomst geïnformeerd.

In de tussentijd staat Neder-Betuwe open voor kansrijke private initiatieven en neemt hierin een faciliterende houding aan. Private initiatieven komen om exploitatie redenen echter lastig van de grond.

Recreatie en toerisme

Er liggen veel kansen voor Neder-Betuwe op het gebied van recreatie en toerisme. Om deze te kunnen benutten geven we uitvoering aan de regionale en lokale visie. Wij willen ondernemers stimuleren om nieuwe initiatieven te realiseren die passen binnen ons recreatiebeleid en uitbreiding van het recreatieaanbod en kwaliteitsverbetering te realiseren. Ook marketing en promotie van onze gemeente en Rivierenland zijn hierbij van groot belang. De samenwerking met de regiogemeenten en de ondernemers is hierbij essentieel. Momenteel wordt door de Regio Rivierenland gewerkt aan het Ambitiedocument 2016-2020 (Meerjarenplan Speerpunten Regio Rivierenland) waarbij voornoemde items aan de orde komen.

Lokaal is een nieuw platform Recreatie en Toerisme opgericht waarin ondernemers uit de verschillende recreatief/toeristische sectoren zijn vertegenwoordigd. Met dit platform vindt regulier afstemming in het bijzijn van de portefeuillehouder plaats.

Blezenburg

Hierover bent u separaat geïnformeerd.

Agribusiness: laanboomteelt

Samen met de gemeenten Buren en Overbetuwe wordt gewerkt aan een Intergemeentelijke Strategische Visie voor de Laanbomenteelt (ISVL): een stimulerende, strategische visie om samen met de ondernemers en alle organisaties in het gebied, via integrale of goed op elkaar afgestemde projecten de gewenste ontwikkeling als wereldspeler in de laanboomteelt te realiseren.

Platform Ondernemers Vereniging Neder-Betuwe (OVNB)

Door interne verwikkelingen binnen het OVB heeft het platformoverleg bijna een jaar stil gelegen. In 2015 is een nieuw platform opgericht waarin alle ondernemerskringen zijn vertegenwoordigd. Er wordt nu gewerkt aan een agenda voor de toekomst waarin nadrukkelijk ook de ondernemers hun verantwoordelijkheid willen nemen. Er is een nieuwe voorzitter aangesteld. Deze voorzitter en ondernemers zijn enthousiast om gezamenlijk weer de schouders onder de samenwerking te zetten. In 2015 hebben er reeds verschillende overleggen met het platform plaatsgevonden en zijn tal van lopende en nieuwe onderwerpen met elkaar afgestemd. Ook het nieuwe platform Recreatie en Toerisme is inmiddels aangesloten..

Arbeidsmarkt en Onderwijs

In 2015 is deelgenomen aan het event School & Jobs waar we in samenwerking met het lokale middelbaar onderwijs ondernemers en scholieren hebben samengebracht.

Mobiliteit

Binnen de gemeente zijn op verschillende plaatsen projecten in ontwikkeling of in uitvoering op het gebied van ruimte en infrastructuur. Al deze ontwikkelingen hebben invloed op de mobiliteit in met name de gemeente(kernen) en kunnen zorgen voor een spanningsveld tussen leefbaarheid en mobiliteit.

De aansluiting van de N233/N323 te Kesteren (het zgn. 'oortje') is gerealiseerd en in 2015 opengesteld voor het verkeer. De provincie sluit binnenkort de huidige oprit richting de Rijnbrug af voor het gemotoriseerd verkeer (m.u.v. bus- en landbouwverkeer).

De gedeputeerden mobiliteit van Utrecht en Gelderland hebben de uitvoeringsfase ingeluid van de aanleg van de zogenoemde wisselstrook ('Tidal Flow') op de Rijnbrug bij Rhenen. In de eerste helft van 2015 hebben aanpassingen aan zowel de Rijnbrug als in kruisingen aan de provinciale weg N233 plaatsgevonden. Doel is een betere doorstroming van het verkeer. Het totale project is (onder voorbehoud) in 2018 afgerond.

De planologische inpassing en grondverwerving voor de aansluiting Voorstraat-N323 zijn gereed. De aanleg is in 2016 en 2017 voorzien. De rondweg Dodewaard is naar verwachting in juli 2016 gereed.

Op de A15 zien we de verkeersdrukke toenemen, ook op wegvakken in Neder-Betuwe. Dit zorgt voor onveiligheid en verminderde bereikbaarheid. Regionaal loopt er een onderzoek naar de A15 in relatie tot de filevorming. Dit rapport zal een belangrijke input zijn voor het bepalen van de lobby-agenda.

De lobby voor het verbeteren van de doorstroming en de veiligheid op de A15 heeft een groot draagvlak bij veel partijen, omdat deze ook belangrijk is voor de ontwikkeling van de corridor Rivierenland als logistieke hotspot. Voor de korte termijn wordt gestreefd naar verbetering van de verkeersveiligheid, hiervoor zijn door Rijkswaterstaat diverse maatregelen in voorbereiding dan wel in uitvoering genomen.

De treinverbinding Tiel - Arnhem is de ruggengraat van het Rivierenlandse openbaarvervoersysteem; vanuit de hele regio sluiten busverbindingen aan op de trein. De directe treinverbinding tussen Tiel en Arnhem staat voortdurend onder druk, omdat het spoorvak Elst- Arnhem mogelijk overbelast raakt. De lobby krijgt regionaal veel steun van alle gemeenten omdat het gaat om behoud van een rechtstreekse verbinding met het oostelijk deel van Rivierenland met de provinciehoofdstad. De afgelopen tijd is er vanuit de gemeente en regio veel energie in de lobby gestoken. We hebben de verwachting dat de inspanning uiteindelijk leiden tot concrete bestuurlijke afspraken in 2016.

Via Regio Rivierenland zijn we met de provincie Gelderland in gesprek over een nieuwe bestuurlijke samenwerking ten aanzien van het openbaar vervoer. Dit is mede nodig om tijdig te kunnen anticiperen op bezuinigingen en de decentralisatie van vervoertaken naar gemeenten. Er wordt gewerkt aan een nieuwe, gezamenlijke visie op de basismobiliteit, waarvan ook het Regiotaxivervoer onderdeel is. Uit onderzoek blijkt dat er nu veel overlap is tussen de diverse vervoersvormen (bijvoorbeeld de buslijn, regiotaxi en het leerlingenvervoer rijden op hetzelfde traject op dezelfde tijd en vaak gaat het om korte ritten). Gelderland ziet graag dat regiogemeenten een regierol gaan spelen in de lokale vervoersoplossingen, inclusief de regiotaxi. De provincie kan zich dan richten op belangrijke OV-lijnen en de bereikbaarheid van de locaties met de belangrijkste voorzieningen.

Bij de uitvoering van het Neder-Betuws Verkeer en Vervoerplan (NBVVP) betreft, merken we steeds meer dat de subsidiestromen qua verkeersveiligheid nagenoeg opgedroogd zijn. Een aantal zaken in de uitvoeringsplanning wordt ook minder urgent beschouwd, terwijl andere knelpunten zich aandienen. Dit heeft er toe geleid dat eind 2015 besloten is om de uitvoeringsplanning van dit beleidsdocument te updaten.

Actuele kaderstellende beleidsnota's

- ◆ Businessplan voor de Bedrijfsomgeving Panhuis Kesteren (vastgesteld oktober 2013)
- ◆ Neder-Betuws Verkeer en Vervoerplan (NBVVP, vastgesteld december 2011)
- ◆ Masterplan Centrum Kesteren (vastgesteld december 2011)
- ◆ Business en Masterplan Logistieke Hotspot (vastgesteld in Programmaraad Welvarend voorjaar 2012, ter kennisname aan gemeenteraad aangeboden)
- ◆ Toeristisch recreatieve visie Regio Rivierenland 2012-2015 'Versterken en Uitbouwen' (vastgesteld september 2012)
- ◆ Visie recreatie en toerisme gemeente Neder-Betuwe 'Natuurlijk in Neder-Betuwe' (vastgesteld mei 2013)
- ◆ Regionale detailhandelsvisie (2014)

Thema's

4.1 Logistieke Hotspot Rivierenland

Wij wilden bereiken:		Wat zouden wij ervoor doen?		Verantwoording/voortgang	
				Resultaat/tijd	Middelen
A	Bevordering van werkgelegenheid en economische ontwikkeling door (grote) bedrijven naar Rivierenland te trekken.	A1.	Deelnemen aan een aantal trajecten/projecten (o.m. Herijking Regionaal Programma Bedrijventerreinen, Logistieke Hotspot) van Regio Rivierenland.		
		A2.	Deelnemen in de gemeenschappelijke regeling Industrieschap Medel. <i>Toelichting: Medel ligt op Tiels grondgebied, waardoor de gemeente Tiel verantwoordelijk is voor de publieke aangelegenheden.</i>		
B	De beste locatie voor een tweede containerterminal waarbij geldt dat deze pas wordt ontwikkeld als er voldoende marktvraag is.	B1.	Drie locaties voor de mogelijkheid van een tweede containerterminal onderzoeken.		
		B2.	Afstemmen met de Logistieke Hotspot Rivierenland (LHR) en in nauwe samenwerking met de LHR voorbereidende onderzoeken uitvoeren.		

4.2 Bereikbaarheid en veiligheid

Wij wilden bereiken:		Wat zouden wij ervoor doen?		Verantwoording/voortgang	
				Resultaat/tijd	Middelen
A	Een optimale bereikbaarheid van onze gemeente in combinatie met een optimale verkeersveiligheid.	A1.	Samenwerken met de provincies Gelderland en Utrecht en aanliggende gemeenten om de fileproblematiek rond de Rijnbrug voor korte en lange termijn op te lossen.		
		A2.	Lobbyen voor een veilige en zo mogelijk filevrije A15.		
		A3.	Stimuleren en bevorderen van het openbaar vervoer in de gemeente, waaronder de lobby voor het behouden van een directe treinverbinding tussen Tiel en Arnhem.		
		A4.	Verder oplossen van de knelpunten vanuit het Neder-Betuws Verkeers- en Vervoerplan op het gebied van de veiligheid, bereikbaarheid en leefbaarheid (fysieke maatregelen treffen).		
		A5.	Stimuleren en bevorderen van de voorlichting en educatie op het gebied van de verkeersveiligheid.		
		A6.	Realiseren van de rondweg van Dodewaard in combinatie met het faciliteren van de vestiging van De Beijer BV op de Waalwaard in Dodewaard.		
		A7.	Realiseren van planologische inpassingen en voorbereiden van de uitvoering van de aansluiting van de Voorstraat in Echteld op de N323/A15.		
		A8.	Inzetten op aanvullende financiering door hogere overheden om een westelijke toegang tot het ABC-terrein mogelijk te maken. (regionale ontsluiting in westelijke richting)		

4.3 Agribusiness

Wij wilden bereiken:		Wat zouden wij ervoor doen?		Verantwoording/voortgang	
				Resultaat/tijd	Middelen
A	Ontwikkeling ABC-terrein (bouw vanaf 2016).	A1.	Vaststellen van een bestemmingsplan dat de bedrijfsverplaatsing van Kegelaar mogelijk maakt		
		A2.	Faciliteren (planologisch en ruimtelijk) van de eerste bedrijven die zich op het ABC willen vestigen.		
			De planologie voor de infrastructuur en de vestiging van het eerste bedrijf (Damcon) zijn gereed, aanleg van de infrastructuur en bouw van Damcon zijn in 2016 voorzien. Met andere bedrijven zijn oriënterende gesprekken gevoerd.		
B	Ruimte voor agrarische ondernemers.	B1.	Benutten van de ontwikkelingsruimte voor in de gemeente gevestigde intensieve veehouderijen conform de vastgestelde provinciale omgevingsvisie.		
		B2.	Deelnemen in Greenport Gelderland.		

4.5 Versterken lokale economie

Wij wilden bereiken:		Wat zouden wij ervoor doen?		Verantwoording/voortgang	
				Resultaat/tijd	Middelen
A	Aantrekkelijk ondernemersklimaat.	A1.	Onderhouden van contacten met Werkgevers Adviespunt Rivierenland (WAPR) en ondernemersverenigingen over mogelijke wensen en ontwikkelingen.		
		A2.	Onderzoeken van de mogelijkheden om in de directe schil rond de dorpskernen, als overgang naar het buitengebied, meer ambachtelijke bedrijvigheid toe te laten dan nu mogelijk is (gereed: medio 2016).		
		A3.	Revitaliseren bedrijventerrein 't Panhuis.		
B	Optimale vestigingsmogelijkheden voor bedrijven.	B1.	Voortzetten uitgifte bedrijventerreinen Bonegraaf-West en Tolsestraat.		
		B2.	Uitbreiden bedrijventerrein 't Panhuis en de Heuning, naar aanleiding van aantoonbare vraag van reeds in onze gemeente gevestigde bedrijven.		
		B3.	Faciliteren van het bedrijventerrein Casterhoven op het moment dat er aantoonbare vraag van bedrijven is		
		B4.	Faciliteren van de vestiging van de Beijer BV op de Waalwaard in Dodewaard in combinatie met de realisatie van de rondweg Dodewaard.		
C	Een adequaat winkelaanbod in de vier grote dorpen van de gemeente.	C1.	Stimuleren van initiatieven die bijdragen aan de winkelconcentraties in de kernen Dodewaard, Kesteren, Ochten en Opheusden, waarbij wordt zorggedragen voor een evenwichtige verdeling van de winkelvoorzieningen in de vier grotere kernen.		
		C2.	Faciliteren van de Aldi in Ochten bij een verplaatsing naar de plaats van het oude gemeentehuis.		
		C3.	Uitvoeren van de plannen voor de Winkelconcentratie Kesteren met marktpartijen volgens het vastgestelde Masterplan.		
		C4.	Ondersteunen van de Aldi Opheusden bij verplaatsing naar het Damcon-terrein.		
		C5.	Voortzetten van het Winkelconcentratieplan Opheusden rondom Swaenestate.		
		C6.	Faciliteren van initiatieven voor het centrumplan Dodewaard		
		C7.	Opstellen van een lokale detailhandelsvisie, inclusief het opstellen van beleid ten aanzien van vrijkomende locaties. Aanbesteding heeft plaatsgevonden. Streven is vaststelling in juni 2016.		

4.6 Glasvezel

Wij wilden bereiken:		Wat zouden wij ervoor doen?		Verantwoording/voortgang	
				Resultaat/tijd	Middelen
A	Snelle communicatieverbinding en voor bedrijventerreinen en voor particulieren in het buitengebied	A1.	Faciliteren van particuliere initiatieven		
		A2.	Samen met nutsbedrijven proberen snelle communicatieverbindingen voor bedrijven en particulieren verwezenlijken		
		A3.	Deelnemen aan eventuele regionale en provinciale projecten		

4.4 Recreatie en toerisme

Wij wilden bereiken:		Wat zouden wij ervoor doen?		Verantwoording/voortgang	
				Resultaat/tijd	Middelen
A	Recreatiemogelijkheden en daarmee economische groei en arbeidsplaatsen scheppen door initiatieven op het gebied van recreatie en toerisme te steunen.	A1.	Uitvoering geven aan de acties in de regionale visie Recreatie en toerisme en aan de acties in de Lokale visie recreatie en toerisme.		
		A2.	Continueren van financiële steun aan het Regionaal Bureau voor Toerisme Rivierenland		
		A3.	Participeren in platform Recreatie en toerisme.		
		Toelichting: Het platform recreatie en toerisme werd voorheen begeleid en georganiseerd door het voormalige NORT Gelderland. Met het opheffen van NORT is het verzoek bij de ondernemers neergelegd om de bijeenkomsten te organiseren en de agenda op te stellen. Incidenteel (bijv. bij het opstellen van nieuw beleid) zou de gemeente het platform bijeenroepen. Voor de reguliere bijeenkomsten diende het initiatief bij de ondernemers te liggen en zou de gemeente participeren maar niet initiëren. Inmiddels is op initiatief van de gemeente een lokaal platform tot stand gekomen. Vanuit de lokale ondernemers R&T is een kartrekker aangewezen. Dit platform komt 4x per jaar bijeen. De gemeente neemt hierin ambtelijk en bestuurlijk deel.			
		A4.	Lobbyen dat recreatie en toerisme in het Regiocontract 2015-2018 een belangrijk element blijft. In de loop van 2015 is duidelijk geworden dat er geen nieuw regiocontact komt. Sedert 2015 is in de samenwerking Regio Rivierenland Recreatie&Toerisme wel als speerpunt van beleid benoemd.		
		A5.	Vorbereiden van een maatregelen- en dekkingsplan op basis waarvan de raad kan besluiten eventueel extra middelen beschikbaar te stellen (medio 2016), rekening houdend met het Landschapsontwikkelingsplan (LOP).		
		Toelichting: Het voorstel om middelen beschikbaar te stellen voor uitvoering van het LOP is om budgettaire redenen niet opgenomen in de begroting 2015 en 2016.			

Wat heeft het gekost?

P4 Programma: Economie				Begroot voor	Begroot na	Rekening
Bedragen x € 1.000				wijziging 2015	wijziging 2015	2015
Lasten				551	238	266
Baten				-261	-294	-302
Exploitatieresultaat				290	-56	-37
Analyse van het verschil per programma						
Nr.	Programma			Begroot na	Rekening	Verschil
P4	Economie			wijziging 2015	2015	
Lasten				238	266	28
Baten				-294	-302	-8
+ = nadeel - = voordeel				-56	-37	20

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening	Programma 4
(verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)	

Overige kleine verschillen (nadeel € 20.000 incidenteel)

Investerings

P4 Programma: Economie		Startjaar	Investerings- bedrag x € 1.000	Uitgaven tot 31-12-2015	Restant per 31-12-2015	Voortgang	
Beschikbaar gestelde Investering (lopend/bestaand)						Beleidsmatig	Financieel
Lopend	Herstructurering Bedrijventerrein Panhuis	2014	1.228.000	6.412	1.221.588		
Totaal investeringsbedragen			1.228.000				

Mutaties in reserves

P4 Programma: Economie				Mutaties in reserves		
Bedragen x € 1.000				Begroot voor	Begroot na	Rekening
				wijziging 2015	wijziging 2015	2015
Lasten					400	400
Baten				-95	-95	-95
Exploitatieresultaat				-95	305	305
Analyse van het verschil in mutaties in reserves per programma						
Nr.	Programma			Begroot na	Rekening	Verschil
P4	Economie			wijziging 2015	2015	
Lasten				400	400	
Baten				-95	-95	
+ = nadeel - = voordeel				305	305	

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening	Programma 4
(verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)	

Geen verschillen te verklaren

Programma 5: Sociaal Domein

Missie

Iedereen doet mee en iedereen doet ertoe

De kracht en mogelijkheden van onze inwoners zijn de vertrekpunten bij de (her)inrichting van het sociale domein. Samen met en door de inwoners werken wij aan een samenleving waarin ruimte, begrip en aandacht is voor de verschillende identiteiten die onze gemeente rijk is. Het creëren van een klimaat van welzijn is een taak van ons allemaal.

Ontwikkelingen

Van transitie naar transformatie

Het eerste jaar van “de transities” ligt achter ons. Een innoverend jaar met veel nieuwe taken, uitdagingen en onzekerheden. Niets is meer zoals het was. In de loop van 2015 werd zichtbaar welke inspanningen de hele transitie met zich meebracht, zowel op het niveau van de uitvoering als ook op het niveau van beleid, inkoop, relatiemanagement, rechtmatigheidsprocessen en het contact/bemiddeling met inwoners inzake hun herindicatie in het kader van “continuïteit van zorg”. Ondanks dat wij van “buiten naar binnen” werken zijn wij als lokale overheid wel gehouden aan wet- en regelgeving. Wij werden in het afgelopen jaar geconfronteerd met 15 – 20% complexe, multidisciplinaire zorgvragen/indicaties die niet standaard zijn maar die om speciale arrangementen vragen (maatwerk in het kader van niet gecontracteerde zorg). Deze en andere ervaringen hebben in 2015 veel extra werk met zich meegebracht maar helpen ook in de ontwikkeling om te zijner tijd te komen tot goed geïmplementeerde processen en manieren van handelen. In 2015 is nog weinig geanticipeerd op de toekomst. Dat jaar stond met name in het teken van “de waan van alle dag” en pionieren. Lag in het eerste helft van het jaar het zwaartepunt op de hulp- en zorgvragen van onze inwoners en de herindicatie van continuïteit van zorg, zo is aan het einde van het jaar een inhaalslag gemaakt ten aanzien van onze rechtmatigheid. Onze registratie en administratie zijn op orde, althans van de zorgvragers/inwoners die wij kennen. De aandacht lag in 2015 met name op de individuele zorgvragen. Parallel aan dit proces is een start gemaakt met de versterking van preventieve inzet en het ontwikkelen van een stevig fundament voor de basislijn; collectieve voorliggende laagdrempelige voorzieningen. Het versterken van actieve preventie en collectieve infrastructuur op het gebied van welzijn, mantel- en respijtzorg, talentontwikkeling van jeugd- en jongeren, dagbesteding en ontmoeting en ontplooiing zijn complementair aan het terugdringen van 2e lijn zorg naar 1e en basislijn.

Doorontwikkeling Kernpunten

Naast de voorbereidingen en inrichting van de Kernpunten heeft parallel aan dit proces in 2015 de oprichting en doorontwikkeling van “het Sociaal Team” (ST) plaatsgevonden. (De benamingen voor dergelijke teams verschillen. Zij zijn ook bekend onder de naam wijkteam en/of gebiedsteam.) Het ST in onze gemeente bestaat uit medewerkers die over diverse deskundigheden beschikken zoals maatschappelijk werk, verslavingszorg, psychiatrie, geriatrie, jeugdzorg, wijkverpleegkundige, hulpverlening aan mensen met een beperking. Dit deskundige team vormt in onze gemeente zoals dat genoemd wordt, de 1e lijn. Dit team pakt o.a. zorgvragen/indicaties van onze Generalisten in de Kernpunten op die meer aandacht vragen dan twee of drie adviesgesprekken en/of voortvloeisels zijn uit de gehouden “keukentafelgesprekken”. De verschillende medewerkers van het ST zijn niet bij ons in dienst maar worden gesubsidieerd/ingekocht door o.a. Iriszorg (verslaving), Bureau Jeugdzorg, subsidie zorgverzekeraar, MEE, Maatschappelijk Werk. De naadloze samenwerking tussen Generalisten en ST is cruciaal voor de kanteling in de zorg om te komen tot het terugdringen van dure 2e lijn zorg naar de 1e lijn en/of de basislijn, naast het creëren van voldoende aanbod op preventie en collectieve, laagdrempelige voorzieningen. Bij beide teams ligt de focus op de eigen kracht van de inwoners/gezin en diens eventuele netwerk. Opschaling naar de 2 lijn vindt plaats als dat nodig is, maar ook het afschalen van zorg naar voorliggende collectieve voorzieningen. De vraag naar preventie en collectieve voorzieningen neemt door deze werkwijze toe. Voor de afdeling beleid, onze maatschappelijke partners en vrijwilligersorganisaties hebben Kernpunten en ST een signaalfunctie omdat zij samen met onze inwoners inzichtelijk maken wat deze nodig hebben, waar de behoefte ligt. In 2015 zijn bijna 4.000 meldingen aan de Kernpunten gedaan (persoonlijk, telefonisch of via mail). Bij deze meldingen gaat het om 1.488 unieke klanten. Over de prestaties in 2015 hebben wij u in februari 2016 een uitgebreide inhoudelijke rapportage aangeboden.

Versterking mantelzorgondersteuning

De noodzaak om mantelzorgers te ondersteunen is en blijft een urgent aandachtspunt. De vraag naar mantelzorg en de ondersteuning hierin, bijvoorbeeld in de vorm van respijtzorg, wordt echter steeds groter. Door de ontwikkelingen van de vermaatschappelijking van de zorg zijn de afgelopen decennia steeds meer mensen langer thuis blijven wonen. De meeste mensen vinden het ook prettig om zo lang als mogelijk zelfstandig, en later gefaciliteerd door een palet aan ambulante voorzieningen, thuis of in hun eigen buurt te blijven wonen. Maar de andere kant van de medaille is, dat er steeds minder intramurale voorzieningen zijn zodat mensen eigenlijk ook geen keuze meer hebben, mochten zij toch in een verzorgingstehuis willen wonen. De zorgkosten die de vermaatschappelijking heeft meegebracht wordt nu voor een groot deel opgevangen door mantelzorgers. Mantelzorgers en zorgvrijwilligers zijn de drijvende kracht binnen ons zorgstelsel. De komende jaren geven wij extra prioriteit aan de versterking van mantelzorgers en zorgvrijwilligers. Voor 2015 is vooral ingezet op jonge mantelzorgers, mantelzorgende werknemers, maatjes voor mantelzorgers en hun hulpbehoevende naaste, respijtzorg, informatiebijeenkomsten en ontspannende middagen. Op de drie middelbare scholen heeft een project gedraaid voor jonge mantelzorgers.

Versterking basis - en eerstelijns voorzieningen

De transities zijn ingegeven omdat de zorg onbetaalbaar dreigt te worden. Mede door alle versnippering van zorgbudgetten, diverse instanties die zich met “delen” van de zorg bezig hielden, diverse verantwoordelijkheden en het niet of onvoldoende aanboren van de mogelijkheden van de zorgvrager en/of diens (gezins)systemen. Daarom hebben wij een start gemaakt met het verder ontwikkelen, samen met onze inwoners, gezinssystemen, bewonersinitiatieven, vrijwilligers en onze partners in het maatschappelijk middenveld van alternatieven om hulpbehoevende zorgvragers andere vormen van (huishoudelijke) ondersteuning, dagbesteding en mobiliteit aan te bieden. Bij zorgvragen is het streven om het eigenaarschap zoveel als mogelijk bij de bewoners te laten. Eigen kracht en oplossingen vanuit het sociale netwerk krijgen voorrang. Het is echter nodig om ook alternatieven te ontwikkelen, los van de bestaande oude en dure zorg, om hulpbehoevende bewoners te ondersteunen in hun

dagelijks leven en hun te faciliteren om deel te kunnen nemen aan de samenleving. Bestaande voorzieningen in de basis lijn zijn daarom in kaart gebracht en leemtes zijn waar nodig en mogelijk opgevuld door nieuwe initiatieven. Hiervoor wordt samengewerkt met onze welzijnsorganisaties en vrijwillige thuis- en mantelzorgorganisaties in onze gemeente. Door deze samenwerking zijn in 2015 circa 125 hulpvragen die bij het Kernpunt binnenkwamen beantwoord binnen de basislijn. Het gaat onder andere om thuisadministratie, klusjes in en rond het huis, maatjes, tuinonderhoud en respijtzorg.

Leerlingenvervoer

Met ingang van 1 augustus 2014 is de wetswijziging Passend onderwijs van kracht. Hiermee mochten we verwachten dat het aantal leerlingen dat vervoerd wordt met leerlingenvervoer en de kosten van vervoer naar beneden zouden gaan. Dit is (nog) niet het geval. De totale kosten zijn in 2015 toegenomen. Zodoende beogen wij om in de komende jaren het aantal leerlingen dat gebruik maakt van leerlingenvervoer te verminderen door: strenger aan de poort te zijn, overleg met scholen over dicht en nabij onderwijs en het gesprek met ouders te voeren over alternatieve vormen van vervoer (meer gebruik van onderwijs dichtbij, benutten openbaar vervoer en stimuleren van zelfredzaamheid van ouders en kinderen). Gerelateerd aan bovenstaande uitgangspunten heeft uw raad in 2015 een nieuwe verordening vastgesteld en zijn hieraan gerelateerd nieuwe beleidsregels opgesteld. Voor de indicaties voor het schooljaar 2015/2016 heeft de versobering van het beleid nog onvoldoende effecten opgeleverd. De tijd was hiervoor te kort. Wij leggen kinderen/ouders niet kortstondig op dat zij een andere school (dichter bij huis) voor hun kinderen moeten zoeken. Het gewijzigde beleid in combinatie met personele capaciteit zal het echter mogelijk maken om de kosten voor het leerlingenvervoer te verminderen. In het voorjaar heeft een nieuwe aanbesteding plaatsgevonden voor het schooljaar 2015-2016.

Welzijn- en subsidiebeleid

Op 16 april 2015 heeft de raad de startnotitie 'Herijking welzijnsbeleid' in combinatie met het unaniem aanvaarde amendement 14/01767 vastgesteld. Naar aanleiding hiervan gaan wij ons huidige welzijnsbeleid herijken. In een interactief proces met onze diverse instellingen, kerken, verenigingen en organisaties zal het nieuwe subsidiebeleid vorm worden gegeven. Een eerste stap is de vaststelling van de Algemene subsidieverordening Sociaal Domein Gemeente Neder-Betuwe 2016 (raadsbesluit 10 december 2015). Verder hebben de desbetreffende beleidsmedewerkers een training gevolgd over 'de kanteling' en met name de kanteling in het welzijnswerk. Deze training hebben wij ook aangeboden aan onze subsidiepartners. Vervolgens is een start gemaakt met de gesprekken en interviews met onze subsidiepartners en andere relevante stakeholders. Dit om te komen tot het formuleren van de nieuwe beleidsregels en het maken van subsidie-afspraken.

Gezondheid

In de periode 2014-2015 zal de GGD Gelderland-Zuid met alle deelnemende gemeenten afspraken maken over de samenstelling van zowel het wettelijke takenpakket als de facultatieve dienstverlening. Doordat de GGD, direct of indirect, bij meerdere beleidsterreinen betrokken is, wordt een visie op vooral het facultatieve takenpakket ontwikkeld. Zo kan er een afgewogen besluitvorming plaatsvinden over de afname van diensten. Van belang is ook de ontwikkeling van het Meldpunt Bijzondere Zorg en de opzet van Veilig Thuis. Er moet goed gekeken worden naar de aansluiting van deze producten van de GGD bij onze kernpunten en het Sociaal Team. Dit jaar zou er gestart worden met het opstellen van een regionale gezondheidsnota en de vertaling daarvan in een lokale gezondheidsnota. Door de komst van de transities is er veel gediscussieerd over welke positie het gezondheidsbeleid inneemt en is de landelijke nota pas in het najaar beschikbaar gekomen. Daardoor hebben we in 2015 hier geen start mee kunnen maken en zal dit naar verwachting in 2016 worden opgepakt. De inzet van het project combinatiefuncties /buurtsportcoaches is/ wordt verder ontwikkeld en zorgt voor een beter en groter netwerk en nieuwe impulsen op het gebied van gezondere levensstijl, sport en bewegen.

Bibliotheek

Het convenant met de basisbibliotheek is in 2014 geactualiseerd, zodat er een nieuw convenant is voor de jaren 2015-2018. In Neder-Betuwe zijn de belangrijkste ontwikkelingen de opzet van de schoolbibliotheken op bijna alle basisscholen met behulp van de lees-/mediacoaches. Daarnaast moet de huisvesting in Kesteren en Dodewaard aangepast worden. Dit laatste hangt sterk samen met de ontwikkeling van het accommodatiebeleid. Deze ontwikkeling heeft wat vertraging opgelopen waardoor de huisvesting van de bibliotheek nog niet is aangepast. Bovendien speelt sinds juli 2015 de discussie of het bibliotheekwerk in de huidige vorm wordt voortgezet vanwege de mogelijke bezuinigingen op het bibliotheekwerk.

Dienstverlening werk, inkomen en schuldhulpverlening

Gemeente Tiel voert momenteel nog de dienstverlening werk, inkomen en schuldhulpverlening voor ons uit. Op 1 januari 2016 eindigt deze dienstverlening vanwege de start van de Werkzaam. Eind 2014 heeft u besloten dat Neder-Betuwe alleen voor de uitvoering van de voormalige Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) – nu belegd bij Lander – deelneemt aan de Werkzaam. Voor de dienstverlening werk, inkomen en schuldhulpverlening gaan wij samenwerken met de gemeente Buren. Met ingang van 1 juli 2015 is vorm gegeven aan de samenwerking t.a.v. de schuldhulpverlening. Inwoners kunnen terecht bij onze Kernpunten en worden hier verder geïnformeerd en/of ondersteund. Wat in de basis lijn met het aanbod van vrijwilligers en andere instanties kan worden opgepakt gebeurt daar ook ter plekke. Zware schuldenproblematiek die om juridische stappen vraagt wordt in overleg met de kernpunten overgedragen naar de gemeente Buren. De desbetreffende hulpverlener van de gemeente Buren heeft zijn persoonlijke contacten met onze inwoners vervolgens in onze gemeente. De dienstverlening werk en inkomen wordt vanaf 1 januari 2016 overgenomen door Buren.

Overige werkzaamheden/bijzondere zaken in 2015

- In de begrotingsbehandeling van 5 november 2015 heeft u de keuze gemaakt uit een aantal bezuinigingsvoorstellen in het sociale domein. Hierbij heeft u expliciet aangegeven dat de transformatie in het sociale domein op dit moment een investering van de gemeente noodzakelijk maakt en hiervoor reeds bestaande budgetten als nieuwe gelden vanuit de rijksoverheid voor kunnen worden ingezet. Bovendien bent u van mening dat de transformatie in het sociale domein een herijking van sommige budgetten vereist. Naar aanleiding van alle bezuinigingen hebben inmiddels gesprekken plaatsgevonden met verschillende belanghebbenden, het maatschappelijk middenveld en de vrijwilligersorganisaties anticiperend op de consequenties die de bezuinigingen met zich mee brengen en om te zoeken naar herijking van middelen en activiteiten. Met nader onderzoek inzake verschillende scenario's rond bezuinigingen op de bibliotheek en de verdere privatisering en andere bezuinigingen op sportaccommodaties en sport in het algemeen zijn wij inmiddels gestart.
- De gemeente Neder-Betuwe is per 1 januari 2016 uit de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Presikhaaf Bedrijven getreden (raadsbesluit 10 december 2015).
- In de raad van 10 december 2015 is een nieuwe Verordening voorziening huisvesting onderwijs vastgesteld in verband met de wetwijziging tot overheveling van het buitenonderhoud en aanpassingen van scholen van de gemeente naar de schoolbesturen. Door deze wetwijziging is in 2016 een nadere beleidsbepaling nodig hoe om te gaan met aanvragen voor renovatievergoeding in plaats van vervangende nieuwbouw.
- In november heeft de gemeente de crisisopvang voor 131 vluchtelingen geregeld. Vanuit de gemeentelijke organisatie is de personele bezetting in de opvanglocatie verzorgd. Dat heeft zijn weerslag gehad op de voortgang van een aantal andere trajecten. Naast deze medewerkers zijn ook veel vrijwilligers actief geweest om dit proces goed te laten verlopen.

Actuele kaderstellende beleidsnota's

- ◆ Convenant bibliotheekwerk Rivierenland 2015 – 2018 (raadsbesluit 26 november 2014)
- ◆ Strategische visie accommodatiebeleid, vastgesteld in 2010
- ◆ Uitvoeringsplan accommodatiebeleid 2014-2018 (raadsbesluit 18 september 2014)
- ◆ Wmo-/Jeugd beleidsplan "Samen kan meer" 2015 – 2016
- ◆ Visie Lokaal Sociaal Beleid 2012-2020 (raadsbesluit 12 april 2012)
- ◆ Project combinatiefuncties/buurtsportcoaches (raadsbesluit 8 november 2012)
- ◆ Nota: Contouren voor het sociaal Rivierenland (raadsbesluit 31 oktober 2013)
- ◆ Groeinota Jeugdzorg in Rivierenland (raadsbesluit 31 oktober 2013)
- ◆ Nota Kernpunten (raadsbesluit 19 december 2013)
- ◆ Nota jeugdbeleid Neder-Betuwe 2010 (raadsbesluit 15 oktober 2009 plus update januari 2014 – ter kennisgeving aan de raad in februari 2014)
- ◆ Nota herijking welzijnsbeleid (raadsbesluit 16 april 2015)
- ◆ Speelruimtenota (raadsbesluit 17 september 2015)
- ◆ Coalitieprogramma 2014 – 2018: 'Samenwerken aan een Vitale Samenleving' (mei 2014)
- ◆ Nota Sturing, bekostiging en inkoop transacties Jeugdzorg en AWBZ/WMO (raadsbesluit 24 april 2014)
- ◆ Nota Sociaal economische gezondheidsverschillen SEGV
- ◆ Startnotitie Neder-Betuwe Gezond! (Sociaal Economische Gezondheidsverschillen) (raadsbesluit 31 oktober 2013)
- ◆ Algemene subsidieverordening en deelsubsidieverordeningen (2008)
- ◆ Project combinatiefuncties/buurtsportcoaches (raadsbesluit 8 november 2012)
- ◆ Beleidsnotitie Voor- en vroegschoolse Educatie (collegebesluit 10 september 2012)
- ◆ Kadernota Basismobiliteit (raadsbesluit 2 juli 2015)
- ◆ Verordening Leerlingenvervoer (raadsbesluit 17 september 2015) en beleidsregels leerlingenvervoer (collegebesluit 7 juli 2015)
- ◆ Beheerplan onderhoud sportvelden 2016-2025 (raadsbesluit 2 juli 2015)
- ◆ Beleidsregels Bijzondere Bijstand (collegebesluit 17 februari 2015)

Thema's

5.1 Transitie in het sociaal domein

Wij wilden bereiken:		Wat zouden wij ervoor doen?		Verantwoording/voortgang			
				Resultaat/tijd	Middelen		
A	De nieuwe taken in het sociaal domein worden voortvarend opgepakt en uitgevoerd, het zorgniveau blijft minimaal behouden en de uitvoering vindt plaats binnen de transitiegelden.	A1.	Hanteren van de gelden die overkomen voor de transitie als kaderstellend voor de uitvoering van de nieuwe taken.				
		A2.	Rapporteren aan de raad over de wijze waarop we de transitie uitvoeren en de aanwending van de middelen die daarmee gepaard gaan in relatie tot de beschikbaar gestelde budgetten; vanaf 1 april 2015 drie keer per jaar, waarvan twee keer via de bestuursrapportages				
		Toelichting: Over de wijze waarop we de transitie uitvoeren is de raad in de themabijeenkomst van 9 april jl. als eerste van de drie keer geïnformeerd. Op dat moment was het echter nog niet mogelijk om u een betrouwbaar en omvattend overzicht over de uitgaven over het 1e kwartaal te geven. Vervolgens bent u via de eerste bestuursrapportage 2015 (raadsbrief van 16 juni 2015 UIT/15/46464) over een eerste tussenstand geïnformeerd. Via een afzonderlijke raadsbrief hebben wij u in de maand november 2015 (raadsbrief van 3 november 2015 UIT/15/50125) opnieuw geïnformeerd over de (financiële) "tussenstand" over de periode januari t/m oktober 2015 en een prognose inzake de nog te maken kosten voor het resterende jaar. In december hadden wij u tevens een inhoudelijke tussenrapportage toegezegd. Door alle werkzaamheden is het ons niet gelukt om u deze tijdig aan te bieden. Deze heeft u in februari 2016 over het gehele jaar 2015 ontvangen.					
		A3.	Aanbieden van toegankelijke zorg voor iedereen, met de mogelijkheid voor identiteitsgebonden zorg				
		A4.	Vormgeven en uitvoeren van de nieuwe taken samen met bedrijven, kerken, scholen, verenigingen en het maatschappelijk middenveld				
B	De doelgroepen kennen het aanbod van nieuwe zorgtaken en weten waar zij terecht kunnen.	B1.	Communiceren met de doelgroepen, samen met het Rijk over het aanbod en de wijze de uitvoering van de nieuwe taken.				

5.2 Leefbaarheid

Wij wilden bereiken:		Wat zouden wij ervoor doen?		Verantwoording/voortgang		
				Resultaat/tijd	Middelen	
A	Leefbaarheid kernen behouden en versterken.	A1.	Uitvoeren van het in 2014 vastgestelde accommodatiebeleid voor de kernen Dodewaard en aansluitend Kesteren.			
		<i>Toelichting: De uitvoering heeft meer tijd gevergd vanwege de afstemming tussen de diverse partijen. Planning voor scenario's Dodewaard is raad 17 maart 2016.</i>				
		A2.	In stand houden van de buurtbus, regiotali, Klaartje en Swobrik.			
		A3.	Regelen van logistieke afstemming van personenvervoer (medio 2015).			
B	Leefbaarheid kleine dorpen Echteld en IJzendoorn behouden en versterken.	B1.	Inventariseren wat de gemeente samen met de inwoners van Echteld en IJzendoorn kan doen om deze dorpen te versterken.			
		<i>Toelichting: De inventarisatie voor IJzendoorn heeft plaatsgevonden. Echteld volgt in februari 2016.</i>				
		B2.	Richten van onze aandacht bij het maken en uitvoeren van beleid daar waar mogelijk specifiek op (de problematiek van) de kleine kernen.			
C	Subsidies komen mede ten goede aan leefbaarheid, participatie en informele maatschappelijke ondersteuning van burgers; subsidieontvangers tonen maatschappelijke betrokkenheid.	C1.	Uitvoeren van het subsidiebeleid met als criteria het Sociaal Economische Gezondheidsbeleid, Participatie, Jeugd en Wmo.			
		C2.	Organiseren van verantwoording van subsidies op een voor de ontvanger eenvoudige wijze.			

5.3 Zorg

Wij wilden bereiken:		Wat zouden wij ervoor doen?		Verantwoording/voortgang	
				Resultaat/tijd	Middelen
A	Zorg voor jezelf en voor elkaar wordt, meer dan nu het geval is, weer 'normaal' gevonden.	A1.	Ondersteunen, begeleiden en faciliteren van de 'Huizen van het Dorp', onder andere door deze bewonersinitiatieven op verzoek onder te brengen bij een lokale welzijnsorganisatie of in onderling verband met als doel elkaar te versterken en onafhankelijk te zijn en te blijven van de gemeente en zorginstelling.		
		A2.	Behouden van het Adviespunt Neder-Betuwe op voldoende sterkte voor het adviseren, begeleiden en ontlasten van mantelzorgers en vrijwilligers		
B	Mantelzorgers ontlasten.	B1.	Ondersteunen van vrijwilligers en mantelzorgers en creëren van stageplaatsen. Intensieve samenwerking met Adviespunt Mantelzorg en de Kernpunten. Meer bekendheid dan tot op heden geven aan het Adviespunt. <i>Toelichting: Vrijwilligers en mantelzorgers worden ondersteund door lotgenotencontact, respijtzorg, informatiebijeenkomsten, een zo dekkend mogelijk aanbod van zorgvrijwilligers en de inzet op een mantelzorgvriendelijk werkklimaat binnen bedrijven. De verplichte maatschappelijke stages op scholen zijn per 1 januari 2015 verdwenen. We gaan zoeken naar alternatieven om jongeren in aanraking te laten komen met vrijwilligerswerk.</i>		
C	Goed toegankelijke en bereikbare jeugdzorg en actief beleid voor pleegzorg; versterken van de eigen kracht.	C1.	Voorleggen van een uitvoeringsplan jeugd aan de raad en na vaststelling overgaan tot uitvoering ervan.		
D	Passende zorg voor ouderen en gehandicapten op dorpsniveau (wijkzorg).	D1.	Faciliteren langer zelfstandig thuis wonen. <i>Toelichting: Opgeleide vrijwillige woonadviseurs adviseren inwoners thuis over hun woning, er is een subsidie beschikbaar voor kleine woningaanpassingen en we zetten in op valpreventie Andere alternatieven zodat inwoners zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen zijn o.a.: maaltijdvoorzieningen, domotica, boodschappendienst.</i>		
		D2.	Stimuleren tot het inrichten van algemeen toegankelijke verpleegplaatsen op dorpsniveau.		
		D3.	Ondersteunen van ouderen en andere hulpzoekenden bij individuele hulpvragen op het gebied van wonen, zorg en welzijn.		
		D4.	Signaleren van schrijnende situaties en deze oplossingsgericht benaderen.		
		D5.	Stimuleren van bewegen voor ouderen.		
E	Keuzevrijheid in zorg en ondersteuning voor onze inwoners.	E1.	Zorgen voor maatwerk met oog voor keuzevrijheid voor zorg en ondersteuning.		

5.4 Werk, inkomen, armoedebestrijding

Wij wilden bereiken:		Wat zouden wij ervoor doen?		Verantwoording/voortgang	
				Resultaat/tijd	Middelen
A	Re-integratie van mensen met een WWB-uitkering naar werk.	A1.	Inzetten van het Participatiebudget om re-integratietrajecten uit te voeren.		
		A2.	Zoeken naar mogelijkheden met bijstandsgerechtigden zodat zij een maatschappelijke bijdrage kunnen leveren.		
		A3.	Maatwerk bieden bij de ondersteuning en plaatsing van werkzoekenden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.		
		A4.	Onderzoeken mogelijkheden om uitkeringsgerechtigden te betrekken bij vrijwilligerswerk. <i>Toelichting: de aanpak wordt vorm gegeven door onze Kernpunten in samenwerking met de werkcoaches uit de gemeente Tiel.</i>		
B	Efficiënte inzet van de beperkte middelen voor re-integratie, met behoud van ambitieniveau m.b.t. uitstroom, tegen de achtergrond van de nieuwe Participatiewet.	B1.	Voortvarend de uitvoering van de Participatiewet oppakken samen met de gemeente Buren.	▲	
		B2.	Invoeren Participatiewet via tijdige aanpassing van wet- en regelgeving voor de uitvoering in 2015 en verder in de gemeente en Regio Rivierenland en oprichting van de GR Werkzaak Rivierenland.		
C	Meer werkplekken voor mensen met een arbeidsbeperking bij reguliere werkgevers en de overheid (garantiebanen).	C1.	Realiseren van het aantal garantiebanen (indicatief) voor het bedrijfsleven 180 en voor de overheden 70 (t/m 2016) binnen de regio.	▼	
		Toelichting: Garantiebanen zijn onderdeel van landelijk Sociaal Akkoord. De registratie moet worden bijgehouden door het UWV middels het doelgroepenregister. Het is in dit stadium nog te vroeg om aan te geven of dit wordt gehaald. De invloed van de gemeente hierop is beperkt.			
		C2.	Bevorderen instroom van onze Wajongers.		
D	Zo min mogelijk armoede in de gemeente.	D1.	Hanteren van een integrale aanpak door afstemming van kennis en deskundigheid binnen de gemeentelijke organisatie. Uitvoeren van het in 2014 ontwikkelde armoedebeleid.		
		D2.	Voortzetten van het jeugdsportfonds.		
		D3.	Uitvoering geven aan diverse projecten ter verkleining van de sociaaleconomische gezondheidsverschillen.		
E	Preventie van schulden dan wel het oplossen van ontstane schulden.	E1.	Actualiseren van inkomensondersteunende maatregelen (begin 2015).		
		E2.	Aanbieden van schuldhulpverlening (uitgevoerd door gemeente Tiel en vanaf 1 juli 2015 door de gemeente Buren).		
		E3.	Ontwikkelen en implementeren van een werkproces waarin er afspraken worden gemaakt hoe er binnen de kernpunten een bijdrage kan worden geleverd in de voorbereiding naar het schuldhulpverleningstraject bij de gemeente Tiel en aansluitend bij de gemeente Buren <i>Toelichting: Bij een snelle aanpak voorkomen we toename van de schuldenproblematiek.</i>		
		E4.	Ontwikkelen en implementeren van een aanpak/richtlijnen hoe binnen de kernpunten ondersteuning kan worden geboden aan inwoners waarbij er sprake is van een problematische schuldsituatie.		

5.6 Onderwijs

Wij wilden bereiken:		Wat zouden wij ervoor doen?		Verantwoording/voortgang	
				Resultaat/tijd	Middelen
A	Openbaar basisonderwijs in alle kernen behouden, van goede kwaliteit.	A1.	Overleggen en adviseren over verdere samenwerking of fusie met andere schoolbesturen in de regio. <i>Toelichting: randvoorwaarden zijn: optimaal kwaliteitsniveau en lagere kosten.</i>		
		A2.	Minimaal 3 x per jaar overleggen met het schoolbestuur van de openbare scholen.		
		A3.	Onderzoeken op welke wijze meer thuisnabij onderwijs mogelijk is en het schoolverzuim verder wordt verlaagd. <i>Toelichting: Thuisnabij onderwijs is onderwijs in het eigen dorp of op korte reisafstand van de woning.</i>		
B	Openbaar voortgezet onderwijs van goede kwaliteit met aanbod van HAVO-top ook bij de nieuwbouw Pantarijn.	B1.	Ondersteunen vervangende nieuwbouw Pantarijn mede als voorbereiding op de gewenste HAVO-top conform het bestaande beleid. <i>Toelichting: Het bouwheerschap ligt bij de Pantarijn. De gemeente heeft een controlerende en faciliterende rol.</i>		
C	Alle kinderen (ongeacht hun identiteit) hebben toegang tot adequate vroeg- en voorschoolse educatie met een goede aansluiting op het basisonderwijs.	C1.	Beoordelen van de huidige subsidieverordening en het zonodig opstellen van één nieuwe subsidieregeling voor alle voor- en vroegschoolse educatie, ongeacht identiteit.		
		C2.	Onderzoeken van de mogelijkheden om VVE samen met de basisscholen te laten verzorgen en hierbij de financiële, maatschappelijke en kwalitatieve effecten in beeld brengen (onderzoek gereed: begin 2016).		
D	Vormgeving van het lokaal onderwijsbeleid gezamenlijk met de scholen via het opstellen van de Lokaal Educatieve Agenda (LEA).	D1.	Inspelen op nieuwe ontwikkelingen (zoals Passend onderwijs en jeugdwet) en deze vooraf en samen met de scholen en maatschappelijke organisatie bespreken. <i>Toelichting: In overleg zullen haalbare ambities worden vastgesteld om die gezamenlijk te bereiken.</i>		
		D2.	Afstemmen en samenwerken met de kernpunten op het terrein van zorgverlening.		
		D3.	Uitvoeren van de onderdelen van passend onderwijs, schoolbegeleiding en de wijze van besteding.		
E	Ontwikkeling inwoners door kennis, informatie, literatuur en het stimuleren van lezen via onze bibliotheek voorzieningen, mede om de laaggeletterdheid tegen te gaan.	E1.	Opzetten van schoolbibliotheken op bijna alle basisscholen met behulp van de lees-/mediacoaches die op de basisscholen actief zijn.		
		E2.	Moderniseren van de bibliotheekhuisvesting van Kesteren en Dodewaard zodat ook deze bibliotheekvestigingen voldoen aan het vernieuwde bibliotheekconcept.		
		Toelichting: Dit hangt sterk samen met het accommodatiebeleid. Op dit moment lijkt het accommodatiebeleid niet op tijd klaar om in Kesteren en Dodewaard een besluit over de bibliotheekvestigingen te kunnen nemen.			
		E3.	Uitvoeren van het convenant Bibliotheekwerk Rivierenland.		

5.5 Gezondheid

Wij wilden bereiken:		Wat zouden wij ervoor doen?		Verantwoording/voortgang	
				Resultaat/tijd	Middelen
A	Een goede gezondheid voor iedere inwoner, jongeren die zich ontwikkelen tot gezonde en actieve volwassenen.	A1.	Zorgen voor ziektepreventie en medische zorg in samenwerking met de GGD zoals: jeugdgezondheidszorg, inspectie kinderopvang, individuele en groepsvoorlichting.		
		A2.	Ondersteunen van inwoners door faciliteiten zoals het meldpunt bijzondere zorg, verslavingszorg, GGZ preventie en activiteiten (voorlichting) in het kader van Centrum voor Jeugd en Gezin.		
B	Minder overgewicht bij onze bewoners.	B1.	Creëren van een netwerk via het project combinatiefunctie/ buurtcoaches waarin verschillende partners samenwerken om bewegen meer onderdeel te laten zijn van het dagelijks leven.		
		B2.	Stimuleren van sportverenigingen om een meer maatschappelijke rol/functie op te pakken waardoor er vaker contact is met mensen die nog niet bewegen.		
C	Jongeren kunnen meer bewegen en hebben daar ook meer ruimte voor.	C1.	Betrekken van jongeren bij de invulling van de speelruimte.		
		C2.	Voortzetten bestaand beleid betreffende speelcirkels.	▲	
		C3.	Inspannen om niet gebruikt bouwterrein zo mogelijk als speelruimte te gebruiken (budgettair neutraal).	▲	
D	Minder gebruik van alcohol en drugs.	D1.	Nemen van maatregelen via het uitvoeringsplan van het Sociaal Economisch Gezondheidsbeleid om bewoners voor te lichten over de schadelijke gevolgen van alcohol en drugs.		
		D2.	Opstarten interventies uit het uitvoeringsplan 'alcohol en drugs'.		
E	Minder depressie en eenzaamheid.	E1.	Onderzoeken in overleg met de GGD en andere hulpverleningsinstanties hoe het probleem van depressie van inwoners vanuit een collectieve interventie benaderd kan worden en deze interventie opnemen in het Sociaal Economisch Gezondheidsbeleid.	▼	
		Toelichting: Doordat er veel ambtelijke uren in het uitwerken van bezuinigingsvoorstellen zijn gaan zitten, is het plan van aanpak voor het SEGV beleid nog niet afgerond. Wel zijn er eind 2015 verschillende werkgroepen opgezet die dit in 2016 verder op gaan pakken.			

Wat heeft het gekost?

P5 Programma: Sociaal Domein						
Bedragen x € 1.000				Begroot voor wijziging 2015	Begroot na wijziging 2015	Rekening 2015
Lasten				28.144	25.778	27.908
Baten				-6.696	-4.188	-6.434
Exploitatieresultaat				21.448	21.590	21.474
Analyse van het verschil per programma						
Nr.	Programma			Begroot na wijziging 2015	Rekening 2015	Verschil
P5	Sociaal Domein					
Lasten				25.778	27.908	2.130
Baten				-4.188	-6.434	-2.246
+ = nadeel - = voordeel				21.590	21.474	-117

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening	Programma 5
(verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)	

Bijzondere bijstand (nadeel € 69.000 incidenteel).

In aanvulling op het rapport besteding budgetten 2015 dat u op 10 december 2015 heeft behandeld is op het budget bijzondere bijstand sprake van een extra overschrijding van in totaal € 69.000. Deze overschrijding is ontstaan doordat in de laatste maanden, na peildatum van het rapport besteding budgetten 2015, fors extra uitgaven zijn gedaan op de onderdelen individuele inkomensvoering, bewindvoering en inrichtingskosten. Om te voorkomen dat vanaf 2016 een zelfde situatie inzake budgetoverschrijding gaat ontstaan zullen in de 1e helft van 2016 de beleidsregels bijzondere bijstand aangepast worden om strakker te kunnen sturen op de uitgaven. Het tekort van € 69.000 wordt derhalve als incidenteel beschouwd.

Schuldhelpverlening (nadeel € 46.000 incidenteel).

Op het budget schuldhelpverlening is een nadeel ontstaan ter hoogte van € 46.000. Medio 2015 is de uitvoering van de schuldhelpverlening overgegaan van de gemeente Tiel naar de gemeente Buren. Hierdoor zijn in de 2e helft van 2015 extra kosten gemaakt in de uitvoering van schuldhelpverlening door enerzijds het overgangsregime van oude klanten vanuit Tiel tot 1 januari 2016 (€ 20.000) en anderzijds niet geraamde opstartkosten van de schuldhelpverlening in Buren (€ 26.000). Gezien de oorzaken wordt deze overschrijding beschouwd als incidenteel.

Vreemdelingen (voordeel € 32.000 incidenteel).

Het verschil tussen de uitgaven en de vergoeding van het COA voor de opvang van vluchtelingen bedraagt € 32.000. Dit bedrag dient te worden afgezet tegen de kosten van de ambtelijke inzet (€ 32.000). Hierover hebben wij u reeds geïnformeerd in de informatiebrief aan de raad van 10 december 2015 (UIT/15/50806). Voorgesteld wordt om het bedrag van € 32.000 te bestemmen voor uitgaven in 2016 voor de inhuur van derden.

Uitvoering decentralisatie Wmo, Jeugdwet en Participatiewet (nadeel € 30.000 incidenteel).

In totaliteit is op de uitvoering van de drie decentralisaties (Wmo, Jeugdwet en Participatiewet) een tekort ontstaan van € 30.000 op een totaal 3D budget van € 13 miljoen, oftewel een tekort van 0,2%. Voor de decentralisatie Wmo betreft het hier een overschot van € 245.000, voor de decentralisatie Jeugdwet betreft het een tekort van € 259.000 en voor de decentralisatie Participatiewet betreft het een tekort van 16.000. Middels brief van 15 maart 2016 (Z/16/037901/UIT/16/53600) bent u uitvoerig op de hoogte gesteld van het ontstane tekort van € 30.000. Omdat u als kader heeft aangegeven dat de decentralisaties binnen het beschikbare (rijks)budget dient plaats te vinden wordt voorgesteld om het totale tekort van € 30.000 op de decentralisaties bij de bestemming van het saldo van de jaarrekening te onttrekken uit de reserve 3D. Zodoende ziet u bij de bestemming van het saldo van de jaarrekening een voorstel tot onttrekking van € 30.000 uit de reserve 3D.

Vorderingen Werk & Inkomen (neutraal effect)

Naar aanleiding van de opmerking van de accountant in zijn accountantsverslag 2014 zijn de vorderingen voor Werk & Inkomen opgenomen op de balans. Tot 2015 stonden deze vorderingen altijd vermeld als buiten de balans blijvende verplichtingen. Vanaf 2015 is het totaal aan vorderingen voor Werk & Inkomen ter hoogte van € 1,6 miljoen op de balans opgenomen als vordering. Aangezien het risico op oninbaarheid bij deze debiteurengroep hoog is, zijn deze vorderingen als dubieus aangemerkt en is het totaalbedrag van € 1,6 miljoen gestort in de voorziening dubieuze debiteuren Werk & Inkomen. Pas als de openstaande vordering geïnd is komt deze ten gunste van de exploitatie. Dit is dezelfde werkwijze als gehanteerd wordt bij de opgelegde dwangsommen. Voor meer informatie verwijzen wij u naar de paragraaf financiering. Per saldo is hier sprake van een budgettair neutraal effect.

Vrijval voorziening onderwijshuisvesting (voordeel € 164.000 incidenteel)

Het doel van de voorziening onderhoud huisvesting onderwijs is het egaliseren van de kosten voor onderhoud en vervanging van de schoolgebouwen voor het openbaar en bijzonder basisonderwijs. Met ingang 2015 is het buitenonderhoud primair en speciaal onderwijs overgeheveld naar de schoolbesturen. Aangezien voor deze voorziening geen beheerplan ten grondslag meer ligt stellen wij u voor deze voorziening op te heffen en deze middelen te storten in een bestemmingsreserve renovatie onderwijshuisvesting.

Overige kleine verschillen (voordeel € 66.000 incidenteel)

Investerings

P5 Programma:		Sociaal Domein					
Beschikbaar gestelde investering (lopend/bestaand)		Startjaar	Investerings- bedrag x € 1.000	Uitgaven tot 31-12-2015	Restant per 31-12-2015	Voortgang	
						Beleidsmatig	Financieel
Lopend	Nieuwbouw Pantarijn	2014	4.683.000	164.080	4.518.920		
Bestaand	Renovatie Sportparken	2016	414.000	0	414.000		
Bestaand	Vervangen bus ouderenvervoer	2019	45.000	0	45.000		
Totaal investeringsbedragen				5.142.000			

Mutaties in reserves

P5 Programma:		Sociaal Domein		Mutaties in reserves		
		Bedragen x € 1.000		Begroot voor wijziging 2015	Begroot na wijziging 2015	Rekening 2015
Lasten				277	325	325
Baten				-962	-962	-962
Exploitatieresultaat				-686	-638	-638
Analyse van het verschil in mutaties in reserves per programma						
Nr.	Programma			Begroot na wijziging 2015	Rekening 2015	Vershil
P5	Sociaal Domein					
Lasten				325	325	
Baten				-962	-962	
+ = nadeel - = voordeel				-638	-638	

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening
(verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)

Programma 5

Geen verschillen te verklaren

Overzicht van: Algemene dekkingsmiddelen

Wat zijn algemene dekkingsmiddelen?

Dit onderdeel beschrijft hoe de gemeente aan dekkingsmiddelen (geld) komt om de voornemens uit de programma's te realiseren (te betalen). De belangrijkste onderdelen van het overzicht algemene dekkingsmiddelen zijn de algemene uitkering uit het Gemeentefonds en de lokale heffingen (belastingen) en het beheer van activa die voor de openbare dienst bestemd zijn. Deze inkomsten zijn vrij besteedbaar en derhalve niet rechtstreeks aan een programma toe te rekenen.

Daarnaast omvat dit overzicht:

- inkomsten uit beleggingen, deelnemingen en financieringsfunctie;
- inkomsten uit verhuur en diensten van derden: onvoorziene uitgaven.

Thema's

Wat heeft het gekost?

AD	Overzicht	Algemene Dekkingsmiddelen		
		Bedragen x € 1.000		
		Begroot voor wijziging 2015	Begroot na wijziging 2015	Rekening 2015
Lasten		44	50	50
Baten		-33.289	-33.473	-33.593
Exploitatieresultaat		-33.245	-33.423	-33.543
Analyse van het verschil per overzicht				
Nr.	Overzicht	Begroot na wijziging 2015	Rekening 2015	Verschil
AD	Algemene Dekkingsmiddelen			
Lasten		50	50	
Baten		-33.473	-33.593	-120
+ = nadeel - = voordeel		-33.423	-33.543	-119

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening Algemene Dekkingsmiddelen (verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)

Algemene uitkering (voordeel € 88.000 incidenteel).

De ontwikkeling van de uitkeringsmaatstaven en de aanpassing van hoeveelheidsverschillen uit de decembercirculaire 2015 liet een positief effect zien van € 48.785. Middels de brief (UIT/15/ 51636) met de uitkomsten van de decembercirculaire 2015 bent u hierover reeds geïnformeerd. Aanvullend zijn er in 2015 verrekeningen ontvangen van de algemene uitkering over voorgaande jaren. Deze verrekeningen resulteren in een incidenteel voordeel van € 31.516. Tevens is sprake van een kleine teruggaaf van de VNG inzake activiteiten die voorgefinancierd zijn uit het gemeentefonds ter hoogte van € 7.347. Voor 2015 betreft dit een totaal incidenteel voordeel van € 88.000.

Overige kleine verschillen (voordeel € 31.000 incidenteel)

Investerings

Op het overzicht van algemene dekkingsmiddelen is geen sprake van investeringen

Mutaties in reserves

AD	Overzicht	Algemene Dekkingsmiddelen		
		Bedragen x € 1.000		
		Begroot voor wijziging 2015	Begroot na wijziging 2015	Rekening 2015
Lasten			723	700
Baten			-665	-665
Exploitatieresultaat			59	35
Analyse van het verschil mutaties in reserves overzicht algemene dekkingsmiddelen				
Nr.	Overzicht	Begroot na wijziging 2015	Rekening 2015	Verschil
AD	Algemene Dekkingsmiddelen			
Lasten		723	700	-24
Baten		-665	-665	
+ = nadeel - = voordeel		59	35	-24

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening Algemene Dekkingsmiddelen (verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)

Overige kleine verschillen (voordeel € 24.000 incidenteel).

Overzicht van de gerealiseerde algemene dekkingsmiddelen

Overzicht van Algemene Dekkingsmiddelen	2015		
	Opbrengst Begroot voor wijziging	Opbrengst Begroot na wijziging	Opbrengst Werkelijk
Lasten			
Vaste lasten politiegebouw en overige gemeentelijke gebouwen	35	36	38
Overige vaste lasten	9	14	12
	44	50	50
Baten			
Lokale heffingen (waarvan besteding niet gebonden is)			
OZB eigenaar woningen	-3.405	-3.489	-3.486
OZB eigenaar niet-woningen	-1.004	-985	-992
OZB gebruikers niet-woningen	-651	-649	-661
Forensenbelasting	-35	-16	-15
Toeristenbelasting	-46	-45	-43
Hondenbelasting	-127	-127	-131
Precariobelasting	-479	-479	-479
	-5.268	-5.790	-5.808
Algemene Uitkering			
Algemene uitkering gemeentefonds	-26.883	-16.842	-16.944
Algemene uitkering sociaal Domein		-9.691	-9.677
	-26.883	-26.534	-26.621
Dividend			
- BNG	-32	-10	-10
	-32	-10	-10
Saldo compensabele btw en uitkering uit het BTW compensatiefonds			
compensabele BTW compensatiefonds	2.535	2.535	2.535
uitkering uit BTW compensatiefonds voor eigen rekening	-2.535	-2.535	-2.535
Overige baten algemene dekkingsmiddelen			
Bespaarde rente eigen financieringsmiddelen	-1.043	-1.079	-1.078
Verhuur Politiegebouw en overige gemeentelijke gebouwen	-60	-60	-77
Overige baten (diensten voor derden, pachten)	-3		2
	-1.105	-1.139	-1.154
	-33.244	-33.423	-33.543

Overzicht van de aanwending van het bedrag voor onvoorziene uitgaven

In de jaarstukken moet inzicht worden gegeven in de besteding van het geraamde bedrag voor onvoorziene uitgaven (artikel 25 en 28 BBV). De lasten die gedekt worden uit onvoorziene uitgaven dienen in principe te voldoen aan de volgende criteria: incidenteel, onontkoombaar, onvermijdbaar en onuitstelbaar. In de begroting is in programma 1 een budget voor onvoorziene uitgaven opgenomen ad. € 86.184. Ten aanzien van de hoogte van het budget onvoorziene uitgaven wordt als richtlijn gehanteerd een bedrag van € 3,78 per inwoner (22.800).

Bestedingen die gedekt worden uit het budget onvoorziene uitgaven:

Op de post onvoorzien is in 2015 aanspraak gemaakt voor een bedrag van € 86.000. Middels begrotingswijzigingen tot en met 10-12-2015 is aanspraak gemaakt voor een bedrag van € 79.500, waarna het restantbedrag grotendeels is ingezet voor de Intergemeentelijke Strategische Visie Laanboomcentrum (ISVL) ter hoogte van € 6.500.

Derhalve resteert nog het bedrag van € 184 dat in deze jaarrekening vrijvalt ten gunste van de algemene middelen.

De besteding van onvoorzien is als volgt ontstaan:

Bestedingen en verloop van het budget onvoorziene uitgaven:				
	Begroting 2015 voor wijziging	Begroting 2015 na wijziging	Besteed budget	Restant budget
Budget 2015	-86.184	-86.184	86.000	-184

Programma:	Begrotingsw. In raadsvergadering d.d.	Bedrag:	Onderwerp:	
1	3	02-07-2015	50.000	Personele aangelegenheid griffie
5	3	02-07-2015	17.500	Aanleggen parkeerplaatsen bij voetbalvereniging DFS
1	6	29-10-2015	5.000	Instellen commissie bestuurlijke vernieuwing
1	8	10-12-2015	7.000	Crisisnoodopvang vluchtelingen
3	nvt	nvt	6.500	Intergemeentelijke Strategische Visie Laanboomcentrum (ISVL)
		Totaal:	86.000	

PARAGRAFEN

Paragraaf 1:	Lokale heffingen
Paragraaf 2:	Risicomanagement en weerstandsvermogen
Paragraaf 3:	Onderhoud kapitaalgoederen
Paragraaf 4:	Financiering
Paragraaf 5:	Verbonden partijen
Paragraaf 6:	Grondbeleid
Paragraaf 7:	Bedrijfsvoering

Paragraaf 1: Lokale heffingen

Algemeen

Deze paragraaf is als volgt opgebouwd:

- ◆ Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen.
- ◆ Een totaaloverzicht van lokale heffingen 2015.
- ◆ Een overzicht op hoofdlijnen van de lokale heffingen.
- ◆ Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.
- ◆ Overzicht van de belastingdruk en vergelijking met andere gemeenten

Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen

Het totale pakket van de gemeentelijke belastingen en heffingen bestaat uit verschillende belastingen/heffingen, die gelegitimeerd worden door een door de gemeenteraad vastgestelde belastingverordening.

Voor de hoogte van de tarieven en leges gelden de volgende uitgangspunten:

- ◆ Streven naar een volledige kostendekking bij leges en andere rechten.
- ◆ De opbrengst van leges en rechten niet meer laten stijgen dan met de inflatiecorrectie.

Een totaaloverzicht van lokale heffingen 2015

Totaaloverzicht lokale heffingen 2015				
	Opbrengst begroot voor wijziging	Opbrengst begroot na wijziging	Opbrengst werkelijk	Verschil begroot na wijziging en werkelijk
ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN:				
1 Onroerende-zaakbelastingen:				
OZB eigenaar woningen	3.404.995	3.489.011	3.485.838	3.173
OZB eigenaar niet-woningen	1.004.054	985.068	992.223	-7.155
OZB gebruikers niet-woningen	651.268	648.748	661.254	-12.506
2 Forensenbelasting	34.650	16.464	15.479	985
3 Toeristenbelasting	45.925	44.517	43.158	1.359
4 Hondenbelasting	127.414	127.414	130.959	-3.545
5 Precariobelasting	0	478.702	478.702	0
HEFFINGEN MET EEN BESTEMMING:				
6 Rioolheffing	1.826.775	1.876.450	1.876.621	-171
7 Afvalstoffenheffing	1.726.423	1.364.729	1.364.917	-188
8 Lijkbezorgingrechten	350.000	350.000	334.045	15.955
9 Staangelden markten en kermissen	6.914	6.914	3.788	3.126
# Leges:				0
Bevolkingsregistratie en burgerlijke stand	376.173	376.173	433.969	-57.796
Vergunningen APV	9.000	9.000	15.514	-6.514
Standplaats- en ventvergunningen	11.370	11.370	11.057	313
Sloopvergunningen	500	500	543	-43
Omgevingsvergunning	550.887	550.887	587.433	-36.546
	10.126.348	10.335.947	10.435.499	-99.552

Een overzicht op hoofdlijnen van de lokale heffingen

1. Onroerendezaakbelasting

Onder de naam 'onroerendezaakbelasting' worden met betrekking tot binnen de gemeente gelegen onroerende zaken twee directe belastingen geheven. Het betreft hier een gebruikersbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar een onroerende zaak al dan niet krachtens eigendom, bezit, beperkt recht of persoonlijk recht gebruikt, en een eigenarenbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar van een onroerende zaak het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht. Op basis van de Wet Waardering Onroerende Zaken (Wet WOZ) wordt van elke individuele onroerende zaak de waarde vastgesteld, waarna het te betalen bedrag aan belasting wordt berekend en middels een aanslag aan de belastingplichtige wordt opgelegd. Vanaf 2007 wordt er jaarlijks getaxeerd.

Percentage Onroerende-zaakbelasting 2015	
Eigenaar woningen	0,1967%
Eigenaar niet-woningen	0,2676%
Gebruikers niet-woningen	0,1969%

In de begroting 2015 is rekening gehouden met een inflatiepercentage van 1,25% en een stijging van honderd extra woningen met een gemiddelde WOZ-waarde van € 250.000. De totale opbrengst OZB voor 2015 is geraamd op € 5.122.827. De werkelijke opbrengst OZB voor 2015 bedraagt € 5.139.315. De hogere opbrengst OZB bedraagt € 16.488 en is te verklaren door minder leegstand niet-woningen welke door onderzoek na de tweede bestuursrapportage 2015 is vastgesteld en middels naheffing in opbrengst is gegeneerd.

2. Forensenbelasting

Met ingang van 2014 heffen we forensenbelasting van eigenaren van zogenaamde tweede woningen waaronder de chalets op de campings Rijk van Batouwe te Kesteren en Resort Rivierendal te Ochten. Deze belasting is bedoeld om eigenaren van deze tweede woningen mee te laten betalen aan de gemeenschapsvoorzieningen in onze gemeente waarvan ze ook gebruik maken tijdens hen verblijf in onze gemeente. In de begroting 2015, na wijziging 1^e bestuursrapportage 2015, is er een opbrengst geraamd van € 16.464. Na inventarisatie in 2015 is gebleken dat er 65 chalets in aanmerking komen voor een aanslag forensenbelasting, met een opbrengst van € 15.479. Overigens dient nog te worden opgemerkt dat de situatie inzake verhuur en eigen gebruik jaarlijks kan wisselen en dat daarmee ook de opbrengsten forensenbelasting en toeristenbelasting per jaar kunnen verschillen. In een raadsbrief van 11 maart 2016 hebben wij u geïnformeerd over de evaluatie van de forensen belasting en toeristenbelasting.

3. Toeristenbelasting

Voor het jaar 2015 zijn wij uitgegaan van een geraamde opbrengst van € 44.517 voor de toeristenbelasting. In werkelijkheid zal er voor een bedrag van € 43.158 aan toeristenbelasting opgelegd worden.

4. Hondenbelasting

Onder de naam 'hondenbelasting' wordt een directe belasting geheven met betrekking tot het houden van honden binnen de gemeente. De belasting wordt geheven naar het aantal honden dat binnen de gemeente wordt gehouden. Bij de begroting 2015 is rekening gehouden met een opbrengst van € 127.414. In werkelijkheid is een opbrengst gerealiseerd van € 130.959.

5. Precariobelasting

De gemeente heft vanaf 2013/2014 precariobelasting op kabels en leidingen t.b.v. het transport van gas. In 2015 is er voor een bedrag van € 478.702 opgelegd en toegevoegd aan de reserve precariobelasting. Inmiddels is duidelijk geworden dat deze heffing wettig is en er is dus geen terugbetalingsrisico meer. De Tweede kamer heeft op 18 november jl. een motie aangenomen waarin de regering wordt gevraagd zo snel mogelijk een wetsvoorstel bij de Kamer in te dienen, dat de precariobelasting op netwerken van nutsbedrijven afschaft. Begin dit jaar liet de minister van BZK weten de afschaffing van de precariobelasting mee te willen nemen in de discussie over de uitbreiding van het gemeentelijk belastinggebied. Maar de uitbreiding van het gemeentelijk belastinggebied is voorlopig op de lange baan geschoven. Het risico op wettelijke afschaffing van deze bron van inkomsten bestaat dus nog steeds. Bij de samenstelling van de begroting 2016 is het saldo van de gevormde reserve meegenomen in de berekening van ons weerstandscapaciteit.

6. Rioolheffing

Onder de naam 'rioolheffing' wordt een recht geheven van de eigenaar van een eigendom van waaruit afvalwater direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd. Dit gebeurt om de aanleg en het onderhoud van het rioleringsstelsel te bekostigen. De rioolheffing wordt geheven middels een vast bedrag via de eigenaar. Bij de jaarlijkse tariefaanpassing wordt uitgegaan van de lijn die in het Gemeentelijk Rioleringsplan is vastgelegd.

In 2015 was voor rioolheffingen € 1.876.450 begroot, in werkelijkheid is er € 1.876.621 ontvangen.

Overzicht aantal aansluitingen	Tarieven	Begroot aantal aansluitingen	Werkelijk aantal aansluitingen	Vershil aantal aansluitingen
	209,59	8.953	8.954	1

Bij de vaststelling van de verordening rioolheffing 2015 is het tarief, conform het vastgestelde GRP, verhoogd met het inflatiepercentage van 1,25%. Dit betekent dat het tarief is verhoogd van € 207 naar € 209,59.

7. Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is bedoeld om het inzamelen van huishoudelijk afval te bekostigen. De inzameling van huishoudelijke afvalstoffen, het vaststellen van de tarieven en het innen van de heffing wordt geheel uitgevoerd op regionaal niveau door Afvalverwijdering Rivierenland (AVRI). Afvalstoffenheffing wordt geheven van inwoners die feitelijk gebruik maken van een perceel ten aanzien waarvan als gevolg van de Wet milieubeheer een verplichting tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen geldt. De heffing wordt per perceel geheven. Het tarief bestaat uit een vast deel (in 2015 € 108 per huishouden) plus een bedrag voor elke keer dat een grijze container wordt geleegd (€ 3,50 voor een container van 140 liter, € 6,00 voor een container van 240 liter).

Afvalstoffenheffing	2015
Basistarief (voor iedereen gelijk)	€ 108,00
Per extra grijze container	€ 50,00
<u>Variabel tarief (per keer)</u>	
- grijze container 140 liter	€ 3,50
- grijze container 240 liter	€ 6,-
- gft-container (140 en 240 liter)	gratis
- papiercontainer (140 en 240 liter)	gratis
- zak plastic verpakkingsmateriaal	gratis
- inworp ondergrondse container	€1,20
- brengcontainers voor glas, papier, textiel, plastic	gratis
- restafval op milieustraat per huisvuilzak (60 liter)	€ 1,70
- voorrijtarief voor aan huis ophalen van grof huishoudelijk afval	€ 20,-

De geraamde afvalstoffenheffing na wijziging bedraagt € 1.364.729, de daadwerkelijk gerealiseerde opbrengst is € 1.364.917. In de rapportage besteding budgetten 2015 bent u hierover reeds geïnformeerd.

8. Lijkbezorgingrechten

Op basis van een verordening worden rechten geheven voor het gebruik van de algemene begraafplaatsen en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de algemene begraafplaatsen. De rechten worden geheven van degene op wiens aanvraag dan wel ten behoeve van wie de dienst wordt verricht of van degene die van de bezittingen, werken of inrichtingen gebruik maakt. Voor 2015 was voor begraafrechten € 350.000 begroot. In werkelijkheid is € 334.045 aan begraafrechten ontvangen. De mindere opbrengst is allereerst te verklaren door het aantal begrafenissen. Uitgangspunt is 120 begrafenissen en in werkelijkheid hebben 96 begrafenissen plaatsgevonden en 1 bijzetting in de urnenmuur. Daarnaast is voor de helft van de begrafenissen gebruik gemaakt van een nieuw graf. Dit is sterk bepalend voor de gemiddelde baat per begrafenis. Bij het gebruik van een nieuw graf ontvangen wij aanzienlijk meer inkomsten, dan bij een bestaand (gereserveerd) graf. Op de door u in 2012 ingestelde egalisatievoorziening begraafrechten wordt nu het tekort onttrokken ter grootte van € 15.955. Hier tegenover staat een overschot van € 14.500 op het product onderhoud begraafplaatsen welke ten gunste van de voorziening komt. Na de verwerking van deze mutaties komt de eindstand van deze voorziening bij de jaarstukken 2015 uit op € 68.587.

9. Staangelden markten en kermissen

Onder de naam 'marktgeld' wordt een recht geheven voor het ter beschikking stellen van een standplaats op een markt als bedoeld in de marktverordening, daaronder inbegrepen de diensten welke in verband hiermee worden verleend. Voor 2015 was er bedrag van € 6.914 begroot. In werkelijkheid is er € 3.788 ontvangen. De aanvragen voor kermissen zijn gereduceerd van 4 naar 1 kermis in onze gemeente in de afgelopen jaren. Daarnaast is het volgens de verordening niet mogelijk om leges te heffen voor het gebruik van gemeentelijk terrein voor kermissen.

10. Legesverordening Onder de naam 'leges' wordt een groot aantal verschillende rechten geheven ter zake van namens het gemeentebestuur verstrekte diensten. De rechten worden geheven bij de aanvrager van de dienst dan wel degene ten behoeve van wie de dienst is verleend. Uitgangspunt is dat de totale rechten, zoals geheven via deze verordening, in totaliteit 100% kostendekkend zijn. Er vindt voor de leges een jaarlijkse algemene inflatiecorrectie plaats.

In totaliteit is er voor 2015 een bedrag van € 947.930 aan opbrengst leges geraamd. De daadwerkelijke opbrengst leges betreft voor 2015 een bedrag van € 1.048.516. Er is dus een bedrag van € 100.586 meer aan leges binnengekomen dan geraamd.

Dit voordeel is als volgt ontstaan:

- Meer leges bevolkingsregistratie en burgerlijke stand	€ 57.796
- Meer opbrengsten vergunningen APV	€ 6.514
- Meer opbrengsten Omgevingsvergunningen	€ 36.546
- Overige	€ 270 -/-
- Totaliteit meer leges ontvangen dan geraamd	€ 100.586

Het voordeel op de leges bevolkingsregistratie en burgerlijke stand is als volgt te verklaren:

- In 2015 hebben 248 bruidsparen in onze gemeente elkaar het ja-woord gaven Dit resulteert in een voordeel van € 5.652.
- In 2015 zijn er meer documenten als paspoorten, ID-kaarten, rijbewijzen, GBA en Naturalisatie verstrekt dan verwacht bij de tweede bestuursrapportage 2015. Dit resulteert in een voordeel van € 52.144.
Hier tegenover staat een hogere afdracht van € 50.284 aan het rijk voor paspoorten, ID-kaarten, rijbewijzen en Naturalisatie.

Het voordeel op opbrengsten Omgevingsvergunningen is als volgt te verklaren:

- De begroting 2015 voor bouwleges betreft een prognose. In 2015 zijn er meer vergunningen behandeld dan verwacht.

Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid

Bij de kwijtschelding van heffingen wordt de 100% norm van de relevante bijstandsnorm gehanteerd.

Voor de overige regels wordt het Rijksbeleid gevolgd. Kwijtschelding wordt verleend voor de hondenbelasting (alleen eerste hond), de rioolheffing en de onroerende-zaakbelastingen. Voor de overige heffingen en rechten wordt geen kwijtschelding verleend.

Kwijtschelding				
	2012	2013	2014	2015
Aantal opgelegde aanslagbiljetten	6.705	6.826	7.039	7.167
Aantal dwangbevelen	230	234	187	143
Aantal kwijtscheldingsverzoeken	9	17	28	21

Overzicht van de belastingdruk en vergelijking met andere gemeenten

Gemiddelde belastingdruk per meerpersoonshuishouden Neder-Betuwe

Bron: gegevens COELO (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden)

Gemiddelde belastingdruk meerpersoonshuishouden Neder-Betuwe 2015

Belastingsoort	2015
Onroerende zaak-belasting*	422
Afvalstofheffing	188
Rioolrecht	210
Totaal	820
*gemiddelde waarde € 214.500	

Positie Neder-Betuwe bij vergelijk regio in 2015

In onderstaand overzicht ziet u de gemiddelde belastingdruk per meerpersoonshuishouden uitgedrukt in euro's en dit in vergelijking met omliggende gemeenten.

Neder-Betuwe	Buren	Tiel	West Maas en Waal	Geldermalsen	Neerijnen	Overbetuwe
820	752	610	744	889	831	637

Rangorde Neder-Betuwe bij vergelijk regio in 2015

In onderstaand overzicht ziet u de gemiddelde belastingdruk per meerpersoonshuishouden uitgedrukt in een nummer van een rangorde van de 393 gemeenten. Ook hierbij zijn de omliggende gemeenten meegenomen ter vergelijking. Nummer 1 heeft hierbij de laagste lasten en nummer 393 heeft de hoogste lasten in Nederland.

Neder-Betuwe	Buren	Tiel	West Maas en Waal	Geldermalsen	Neerijnen	Overbetuwe
323	230	29	216	370	338	53

Paragraaf 2: Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Algemeen

Deze paragraaf geeft aan op welke wijze het risicomanagement in 2015 is uitgevoerd, welke vooraf geïdentificeerde risico's zich hebben voorgedaan, de stand van het weerstandsvermogen uitgaande van de weerstandscapaciteit op de balansdatum en de actuele stand van de geïdentificeerde risico's. Hieronder wordt toegelicht welke systeem van risicomanagement Neder-Betuwe hanteert, vervolgens wordt een overzicht gegeven van de weerstandscapaciteit en de ratio van het weerstandsvermogen, daarna volgt een overzicht van de actuele risico's.

Risicomanagement

Het kader voor de uitvoering van het risicomanagement en de bepaling van het weerstandsvermogen worden gevormd door de Nota risicomanagement en weerstandsvermogen die door de gemeenteraad op 3 december 2013 is vastgesteld. Risicomanagement is een systematisch en regelmatig terugkerend proces om risico's te identificeren, te analyseren en te beoordelen en op basis daarvan maatregelen te nemen en te evalueren. Daarbij ligt het accent op de financiële risico's, personele en organisatorische risico's, grondexploitatie risico's, risico's van deelnemingen en verbonden partijen. Risicomanagement beschouwen we hierbij niet als een doel op zich. Doordat we beter inzicht hebben in de risico's in onze gemeentelijke processen is risicomanagement een hulpmiddel bij het bereiken van de gemeentelijke doelen. Om ook in de toekomst een financieel gezonde organisatie te blijven gaan we verstandig en verantwoord om met risico's. Risico's zijn onlosmakelijk verbonden met de uitvoering van bedrijfsprocessen en kunnen nooit helemaal worden uitgesloten. Als gemeente willen we ons bewust zijn van de risico's die we lopen en van de beheersingsmaatregelen die we kunnen nemen. Bij de beheersing van de risico's hanteren wij als beleidslijn dat er sprake moet zijn van een evenwicht tussen praktische uitvoerbaarheid en effectiviteit en kosten (efficiency) van een maatregel. Wij streven na om geen onnodige risico's te lopen en, mits financieel verantwoord, zoveel mogelijk risico's af te dekken door verzekeringen. Wij hebben verzekeringen afgesloten voor aansprakelijkheid door derden, schade aan opstallen en tegen risicofraude. Risico's die niet worden afgedekt door een verzekering of een voorziening moeten kunnen worden opgevangen door de beschikbare weerstandscapaciteit.

De definitie van een risico luidt als volgt: De kans op het optreden van een gebeurtenis die zowel negatieve als positieve gevolgen voor de gemeente kan hebben, waarvan de omvang thans onbekend is, maar substantieel kan zijn. Voor het opnemen van een risico hanteren we een ondergrens van € 100.000.

Bepaling van risico's voor deze jaarrekening

In de begroting 2015 was aangekondigd dat we voor het bepalen van de risico's een meer systematische aanpak zouden volgen met een bredere scope dan tot nu toe het geval was. Dit zoals de in 2013 vastgestelde nota risicomanagement werd beoogd. We hebben bij de voorbereiding van deze paragraaf niet alleen gekeken naar de financiële risico's maar ook naar de juridische, maatschappelijke en technische risico's. Ook zijn de budgethouders/beheerders directer bij het voorbereidingsproces betrokken. In 2015 hebben alle budgethouders en budgetbeheerders een training budgethouderschap gehad waarbij het risicomanagement een belangrijk onderdeel vormde. Op deze wijze is gewerkt aan de vergroting van het risicobewustzijn in de organisatie. Deze aanpak heeft geleid dat er op onderdelen verschillen zijn ontstaan in de risicobepaling t.o.v. de vorige risicoparagraaf. De verschillen zijn bij de betreffende onderdelen toegelicht.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit het verschil tussen:

- de *beschikbare weerstandscapaciteit*: de middelen waarover de gemeente kan beschikken om onverwachte substantiële kosten te dekken;
- de *benodigde weerstandscapaciteit*: het totaal van de financieel gekwantificeerde risico's die de gemeente loopt (ondanks de beheersmaatregelen).

Deze verhouding wordt uitgedrukt in de 'Ratio weerstandsvermogen'. Voor de waardering daarvan gebruiken we de volgende waarderingstabel:

Ratio	Betekenis
> 2,0	Uitstekend
1,4 tot 2,0	Ruim voldoende
1,0 tot 1,4	Voldoende
0,8 tot 1,0	Matig
0,6 tot 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

Uitgangspunt voor deze raadsperiode is dat we minimaal een ratio van 1.0 bereiken. In de meerjarenraming 2017-2019 is aangegeven dat hieraan wordt voldaan. Op basis van deze jaarrekening is een ratio van 1,1 berekend (begroting 2015 0,9).

In het bestaan van Neder-Betuwe ontwikkelt deze ratio zich positief. Ca. tien jaar geleden was de ratio nog 0,6 en was Neder-Betuwe art. 12 gemeente. Daarna is een stijgende lijn ingezet en komen we in deze jaarrekening uit op een ratio van 1,1. Deze verbetering wordt vooral veroorzaakt door vermindering van de risico's maar ook de weerstandscapaciteit is verbeterd. Hierna worden beide factoren toegelicht:

Verbetering weerstandsratio 2015

- a. **Verbetering van de weerstandscapaciteit:**
 Toevoeging van de reserve precario ad € 1.043.000. Deze is gevormd vanuit de opbrengsten tot nu toe. Inmiddels is er duidelijkheid over de rechtmatigheid van deze aanslagen. Omdat het niet zeker is dat in de toekomst deze heffing in stand blijft is de opbrengst gereserveerd ter verbetering van de weerstandscapaciteit. In de begroting 2016 is dit punt nader toegelicht.
- b. **Vermindering van de risico's:**
 In 2015 is sprake van een forse daling van het risicobedrag; ten opzichte van de begroting 2015 dalen de risico's met € 2.917.000 of 20 %. De belangrijkste wijzigingen zijn:
- **Verlaging risico Casterhoven;**
 Eind 2015 is een nieuwe grondexploitatie vastgesteld met een gunstiger eindresultaat dan eerder is voorzien. In de voorziening afwaardering gronden was een groter tekort voorzien. Ook zijn er aan aantal achtergestelde leningen afgelost. Het risico is opnieuw bepaald met als uitgangspunt een worst case scenario. Op basis daarvan is het risico met € 700.000 verminderd. Vervolgens zorgt de aflossing van de geldleningen voor een vermindering van het risico met € 292.000. Totaal € 992.000.
 - **Afwaardering strategische gronden voormalige, niet in exploitatie genomen gronden;**
 In de risicoparagraaf was € 792.000 opgenomen voor de afwaardering van gronden. Inmiddels hebben de taxaties plaatsgevonden. De afwaarderingen zijn ten laste gebracht van de voorliesvoorziening en de risico's zijn daarmee vervallen.
 - **Grondexploitaties;**
 Het algemeen risico op grondexploitaties is met € 316.000 verminderd door uitvoering van de exploitaties/initiatieven.
 - **Personeel en organisatie;**
 Er is geen risico meer opgenomen voor een toekomstige reorganisatie (€ 419.000). Verder is in verband met een herplaatsing het berekende risico voor overschrijding van de voorziening reorganisatie van € 241.000 vervallen, Totaal - € 660.000.
 - **Precariobelasting kabels en leidingen;**
 In de meerjarenraming 2017-2019 is rekening gehouden met een risico van € 250.000 i.v.m. de mogelijke beëindiging van de wettelijke ruimte voor deze heffing. Inmiddels blijkt dat de minister de gemeenten 10 jaar de ruimte geeft om de heffing te continueren en afschaffing te willen regelen bij een komende grotere hervorming/verruiming van het gemeentelijk belastinggebied. Daarin kunnen wellicht de effecten worden opgevangen. De verlaging van het risico heeft dus geen effect voor de jaarrekening 2015 maar wel voor de meerjarige doorberekening van de risico's.

Risico's die zich in 2015 hebben voorgedaan.

De risico's die zich in 2015 hebben voorgedaan bedragen 17 % van het totaal aan ingeschatte risico's ad. € 14.274.000.

Risico	Toelichting	Risicobedrag Begroting 2015	Werkelijke uitkomst
Grondexploitaties,waardering strategische gronden	In 2015 heeft de taxatie plaatsgevonden van de strategisch aangekochte gronden (niet in exploitatie genomen gronden). De gronden zijn afgewaardeerd. Dit heeft geen effect op het resultaat van de jaarrekening omdat de genoemde voorziening hiervoor toereikend is. Voor een toelichting wordt verwezen naar paragraaf	€ 792.000	€ 1.008.000
Grondexploitaties (BIE)	Herenland, taxatie gronden. Voor een toelichting wordt verwezen naar paragraaf 6.	€ 556.000	€ 1.120.000
Voorziening reorganisatie	In 2015 is € 118.000 bijgestort. Het resterende risico is inmiddels vervallen.	€ 241.000	€ 118.000
Bijzondere bijstand	Het betreft een z.g.n. open einde regeling. In 2015 zijn meer uitgaven gedaan dan begroot	€ 100.000	€ 119.000
Totaal			€ 2.365.000

Berekening van de weerstandscapaciteit, de financiële risico's, het weerstandsvermogen en het weerstandsratio

Weerstandscapaciteit	Begroting 2015	Begroting 2015 na wijziging	Jaarstukken 2015
Reserves:			
Algemene reserve *	-9.373.000	-8.655.000	-8.607.000
Reserve grondexploitaties **	-2.815.000	-2.126.000	-2.174.000
Reserve drie decentralisaties ***	0	-722.000	-722.000
Reserve precario	0	-1.043.000	-1.043.000
Subtotaal - Reserves	-12.188.000	-12.546.000	-12.546.000
Heffingen:			
OZB x)	0	0	0
Leges en andere heffingen xx)	0	0	0
Onbenutte belastingcapaciteit	0	0	0
Onvoorzien			
Onvoorzien algemeen	-86.000	-6.684	0
Saldo onvoorzien	-86.000	-6.684	0
Stand financiële positie			
Begroting 2015 en mjr 2016-2018	-202.000	-202.000	0
Totaal vastgestelde begrotingswijzigingen	0	-305.000	0
1e bestuursrapportage 2015	0	110.000	0
2e bestuursrapportage 2015	0	325.000	0
Resultaatbestemming jaarstukken 2015 (algemene reserve)	0	0	-91.000
Onttrekking reserve drie decentralisaties	0	0	30.000
Stand financiële positie	-202.000	-72.000	-61.000
Totale weerstandscapaciteit	-12.476.000	-12.624.684	-12.607.000

Financiële risico's	2015	2015	2015
Totaal risico's	14.274.000	14.274.000	11.557.000
Totale weerstandscapaciteit	-12.476.000	-12.624.684	-12.607.000
Saldo weerstandsvermogen (weerstandscapaciteit minus risico's)	1.798.000	1.649.316	-1.050.000
Weerstandsratio	0,9	0,9	1,1
	Matig	Matig	Goed

***) Toelichting stand en verloop algemene reserve.**

De algemene reserve heeft per 1 januari 2015 een stand van € 8.655.000. De algemene reserve heeft ultimo 2015 een stand van € 8.607.000. Het verschil bestaat uit twee delen:

Een toename van € 207.000 die ontstaan is door een overheveling van de reserve grondexploitaties. En een verlaging van € 255.000. Dit bedrag is gereserveerd voor nog te maken kosten van voor de winkelconcentratie Kesteren.

*****) Toelichting stand en verloop reserve grondexploitatie.**

De reserve grondexploitatie heeft per 31 december 2015 een stand van € 2.174.000. De hoogte van de reserve grondexploitatie wordt bepaald door de hoogte van de berekende risico's van de grondexploitaties in paragraaf 6. Het verschil wordt conform het bestaande beleid verevend met de algemene reserve.

******) Toelichting reserve drie decentralisaties**

De voormalige reserve Wmo is gewijzigd in de reserve 3D en onderdeel van de weerstandscapaciteit omdat deze beschouwd wordt als risicoreservering voor de uitvoering van de nieuwe taken in het sociaal domein met ingang van 1 januari 2015. Deze reserve bedroeg per 1-1-2015 € 722.000. Na afboeking van het tekort over 2015 ad € 30.000 is de stand ultimo 2015 € 692.000. In het overzicht van de geïdentificeerde risico's hierna is een inschatting gegeven van het risico mb.t. de uitvoering van de nieuwe taken in het sociaal domein.

Overzicht van risico's gelijk of groter dan € 100.000

Overzicht van risico's gelijk of groter dan € 100.000	Begroting 2015	bestuursrapp. 2015	Jaarstukken 2015	Vershill	Risicoscore
Grondexploitaties:					
1. Algemene risico's grondexploitaties	1.221.000	1.221.000	529.000	-692.000	Hoog
2. Specifieke risico's grondexploitaties	2.918.000	2.918.000	1.645.000	-1.273.000	Hoog
Verbonden partijen:				0	
3. Algemene risico's verbonden partijen	343.000	343.000	362.000	19.000	Hoog
4. Specifieke risico's verbonden partijen	7.500.000	7.500.000	6.800.000	-700.000	Zeer hoog
Openeinde regelingen:					
5. Uitvoering 3 Decentralisaties	0	0	653.000	653.000	Hoog
Overige risico's:					
6. Personeel en Organisatie (bedrijfsvoering)	1.520.000	1.520.000	860.000	-660.000	Hoog
7. Bodemsanering overdracht woonwagencentra	200.000	200.000	200.000	0	Hoog
8. Ontwikkelingen gemeentefonds	200.000	200.000	170.000	-30.000	Hoog
9. Invoering VPb	0	0	0	0	Midden
10. Precariobelasting kabels en leidingen	0	0	0	0	Hoog
11. Overige risico's < € 100.000	372.000	372.000	338.000	-34.000	Midden
Totaal risico's	14.274.000	14.274.000	11.557.000	-2.717.000	

Toelichting:

Grondexploitaties

1. Algemene risico's grondexploitaties

Grondexploitaties kennen algemene en specifieke risico's. De algemene risico's bestaan onder andere uit rentestijgingen, stijging van het inflatiecijfer, aanbestedingsrisico's, marktontwikkelingen en vertragingen in de planvorming of in de gronduitgifte. Voor de dekking van algemene, niet gespecificeerde risico's die met de huidige exploitaties gelopen worden, is een risico inschatting opgenomen van € 529.000. Deze inschatting is gebaseerd op 10% van de stand van de boekwaarden per 31 december 2015 van de bouwgrond in exploitatie (BIE grexen, BIE initiatieven en het risico van overige projecten, € 2.890.381 resp. € 2.574.073 en voorts het risico op de projecten uit de categorie overig ad € -16.962). en de voormalige NNIEGG-projecten ad. € 1.535.354 die i.v.m. gewijzigde voorschriften zijn opgenomen in de staat van materiële vaste activa. Voor een verdere specificatie van de boekwaarden verwijzen wij u naar het overzicht "een actuele prognose van de verwachte resultaten diverse grondcomplexen" in paragraaf 6 Grondbeleid. In dit overzicht zijn ook de contante waarden van de verwachte verliezen en winsten opgenomen. De verliezen zijn conform het BBV afgedekt via de verliesvoorziening. De verwachte winst uit de grondexploitaties ad. € 2.148.889 is voorzichtigheidshave niet meegenomen bij de bepaling van het weerstandsvermogen.

2. Specifieke risico's grondexploitaties

De hier genoemde risico's sluiten aan op de informatie in paragraaf 6. Grondbeleid.

Bouwgrond in exploitatie (BIE-GREX)

Het betreft een risico binnen het project Herenland te Opheusden dat geschat is op € 385.000.

Bouwgrond in exploitatie (BIE-Initiatieven)

Bij de opgenomen risicobepaling voor exploitatieovereenkomsten met derden is rekening gehouden met de mogelijkheid dat een exploitatieovereenkomst niet tot stand komt of niet kan worden afgesloten.

◆ Broedershof in Echteld	€ 20.000
◆ Agro Business Centre	€ <u>1.240.000</u>
◆ Totaal:	€ 1.260.000

Agro Business Centre

In 2014 is besloten tot de realisatie van het Agro Business Centre. De voorinvestering voor de ontwikkeling van het gebied (plankosten, ontsluiting, riolering, rente) ad € 3.100.000 wordt uiteindelijk op de grondeigenaren die het gebied tot ontwikkeling brengen verhaald. Er is een risico dat de kosten hoger uitvallen dan verwacht. Dit risico wordt beperkt doordat er verschillende onderzoeken zijn uitgevoerd om elementen die onverwachte kosten met zich mee kunnen brengen in beeld te brengen (archeologie, bodemkwaliteit). Daarnaast is er een risico dat niet het volledige gebied tot ontwikkeling komt, waardoor er geen volledig kostenverhaal plaatsvindt. Op dat moment blijft de gemeente met kosten zitten. De inschatting van dit risico is daarom op dit moment hoog. Inmiddels is een overeenkomst voor grondaankoop getekend en hebben zich meerdere gegadigden gemeld. De risico-inschatting is 40% ad € 1.240.000.

Verbonden partijen

Overzicht Risico Inschatting Verbonden partijen					
Nr:	Naam partij		Bijdrage per Jaar	Algemeen risico Inschatting van 10% tegen een kans van 50%	Specifiek risico Inschatting
1	Veiligheidsregio Gelderland-Zuid	GR	1.500.285	75.014	0
2	Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD)	GR	1.124.332	56.217	0
3	Gemeenschappelijke regeling Regio Rivierenland	GR	166.259	8.313	0
4	AVRI	GR	1.900.000	95.000	0
5	Omgevingsdienst Rivierenland	GR	557.565	27.878	0
6	Regionaal archief Rivierenland	GR	218.871	10.944	0
7	Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal	GR	0		0
8/9/10	WSW (Lander, Presikhaaf en Werkzaam Rivierenland)	GR	1.779.703	88.985	0
11	Industrieschap Medel	GR	0		0
12	Casterhoven	PPS	0		6.800.000
13	Waterbedrijf Vitens N.V.	Venn	0		0
14	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	Venn	0		0
	Totaal		7.247.015	362.351	6.800.000

3. Algemene risico's verbonden partijen

De gemeente Neder-Betuwe heeft te maken met verbonden partijen zoals de gemeenschappelijke regelingen waaraan wij deelnemen. Daarnaast zijn er externe partijen, waarbij de gemeente Neder-Betuwe via het aandelenbezit risico's kan lopen. Bij laatstgenoemde partijen gaat het om fluctuaties in de waarde van de aandelen of het dividend. Bij risico's van een verbonden partij gaat het in hoofdzaak om financiële en bestuurlijke risico's die mede verband houden met de juridische vorm, structuur en organisatie van een verbonden partij.

Voor het algemene risico geldt het uitgangspunt dat 10% van de jaarlijkse bijdrage aan een verbonden partij als maximaal financieel effect wordt opgenomen tegen een kans van 50%. Dit laatste in verband met het beschikbare vrij te besteden eigen vermogen van de verbonden partij dat ook bedoeld is voor het afdekken van risico's.

4. Specifieke risico's verbonden partijen

Industrieschap Medel

Voor het totale project Medel hebben wij in deze begroting geen risico opgenomen. Uit de actuele door het industrieschap Medel opgestelde risicoanalyse blijkt dat het (geprognoseerde) positieve resultaat uit de grondexploitatie tot op heden groter is dan de benodigde risicoservering.

Casterhoven

Voor het project Casterhoven is bestedingsruimte gefaciliteerd van in totaal € 22 miljoen. Voor de financieringslasten (rente en aflossing) staat de gemeente garant. Indien niet tegen passende voorwaarden en tarieven in de financieringsbehoefte van de CV kan worden voorzien, voorzien de gemeente en marktpartijen naar rato van hun deelname tot een maximum van € 4.500.000 de CV van extra financieringsmiddelen via achtergestelde leningen. Tot nu toe zijn achtergestelde leningen verstrekt tot een bedrag van € 875.000. Deze zijn inmiddels afgelost. Inmiddels is een nieuwe grondexploitatie vastgesteld. Op basis van het berekende worst casescenario van de uitvoering van de GREX en een kans van 100% wordt een risico berekend van € 4,1 mln. De GREX heeft een looptijd van 3 jaar. Gelet op de looptijd van het project van 20 jaar worden de risico's vooralsnog hoger ingeschat en wordt uitgegaan van een gefaseerde groei naar het genoemde niveau ad. 4,1 mln. De risico inschatting bedraagt op basis hiervan € 7.500.000 - (1/5 * € 3.400.000) is afgerond € 6.800.000. Elk jaar wordt beoordeeld of het verantwoord is de volgende stap te nemen.

5. Openeindregelingen:

3Decentralisaties (Jeugd, WMO en Participatie)

Het budget voor de 3 decentralisaties bedraagt € 13.046.000 voor 2015. De uitgaven bedroegen: € 13.076.000. Het tekort ad € 30.000 wordt afgedekt door de reserve 3D. Hoewel het eerste jaar is afgerond en er beter zicht is ontstaan op de uitgaven versus begroting zijn de risico's nog onvoldoende specifiek te kwantificeren en is daarom het algemene risico gehandhaafd op 10% van de genoemde extra middelen ad. € 1.305.000. De kans wordt mede gelet op de uitkomst over 2015 geschat op 50% %, de risicoraming bedraagt € 653.000. Dit bedrag is afgedekt door de reserve 3D ad. € 692.000. De belangrijkste risico's zijn:

- ◆ Geen compleet beeld jeugdindicaties;
- ◆ Budget niet toereikend door de omvang van de toegepaste kortingen door de rijksoverheid op de budgetten in relatie tot de volumeontwikkeling;
- ◆ Kortingen op de budgetten door aanpassingen door de rijksoverheid van het verdeelmodel;
- ◆ De verantwoordingen van de zorgaanbieders zijn niet op tijd of niet volledig;
- ◆ De verantwoording over de uitvoering van de PGB's;
- ◆ Uitvoering WWB door gemeente Buren;
- ◆ Ambtelijke capaciteit ontoereikend;
- ◆ Interne processen onvoldoende op orde.

Overige risico's

6. Personeel en Organisatie (bedrijfsvoering)

Het gaat hier om specifieke risico's, zoals wachtgeld, ontslag/WW-uitkering, pensioen, juridische bijstand, Arbo, aansprakelijkheid van eigen personeel en externe krachten. Door een toenemende complexiteit en noodzakelijke kennis en vaardigheden neemt de afhankelijkheid en daardoor de kwetsbaarheid aanzienlijk toe (onjuist menselijk handelen, brand, hardwarestoringen/servercrash, virussen, hackers enz.). Gaan er zaken fout in de bedrijfsvoering, dan komt het realiseren van onze doelstellingen in gevaar. Tevens kan dit tot financiële, juridische en politiek-bestuurlijke risico's leiden. Voor deze risico's hebben wij een inschatting gemaakt van € 860.000 (10% van de totale personeelskosten in 2015). Het risico op overschrijding van de voorziening reorganisatie is vervallen. Er is ook geen risico mee opgenomen voor eventuele toekomstige reorganisaties.

7. Bodemsanering, overdracht c.q. groot onderhoud woonwagencentra

Met ingang van 1 november 2007 heeft de gemeente Neder-Betuwe een aantal woonwagencentra overgedragen aan de woningcorporatie SWB. Uit bodemonderzoeken blijkt dat op minimaal twee woonwagencentra sprake is van ernstige bodemverontreiniging. Hiervoor blijft de gemeente verantwoordelijk. Voor mogelijke saneringskosten is een risicobedrag opgenomen van € 200.000. Verwacht wordt dat dit jaar hierover duidelijkheid zal ontstaan.

8. Ontwikkelingen Gemeentefonds

De laatste jaren ervaren we dat de uitkeringen uit het Gemeentefonds steeds minder voorspelbaar zijn. Om fluctuaties in de uitkering te kunnen opvangen is een risicobedrag van € 170.000 (1% van de algemene uitkering + doeluitkeringen).

9. Invoering Vpb € 100.000 m.i.v. 2017

Invoering Wet op de Vennootschapsbelasting voor overheidsbedrijven (Vpb).

Per 1 januari a.s. is de Vennootschapsbelasting ook van toepassing voor overheidsbedrijven. De Vennootschapsbelasting dient betaald te worden over de eventuele winst over 2016. Dit zal pas blijken na afloop van het boekjaar. Omdat de implementatie in de loop van het jaar plaatsvindt, is hiervoor geen bedrag geraamd. Daarom wordt volstaan met een vermelding van het risico ter grootte van dit bedrag met ingang van 2017. Door het verwerken van mogelijk te betalen vennootschapsbelasting in grondexploitaties wordt het nadelig effect op de financiële positie van de gemeente zoveel mogelijk beperkt.

10. Precariobelasting op kabels en leidingen

De gemeente heft vanaf 2014 precariobelasting op kabels en leidingen t.b.v. het transport van gas. In 2014 en 2015 is ca. € 500.000 opgelegd en toegevoegd aan de reserve precariobelasting. Inmiddels is duidelijk geworden dat deze heffing wettig is, er is dus geen terugbetalingsrisico meer. De gevormde reserve is daarom toegevoegd aan de weerstandscapaciteit. Wel bestaat het risico op wettelijke afschaffing van deze bron van inkomsten. In het recent verschenen rapport over vergroting van het gemeentelijke belastinggebied van de VNG commissie Rinnooy Kan wordt aanbevolen deze precarioheffing op kabels en leidingen af te schaffen. Hierover stelde de minister onlangs dit te willen regelen bij een komende grotere hervorming/verruiming van het gemeentelijk belastinggebied. Daarin kunnen wellicht de effecten worden opgevangen. Hierop vooruitlopend stuurt de minister dit voorjaar een wetsvoorstel naar de Tweede Kamer om ervoor te zorgen dat gemeenten vanaf 1 januari 2017 de nu geldende tarieven voor precario op nutsnetwerken niet verder kunnen verhogen, en dat het aantal gemeenten dat deze vorm van precario heft, niet verder stijgt. Het wetsvoorstel gaat uit van afschaffing, maar geeft gemeenten nog tien jaar de mogelijkheid om precariobelasting te heffen. Na uiterlijk tien jaar is precarioheffing op nutsnetwerken niet meer mogelijk. In verband hiermede is het risico ad. € 250.000 (50% kans op terugbetaling) vanaf 2016 niet meer opgenomen. (Voor 2015 was met dit risico nog geen rekening gehouden)

11. Overige risico's kleiner dan € 100.000

Omschrijving risico	Risicoreservering	Risicoscore
Voor de onzekerheid van het openbaar onderwijs (Stichting Spoenk) is een risicoreservering opgenomen. De meerjarenraming van Spoenk heeft aangegeven dat er mogelijk een tekort gaat ontstaan	60.000	Midden
Voor de onzekerheid dat de aansluiting N323/A15 niet binnen de daarvoor ontvangen middelen kan worden gerealiseerd is een risicoreservering opgenomen		
Er wordt uitgegaan van een verwacht tekort van afgerond € 84.000. Voor dit verwachte tekort hebben wij een risicoreservering opgenomen van 50%	42.000	Midden
Voor eventuele rente ontwikkelingen	50.000	Midden
Voor het niet realiseren van onze geraamde leges omgevingsvergunningen	50.000	Midden
Voor het risico van het niet kunnen realiseren van het begrote aanbestedingsvoordeel op het wegenbeheer van € 50.000 is een risicoreservering opgenomen van 50%	25.000	Midden
Voor eventuele extra bijdrage voor het leerlingenvervoer (open einde regeling) 10% budget	60.000	Midden
Organiseren raadgevend referendum op grond van de Wet Raadgevend referendum	31.000	Midden
uitvoering bommenregeling, mogelijke ruimingskosten	20.000	Laag
Totaal	338.000	

Overzicht kengetallen

Het betreft de volgende kengetallen, gebaseerd op de balans ultimo 2015.

In kleur is de norm aangegeven die geadviseerd wordt door de provincie en die afgeleid is van landelijke normeringen.

Groen : Voldoende, Oranje: Matig, Wit : Niet van toepassing, Rood : Onvoldoende

Begroting 2016 Kengetal	Verloop kengetallen		
	Rek.2014	Begr.2015	Rek.2015
Netto schuldquote	64%	56%	56%
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	62%	54%	54%
Solvabiliteitsratio	33%	33%	32%
Grondexploitatie	15%	13%	8%
Structurele exploitatieruimte	1,1%	-1,1%	-0,1%
Belastingcapaciteit	-1,15%	-1,15%	-1,15%

Toelichting kengetallen

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen (het totaal van de baten) en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het geval is valt niet direct af te leiden uit de netto schuldquote zelf, maar hangt af van meerdere factoren. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan instellingen die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. Bij Neder-Betuwe betreft dit een aantal leningen aan dorpsuizen. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). De norm is gebaseerd op de VNG-uitgave "Houdbare Gemeentefinanciën" waarin is aangegeven dat wanneer de schuld lager is dan de jaarmzet (<100%) dit als voldoende kan worden bestempeld en boven de 130% als onvoldoende.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Indien er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen (het totaal van de algemene en de bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Daar is bijvoorbeeld sprake van indien een lening is aangegaan omdat het eigen vermogen niet liquide is (omdat het vast zit in bijvoorbeeld een gemeentehuis of dat er andere investeringen mee zijn gefinancierd). Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De mate van weerbaarheid geeft in combinatie met de andere kengetallen een indicatie over de financiële positie. De solvabiliteitsratio drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Wanneer de helft of meer van het totaal vermogen uit eigen vermogen bestaat, dan is een gemeente voldoende solvabel. Is het kengetal voor solvabiliteit kleiner dan 30%, dan is er veel vreemd vermogen aanwezig en wordt dat als onvoldoende beoordeeld.

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie (boekwaarde) is ten opzichte van de jaarlijkse baten.

Deze boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. Hiervoor is geen norm vastgesteld. Dit kengetal is ten opzichte van de begroting 2015 afgenomen door de verhoging van de verliesvoorziening (door de overheveling van de voorziening afwaardering gronden), die conform het BBV in mindering is gebracht op de boekwaarde. Inhoudelijk betekent dit dus geen verslechtering of verbetering.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is ook de verhouding tussen de structurele baten en structurele lasten van belang. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting OZB. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. Uit de jaarrekening blijkt dat de structurele baten en -lasten nagenoeg in evenwicht zijn.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin een financiële tegenvaller kan worden opgevangen en of er ruimte is voor nieuw beleid. De belastingcapaciteit wordt gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing). De definitie van het kengetal is: Woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t (het begrotingsjaar) ten opzichte van het landelijk gemiddelde in jaar t-1 (het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar) uitgedrukt in een percentage. De uitkomst van de berekening van dit kengetal is voor het jaarverslag hetzelfde als bij de begroting. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert ieder jaar deze lasten in de Atlas van de lokale lasten. Meer dan 100% wil dus in dit verband zeggen dat Neder-Betuwe een hogere belastingdruk kent dan gemiddeld.

Beoordeling kengetallen

Het is, niet zinvol om een individueel kengetal te gebruiken voor de beoordeling van de financiële positie, deze moeten in samenhang worden gezien. Uit het overzicht blijkt dat onze financieringsstructuur gezond is, dat de risico's vanuit de grondexploitaties afgezet tegen de totale financiële positie relatief beperkt zijn en dat onze belastingdruk hoger is dan het landelijk gemiddelde.

In deze jaarrekening is een positieve ontwikkeling zichtbaar van onze financiële positie vooral als gevolg van de daling van het risicoprofiel. Deze kengetallen geven geen aanleiding om deze conclusie bij te stellen.

Paragraaf 3: Kapitaalgoederen

Algemeen

Artikel 12 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) geeft aan dat in deze paragraaf voor het onderhoud van kapitaalgoederen het beleidskader wordt aangegeven met de daaruit voortvloeiende financiële consequenties in de P&C documenten. Het gaat om de volgende groepen kapitaalgoederen waar een voorziening tegenover staat: wegen, gebouwen, riolering, verkeer & vervoer, openbare verlichting en begraafplaatsen.

Het onderhoud van kapitaalgoederen vergt een substantieel budget, zodat deze paragraaf belangrijk is voor de beoordeling van de financiële positie. Uiteraard is ook het gewenste onderhoudsniveau van groot belang. De huidige nota activabeleid is per 1 januari 2010 in werking getreden en is er op gericht om eenheid te verkrijgen in de waardering, administratieve verantwoording en afschrijving van de geactiveerde uitgaven en zodoende een belangrijk beleidskader voor deze paragraaf.

De belangrijkste afspraken die zijn gemaakt in de nota activabeleid zijn:

- ◆ alleen *nieuwe* investeringen met een economisch nut te activeren;
- ◆ het grensbedrag op € 25.000 vast te stellen voor investeringen met economisch nut;
- ◆ geen bestemmingsreserve meer hanteren voor nieuwe investeringen en de kapitaallasten ten laste laten komen van de exploitatie;
- ◆ een investeringskrediet dat na twee jaar niet (volledig) is benut aframen. Een investeringskrediet kan alleen langer "open" blijven indien de noodzaak daartoe voldoende is beargumenteerd.
- ◆ vervangingsinvesteringen en investeringen als gevolg van nieuw beleid dienen middels de investeringsstaat bij de kadernota kenbaar te worden gemaakt. Na accordering van de Raad worden de lasten opgenomen in de begroting.

Wegen en Kunstwerken

Beleidskader

- ◆ Het Wegenbeheerplan 2014-2017 is vastgesteld in maart 2014 (RAAD/13/01551) met de volgende uitgangspunten:
 1. Voldaan moet worden aan het wettelijk kader, zorgplicht voor het voldoen van wegen aan hun functie.
 2. Keuzes voor minimaal niveau van onderhoud aan wegen.
 3. Uitgaan van een jaarlijkse inspectie van de wegen.
 4. Bepaling van de methodiek voor de minimale eeuwigdurende gemiddelde jaarlijkse beheerkosten (CROW Systematiek voor rationeel wegbeheer).
 5. Buffer voor onvoorziene werken van € 100.000.
 6. Relatie met gemeentelijk rioleringsplan, groenbeheerplan, beheerplan openbare verlichting en verkeersveiligheidsplan voortdurend bezien.
- ◆ Kunstwerken: beleidskader en uitvoeringsprogramma zijn 10 december 2015 door de gemeenteraad vastgesteld.

Financiële consequenties

Wegen:

In de begroting 2015 is vastgesteld dat de taakstelling aanbestedingsvoordeel € 50.000 is. In 2015 is een aanbestedingsvoordeel van € 18.259 behaald. Er is onderzoek gedaan of er besparingen kunnen behaald als het wegenonderhoud wordt aanbesteed middels een integraal prestatiecontract. De uitkomst van het onderzoek is, dat het op dit moment niet raadzaam is om op deze wijze te gaan aanbesteden. De investeringskosten zijn hoog, er is (landelijk) weinig ervaring met deze contractvorm en de te verwachten voordelen zijn onzeker. Het onderzoek naar het aanbesteden volgens het integraal prestatiecontract heeft nieuwe inzichten gebracht op de wijze waarop wij onze wegen kunnen beheren. Deze vorm van aanbesteden is verder uitgewerkt en zal in 2016 worden toegepast. Wij hebben u over deze nieuwe werkwijze per brief op de hoogte gebracht.

Kunstwerken:

Bij de vaststelling van de begroting 2015 is ingestemd met het opnemen van € 50.000 voor constructief beheer en onderhoud van Kunstwerken. Het budget van € 50.000 is aan de voorziening wegen toegevoegd.

Voorziening conform Wegenbeheerplan 2014-2017 Inclusief Kunstwerken

Stand voorziening 01-01-2015	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Stand voorziening 31-12-2015	Stand voorziening cf beheerplan	Verschil
1.074.290	962.921	18.259	622.210	1.396.742	881.401	-515.341

Voor asfalt is € 355.348 aan onderhoud uitgegeven en voor elementen € 256.462. Totaal is er in 2015 voor € 611.810 aan onderhoud wegen uitgevoerd.

Voor het opstellen van het beleidskader en uitvoeringsprogramma kunstwerken is € 10.400 uitgegeven.

Conform uitvoeringsprogramma zijn de onderhoudstaken uitgevoerd.

Het verschil van € 526.273 is te verklaren doordat een aantal projecten zijn doorgeschoven naar 2016:

- Hoofdstraat Kesteren (buiten centrum) € 126.242 (i.v.m. de ontwikkeling van Casterhoven)
- Hoofdstraat Kesteren (Kern) € 160.000 (wachten op winkelconcentratie Kesteren)
- Asfalt - Slijtlagen en Dalwagenseweg € 137.609 (i.v.m. weersomstandigheden en ontwikkeling rotonde ABC)
- Elementen – Dorpsstraat Opheusden2015 € 81.080 (i.v.m. het niet tijdig kunnen leveren van funderingsmaterialen)
- Overige kleine verschillen € 10.411

Gebouwen

Beleidskader: het gebouwenbeheerplan

Het beleidskader is vastgelegd in de Actualisatie Beheerplan Onderhoud gebouwen 2012-2031 en is vastgesteld door de raad in december 2011 (RAAD/11/101139). De actualisatie van het gebouwenbeheerplan is in december 2015 vastgesteld.

Financiële consequenties

◆ Openbare gebouwen

Verloop voorziening is conform Actualisatie Beheerplan Onderhoud gebouwen 2012-2031.

Stand voorziening 01-01-2015	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Stand voorziening 31-12-2015	Stand voorziening cf beheerplan	Verschil
328.427	248.933		112.772	464.588	278.142	-186.446

Onderhoud gemeentelijke gebouwen:

Het verschil tussen de geraamde- en de werkelijke bedragen van de onttrekkingen en toevoegingen aan de voorziening is als volgt te verklaren:

Toevoeging aan de voorziening:

In 2015 is via de kerkbestuurders van Hien/Dodewaard en IJendoorn de Rijkssubsidie voor de uitgevoerde renovatie van de betreffende kerktorens ontvangen en gestort in de onderhoudsvoorziening. In totaal is een bedrag van € 32.500 extra toegevoegd aan de voorziening onderhoud gebouwen

Onttrekkingen aan de voorziening:

De voor 2015 geplande renovatieactiviteiten van sporthal De Biezenwei, het Politiekantoor in Kesteren en de vervanging van de dakbedekking van het gemeentehuis zijn in tijd verschoven in verband met actuele (ruimtelijke) ontwikkelingen waar medio 2016 meer duidelijkheid over komt. De geplande werkzaamheden inzake de dakbedekking van het gemeentehuis is verschoven naar 2016 en wordt uitgevoerd in combinatie met het plaatsen van PV panelen. De bedragen die met deze activiteiten gemoeid zijn blijven in de voorziening. Bij de actualisatie van het beheerplan zijn deze activiteiten weer opgenomen.

Samenvatting:

- In 2015 minder onttrokken aan de voorziening € 153.946
- In 2015 meer toevoeging aan de voorziening € 32.500
- Verschil stand voorziening ten opzichte van het beheerplan € 186.446

◆ Huisvesting onderwijs

Stand voorziening 01-01-2015	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Stand voorziening 31-12-2015	Stand voorziening cf beheerplan	Verschil
163.614	-	163.614	-	-	-	-

Het doel van de voorziening onderhoud huisvesting onderwijs is het egaliseren van de kosten voor onderhoud en vervanging van de schoolgebouwen voor het openbaar en bijzonder basisonderwijs. Met ingang 2015 is het buitenonderhoud primair en speciaal onderwijs overgeheveld naar de schoolbesturen. Aangezien voor deze voorziening geen beheerplan ten grondslag meer ligt stellen wij u voor deze voorziening op te heffen en deze middelen te storten in een bestemmingsreserve renovatie onderwijshuisvesting.

Verkeer en vervoer

Beleidskader: Neder-Betuws Verkeer- en Vervoerplan (NBVVP)

Uitgangspunt is het Neder-Betuws Verkeer- en Vervoerplan (NBVVP) dat op 15 december 2011 is vastgesteld. Het plan heeft betrekking op de verkeerscirculatie, de verkeersveiligheid, het openbaar vervoer, de fietspaden en de kwaliteit van de leefomgeving. De oplossingsrichtingen/maatregelen in dit NBVVP zijn opgenomen in een uitvoeringsprogramma. Het gaat dan om de maatregelen die in de periode 2011 tot en met 2020 zijn gepland

Financiële consequenties

Voorziening is conform Verkeer en Vervoer Beheerplan 2012-2020

Stand voorziening 01-01-2015	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Stand voorziening 31-12-2015	Stand voorziening cf beheerplan	Verschil
423.425	292.231		322.691	392.965	626.156	233.191

Er is een verschil van € 233.191 euro ten opzichte van de stand van de voorziening conform het beheerplan (geraamd was € 626.156). Dit wordt als volgt verklaard.

- Betaling aan provincie restantbijdrage voor realisatie aansluiting N233/N320 € 280.000
- Ontvangst restant subsidie Parallelweg (laatste 20%, eindafrekening) € 10.000
- Doorschuiven project 30-km gebieden € 50.000
- Overige kleine verschillen € 13.191

Uit het bovenstaande blijkt dat een project voor de inrichting van 30 km-gebieden (Duurzaam Veilig) is doorgeschoven. Het budget van €50.000,- was nl. te beperkt om de 30 km-gebieden in de gemeente te realiseren. Vandaar dat een herziening van de prioritering/planning van het Neder-Betuws verkeer en vervoerplan eerst afgewacht wordt, om dit bedrag aan te wenden aan de wegen/gebieden waar dit het meest nodig is.

Riolering

Beleidskader: het Gemeentelijk Rioleringsplan

Het beleidskader vloeit voort uit het Gemeentelijk Riolerings Plan 2014-2018 (vastgesteld december 2013 RAAD/13/0562). De belangrijkste punten in het plan zijn:

1. Voldaan wordt aan de wettelijke kaders onder andere: zorgplicht voor doelmatige inzameling en transport van afvalwater (Wet milieubeheer), zorgplicht voor doelmatige inzameling en verwerking van hemelwater (Waterwet) en zorgplicht voor het voorkomen of beperken van grondwateroverlast (Waterwet);
2. Het instand- en bedrijfszeker houden van de rioleringen, gemalen en andere installaties;
3. Door middel van meten, monitoren en analyseren van en in het rioolstelsel voldoende inzicht verkrijgen in het daadwerkelijke functioneren van het (afval)watersysteem om de doelmatigheid van investeringen te kunnen afwegen;
4. Afstemmen van werkzaamheden met kostenbesparing als doel;
5. Relatie met andere gemeentelijke beheerplannen steeds bezien, (wegenbeheerplan, groenbeheerplan);
6. Streven naar optimale samenwerking met andere waterkwaliteitsbeheerders waarmee invulling wordt gegeven aan het Bestuursakkoord Water;
7. Beperking van de verwachte kostenstijging voor de zorgtaken in de toekomst door de verdere implementatie van de samenwerkingsovereenkomst regio Rivierenland vastgesteld in 2013 met regiogemeenten en waterschap;
8. Een gezonde financiële positie bereiken zonder grote schommelingen in de opbouw van de heffing;

Financiële consequenties

Het GRP geeft per jaar gespecificeerd aan welke investeringen zullen plaats vinden, zodat de kapitaallasten hiervan berekend kunnen worden. Voorts worden de jaarlijkse exploitatiekosten berekend en inzichtelijk gemaakt. De sluitposten zijn de rioolheffingen en de toevoegingen of beschikkingen over de voorziening riolering. De rioolheffingen (inkomsten) moeten 100% kostendekkend en in balans zijn. Om dit mogelijk te maken wordt de heffing de komende jaren stapsgewijs verhoogd en geïndexeerd. Dit alles conform het Raadsvoorstel van 19 december 2013 inzake vaststelling Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2014 tot en met 2018. In 2015 is om de water overlast Opheusden te bekostigen een aanvullende verhoging aangenomen

Stand voorzlening 01-01-2015	Rrioolheffing	Aanwending	Stand voorzlening 31-12-2015	Stand voorzlening cf beheerplan	Verschil
1.045.747	1.876.621	2.443.385	478.983	549.336	70.353

Rioolheffing;

Het aantal heffingseenheden op 31 december 2015 bedraagt 8954 stuks. Ten opzichte van de bestaande berekening kostendekking zijn dit er 128 meer. In 2014 was sprake van een structurele ophoging op grond van de vastgestelde verordening met ca. 50 aanslagen. De kostendekkingsberekening is gebaseerd op de woningprognose bekend in 2013, het overige deel van de afwijking wordt verklaard door het verschil in het daadwerkelijk gerealiseerde objecten en het geprognoseerde aantal.

Totaal een voordeel van € 49.846 -/-

Kapitaallasten

Investeringen zoals rioleringsmaatregel de Heuning en maatregelen wateroverlast Opheusden lopen, maar zijn nog niet afgerond. In 2015 is het grootste deel van de werkzaamheden in de Smachtkamp met verbeteringen aan de afvoer van woningen en het leggen van een water afvoerende duiker afgerond. Daarnaast is een start gemaakt met de uitvoering van maatregelen om wateroverlast in de Dalwagenseweg in de toekomst te voorkomen.

Dit betekent minder kapitaallasten € 16.992 -/-

IBA problematiek:

In 2015 zijn de laatste 51 IBA's omgebouwd. Eén perceel volgt nog in 2016. Drie IBA's zijn alsnog aangelegd nadat een geplande drukrioolleiding niet haalbaar bleek. Er is bij de opbouw van het budget in het GRP rekening gehouden met een gefaseerde ombouw over een periode van 4 jaar. Om de overlast te beperken is de ombouw naar voren (2014 -2015) gehaald.

De meeruitgaven over het beschikbare budget 2014-2015 worden in de jaren 2016-2018 weer terugverdiend.

Nadeel op budget 2015 € 182.081 +

GRP Basis Rioleringsplan

Voor het verleggen en aanpassen van de bestaande persleiding in verband met de dijkverzwaring, is een bedrag opgenomen. De verlegging is momenteel in uitvoering, waardoor er werkzaamheden zijn doorgeschoven naar 2016.

Doorschuiven van budgetten € 33.207 -/-

Overige kleine verschillen € 20.442 +

C. Waterplan

In het waterplan is een maatregelentabel opgenomen. Hierin is verdeeld over de planperiode een evenredig bedrag per jaar opgenomen voor de aanleg van waterberging in het kader van de stedelijke wateropgave. Voor 2015 waren we voornemens om een berging voor de kern Opheusden te realiseren. Omdat op de beoogde locatie meerdere ruimtelijke ontwikkelingen spelen, kon het project nog niet worden opgestart. Inmiddels heeft het college een besluit genomen over de invulling van de betreffende locatie (Opheusden). Ter plaatse wordt waterberging gerealiseerd, rekening houdend met toekomstige woningbouw. Op basis van een stedenbouwkundig plan wordt de exacte locatie en het ruimtegebruik van de waterberging bepaald. Zodra het ontwerp definitief is, kan worden gestart met de voorbereidende werkzaamheden.

Doorgeschoven werkzaamheden € 32.125 -/-

Openbare verlichting

Beleidskader: het Beheerplan Openbare Verlichting

1. De gemeente verlicht de openbare ruimten, die eigendom zijn van de gemeente en waarvan ze (weg) beheerder is, met uitzondering van: zelfstandige recreatieve fietspaden en voetpaden die geen belangrijke functie hebben voor het woon-werkverkeer en de laagste categorie wegen buiten de bebouwde kom.
2. Vervanging alleen bij technische afschrijving of bij terugverdien effecten bij lager energie verbruik.
3. De verlichtingsniveaus worden afgestemd op de functie van de te verlichten ruimten. De categorisering uit het verkeersveiligheidsplan is overgenomen in de beleidsnota openbare verlichting.
4. Verlichting van achterpaden is een primaire verantwoordelijkheid van de eigenaren van het pad en de aanliggende panden.
5. De verlichtingsmiddelen, armaturen, lichtmasten en lampen, zullen in hun toepassing de meest efficiënte oplossing zijn. Om de installatie zo doelmatig mogelijk te beheren wordt een standaard materialen pakket samengesteld.
6. Uitgangspunt is het gebruik van 'groene stroom'.

Het beheerplan openbare verlichting is eind 2015 geactualiseerd. Actualiseren was nodig omdat het huidige beheerplan niet de mogelijkheid bood om led-verlichting toe te passen of om verlichting in de avond-/nachten te dimmen. Juist daar lijken kansen te liggen op het gebied van energiebesparing, duurzaamheid en sociale en verkeersveiligheid.

Het geactualiseerde plan gaat per 1 januari 2016 gelden.

Financiële consequenties

De voorziening conform de Beleidsnota openbare verlichting 2009-2018

Stand voorziening 01-01-2015	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Stand voorziening 31-12-2015	Stand voorziening cf beheerplan	Verschil
237.285	91.824		45.087	284.022	206.209	-77.813

De komende jaren wordt een behoorlijk deel van de lichtmasten vervangen. De lichtmasten uit de periode 1965-1975 zijn namelijk aan het einde van hun levensduur. Het toepassen van led-verlichting vraagt een hogere aanschafprijs, maar heeft lagere onderhouds- en energiekosten.

Het verschil van € 77.813 is te verklaren doordat remplace, vervanging en schilderwerk in afwachting van het nieuwe beleid- en beheerplan niet in 2015 is uitgevoerd

Begraafplaatsen

Beleidskader: het Begraafplaatsenbeheerplan

De nota Actualisatie begraafplaatsenbeheerplan gemeente Neder-Betuwe 2014-2030 is op 19 december 2013 door uw raad (RAAD/13/01555) vastgesteld. Het beleidsplan is geldig tot 01-01-2016. In de raad van december 2015 is besloten het privatiseren van taken te onderzoeken en te verwerken in het te actualiseren . begraafplaatsenbeleid

Het onderhoud op de begraafplaatsen is uitbesteed aan derden op basis van een onderhoudsbestek. Het onderhoudsbestek garandeert een gelijkwaardig onderhoudsniveau op alle begraafplaatsen. Voor elke beheergroep worden op alle begraafplaatsen jaarlijks dezelfde onderhoudsmaatregelen uitgevoerd.

In de raad van december is besloten te bezuinigen op beheer en onderhoud en het uitbesteden van taken verder te onderzoeken.

Financiële consequenties

De voorziening conform het beheerplan Actualisatie begraafplaatsen 2014-2030

Stand voorziening 01-01-2015	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Stand voorziening 13-12-2015	Stand voorziening cf beheerplan	Verschil
34.586	53.500		27.668	60.418	9.599	-50.819

In het beheerplan is een bedrag van € 25.000,00 opgenomen voor uitbreiding van de urnenmuur van begraafplaats Kalkestraat. Momenteel kan nog in de behoefte worden voorzien voor het plaatsen van urnen in de huidige urnenmuur. De €25.000 zal worden doorgeschoven naar 2018. Het project ruimen van graven en de begraafplaats Kalkestraat herinrichten is zo goed als afgerond.

Het restant budget van € 7.500 zal worden doorgeschoven. .

Voor 2015 was een bedrag €15.000 opgenomen voor inbreiding van nieuwe graven begraafplaats de Hoef, deze werkzaamheden zullen in het eerste kwartaal 2016 zijn afgerond.

Samenvatting:

- Doorgeschoven nog niet afgeronde werkzaamheden € 47.500
- Overige kleine verschillen € 3.319
- Verschil stand voorziening ten opzichte van het beheerplan € 50.819

Paragraaf 4: Financiering

Algemeen

De paragraaf financiering (ook wel treasuryparagraaf genoemd) moet verplicht samengesteld worden bij begroting en jaarstukken. In de toelichting op artikel 13 BBV komt de Wet financiering decentrale overheden (Fido) aan de orde. Voor de financiering vormt de Wet Fido het wettelijk kader. De wet is gesteld in termen van de financieringsfunctie (treasury) van de decentrale overheden.

De intentie van de Wet Fido is het beheersen van risico's, het bevorderen van de kredietwaardigheid van decentrale overheden en het bereiken van transparantie ten aanzien van het treasurybeleid van die decentrale overheden.

Dit uit zich in een aantal bepalingen, te weten:

- ◆ Het verplicht stellen van de vervaardiging van een treasurystatuut en het opnemen van een paragraaf financiering in de programmabegroting en in het jaarverslag van de programmaverantwoording. (Statuut van de gemeente dateert van 1 januari 2010.)
- ◆ Deze verplichtingen komen overigens niet rechtstreeks voort uit de Wet Fido maar uit artikel 212 van de Gemeentewet en de artikelen 9, 13 en 26 van het BBV.
- ◆ Het stellen van de kwalitatieve voorwaarde dat het opnemen en uitzetten van gelden en verlenen van garanties alleen in het kader van het publieke belang mag plaatsvinden.
- ◆ Het stellen van de kwantitatieve voorwaarde in de zin dat uitzetten van overtollige gelden en het aangaan van derivaten een prudent karakter moet hebben.
- ◆ Het stellen van kwantitatieve begrenzingsen aan het maximale renterisico dat een decentrale overheid in enig jaar mag lopen in het kader van de financiering door middel van korte schulden (bekend als kasgeldlimiet) en lange schulden (bekend als renterisiconorm).

Het doel van deze paragraaf, voor u als gemeenteraad, is om de uitvoering van de treasuryfunctie te kunnen volgen. De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van het voorgenomen beleid uit de verschillende beleidsvelden in die zin dat de treasuryfunctie de financiering van het beleid en het uitzetten van geldmiddelen die niet direct nodig zijn bevat.

Financiering

De financiering van gemeentelijke activiteiten is in principe gebaseerd op integrale financiering. De totale financieringsbehoefte van de gemeente is de graadmeter. De ruimte die de kasgeldlimiet biedt om kort geld aan te trekken voor onder andere voorfinanciering van investeringen wordt optimaal benut. De renteontwikkeling voor de korte en lange termijn alsmede de ruimte ten opzichte van de kasgeldlimiet zijn belangrijke factoren die meespelen bij het consolideren van kort geld in lang geld ten behoeve van investeringen. De looptijd van de geldleningen wordt afhankelijk gesteld van de aard van de investeringen alsmede van de resterende looptijd van de bestaande leningen en de te betalen rentepercentages bij de verschillende termijnen van de leningen. Bij het aantrekken van geldleningen wordt bij tenminste twee financiële instellingen een offerte gevraagd.

Gesteld kan worden, dat onze gemeente de financieringsfunctie uitsluitend voor de publieke taak gebruikt. Onze huisbankier is de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten, waarmee een rekening-courantverhouding is afgesloten met automatische afroaming binnen bepaalde grenzen van de saldi naar daggelden ter beperking/ verbetering van de rentelasten/rentebaten. Tevens kan gesteld worden dat het beheer prudent is en dat aan kasgeldlimiet en renterisiconorm voldaan wordt.

Schatkistbankieren

In 2013 is de Wet financiering decentrale overheden (Fido) gewijzigd in verband met het rentedragend aanhouden van liquide middelen van decentrale overheden door het Rijk. Op grond van deze wet zijn alle decentrale overheden verplicht om hun overtollige (liquide) middelen aan te houden in de schatkist. Het woord 'overtollig' verwijst naar alle middelen die decentrale overheden niet onmiddellijk nodig hebben voor de publieke taak. Een decentrale overheid behoudt, op basis van de wet Fido, de mogelijkheid om leningen te verstrekken en uitzettingen te verrichten uit hoofde van de publieke taak. De deelname aan schatkistbankieren verandert daar niets aan. Het verplicht schatkistbankieren zonder leenfaciliteit voor decentrale overheden heeft als doel het verbeteren van de overheidsfinanciën. .

Rentebeheer:

Verloop financiering over het verslagjaar.

In het onderstaande overzicht wordt inzicht gegeven in het verloop van de financiering over het verslagjaar.

Overzicht renteresultaat		Begroot 2015	Werkelijk 2015	Verschil 2015
Betaalde rente	kort lopende geldleningen	839	360	480
Betaalde rente	langlopende geldleningen	1.150.741	1.150.741	0
Bespaarde rente	eigen financieringsmidd.	1.057.950	1.058.593	-643
Ontvangen rente	kort lopende geldleningen	-11.673	-12.878	1.205
totaal betaalde en ontvangen rente		2.197.857	2.196.815	1.041
Betaalde kosten	i.v.m. financiering	8.000	7.610	390
Totaal betaalde rente en kosten		2.205.857	2.204.425	1.432
Totaal afschrijvingen		1.588.776	1.588.515	261
Totaal door te berekenen rente en afschrijvingen en kosten		3.794.633	3.792.940	1.692
Door berekende kapitaallasten		-3.954.371	-3.954.111	-261
Rente resultaat		-159.739	-161.170	1.432

In de begroting 2015 na wijziging was uitgegaan van een positief renteresultaat van afgerond € 159.739. Het werkelijk renteresultaat 2015 betreft afgerond € 161.170. Per saldo is hier een incidenteel voordeel op behaald van afgerond € 1.432.

Mutaties in portefeuille opgenomen en uitgezette leningen

Onderstaande overzichten geven inzicht in de ontwikkeling van de financiering- en beleggingspositie over 2015.

Informatie portefeuille opgenomen leningen	
	2015
Aantal	21
Oorspronkelijk bedrag	60.283.188
Nieuwe leningen	0
Stand per 1-1-2015	33.533.009
Stand per 31-12-2015	28.756.693
Gemiddelde grootte (oorspronkelijk)	2.870.628
Gemiddelde grootte (per 31-12)	1.369.366
Aflossingen regulier	4.776.316
Aflossingen vervroegd	0
Renteaanpassingen (oud percentage)	n.v.t.
Renteaanpassingen (nieuw percentage)	n.v.t.
Gemiddeld rentepercentage ongewogen	4,50
Gemiddeld rentepercentage gewogen	3,70

Informatie portefeuille uitgezette leningen	
	2015
Aantal	11
Oorspronkelijk bedrag	2.080.651
Nieuwe leningen	50.000
Stand per 1-1-2015	1.138.317
Stand per 31-12-2015	1.093.745
Gemiddelde grootte (oorspronkelijk)	189.150
Gemiddelde grootte (per 31-12)	99.431
Aflossingen regulier	94.570
Aflossingen vervroegd	0
Renteaanpassingen (oud percentage)	n.v.t.
Renteaanpassingen (nieuw percentage)	n.v.t.

Uitzettingen

De uitgezette leningen bedragen per 31 december 2015 in totaal € 1.093.745, en bestaat uit;

- ◆ De aan Vitens verstrekte achtergestelde lening (€ 429.638).
- ◆ De renteloze leningen die de gemeente heeft verstrekt aan plaatselijke verenigingen (€ 214.107). Het risico hierop is beperkt. Vaak is er sprake van een subsidieband met de gemeente, zodat verrekening kan plaatsvinden.
- ◆ De starterleningen waarop op 19 december 2013 een besluit genomen ten aanzien van het verstrekken van startersleningen als stimuleringsinstrument voor het Neder-Betuws woningmarktbeleid (€ 450.000). In 2014 is er een bedrag van € 400.000 uitgekeerd aan de Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn). Het resterende bedrag van € 50.000 is in 2015 uitgekeerd.

Risicobeheer

De belangrijkste algemene financiële risico's bij de uitvoering van het treasurybeleid zijn renterisico, kredietrisico, liquiditeitsrisico, koersrisico, valutarisico, debiteurenrisico.

Renterisico

Renterisico is nooit uit te sluiten; voor in de toekomst aan te trekken leningen is de rentevoet afhankelijk van een groot aantal, nauwelijks te beïnvloeden factoren.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft het renterisico op korte termijn weer. De grens waarboven niet met kort geld gefinancierd mag worden. De grens voor kort geld ligt bij één jaar. De kasgeldlimiet op grond van de wet Fido is voor het jaar 2015 vastgesteld op € 4,4 miljoen, zijnde het door het rijk vastgestelde percentage van 8,5 % over ons begrotingstotaal van € 52,0 miljoen. In het jaar 2015 heeft er geen overschrijding plaats gevonden van de kasgeldlimiet.

De gemeente Neder-Betuwe heeft te maken met een financieringsoverschot. Er vinden weinig tot geen investeringen plaats en geplande investeringen lopen vertraging op in de uitvoering. Het oplopend rekeningcourantgoed in een jaar ontstaat door het feit dat er in het vierde kwartaal van een jaar forse aflossingen plaatsvinden op onze langlopende geldleningen.

Kasgeldlimiet 2015				
Bedragen x € 1.000	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
1 Toegestane kasgeldlimiet				
In procenten van de grondslag	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
In bedragen	4.425	4.425	4.425	4.425
2 Omvang vlottende korte schuld				
Opgenomen gelden < 1 jaar				
Schuld in rekening-courant (gemiddelde 4)				
Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld				
3 Vlottende Middelen				
Contante gelden in kas	3	3	3	3
Tegoeden in rekening-courant (4) gemiddelde	2.200	4.561	6.686	7.129
Overige uitstaande gelden <1 jaar	0	0	0	0
	2.203	4.563	6.689	7.132
4 Toets kasgeldlimiet				
2-3 Totaal netto-vlottende schuld	-2.203	-4.563	-6.689	-7.132
1 Toegestane kasgeldlimiet	4.425	4.425	4.425	4.425
1-4 Ruimte (-) Overschrijding (+)	-6.628	-8.988	-11.114	-11.557

Renterisiconorm

Het renterisico op de lange financiering wordt begrensd door de renterisiconorm. Als lange financiering wordt volgens de Wet Fido aangemerkt: alle financieringsvormen met een rentetypische looptijd langer dan 1 jaar.

De renterisiconorm wordt evenals de kasgeldlimiet berekend over het begrotingstotaal. Als norm wordt in de Wet 20% van het begrotingstotaal met een minimum van € 2,5 miljoen aangehouden. Dit houdt in dat in enig jaar de aflossing van de lange schuld niet hoger mag zijn dan 20% van het begrotingstotaal lasten. Uit onderstaand overzicht blijkt wat de gemeente de komende jaren binnen de gestelde normen mag aflossen aan vaste geldleningen.

Renterisico op vaste schuld	
Bedragen x € 1.000	2015
Renterisiconorm	
1 Stand van totale lasten begroting	52.057
2 Bij ministriële regeling vastgesteld percentage	20%
3 Renterisiconorm	10.411
4a Rente herziening op vaste schuld o/g	0
4b Rente herziening op vaste schuld u/g	0
5 Netto renteherziening op vaste schuld (4a-4b)	0
6a Nieuw aangetrokken vaste schuld (o/g)	0
6b Nieuw aangetrokken vaste schuld (u/g)	0
7 Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (6a-6b)	0
8 Betaalde aflossingen	4.776
9 Herfinanciering (laagste van 7 en 8)	0
10 Renterisico op vaste schuld (5+9)	0
Toets renterisiconorm	
3 Renterisiconorm	10.411
10 Renterisico op vaste schuld	0
Ruimte (-) Overschrijding (+) (10-3)	-10.411

De renterisiconorm is in 2015 niet overschreden. Dit jaar is er geen nieuwe lening aangetrokken. In 2015 hebben er geen renteherzieningen van de vaste schuld plaatsgevonden.

Kredietrisico

Kredietrisico is slechts beperkt aanwezig, omdat kredietverstrekkingen bijna uitsluitend aan plaatselijke verenigingen zijn verleend. Vaak is een verrekening met subsidies mogelijk.

Liquiditeitsrisico

Voor het jaar 2015 hebben zich geen liquiditeitsrisico's voorgedaan.

Koersrisico

Koersrisico wordt niet gelopen, omdat onze gemeente geen beleggingen met koersen meer heeft.

Valutarisico

Valutarisico is door invoering van de Euro nauwelijks meer van belang. Ons treasurystatuut verbiedt het gebruik van derivaten.

Debiteurenrisico

Voor verwachte oninbaarheid van de belastingdebiteuren en de overige debiteuren is een voorziening dubieuze debiteuren gevormd. Hierin worden ook de nog niet geïnde maar wel opgelegde dwangsommen meegenomen.

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. De hoogte van deze voorziening wordt als volgt bepaald aan de hand van de openstaande vorderingen:

- 20% van het saldo betrekking hebbend op het dienstjaar -1
- 30% van het saldo betrekking hebbend op het dienstjaar -2
- 50% van het saldo betrekking hebbend op het dienstjaar -3
- 100% van het saldo betrekking hebbend op het dienstjaar -4
- 100% van het saldo betrekking hebbend op opgelegde dwangsommen
- 100% van het saldo betrekking hebbend op vorderingen Sociale Zaken

Hierbij wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de op het moment van opstellen van de jaarrekening inmiddels ontvangen bedragen en met vorderingen waarvoor betalingsregelingen zijn getroffen.

Voorheen was er geen splitsing zichtbaar in de voorziening voor de belasting- en overige debiteuren en de opgelegde debiteuren dwangsommen. Om meer duidelijkheid te geven over de opbouw van de voorziening is er dit jaar een uitsplitsing gemaakt.

Voorziening	1-1-2015	Toevoeging	Aanwending	31-12-2015
91046 Voorziening dubieuze debiteuren	163.391	31.925	33.253	162.063
91060 Voorziening debiteuren dwangsommen	255.215	0	40.565	214.650
91064 Voorziening dubieuze debiteuren Sociale Zaken	0	1.615.000	0	1.615.000
Totaal	418.606	1.646.925	73.818	1.991.713

Over 2006 tot en met 2014 is in totaal € 385.273 nog te ontvangen van belastingdebiteuren en overige debiteuren (exclusief dwangsommen), hiervan wordt minimaal € 162.063 als dubieus aangemerkt.

Bij de rapportage besteding budgetten 2015, in december 2015, was er een toevoeging van € 51.548 voor de voorziening debiteuren dwangsommen en belastingdebiteuren/overige debiteuren verwacht, de uiteindelijke toevoeging bedroeg in 2015 € 31.925. Er is in 2015 een bedrag van € 33.253 aan oninbare debiteuren ten laste van de voorziening gebracht.

De nog niet geïnde maar wel opgelegde dwangsommen worden in de voorziening debiteuren dwangsommen meegenomen. Hiervoor lopen nog verschillende procedures. Ultimo 2015 staat er nog voor € 214.650 open aan dwangsommen, welke volledig als dubieus worden aangemerkt. Zodra de opgelegde dwangsommen geïnd zijn komen deze ten gunste van de exploitatie. In 2015 is er een bedrag van € 9.500 ontvangen en ten gunste van de exploitatie gekomen. Eén opgelegde dwangsom is ingetrokken omdat betreffende debiteur voldaan heeft aan de overeengekomen voorwaarden.

Bij de jaarrekening 2014 is door onze huidige accountant een opmerking gemaakt over de manier waarop wij onze openstaande vorderingen van de debiteuren Werk en Inkomen (uitkeringsadministratie gemeente Tiel) opnemen in de jaarstukken. Deze methode is in strijd met de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Volgens de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) dient de vordering onderdeel uit te maken van de opgestelde balans. Echter het risico op oninbaarheid bij deze debiteurengroep kan wel hoger zijn. Om de vordering alsnog op te kunnen nemen op de balans worden deze vorderingen in zijn geheel als dubieus aangemerkt en gestort in de nieuw gevormde voorziening dubieuze debiteuren Werk en Inkomen. Pas als de openstaande vordering geïnd is komt deze ten gunste van de exploitatie. Dit is dezelfde werkwijze als gehanteerd wordt bij de opgelegde dwangsommen.

Paragraaf 5: Verbonden Partijen

In deze paragraaf lichten wij de hoofdlijnen van de in 2015 gedane ontwikkelingen bij onze verbonden partijen eruit. Elke verbonden partij stelt zijn eigen jaarrekening op, waarin u meer concrete verantwoording vindt uitgewerkt.

Wat is een verbonden partij?

Een verbonden partij is een privaat- dan wel publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een financieel én bestuurlijk belang heeft.

Financieel belang

Een financieel belang is aanwezig als een ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is bij faillissement, dan wel als financiële aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt (artikel 1 BBV). Bij leningen en garantstellingen is dus geen sprake van een verbonden partij: de gemeente behoudt juridische verhaalsmogelijkheden als de partij failliet gaat. Ook bij exploitatiesubsidies is er geen sprake van een verbonden partij: het gaat hier om overdrachten (subsidiës).

Bestuurlijk belang

Een bestuurlijk belang is aanwezig, indien er zeggenschap bestaat uit hoofde van stemrecht dan wel vertegenwoordiging in het bestuur van de organisatie: als de burgemeester, een collegelid, een raadslid of een ambtenaar van de gemeente namens de gemeente in het bestuur van de partij plaatsneemt of namens de gemeente stemt. Bij alleen een benoemingsrecht of een voordrachtsrecht – de gemeente mag een bestuurder of commissaris in de organisatie benoemen of voordragen – is er strikt genomen geen sprake van een verbonden partij. Gemeenten maken vaak van zo'n recht gebruik om ervoor te zorgen dat er kwalitatief goede bestuurders in het bestuur van een partij terechtkomen.

Verschillen in juridische rechtsvormen van verbonden partijen

Een belangrijk onderscheid is het verschil tussen publiekrechtelijke en privaatrechtelijke verbonden partijen. Daarnaast bestaat er nog een mengvorm, de zogenaamde publiek-private samenwerkingsverbanden (PPS-constructies). Hieronder wordt in het kort op de juridische verschillen ingegaan.

Publiekrechtelijk

Bij publiekrechtelijke verbonden partijen gaat het met name om gemeenschappelijke regelingen. Bij gemeenschappelijke regelingen gaat het vaak om primaire gemeentelijke taken met een uitvoerend karakter. Zij vormen een verlengd lokaal bestuur waarbij de vrijwilligheid van de samenwerking voorop staat (voor sommige taken is door de wetgever verplichte samenwerking opgelegd, denk hierbij bijvoorbeeld aan de veiligheidsregio). De gemeenschappelijke regeling met een openbaar lichaam is de 'zwaarste' en meest voorkomende vorm: deze regeling heeft – als enige – rechtspersoonlijkheid en een algemeen bestuur (vertegenwoordigers van de deelnemende gemeenten), dat het dagelijks bestuur controleert. Gemeenten kunnen aan dit openbaar lichaam in principe alle gemeentelijke taken en bevoegdheden overdragen. Het risicoprofiel van een gemeenschappelijke regeling is hoog vanwege de financiële aansprakelijkheid. De participerende gemeenten zijn volledig financieel aansprakelijk. Bovendien is de bekostiging van de jaarlijkse activiteiten een verplichte uitgave. De invloed van onze gemeente wordt beperkt doordat meerdere gemeenten deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling.

Privaatrechtelijk

Bij privaatrechtelijke verbonden partijen gaat het met name om stichtingen en vennootschappen. Een stichting heeft een bestuur voor de dagelijkse leiding en kent een ideëel of sociaal doel, waarbij alleen aan dat doel kan worden uitgekeerd. Stichtingen kennen geen controlerend mechanisme, tenzij dat in de statuten is geregeld. Het risicoprofiel loopt van laag tot gemiddeld. De gemeente is alleen financieel aansprakelijk voor de verstrekte middelen. Alhoewel de stichting formeel zelf verantwoordelijk is voor exploitatierisico's wordt vaak bij de gemeente aangeklopt als dit risico zich voordoet of als er sprake is van onvoorziene uitgaven. Bestuurders zijn alleen persoonlijk aansprakelijk als er sprake is van wanbeleid.

Een vennootschap heeft een raad van bestuur en, afhankelijk van wat daarover in de statuten is bepaald of van de omvang van de vennootschap, een raad van commissarissen. De raad van bestuur wordt gecontroleerd door de vergadering van aandeelhouders. Gemeenten maken vaak gebruik van vennootschappen bij nutsvoorzieningen, havenactiviteiten, cultuur en economie. De belangrijkste reden om samen te werken met dit type verbonden partij zijn de financiële voordelen door winstdeling en dividend. Het risicoprofiel van een vennootschap ligt vaak hoger dan dat van een stichting. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de aard van de activiteiten, de omvang en de autonome positie die een vennootschap vaak inneemt. Toch kan het risicoprofiel als gemiddeld worden benoemd, vanwege het feit dat de gemeente alleen risico loopt over het ingebrachte geld.

Publiek-private samenwerking (PPS)

Het publiek- private samenwerkingsverband (PPS) is een bijzondere vorm van een verbonden partij, omdat naast de overheid ook private partijen deelnemen. Een veel voorkomend voorbeeld van een PPS zien we in lokale gebiedsontwikkeling. Deze samenwerkingsvorm komt in verschillende variaties voor. Het risicoprofiel is op financieel gebied hoog te noemen. Bij een PPS-constructie loopt de gemeente risico. Hiertegenover staat dat er forse exploitatiewinsten zijn waarin de gemeente kan meedelen.

De wetgever heeft een voorkeur voor publiekrechtelijke boven privaatrechtelijke participaties. Gedachte hierachter is dat in een publiekrechtelijke participatie de openbaarheid en de controle beter zijn gewaarborgd dan in een privaatrechtelijke participatie.

Risico's

Het inzichtelijk maken van de verbonden partijen is om twee redenen van belang. De eerste reden is dat de verbonden partijen vaak beleid uitvoeren dat de gemeente in principe ook zelf kan blijven doen (zie onder 'Visie en beleid ten aanzien van verbonden partijen'. De tweede reden betreft de kosten / het budgettaire beslag / de financiële risico's, die de gemeente met de verbonden partijen kan lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen.

Als het gaat om verbonden partijen kunnen we onderscheid maken in twee typen risico's: financiële en bestuurlijke risico's. Naast de aard en omvang van de activiteiten wordt het risicoprofiel ook beïnvloed door de juridische vorm, structuur en organisatie van een verbonden partij. De belangrijkste soorten verbonden partijen inclusief de mate van bijbehorende risico's zijn hieronder weergegeven:

Belangrijkste soorten verbonden partijen	Rechtsvorm	Risico (Financieel/bestuurlijk)
Stichting	Privaatrechtelijk	Laag
Vennootschap (BV, NV)	Privaatrechtelijk	Middel
Gemeenschappelijke regeling	Publiekrechtelijk	Hoog
Publiek-private samenwerking (PPS)	Privaatrechtelijk	Hoog

De risico's van gemeenschappelijke regelingen en PPS-constructies zijn relatief hoger dan die van andere verbonden partijen. Bij de gemeenschappelijke regelingen vanwege het feit dat de aangesloten gemeenten volledig financieel aansprakelijk zijn en bij de PPS-constructies vanwege de samenwerking met een private partij met eigen (winst)-doelstellingen.

Onze verbonden partijen

Hieronder is weergegeven een overzicht van rechtspersonen waarin de gemeente Neder-Betuwe participeert en die begrepen kunnen worden onder de noemer 'verbonden partijen' (de laatste kolom wordt aan het eind van deze paragraaf toegelicht).

Nr.	Naam partij (soort verbonden partij)	Website	Relatie programma	Arr.
1.	Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (Gemeenschappelijke regeling)	www.vrgz.nl	Openbare orde en veiligheid	①
2.	Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) (Gemeenschappelijke regeling)	www.ggd gelderlandzuid.nl	Sociaal domein	②
3.	Gemeenschappelijke regeling Regio Rivierenland (Gemeenschappelijke regeling)	www.regiorivierenland.nl	Alle programma's	②
4.	Afvalverwijdering Rivierenland (Avri) (Gemeenschappelijke regeling)	www.avri.nl	Fysieke leefomgeving	②
5.	Omgevingsdienst Rivierenland (Gemeenschappelijke regeling)	www.odrivierenland.nl	Openbare orde en veiligheid; Fysieke leefomgeving	①
6.	Regionaal archief Rivierenland (Gemeenschappelijke regeling)	www.regionaalarchiefrivierenland.nl	Diverse programma's	①
7.	Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal (Gemeenschappelijke regeling)		Economie	①
8.	Lander (Gemeenschappelijke regeling)	www.landergroep.nl /	Economie; Sociaal domein	②
9.	Werkzaam Rivierenland (Gemeenschappelijke regeling)	www.landergroep.nl / www.rivierenlandkanmeer.nl	Economie; Sociaal domein	②
10.	Presikhaaf (Gemeenschappelijke regeling)	www.presikhaaf.org	Economie; Sociaal domein	②
11.	Industrieschap Medel (Gemeenschappelijke regeling)	www.medel.nl	Economie	②
12.	Casterhoven (Publiek-private samenwerking)	www.casterhoven.nl	Fysieke leefomgeving	②
13.	Waterbedrijf Vitens N.V. (Vennootschap)	www.vitens.nl	Economie	①
14.	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (Vennootschap)	www.bng.nl	Algemene inkomsten en uitgaven	①

Doorgaans geldt bij gemeenschappelijke regelingen dat Neder-Betuwe stemrecht heeft in het Algemeen Bestuur. De vertegenwoordiging in het Algemeen Bestuur bestaat meestal uit één of meerdere collegeleden, maar soms ook raadsleden.

Visie en beleid ten aanzien van verbonden partijen

Het gemeentelijk beleid ten aanzien van verbonden partijen vindt zijn basis in de financiële verordening gemeente Neder-Betuwe 2012.

Verbonden partijen: waarom eigenlijk?

Net als onze eigen organisatie dragen onze verbonden partijen bij aan het realiseren van onze lokale doelen en ambities zoals deze in deze begroting zijn verwoord. Door het deelnemen in verbonden partijen wil de gemeente dus een publiek belang dienen. De gemeente neemt tevens de verantwoordelijkheid om ook de belangen van de verbonden partijen zelf te dienen – deze verantwoordelijkheid ontstaat automatisch door deelname in een derde rechtspersoon.

Hoewel de gemeente zelf verantwoordelijk is voor het realiseren van de gemeentelijke doelstellingen en wettelijke plichten, laten wij dus voor een groot aantal terreinen het voorbereiden en/of uitvoeren van beleid over aan onze verbonden partijen. Verbonden partijen maken dus voor ons beleid of voeren voor ons beleid uit, terwijl wij dat in principe (voor zo ver de wet dat toestaat) zelf zouden kunnen doen. Hier zijn vier redenen voor:

- ♦ via gemeenschappelijke regelingen kan worden samengewerkt aan beleidsuitdagingen die gemeentegrensoverschrijdend zijn of die voor meerdere gemeenten van groot belang zijn;
- ♦ sommige taken vragen specialistische kennis die onze eigen organisatie niet kan bieden;
- ♦ het beleggen van taken bij een verbonden partij kan efficiënter/goedkoper zijn dan de taken in de eigen organisatie te beleggen, waardoor voor minder geld minstens dezelfde (maar vaak een hogere) kwaliteit geleverd kan worden;
- ♦ voor sommige beleidsterreinen is het wettelijk verplicht om een gemeenschappelijke regeling op te richten.

Verbetering 'grip' op verbonden partijen

Onze verbonden partijen zijn (deels) 'van ons', werken 'voor ons' en worden door ons bekostigd. Daarom is het van belang dat raad, college en ambtelijke organisatie, elk voor zo ver het zijn bevoegdheden en verantwoordelijkheden betreft, het doen en laten van onze verbonden partijen (kunnen) sturen en monitoren. In 2012 heeft de rekenkamercommissie een onderzoeksrapportage over het thema 'verbonden partijen' opgesteld. Mede op basis van de aanbevelingen van de rekenkamercommissie is door raad, college en ambtelijke organisatie een aantal veranderingen/verbeteringen doorgevoerd in de wijze waarop wordt omgegaan met de sturing en monitoring van verbonden partijen. De raad bespreekt jaarlijks de sturing op de verbonden partijen in (bijvoorbeeld) een thema-avond. Vanaf 2016 is met u afgesproken dat wordt gewerkt met 'toezichtsarrangementen'. Een uitgebreide toelichting over deze ontwikkeling is terug te vinden in de paragraaf verbonden partijen zoals deze door u is vastgesteld bij de begroting 2016.

Ontbreken financiële gegevens verbonden partijen 2015

Een aanvullende opmerking met betrekking tot de financiële gegevens van de verbonden partijen is gelegen in het feit dat ten tijde van opstellen van deze paragraaf de jaarstukken 2015 van de afzonderlijke verbonden partijen nog niet waren vastgesteld. De cijfers onder het kopje 'Financiële gegevens' zijn derhalve nog gebaseerd op de jaarstukken 2014 van de betreffende verbonden partij. Bij het opstellen van de begroting 2017 (zomer 2016) worden deze cijfers geactualiseerd aan de hand van de vastgestelde jaarstukken 2015 van de diverse verbonden partijen.

De jaarstukken 2015 en begroting 2017 van de gemeenschappelijke regelingen dienen allemaal, zoals staat opgenomen in de Wet gemeenschappelijke regelingen, voor 15 juli 2016 te zijn vastgesteld door de respectievelijke algemeen-besturen. In uw raadsvergaderingen van 9 juni en 7 juli 2016 worden deze stukken dan ook voorgelegd, zodat u kunt besluiten welke zienswijzen u indient.

1. Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ)

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : Burgemeester

Vestigingsplaats : Nijmegen

Doelstelling

De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ) is een organisatie voor brandweezorg, geneeskundige hulpverlening en voorbereiding en coördinatie op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing.

De VRGZ zorgt voor een veilige regio, waarin rampen en crises zo goed mogelijk voorkomen en bestreden worden en de inwoners kunnen rekenen op snelle en goede geneeskundige hulpverlening en brandweezorg. Dit doet zij samen met de achttien gemeenten in Gelderland-Zuid, de politie en andere lokale, regionale en landelijke partijen.

De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid werkt in de beleidsvelden van de risicobeheersing en de rampenbestrijding en crisisbeheersing veel samen met externe partners. Het gaat dan met name om gemeenten, politie, Rijkswaterstaat, Waterschap Rivierenland, Defensie, de provincie Gelderland en de GGD Gelderland-Zuid.

Het samenwerkingsverband behartigt de belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van hulpverlening en veiligheid door uitvoering te geven aan:

- ◆ het onder alle omstandigheden bewerkstelligen van een doelmatig georganiseerde en gecoördineerde uitvoering van werkzaamheden ter zake van het voorkomen, beperken en bestrijden van brand, het beperken van brandgevaar, het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand en alles wat daarmee verband houdt, het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand, het beperken en bestrijden van ongevallen en rampen en het bevorderen van een goede hulpverlening bij ongevallen en rampen;
- ◆ het doelmatig organiseren, coördineren en (laten) uitvoeren van het vervoer van zieken en ongevals-slachtoffers, de registratie daarvan en het bevorderen van adequate opname van zieken en ongevals-slachtoffers in ziekenhuizen of andere instellingen voor intramurale zorg;
- ◆ het voorbereiden en bewerkstelligen van een doelmatig georganiseerde en gecoördineerde geneeskundige hulpverlening bij rampen;
- ◆ het inventariseren en analyseren ten behoeve van de deelnemende gemeenten van gemeentegrensoverschrijdende risico's op het gebied van de fysieke veiligheid;
- ◆ het adviseren van de deelnemende gemeenten op het gebied van hulpverlening en veiligheid.

De sector GHOR (Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio)

Sector GHOR (Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio) draagt zorg voor de advisering, coördinatie en aansturing van de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen. De GHOR is evenals het Veiligheidsbureau een netwerkorganisatie die er samen met haar ketenpartners (waaronder ziekenhuizen, huisartsen, ambulancedienst, GGD, GGZ) voor zorgt dat de geneeskundige hulpverlening voor, tijdens en na een ongeval, dreigende crisis of ramp adequaat geregeld is.

Sector Brandweer

Sector Brandweer is verantwoordelijk voor de uitvoering van de wettelijke taken op het gebied van specialistisch brandweerwerk en externe veiligheidsregelgeving. Voorbeelden hiervan zijn het waarschuwen van de bevolking, het verkennen van gevaarlijke stoffen, het verrichten van ontsmettingen en het grootschalig optreden, het Vuurwerkbesluit en het BRZO. Tevens zijn de aanschaf en het beheer van regionaal brandweermaterieel en het beheer van het door het Rijk in bruikleen verstrekte materieel een verantwoordelijkheid van de sector Brandweer. Daarnaast worden de lokale brandweerkorpsen ondersteund bij de preparatie, preventie en de nazorg. De sector Brandweer is het regionaal kenniscentrum op het gebied van brandpreventie, externe veiligheid en industriële veiligheid.

Sector Meldkamer

De gemeenschappelijke meldkamer (GMK) is onderdeel van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid. Centralisten van ambulance, brandweer en politie zitten fysiek bijeen en nemen rechtstreeks de meldingen aan die via alarmnummer 112 binnenkomen.

Sector Veiligheidsbureau

In het Veiligheidsbureau werken medewerkers van brandweer, GHOR, gemeenten, politie, Defensie, de provincie Gelderland en het Waterschap Rivierenland samen aan het ontwikkelen, organiseren, borgen en coördineren van multidisciplinaire plannen en processen die nodig zijn voor een professionele rampenbestrijdings- en crisisbeheersingsorganisatie.

Sector Regionale Ambulancevoorziening

Sector RAV (regionale ambulancevoorziening) exploiteert het ambulancevervoer in de regio. De RAV beschikt over ambulances en motoren die zijn gestationeerd op meerdere ambulancestandplaatsen in de regio. Deze worden zo snel en efficiënt mogelijk ingezet voor ambulancehulpverlening. De kosten van de ambulancevoorziening worden volledig gedragen door de zorgverzekeraars.

Financieel belang

De kosten van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid worden gedragen door bijdragen van het Rijk, bijdragen van Provincie, bijdragen van zorgverzekeraars en bijdragen van gemeenten. De verdeling van de algemene kosten, alsmede de specifieke kosten, die gemaakt worden ten behoeve van de deelnemende gemeenten, geschiedt naar evenredigheid van het aantal inwoners.

Met betrekking tot het onderdeel brandweer, als gevolg van de regionalisering van de brandweer die in 2013 heeft plaatsgevonden, is de verdeling van de kosten nog grotendeels gebaseerd op historische kosten. In 2015 heeft er een onderzoek plaatsgevonden naar een meer toekomstbestendige verdeelsleutel. Naar verwachting zal voor het zomerreces een besluit genomen worden door het Algemeen Bestuur van de VRGZ over een mogelijke nieuwe verdeelsystematiek. De insteek is om deze nieuwe verdeelsleutel bij de begroting 2017 te kunnen invoeren.

Voor 2015 is in de begroting van de VRGZ rekening gehouden met een totale gemeentelijke bijdrage van € 34.172.422 waarvan het deel voor Neder-Betuwe een bedrag betreft van € 1.492.103.

Financiële gegevens verbonden partij

	<u>31-12-2014</u>	<u>31-12-2013</u>
Eigen vermogen	5.881.000	8.335.000
Vreemd vermogen	<u>46.070.000</u>	<u>42.361.000</u>
Totaal	51.951.000	50.696.000

Exploitatieresultaat 2014: € 185.000 positief

Ontwikkelingen

Regionale Ambulancezorg

De RAV voldoet aan alle wettelijke normen voor wat betreft de aanrijtijden bij spoedvervoer (A1 en A2). Het nieuwe financieringsstelsel is per 1 januari 2014 in werking getreden. De bekostiging van de RAV geschiedt uit de opbrengsten die vanuit het ambulancevervoer worden gegenereerd. Daartoe worden jaarlijks met zorgverzekeraars afspraken gemaakt over de te realiseren productie, alsmede het daarvoor geldende budget. De wijziging van het financieringsstelsel betekent een budgetafname van in totaal € 80.000, te realiseren in een termijn van twee jaren

Regionalisering en doorontwikkeling brandweer

In de 'Visie op de brandweezorg Gelderland-Zuid' heeft het algemeen bestuur die richting ook vastgesteld. Met als hoofdlijnen het verschuiven naar de voorkant, anders kijken naar repressie, differentiatie en sturen op risico's met een vernieuwd dekkingsplan. Het algemeen bestuur heeft tijdens de thema-avond op 27 januari 2015 een aantal uitgangspunten en aandachtspunten meegegeven voor de doorontwikkeling van de brandweer. Op grond van deze bestuurlijke uitgangspunten en enkele organisatorische principes, zou de brandweer medio 2015 komen tot een nieuw voorstel voor de inrichting van de brandweerorganisatie in de Veiligheidsregio Gelderland Zuid. Dit plan is nog niet klaar. De verwachting is dat begin 2016 het plan gereed is.

Sector Gemeenschappelijke Meldkamer

In 2011 heeft het kabinet besloten tot schaalvergroting van de meldkamers in Nederland. In 2012 is besloten dat terug wordt gegaan naar 10 gemeenschappelijke meldkamers. Voor de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid betekent dit dat de huidige Gemeenschappelijke Meldkamer (GMK) gaat fuseren met de GMK's van de veiligheidsregio's Twente, IJsselland, Noord- en Oost-Gelderland en Gelderland-Midden (de politieregio Oost-Nederland). Eind 2013 heeft het bestuur van de Veiligheidsregio ingestemd met een transitieakkoord. In dit akkoord werden de belangrijkste uitgangspunten voor de fusie van de meldkamers beschreven, alsmede de financiële consequenties ervan. Zoals het er nu naar uitziet zal de samenvoeging van de meldkamers in Oost-Nederland in 2019 plaatsvinden.

2. Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD) Gelderland-Zuid

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : Eén collegelid

Vestigingsplaats : Nijmegen

Doelstelling

Wie gezond is, leeft meestal prettiger en doet makkelijker mee in de samenleving. En goed kunnen meedoen op het gebied van werk, opleiding, sport of op ander terrein bevordert de gezondheid. Om daar verder op te bouwen moet de basis stevig zijn. Dat wil zeggen: handhaven van een gezonde leefomgeving, voorkomen van ziekten en zorgen dat die zo snel mogelijk worden opgespoord en bestreden. Maar ook samenwerken met anderen buiten het gezondheidsdomein. Zoals met bedrijven en met organisaties actief op het terrein van werk, opleiding en sport. Daarmee is de doelstelling van GGD Gelderland Zuid het bewaken en bevorderen van de gezondheid van de bewoners in het werkgebied.

Financieel belang

De totale gemeentelijke bijdrage voor 2015 bedraagt € 17.774.202. Voor Neder-Betuwe is rekening gehouden met een gemeentelijke bijdrage ter hoogte van € 577.089. Waarvan Uniform wettelijke taken € 519.489, Maatwerk € 10.530 en Overig facultatief € 47.070.

Financiële gegevens verbonden partij

	<u>31-12-2014</u>	<u>31-12-2013</u>
Eigen vermogen	2.809.000	1.792.000
Vreemd vermogen	<u>5.173.000</u>	<u>6.011.000</u>
Totaal	7.982.000	7.803.000

Exploitatieresultaat 2014: € 997.000 positief

Algemene reserve na winstbestemming 2014: € 2.172.000.

De interne financiële beheersing van de organisatie was door de fusie in 2013 sterk achteruit gegaan. De GGD heeft dit signaal serieus opgepakt waardoor dit nu weer op orde is.

Ontwikkelingen

De fusie tussen de GGD Regio Nijmegen en de GGD Rivierenland

De fusie tussen de GGD Regio Nijmegen en de GGD Rivierenland is helemaal afgerond, en de budgetten zijn nu volledig geharmoniseerd. Er zijn veel ontwikkelingen geweest op het gebied van de GGD. Voor het Meldpunt Bijzondere Zorg is hard gewerkt aan het opzetten van een nieuwe werkwijze, zodat de werkwijze van Nijmegen ook in Rivierenland geïmplementeerd kan worden. Deze werkwijze zal begin 2016 vastgesteld worden. Veilig Thuis heeft een moeilijke start gehad. Er zijn verschillende maatregelen genomen en er is extra budget beschikbaar gesteld om te zorgen dat Veilig Thuis in 2016 zal gaan voldoen aan gestelde eisen. De GGD heeft een nieuwe meerjarenstrategie opgezet en het Toezicht WMO op zich genomen.

3. Gemeenschappelijke regeling Regio Rivierenland

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : Eén collegelid

Vestigingsplaats : Tiel

Doelstellingen

Regio Rivierenland is een samenwerkingsverband van tien gemeenten in de Betuwe, de Bommelerwaard en het westen van het Land van Maas en Waal. Op basis van het principe van verlengd lokaal bestuur werken wij via Regio Rivierenland samen op tal van beleidsterreinen. De andere deelnemende gemeenten zijn Buren, Culemborg, Geldermalsen, Lingewaal, Maasdriel, Neerijnen, Tiel, West Maas en Waal en Zaltbommel.

Regio Rivierenland heeft een visie vastgelegd in het document 'Verrassend Rivierenland, waard om bij stil te staan', waarin de focus ligt op de drie regionale speerpunten 'logistiek en economie', 'agribusiness', 'recreatie en toerisme'. Daarnaast werken we via Regio Rivierenland samen op beleidsterreinen waar wij samenwerking van toegevoegde waarde voor het verwezenlijken van onze lokale ambities zien en op de terreinen waar rijks- of provinciale overheid willen dat wij als gemeenten samenwerken.

Regio Rivierenland werkt aan belangenbehartiging op de volgende beleidsonderwerpen: algemeen bestuur, verkeer, vervoer en waterstaat, economische zaken, ruimtelijke ordening, volkshuisvesting, milieu, onderwijs, cultuur, recreatie, volksgezondheid, sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening. Door samen te werken met de andere Rivierenlandse gemeenten kunnen we:

- (1) grote uitdagingen het hoofd bieden;
- (2) Rivierenland positioneren als een interessant gebied voor (binnen- en buitenlandse) investeerders en toeristen;
- (3) op een krachtige wijze onze Rivierenlandse situatie onder de aandacht van andere overheden brengen;
- (4) efficiënt omgaan met mensen en middelen.

Regio Rivierenland ondersteunt onze gemeente bij beleidsvorming en belangenbehartiging ten aanzien van alle programma's uit de begroting. De samenwerking via Regio Rivierenland valt volledig binnen de kaders die de raad stelt.

Naast beleidsmatige taken richt Regio Rivierenland zich ook op uitvoeringstaken. Dit gebeurt via het onderdeel Contractgestuurde dienstverlening. De uitvoerende dienst Avri is in deze paragraaf, vooruitlopend op besluitvorming hierover, als aparte gemeenschappelijke regeling opgenomen. AVRI is per 1 januari geen onderdeel meer van GR Regio Rivierenland.

Regio Rivierenland heeft een Algemeen Bestuur (AB) en een Dagelijks Bestuur (DB). Het Algemeen Bestuur bestaat uit tien leden en wordt voorgezeten door de onafhankelijke Regio-voorzitter die door de gemeenteraden gezamenlijk is benoemd. De AB-leden zijn bestuurders uit de tien colleges. Uit de leden van het Algemeen Bestuur worden de leden van het Dagelijks Bestuur gekozen. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit de voorzitter en vier leden van het Algemeen Bestuur.

Regio Rivierenland heeft een informatieve website met een onderdeel dat specifiek voor raadsleden is ontwikkeld: www.regiorivierenland.nl. Hier leest u de antwoorden op veel door raadsleden gestelde vragen, onder meer over de terreinen waarop de regionale samenwerking plaatsvindt, maar ook over de financiële aspecten en over de rol van de raden in de regionale samenwerking.

Financieel belang

De bijdragen van de aangesloten gemeenten zijn grotendeels gebaseerd op het inwoneraantal. Voor de bijdrage 2015 is het uitgangspunt de inwoneraantallen per 1 januari 2014. De totale gemeentelijke bijdrage bedraagt voor 2015 is naar verwachting € 1.776.000 zoals tussentijds middels de bestuursrapportage van Regio Rivierenland (AB 15-10-2016) is gecommuniceerd. Dit betreft ten opzichte van de primaire begroting 2015 van Regio Rivierenland een lichte verlaging van in totaal € 115.000 (niet volledig benutten post onvoorzien, hoger renteresultaat en neerwaartse bijstelling salarisbudget).

Het aandeel van de gemeentelijke bijdrage voor Neder-Betuwe betreft voor 2015 € 159.724. U dient wel te beseffen dat de gemeentelijke bijdrage van € 159.724 exclusief de afzonderlijke dienstverleningsovereenkomsten (DVO) zoals bijvoorbeeld de uitbesteding van leerplicht betreft.

Financiële gegevens verbonden partij

	<u>31-12-2014</u>	<u>31-12-2013</u>
Eigen vermogen	3.829.000	4.043.000
Vreemd vermogen	<u>39.611.000</u>	<u>36.720.000</u>
Totaal	43.440.000	40.763.000

Exploitatieresultaat 2014: € 364.000 positief (exclusief voordeel € 153.000 op exploitatie panden Regio Rivierenland). In totaliteit is op basis van de jaarstukken Regio Rivierenland 2014, aangevuld met het exploitatieresultaat van de panden een bedrag uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten ter hoogte van € 517.000.

Ontwikkelingen

Beleidsmatige samenwerking

In de beleidsmatige samenwerking via Regio Rivierenland ligt de focus op de drie regionale speerpunten. Deze speerpunten hebben een sterke economische inborst, maar raken ook aan ruimtelijke en sociale opgaven. De regionale ambities zijn neergelegd in het Ambitiedocument 2016-2020. Vanuit de ambities is voor de 3 speerpunten een aantal opgaven benoemd, waarlangs we de ambities willen verwezenlijken. Onder het speerpunt 'logistiek en economie' vallen bijvoorbeeld de logistieke hotspot, het bedrijventerreinenbeleid, Regiomarketing, de detailhandelsvisie, breedband en de lobby voor maatregelen voor een betere doorstroming op de A15. Onder het speerpunt 'agribusiness' vallen de activiteiten van de Greenport Gelderland en het Laanboompact. En onder het speerpunt 'Recreatie en toerisme' vallen toerismepromotie, een basisinfrastructuur voor wandelen, fietsen en varen en afstemming met het bedrijfsleven over overnachtingsmogelijkheden en dagattracties. Voor alle speerpunten zijn lobby bij hogere overheden, 'branding' van het merk Rivierenland en de betrokkenheid van maatschappelijke partners belangrijke elementen.

Naast deze speerpunten werken we via Regio Rivierenland ook onder meer samen op de volgende onderwerpen en beleidsterreinen: een monitor voor de kantorensector, het verduurzamen van de A15, het streven om het fietsgebruik te vergroten, de omgevingsvisie, woningbouwprogrammering, basismobiliteit, openbaar vervoer, verkeersveiligheid, woningisolatie en luchtkwaliteit.

Ook werken we via Regio Rivierenland samen om het groeiend aantal verantwoordelijkheden op sociaal terrein op een goede wijze te kunnen opvangen. Regio Rivierenland is namens de deelnemende gemeenten het aanspreekpunt voor de provincie Gelderland als het gaat om subsidies voor activiteiten die gericht zijn op de aansluiting tussen jeugdbeleid en jeugdzorg. Daarnaast stemmen de gemeenten met elkaar af over de toekomst van de relatie tussen wonen en zorg. De transities in het sociaal domein en de vergrijzing hebben namelijk aanzienlijke consequenties voor deze relatie.

De gemeenten maken via Regio Rivierenland aanspraak op aanzienlijke externe geldstromen. De provincie en andere externe partijen brengen een veelvoud van de gemeentelijke bijdragen in projecten en activiteiten in en helpen daarmee ook onze ambities waar te maken. De grootste subsidiestroom komt via het met de provincie Gelderland afgesloten Regiocontract, waarvan concrete projecten worden gerealiseerd. De voortgang op projectniveau kunt u via de website van Regio Rivierenland volgen. Het huidige Regiocontract loopt per 1 januari 2016 af. Momenteel wordt gewerkt aan een 'opvolger'. Hierover informeren wij u separaat. De basishouding wordt anders, namelijk dat initiatiefnemers van projecten zelf moeten zorgen voor financiering. Onze ambities (en projecten) brengen we wel zo veel mogelijk in verbinding met de Gebiedsopgave Gelderse Corridor van de provincie om zo optimaal gebruik te kunnen maken van eventuele cofinanciering.

Samenwerking op uitvoeringszaken: contractgestuurde dienstverlening

Gemeenten doen op een aantal terreinen een beroep op Regio Rivierenland, die hiermee voor hen een specialistische functie vervult. Het uitgangspunt voor de inzet bij gemeenten is de inhoudelijke kennis van de materie en professionaliteit op het onderwerp. De gemeenten beslissen zelf van welke diensten zij gebruik willen maken en in welke mate. De contractgestuurde dienstverlening heeft betrekking op de volgende vier onderwerpen:

Inkoopbureau

Het Inkoopbureau adviseert over complexe inkoop- en aanbestedingstrajecten (beleid, proces en functie). Het organiseren, begeleiden en uitvoeren van inkopen en aanbestedingen behoort tot de vaste werkzaamheden. Ook derden kunnen gebruik maken van deze dienstverlening.

Leerplicht

Het team Leerplicht beheert voor de deelnemende gemeenten Buren, Culemborg, Geldermalsen, Neder-Betuwe, Neerijnen, West Maas en Waal en Zaltbommel de gezamenlijke leerplichtadministratie. Ook de uitvoering van de leerplicht en het opmaken van processen-verbaal behoren tot het takenpakket. Daarnaast zijn leerplichtambtenaren met de bevoegdheid van buitengewoon opsporingsambtenaar voor het opmaken van processen-verbaal ingehuurd bij gemeenten die niet deelnemen in de samenwerking. De verdeling van taken is zodanig dat elke gemeente in principe een eigen leerplichtambtenaar heeft; daarnaast is vervanging van elkaar afgesproken.

Regionaal Meld- en Coördinatiepunt voortijdig schoolverlaters

Het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt voortijdig schoolverlaters (RMC) heeft als taak voor de deelnemende gemeenten jongeren tussen de 18 en 23 jaar in beeld te krijgen die voortijdig stoppen met school en geen startkwalificatie hebben. Het team RMC biedt hulp om een passende opleiding te vinden. Dit team wordt volledig door het Rijk betaald.

Sociale recherche

Het team Sociale recherche vormt een belangrijke schakel in de handavingsketen van de sociale zekerheid. Naast opsporing van fraude op verzoek van de deelnemende gemeenten is het team ook in te zetten bij fraudepreventie. Het team Sociale recherche bestaat uit ervaren en goed opgeleide sociaal rechercheurs die allemaal buitengewoon opsporingsambtenaar zijn. Verder is het team toegerust met een uitgebreid scala aan technische hulpmiddelen.

4. AVRI

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : Eén collegelid

Vestigingsplaats : Geldermalsen.

Doelstelling:

De Avri heeft als doelstelling het inzamelen en (laten) verwerken van afvalstoffen binnen de regio Rivierenland. Dit is een publieke taak. Daarnaast voert Avri voor enkele regionale gemeenten de zorg uit voor de buitenruimte op grond van afzonderlijk afgesloten DVO's.

Financieel belang

Als lid van de Gemeenschappelijke Regeling Avri is gemeente Neder-Betuwe voor een tiende deel financieel verantwoordelijk voor Avri. Voor de GR Avri zijn leningen aangegaan bij de Bank Nederlandse Gemeente waarvoor Neder-Betuwe voor een evenredig deel borg staat. Mocht de gemeente hierop worden aangesproken, zal compensatie via de afvalstoffenheffing plaatsvinden. Tevens heeft de GR Avri een minderheidsaandeel in de ARN, de verbrandingsinstallatie in Weurt.

Financiële gegevens verbonden partij

De begroting van de GR Avri sluit in principe aan op de financiële middelen die vanuit de regionale afvalstoffenheffing worden gegenereerd. Incidenteel worden extra kosten gecompenseerd vanuit een vereveningsvoorziening Afvalstoffenheffing.

Ontwikkelingen

Besluitvorming over een zelfstandige GR Avri

Besluitvorming over een zelfstandige GR Avri is eind december 2015 afgerond. Ontwikkeling die gaande zijn binnen Avri is een overname van taken en diensten van gemeenten en uitvoeren van gespecialiseerde taken binnen diezelfde gemeenten via dienstverleningsovereenkomsten.

Binnen het afvalprogramma VANG (Van Afvalstof Naar Grondstof) zijn de eisen en normen ten aanzien van het scheidingspercentage door het Rijk verhoogd waardoor de huidige inzamelmethode door Avri verder moet worden uitgewerkt en verfijnd. Dit proces is eind 2015 opgestart en zal een doorloop vinden in 2016. Op het gebied van duurzaamheid zijn er gevorderde plannen voor opwekken energie met behulp van wind- en zonnepanelen.

5. Omgevingsdienst Rivierenland (ODR)

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : Eén collegelid

Vestigingsplaats : Tiel

Doelstelling

Rijk, provincie en gemeenten willen de kwaliteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving op het gebied van bouwen, ruimtelijke ordening en milieu verbeteren. Daartoe is de Omgevingsdienst Rivierenland (ODR) opgericht.

De ODR is eigendom van de tien gemeenten binnen de Regio Rivierenland en de provincie Gelderland. De ODR voert voor de gemeente Neder-Betuwe alle vergunningverlenings-, toezicht en handhavingstaken op het gebied van de Wet Milieubeheer uit.

Nadat in 2013 de uitvoering van de milieutaken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving is overgegaan naar de Omgevingsdienst Rivierenland (ODR), heeft de gemeente tevens per 1 juni 2015 de bouwtaken ondergebracht bij de ODR. Daarmee zijn (nagenoeg) Wabo-breed de uitvoeringstaken uitbesteed en de bijbehorende formatie (nagenoeg) in z'n geheel mee over gedragen. Volgend uit de Dienstverleningsovereenkomst (DVO) is voor 2015 een werkprogramma opgesteld (per 1 juni geactualiseerd i.v.m. de overdracht van de bouwtaken), waarin een overzicht is gegeven van alle producten die de gemeente Neder-Betuwe afneemt van de ODR.

Financieel belang

De gemeentelijke bijdrage aan de ODR betrof in 2015 een bijdrage voor het uitvoeren van alle vergunningverleningstaken, toezicht en handhavingstaken op het gebied van de Wet Milieubeheer (milieutaken). De totale gemeentelijke bijdrage die in de begroting ODR 2015 is opgenomen betreft een bedrag van € 12.373.735, waarvan de gemeentelijke bijdrage Neder-Betuwe een bedrag betreft van € 549.972. Ten aanzien van de programmabegroting 2015 en de meerjarenraming 2016 -2018 van de ODR kan worden opgemerkt dat er sprake is van een kostensystematiek op basis van constante prijzen.

De bijdrage van de gemeente is na inbreng van de bouw-taken per 1 juni 2015 in de bestuursrapportage van september bijgesteld naar € 922.295.

Financiële gegevens verbonden partij

	<u>31-12-2014</u>	<u>31-12-2013</u>
Eigen vermogen	1.289.964	867.886
Vreemd vermogen	<u>1.888.833</u>	<u>2.705.284</u>
Totaal	3.178.797	3.573.170

Exploitatieresultaat 2014: € 1.075.515 positief

Ontwikkelingen

Omgevingsdienst Rivierenland (ODR)

De gemeente is verplicht om voor vergunningverlening, toezicht en handhaving op het gebied van het omgevingsrecht beleid vast te stellen en uit te voeren. Gelet op de aanwezigheid van de Omgevingsdienst Rivierenland per 1 april 2013 hebben de tien deelnemende gemeenten en provincie er voor gekozen om samen te werken bij het opstellen van het uitvoeringsbeleid voor de VTH taken. Dit beleid is in 2015 voorbereid en wordt in 2016 voorgelegd ter vaststelling.

Vanaf 2015 wordt richting 2017 langzaam al meer gestuurd op output-gericht werken. De focus wordt steeds meer gericht op het aantal producten dat wordt afgeleverd in plaats van op het aantal uren dat wordt gemaakt. De kwartaalrapportage 2015 laat deze ontwikkeling duidelijk zien. Aan de verdere verbetering van de rapportages wordt in 2016 verder invulling gegeven. Dat vinden we ook terug in de toegestane overschrijding van de beschikbare uren binnen het werkplan van maximaal 5 % zonder verrekening. Er is door de ODR intussen een nieuw beleidskader VTH taken vastgesteld.

1. Regionaal Archief Rivierenland (RAR)

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : Eén college- en één raadslid

Vestigingsplaats : Tiel

Doelstelling

Het Regionaal Archief Rivierenland is het historisch informatie- en documentatiecentrum voor de gemeenten Tiel, Buren, Culemborg, Geldermalsen, Neerijnen, Neder-Betuwe, Zaltbommel en Maasdriel. Het doel is het gemeenschappelijk beheren van de archiefbewaarpplaats (en) van de deelnemers en van de naar die archiefbewaarpplaats(en) overgebrachte archiefbescheiden, alsmede het toezicht op het beheer van de niet naar die archiefbewaarpplaats (en) overgebrachte archiefbescheiden. Tevens worden diensten verleend aan het publiek van de deelnemende gemeenten.

Financieel belang

De kosten van het Regionaal Archief Rivierenland worden grotendeels gedragen door bijdragen van de deelnemende gemeenten en bijdragen van Waterschap Rivierenland. De verdeling van de algemene kosten, alsmede de specifieke kosten, die gemaakt worden ten behoeve van de deelnemende gemeenten, geschieden naar evenredigheid van het aantal inwoners. In de begroting RAR 2015 stond een bedrag voor de totale gemeentelijke bijdrage van € 1.985.483 waarvan opgenomen als gemeentelijke bijdrage Neder-Betuwe een bedrag van € 215.760. Omgerekend per inwoner is dat € 9,56.

Financiële gegevens verbonden partij

	31-12-2014	31-12-2013
Eigen vermogen	751.186	1.350.022
Vreemd vermogen	<u>9.283.428</u>	<u>9.395.449</u>
Totaal	10.034.614	10.745.471

Exploitatieresultaat 2014: € 18.135 positief

Ontwikkelingen

Uitbreiden van het archief depot.

In 2015 is door het RAR aandacht besteed aan het voorbereiden van de bouwaanvraag voor het uitbreiden van het archief depot. De planning voor de start van dit project is voorjaar 2016. Door het Algemeen Bestuur is een besluit genomen tot het ingaan van een verbetertraject binnen het RAR. De eenmalige kosten voor dit traject bedragen € 36.000 en de te verwachten verbeterruimte is tussen de 70.000 en 90.000 euro. Het AB gaf op 26 november een opdracht aan het DB om met een voorstel te komen om raadsleden betrokken te houden bij het RAR en hoe deze raadsleden adequaat en tijdig te informeren over het handelen van het RAR en haar besturen. Hiervan zijn nog geen resultaten bekend. Na een periode van 20 jaar is men veranderd van accountant.

2. Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : Eén collegelid

Vestigingsplaats : Kerk-Avezaath

Doelstelling

Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemende gemeenten op het terrein van de openlucht recreatie en het toerisme in het gebied, zulks met bestemming van het landschappelijk karakter. Middels aandeelhouderschap in de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied (met handelsnaam Uit@waarde) wordt getracht deze doelstelling te realiseren. Voor alle duidelijkheid; het recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal is voor de gemeente Neder-Betuwe de verbonden partij en niet de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied. De B.V. recreatiemaatschappij is een verbonden partij voor het recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal.

Financieel belang

De provincie en gemeenten hebben in het kader van de verzelfstandiging die in 1999 heeft plaatsgevonden (ontstaan B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied met handelsnaam Uit@waarde) hun bijdragen in de exploitatietekorten afgekocht met als uitgangspunt dat de nieuwe organisatie zichzelf moet bedruipen.

De gemeente Neder-Betuwe heeft in 2008 voor de laatste maal een afkoopsom betaald (€ 158.000) aan recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal en levert vanaf 2009 geen financiële bijdrage meer.

Financiële gegevens verbonden partij

	<u>31-12-2014</u>	<u>31-12-2013</u>
Eigen vermogen	0	0
Vreemd vermogen	6.853	6.853
Totaal	6.853	6.853

Exploitatieresultaat 2014: € 0

Ontwikkelingen

Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal

In de jaarrekening van het Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal zijn uitsluitend nog de waarde van de deelnemingen in de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied en Avezaath B.V. verantwoord. Alle operationele activiteiten met financiële consequenties worden door de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied uitgevoerd zodat er in de administratie van het Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal geen mutaties meer plaatsvinden.

3. Lander, werk & Integratie

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : Eén collegelid, twee raadsleden

Vestigingsplaats : Geldermalsen

Doelstelling

Lander behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de sociale werkvoorziening en langdurig werklozen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

Financieel belang

De gemeentelijke bijdrage van Neder-Betuwe aan de gemeenschappelijke regeling Lander, werk & participatie is in principe nihil. De operationele taken van Lander zijn met ingang van 1 januari 2016 overgenomen door de Werkzaam. Dat betekent dat ook de rijksvergoeding van de uitvoering van de WSW 1 op 1 wordt overgedragen aan de Werkzaam.

De deelnemende gemeenten ontvangen nog een surplus van Lander vanwege de opheffing van de gemeenschappelijke regeling. Hierin worden bezittingen en vermogen meegenomen. Mei 2016 wordt duidelijk hoe groot dit surplus is.

Voor 2016 en verder houden we geen rekening meer met een gemeentelijke bijdrage.

Financiële gegevens verbonden partij

	<u>31-12-2014</u>	<u>31-12-2013</u>
Eigen vermogen	9.671.000	9.078.000
Vreemd vermogen	<u>4.499.000</u>	<u>6.111.000</u>
Totaal	14.170.000	15.189.000

Exploitatieresultaat 2014: € 511.000 positief

Ontwikkelingen

Werkzaam

Met de start van de Werkzaam op 1 januari 2016 zijn alle operationele taken van Lander overgenomen. Dat betekent dat de gemeenschappelijke regeling Lander per deze datum is opgeheven. Op 23 mei 2016 wordt het liquidatieplan door het AB Lander vastgesteld.

4. Werkzaak Rivierenland

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : Eén collegelid

Vestigingsplaats : Tiel

Doelstelling

De Werkzaak voert voor de deelnemende gemeenten de Participatiewet (met uitzondering van de bijzondere bijstand), de Wet Participatiebudget, het Besluit bijstandverlening zelfstandigen, de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers, de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen, de Wet sociale werkvoorziening en de SUWI-wet uit.

Voor Neder-Betuwe voert de Werkzaak enkel de Wet sociale werkvoorziening uit.

Financieel belang

Voor 2016 zijn er eenmalige middelen opgenomen voor de opstartkosten van de Werkzaak. Deze kosten worden gedekt uit de reserve van Lander. Na inzet van reserves van Lander resteert naar verwachting nog een bedrag dat zal terugvloeien naar de deelnemende gemeenten. Voor Neder-Betuwe betreft deze eenmalige baat naar verwachting een bedrag van € 107.000 voor het jaar 2016.

Daarnaast is een structurele bijdrage opgenomen in de begroting. Deze bedraagt in 2016 € 340.000 en daalt daarna geleidelijk. Naast deze bijdragen wordt de rijkssubsidie voor de uitvoering van de WSW een op een overgemaakt naar de Werkzaak.

Financiële gegevens verbonden partij

Hiervan zijn nog geen gegevens bekend.

Ontwikkelingen

In maart 2015 is de gemeenschappelijke regeling getekend door alle deelnemende partijen. Op 1 januari 2016 is de Werkzaak van start gegaan. Vanaf dat moment neemt de Werkzaak ook de operationele taken van de gemeenschappelijke regeling Lander over.

Neder-Betuwe neemt enkel deel aan de Werkzaak voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (voormalig Lander). De overige zaken rondom werk en inkomen worden samen met de gemeente Buren uitgevoerd.

5. Presikhaaf

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : Eén collegelid

Vestigingsplaats : Arnhem

Doelstelling

Presikhaaf behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de sociale werkvoorziening.

Financieel belang

De bedrijfsmatige resultaten van Presikhaaf zijn al enkele jaren negatief. Er is geen sprake meer van een reserve waaruit nadelen gedekt kunnen worden. Deze kosten worden dan ook verhaald op de deelnemende gemeenten. Voor Neder-Betuwe bedraagt de te verwachten gemeentelijke bijdrage in 2015 € 65.822 (info: 3e kwartaalrapportage 2015). Vanaf 2016 maakt de gemeente Neder-Betuwe geen onderdeel meer uit van de GR Presikhaaf. Wel zal er voorjaar 2016 een aparte uittredingsovereenkomst worden opgesteld waarbij de (toekomstig) jaarlijkse verplichtingen in de vorm van salariskosten van de 10 deelnemers Presikhaaf uit onze gemeente inzichtelijk worden gemaakt.

Financiële gegevens verbonden partij

	<u>31-12-2014</u>	<u>31-12-2013</u>
Eigen vermogen	€ 0	€ 0
Vreemd vermogen	€ 36.118.000	€ 36.456.000
Totaal	€ 36.118.000	€ 36.456.000

Exploitatieresultaat 2014: € 9.974.000 negatief

Ontwikkelingen

Uittreden GR Presikhaaf

De deelname van Neder-Betuwe aan de gemeenschappelijke regeling is al jaren een 'sterfhuisconstructie'. Vandaar dat de gemeente Neder-Betuwe vanaf 1 januari 2016 geen onderdeel meer uitmaakt van de GR. Dit is de laatste keer dat de Presikhaaf onderdeel uitmaakt van de jaarstukken (paragraaf verbonden partijen). Momenteel zijn er nog tien inwoners vanuit de gemeente werkzaam bij Presikhaaf. De kosten van deze inwoners de komende jaren zullen terugkomen in de reguliere exploitatie.

6. Industrieschap Medel

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : Burgemeester, één wethouder en twee raadsleden

Vestigingsplaats : Tiel

Doelstelling

Het industrieschap Medel heeft als doel de economische ontwikkelingen in de regio en onze gemeente te bevorderen door middel van het ontwikkelen en exploiteren van het bedrijventerrein Medel. Deze ontwikkeling wordt vormgegeven in gezamenlijkheid met de gemeente Tiel binnen de Gemeenschappelijke Regeling Industrieschap Medel middels het participeren, voorbereiden en ondersteunen in het Dagelijks en Algemeen Bestuur van het Industrieschap, alsmede toetsen en beoordelen van ontwikkelingen die ons grondgebied raken.

Financieel belang

De gemeenten Tiel en Neder-Betuwe participeren in principe op gelijke basis. Indien door het Algemeen Bestuur van industrieschap Medel een batig of een nadelig saldo over enig jaar ten goede aan, dan wel ten laste van de deelnemers wordt gebracht, dan geschiedt dit voor gelijke delen.

Per 1 november 2013 is Industrieschap Medel een geldlening aangegaan bij de Nederlandse Waterschapsbank N.V. ter grootte van € 2.500.000,-, met een looptijd tot 1 november 2023. De beide deelnemende gemeenten staan hiervoor – conform de gemeenschappelijke regeling – ieder garant voor 50%.

Voor de overige door Medel aangegane leningen is geen garantstelling afgegeven.

Financiële gegevens verbonden partij

	<u>31-12-2014</u>	<u>31-12-2013</u>
Eigen vermogen	0	2.165.072
Vreemd vermogen	<u>42.199.864</u>	<u>46.853.312</u>
Totaal	42.199.864	49.018.384

Exploitatieresultaat 2014: € 0

Ontwikkelingen

Actualisatie van de grondexploitatie van Industrieschap Medel

Jaarlijks vindt actualisatie van de grondexploitatie van Industrieschap Medel plaats. De grondexploitatie wordt jaarlijks na instemming door het Dagelijks Bestuur aan de raad aangeboden om wensen en bedenkingen kenbaar te maken, waarna deze door het Algemeen Bestuur – rekening houdend met de wensen en bedenkingen van de raad – wordt vastgesteld.

In 2013 door de provincie Gelderland een Provinciaal InpassingsPlan (PIP) in procedure gebracht. Met het PIP wordt het mogelijk gemaakt om de een deel van de uitbreiding – na vaststelling door PS – te realiseren. In 2014 is het PIP door de provincie vastgesteld, hiertegen is bezwaar aangetekend bij de Raad van State. De Raad van State heeft eind 2015 uitspraak gedaan. Om het PIP onherroepelijk te laten worden moet het worden gerepareerd. Begin 2016 wordt deze reparatie door de provincie gepubliceerd.

NA de grenscorrectie per 1 januari 2014 is het plangebied van Medel uitgebreid. Met deze uitbreiding is de ontwikkeling van Medel in 2 fases geknipt. Voor de 2e fase wordt in 2015 een stedenbouwkundig plan opgesteld en wordt de bestemmingsplanprocedure voorbereid. Medel ligt op grondgebied van de gemeente Tiel, daarom wordt de bestemmingsplanprocedure door Tiel afgehandeld. Ten behoeve van de ontwikkeling van de 2e fase zijn verschillende archeologische onderzoeken uitgevoerd. Hieruit is gebleken dat op verschillende locaties opgravingen moeten plaatsvinden. Hiermee wordt naar verwachting in 2016 gestart.

Voor Medel zijn in 2015 twee grondexploitaties opgesteld en aangeboden. Een grondexploitatie betreft het bestaande Medel; daarnaast is een grondexploitatie voor het uitbreidingsgebied opgesteld. Hoewel het hier om twee gescheiden grondexploitaties gaat, kunnen deze niet los van elkaar worden gezien. In de grondexploitaties wordt dit nader uitgelegd. Nadat de raad gelegenheid heeft gehad om wensen en bedenkingen kenbaar te maken worden beide grondexploitaties door het Algemeen Bestuur van Medel vastgesteld.

Aan de exploitatie van een dergelijk groot bedrijvenpark zijn over het algemeen risico's verbonden. Deze risico's zijn voor Medel 1 voornamelijk afhankelijk van de afzetsnelheid, grondprijzen, fasering van de uitgaven en eventuele kostprijsstijgingen en/of rentestijgingen. Voor de uitbreiding van Medel zijn naast de genoemde risico's voor Medel 1 ook nog risico's te verwachten ten aanzien van archeologisch onderzoek. Op het moment dat het stedenbouwkundig plan voor de uitbreiding meer duidelijkheid geeft, zal de haalbaarheidsstudie/GREX gedetailleerder worden opgezet, waarmee ook de risico's beter in beeld gebracht worden.

7. Casterhoven (CV)

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Aandeelhouder (BV): Burgemeester
Commandiet (CV) : Wethouder met portefeuille financiën

Vestigingsplaats : Geffen

Doelstelling

De opgerichte vennootschap Kesteren-Zuid (Casterhoven) door de gemeente Neder-Betuwe / Bouwbedrijf Gebroeders van Wanrooij BV / Van Grootheest Projekten BV, heeft ten doel: het risicodragend uitvoeren van de grondexploitatie voor het plangebied Kesteren-Zuid, door middel van het verwerven van gronden, het bouw- en woonrijp maken van gronden, het realiseren van binnenwijkse voorzieningen, het uitgeven van bouwrijpe kavels en gronden voor de realisatie van woningen (waaronder begrepen: appartementsrechten) en andere bebouwing en overdracht van binnenwijkse voorzieningen aan de gemeente.

Financieel belang

De drie partijen (gemeente Neder-Betuwe, bouwbedrijf Gebroeders van Wanrooij BV en Van Grootheest Projekten BV) participeren op gelijke basis. De winsten of verliezen worden derhalve ook gelijkmatig over de drie partijen verdeeld.

Om de totale financieringsbehoefte van Casterhoven zekerheid te geven heeft de gemeente Neder-Betuwe een garantiestelling afgegeven tot maximaal € 22 miljoen. Dit bedrag is aangetrokken bij de BNG. Binnen Casterhoven is begin 2013 een liquiditeitsprobleem ontstaan, waardoor Casterhoven niet meer aan haar betalingsverplichtingen kon voldoen. Om dit op te lossen is door alle drie de aandeelhouders een rentedragende lening aan Casterhoven uitgezet. Daarom heeft het college medio 2012 besloten om – conform de gesloten samenwerkingsovereenkomst – een lening te verstrekken van maximaal € 500.000 in de ontwikkeling van Casterhoven. Het ontstane tekort in de financiering wordt onder de drie aandeelhouders gelijk verdeeld. De gemeente heeft een bedrag van € 291.819 aan Casterhoven geleend. In 2015 beschikte Casterhoven nog niet over voldoende financiële middelen om deze lening af te kunnen lossen. Het college heeft daarom besloten deze lening te verlengen tot 31 december 2015. Jaarlijks wordt bekeken of deze lening nog verlengd moet worden. Met de vaststelling van de grondexploitatie in december 2015 is geconstateerd dat de aanvullende lening door Casterhoven aan de aandeelhouders kan worden afgelost. Dit is in januari 2016 gebeurd.

Per 31 december 2014 heeft er binnen de CV Casterhoven voor € 17.713.307 aan investeringen plaatsgevonden (exclusief rentekosten van € 4.773.313). De totale investeringskosten bedragen samen € 22.486.620.

Financiële gegevens verbonden partij

	<u>31-12-2014</u>	<u>31-12-2013</u>
Eigen vermogen	4.553.025 -/-	4.087.400 -/-
Vreemd vermogen	<u>22.281.639</u>	<u>22.857.737</u>
Totaal	17.728.614	18.770.337

Exploitatieresultaat 2013: € 612.247 -/-

Ontwikkelingen

Project Casterhoven

Het project Casterhoven kent na het aantrekken van een financiering haar eigen financiële afwikkeling. Deze is vastgelegd in de grondexploitatie. Het uiteindelijke resultaat zal conform de financiële verhoudingen over partijen worden verdeeld.

Overall in Nederland staan grondexploitaties zwaar onder druk vanwege dalende VON (vrij op naam) prijzen en dalend afzettempo. De meest recente grondexploitatie van Casterhoven van mei 2011 kent nog een positieve winstverwachting. In 2015 is de grondexploitatie geactualiseerd en vastgesteld door de aandeelhouders. De gemeenteraad wordt hierover op de gebruikelijke wijze geïnformeerd.

Binnen fase I van Casterhoven kunnen ca. 172 woningen worden gerealiseerd. Het bestemmingsplan is hiervoor al vastgesteld. Inmiddels zijn er ca. 107 woningen gerealiseerd en opgeleverd. Ongeveer 30 woningen zijn in aanbouw. De laatste ca 35 woningen worden in 2016 in aanbouw genomen. Voor de 2e fase is het bestemmingsplan in 2015 onherroepelijk geworden. Voor deze fase wordt in 2016 begonnen met de uitwerking van de openbare inrichting.

8. Waterbedrijf Vitens N.V.

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe
Als aandeelhouder

Vestigingsplaats : Velp

Doelstelling

De klanten (o.a. inwoners van Neder-Betuwe) voorzien van kwalitatief goed drinkwater tegen een zo laag mogelijke prijs.

Financieel belang

De gemeente Neder-Betuwe bezit, na omzetting van de preferente aandelen in een achtergestelde lening, 16.023 (0,277%) gewone aandelen van € 1 nominaal.

financieel gegevens verbonden partij (bedragen in miljoenen €o's)

	<u>31-12-2014</u>	<u>31-12-2013</u>
Eigen vermogen	421,2	438,3
Vreemd vermogen	<u>1.292,5</u>	<u>1.273,5</u>
Totaal	1.713,7	1.711,8

Exploitatieresultaat 2014: € 42,1 positief

Ontwikkelingen

Vitens

Klanten van Vitens gaan in 2016 opnieuw minder betalen voor hun drinkwater. De gemiddelde rekening van een klant bij het grootste waterbedrijf van Nederland daalt volgend jaar met 6 euro naar 117,50 (exclusief alle belastingen). Vitens heeft daarmee dit jaar het laagste consumententarief van Nederland. De waterprijs daalt al jaren voor de 5,6 miljoen klanten van Vitens. Ten opzichte van 2006 is de gemiddelde jaarnota van een Vitensklant met 9% (€ 12) gedaald. De consumentenprijzen in diezelfde periode stegen met 18%. Vitens streeft naar een zo laag mogelijk drinkwatertarief, zonder af te doen aan de kwaliteit of leveringscontinuïteit. Door de fusies en daarmee de schaalvergroting zijn de operationele kosten van Vitens afgenomen. De afgelopen jaren is daarnaast sterk ingezet op het optimaliseren van de bedrijfsprocessen en verdere digitalisering. Daardoor hoefden de tarieven niet mee te stijgen met de inflatie, terwijl Vitens kon blijven investeren in de drinkwaterinfrastructuur. Het drinkwaterbedrijf is dan ook optimistisch over de toekomst.

Voor meer informatie over de strategie van Vitens de komende jaren verwijzen wij u naar de verschillende publicaties die op www.vitens.nl zijn te vinden.

9. N.V. Bank Nederlandse Gemeenten

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe
Als aandeelhouder

Vestigingsplaats : Den Haag

Doelstelling

De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijke belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.

Financieel belang

Neder-Betuwe heeft zeggenschap in de BNG via het stemrecht van 18.246 aandelen van € 2,50. Dit aandelenbezit heeft een duurzaam karakter.

financiële gegevens verbonden partij (bedragen in miljoenen euro's)

	<u>31-12-2014</u>	<u>31-12-2013</u>
Eigen vermogen	3.582	3.430
Vreemd vermogen	<u>149.923</u>	<u>127.753</u>
Totaal	153.505	131.183

Exploitatieresultaat 2014: € 126 positief

Ontwikkelingen

Vooruitzichten 2015, halfjaarbericht 2015

De bank wordt geconfronteerd met toenemende kosten, vooral als gevolg van toenemende rapportageverplichtingen en het toezicht door de ECB. Het renteresultaat over 2015 zal naar verwachting lager uitkomen dan over 2014. Het resultaat financiële transacties zal ook in de nabije toekomst gevoelig blijven voor de politieke, economische en monetaire ontwikkelingen. Gezien de aanhoudende onzekerheden acht de bank het niet verantwoord een uitspraak te doen over de verwachte nettowinst 2015..

Paragraaf 6: Grondbeleid

Inleiding

In paragraaf 6 “Grondbeleid” wordt aangegeven hoe de gemeente het grondbeleid inzet om haar bestuurlijke doelen te bereiken. Conform artikel 16 van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincie en gemeenten (BBV) en de toelichting daarop stelt de gemeente de volgende onderdelen verplicht.

- Een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van doelstellingen en toepassing;
- Een actuele prognose van de verwachte resultaten van de totale grondexploitatie;
- Een onderbouwing van de geraamde winst- en verliesnemingen;
- De beleidsuitgangspunten betreffende de reserves voor grondbeleid in relatie tot de risico's.

Visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van doelstellingen en toepassing

Het gemeentelijke grondbeleid is één van de belangrijkste instrumenten om ruimtelijke beleidsopgaven en ambities in de praktijk te realiseren. De raad heeft in zijn vergadering van 30 juni 2011 de Nota Grondbeleid gemeente Neder-Betuwe vastgesteld. Bij de realisatie van de gewenste uitvoering van het grondbeleid, dat zich vertaalt in een juiste invulling van de diverse functies ten aanzien van het grondgebruik, gelden de volgende algemene uitgangspunten:

- het bereiken van gestelde visie/doelen in het ruimtelijk ordeningsbeleid en overige beleidsterreinen,
- met de gewenste ruimtelijke kwaliteit
- op de gewenste tijd en plaats
- op een efficiënte wijze
- met een verantwoord financieel-economisch resultaat.

Het grondbeleid dient hiermee als middel om bepaalde doelstellingen te bereiken in het ruimtelijke ontwikkelingsproces waarbij het grondbeleid een afgeleide is van het totale ruimtelijk beleid. Dit geldt ook ten aanzien van de werkvelden Volkshuisvesting, Economische ontwikkelingen en Openbare ruimte (infrastructuur, recreatie en natuur). De Nota Grondbeleid van de gemeente Neder-Betuwe is gericht op facilitair grondbeleid waarbij het uitgangspunt is dat alle ambtelijke kosten en alle externe kosten gemaakt door de gemeente Neder-Betuwe ten behoeve van het initiatief worden verhaald bij in initiatiefnemers/ ontwikkelende partijen. Hiermee geeft de gemeente aan geen actief grondbeleid te willen voeren. Dit betekent dat de gemeente niet actief strategische gronden aan de markt onttrekt voor mogelijke toekomstige ontwikkelingen onder de regie van de gemeente. Deze stelling is van toepassing op woningbouw, bedrijventerreinen, kantoorlocaties en alle andere locaties ten behoeve van verschillende functies. Actief grondbeleid wordt alleen toegepast indien de gemeente Neder-Betuwe volledig eigenaar is van de grond en deze als zodanig in ontwikkeling gaat nemen. De gemeente kan besluiten de ontwikkelingen van een locatie ter hand te nemen indien uit financieel planeconomisch onderzoek blijkt dat de risico's binnen de bestuurlijk vastgestelde bandbreedte blijven. Hierover zijn in de vigerende Nota Grondbeleid richtlijnen aangegeven. Deze zijn ook nader toegelicht in de op 30-1-2014 vastgestelde Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen.

Operatie Schoon Schip.

Inleiding

Binnen het grondbeleid onderscheiden we twee typen projecten:

1. Eigen projecten (BIE GREX = voormalige In exploitatie genomen gronden IEGG).
2. Initiatieven van derden (BIE INITIATIEVEN = voormalige Exploitatieovereenkomsten Expl.OVK.);

Zoals uit eerdere jaarrekeningen is gebleken verloopt het financiële resultaat van onze eigen projecten en facilitaire initiatieven wisselend. Een groot deel van de facilitaire initiatieven verloopt niet kostenneutraal. Voor de ontstane verliezen is een verliesvoorziening gevormd. We hebben hierbij de doelstelling geformuleerd om vanaf 1-1-2016 met gezonde facilitaire initiatieven te werken. Uit deze doelstelling ontstaat de behoefte om in financiële en juridische zin schoon schip te maken binnen facilitaire initiatieven.

Wat hebben we gedaan in de zin van schoon schip?

Medio 2015 zijn alle facilitaire initiatieven juridisch en financieel gescreend. We wilden inzichtelijk hebben welke afspraken (privaatrechtelijk) gemaakt zijn met partijen en of er op basis van deze overeenkomsten (andere) kosten verhaald kunnen worden die nog niet verhaald waren. Daarnaast zijn alle facilitaire exploitaties gescreend op juistheid en volledigheid. Ten aanzien van onze eigen (gemeentelijke) projecten zijn de exploitaties geactualiseerd en zijn (grond)waarden opnieuw getaxeerd. Het doel hiervan is dat inzicht bestaat in de werkelijke waarden van gronden en of we geprognosticeerde kosten en opbrengsten juist in beeld hebben.

Wat heeft “Schoon Schip” opgeleverd?

- ♦ Ten aanzien van de bestaande facilitaire initiatieven is geconcludeerd dat van geen van deze initiatieven aanvullend kostenverhaal mogelijk is tot en met de periode 2012. Vanaf 2013 zijn overeenkomsten gesloten die nog in uitvoering worden genomen waarbij kostenverhaalsmogelijkheden van toepassing zijn. De tekorten waarvoor overeenkomsten zijn gesloten voor initiatieven tot en met 2012 worden veroorzaakt door een hogere boekwaarde (plan- en rentekosten) dan voorzien. Oorzaak hiervan is dat voor het merendeel van de initiatieven overeenkomsten reeds langer geleden zijn afgesloten (hierin waren niet alle risico's afgedekt waardoor thans sprake is van niet dekkend sluitende overeenkomsten) en de doorlooptijd langer is dan voorzien. De economische crisis is hier voor een groot deel debet aan.
- ♦ Geconstateerd wordt dat, als gevolg van een vertragende ontwikkeling in de periode 2008 – 2014/2015 van initiatieven van derden en ondanks extra inspanning door de gemeente in een aantal plannen om de ontwikkeling toch mogelijk te maken en vlot te trekken in dezelfde periode, de resultaten achter zijn gebleven bij de eerdere verwachtingen met als gevolg extra kosten. Over de kosten die niet worden afgedekt door de te betalen bijdrage door initiatiefnemer(s) vindt langer bijschrijving van rentekosten (kapitaalslasten) met een negatief effect op het resultaat. Zoals hiervoor aangegeven zijn de extra kosten niet verhaalbaar op initiatiefnemers omdat hierover geen contractuele afspraken zijn gemaakt.

- ◆ In twee initiatieven is vastgoed verwerkt in de exploitatie. Dat geldt voor de herontwikkeling van het oude VLC-terrein en het voormalig gemeentehuis in Ochten. De boekwaarde van dit vastgoed is niet in overeenstemming met de verkoopwaarde van het onroerend goed. Voor het verschil tussen de boekwaarde en de daadwerkelijke opbrengstwaarden zijn in de voorziening verliezen grondexploitatie middelen gereserveerd.
- ◆ Voor de rest heeft de financiële en juridische screening van de facilitaire initiatieven geen bijzonderheden opgeleverd;
- ◆ Voor de eigen projecten is een nieuwe taxatie uitgevoerd op basis van residuele grondwaarden (uitgangspunt vigerend grondbeleid) van de gronden die in eigendom zijn van de gemeente. Deze taxatie heeft vooral consequenties voor de grondwaarden in het project Herenland die (fors) naar beneden moeten worden bijgesteld. De effecten zijn verwerkt in het financiële overzicht en de financiële resultaten van de projecten.

Welke maatregelen hebben wij in het kader van schoon schip doorgevoerd?

- ◆ Omdat de screening heeft opgeleverd dat ten aanzien van de facilitaire initiatieven geen aanvullend kostenverhaal kan worden gepleegd tot en met de jaarschijf 2012, zijn alle niet verhaalbare gerealiseerde kosten tot en met 2012 in beeld gebracht en als verliezen aangemerkt. Voor deze verliezen zijn voorzieningen getroffen. Het gaat hierbij om een totaalbedrag van plankosten voor een waarde van circa € 985.000. Dit bedrag is exclusief de effecten van kapitaalslasten tot en met 2012. Daarnaast is in twee projecten voor een totale vastgoedwaarde ter grootte van € 1.925.000 aan bestaand vastgoed opgenomen in de boekwaarde. Dit bedrag bestaat uit € 1.200.000 voor het VLC gebouw en € 725.000 voor het voormalig gemeentehuis in Ochten. Ten aanzien van deze kosten geldt dat een deel van deze vastgoedkosten kan worden gedekt door nog te realiseren opbrengsten (VLC circa € 875.000) en een deel van de vastgoedkosten, waarvan de kosten zijn verwerkt in de boekwaarde (i.v.m. gemeentehuis Ochten ad € 725.000) moet nog worden ontvangen ná 1-1-2016. De dekking voor de te verwachten verliezen komt voort uit de "Voorziening grondexploitaties" die voor dit doel is gevormd.
- ◆ De taxatiegegevens van eigen gronden zijn verwerkt in geactualiseerde exploitaties.
- ◆ De consequenties van bovenstaande zijn verwerkt in het financiële overzicht (circa € 2,2 miljoen NCW).

Hoe nu verder ná schoon schip?

Door het doorvoeren van de beschreven maatregelen ontstaan voor de facilitaire initiatieven "gezonde" exploitaties. Er wordt voldoende kapitaal gerealiseerd om de lopende overeenkomsten af te ronden. De inzet is dat we de lang lopende initiatieven met spoed afronden om de verdere olop van boekwaarden (plankosten en rentekosten) te beperken. Voorbeelden hiervan zijn IJzendoorn-West, Aldi Ochten en het oude VLC. De verwachting is dat we een groot aantal langer lopende initiatieven in 2016 kunnen afronden. Door de hertaxatie van eigen gronden zijn we beter in staat om met marktpartijen afspraken te maken over afname van deze gronden (Herenland, Tolsestraat) en kunnen we een betere marktprognose maken van de gronden in Bonegraaf-West.

Inzet van voorzieningen

Conform de richtlijnen van het Besluit Begroting en Verantwoording provincie en gemeenten (BBV) is het pas mogelijk een voorziening in te zetten voor een initiatief en/of project wanneer dit initiatief/project ook daadwerkelijk wordt afgesloten. Zolang het initiatief/project loopt blijft het resultaat zichtbaar en wordt bij een verlies dekking voor het verlies gevonden in de "Voorziening verliezen grondexploitatie". Deze zijn in dit jaarverslag opgenomen en in het financieel overzicht van paragraaf 6 grondbeleid.

Nieuwe werkwijze.

Inleiding.

Medio 2015 is gestart met "de proeftuin" nieuwe werkwijze BIE INITIATIEVEN. De aanleiding hiervoor is dat op basis van de analyse van de werkwijze in lopende projecten (later resulterend in operatie Schoon Schip) een aantal zaken verbetering behoeft. Er was sprake van een onvoldoende integrale afweging aan de voorkant, onvoldoende structuur in de aanpak van initiatieven en projecten en er wordt energie gestopt in niet wenselijke en niet kansrijke initiatieven. Processen lopen erg lang en er moeten publieke middelen naar particuliere projecten. Alle reden dus om naar een andere werkwijze te gaan. De opdracht die aan de werkorganisatie is geformuleerd luidt: "Het hanteren van een werkwijze waarbij we integraal wenselijk en kansrijke initiatieven aan de voorkant afvangen en voorzien van de juiste kaders en randvoorwaarden waarbij de verschillende rollen duidelijk zijn". In maart 2015 heeft het college besloten deze nieuwe werkwijze toe te passen met betrekking tot nieuwe initiatieven met het voorgaande als uitgangspunt.

Hoe werkt het?

De werkwijze wordt gekenmerkt door afvangen van alle vragen met een ruimtelijke component via één kanaal. Daarna brengen we een categorie aan die bij de vraag hoort. De zwaarte/complexiteit bepaalt de vervolgroute via standaard werkwijze. De werkwijze wordt geïmplementeerd volgens het "regiemodel". Het betreft een organisatie brede en integrale Neder-Betuwse werkwijze met adviseurs vanuit de hele keten met vaste bestuurlijke beslismomenten.

Het resultaat is dat:

- er geen energie gestoken wordt in niet wenselijke en niet kansrijke initiatieven,
- er een optimale situatie gecreëerd wordt voor het vóóraf bepalen van de juiste kaders en spelregels,
- in overeenkomsten wordt opgenomen binnen welke termijn de prestatie wordt gerealiseerd,
- het bestuur kan besturen en
- we optimaal grip hebben op resultaat en financiën.

In praktische zin werkt een en ander als volgt. De gemeente is dus gestart met het volgen van bovengenoemde werkwijze voor wat betreft de behandeling van nieuwe initiatieven van derden (ontwikkelande partijen met eigen grond). Met betrekking tot de nieuw te volgen werkwijze worden met deze partijen vanaf medio 2015 bij nieuwe initiatieven nieuwe afspraken gemaakt over het te volgen proces. Afsproken wordt wie wat doet. Met "wie" wordt de initiatiefnemer en de gemeente bedoeld. Vervolgens wordt een bijdrage bij initiatiefnemer in rekening gebracht ter afdekking van de eerste ambtelijke kosten via een intentieovereenkomst, een vorm van anterieure overeenkomst, opgesteld tussen de gemeente en initiatiefnemer.

Financiële consequenties van de nieuwe werkwijze.

Uitgangspunt is dat er geen publieke middelen geïnvesteerd worden in initiatieven van derden. De behandeling van initiatieven in de regiekamer wordt bekostigd via leges. Als een initiatief in de regiekamer een GO-besluit krijgt, wordt eerst een intentieovereenkomst met kostenverhaal afgesproken. Als de intentiefase positief verloopt wordt een exploitatieovereenkomst (anterieure overeenkomst) met kostenverhaal afgesloten. Er wordt gewerkt vanuit het principe "geen poen, niets doen". Onderdeel van de nieuwe werkwijze is ook het hanteren van standaardovereenkomsten waarin een artikel wordt opgenomen dat bij een dreigend tekort aan exploitatie-bijdragen er nieuwe afspraken worden gemaakt. Consequentie daarvan is dat ook bij te veel in rekening gebrachte plankosten er een verrekening plaatsvindt. Het resultaat daarvan is dat facilitaire initiatieven per definitie op € 0,- als gevolg van de nieuwe werkwijze voor het achterliggende jaar 2015, waarin de "Proeftuin" op volle toeren draait, kan door de Fysieke Pijler worden gemeld dat, met name als resultante van een efficiëntere werkwijze, een scherpere sturing op het proces en het bewust omgaan met de beschikbare tijd ten opzichte van de begroting per 1-1-2015 voor de BIE GREXEN en BIE INITIATIEVEN hetgeen een kostenverlaging tot gevolg heeft ter grootte van circa 22% oftewel een bedrag ad circa € 115.000.

Wijziging richtlijnen BBV-Commissie per 1 januari 2016.

In de zomer van 2015 heeft de BBV-Commissie een voornemen gelanceerd om de richtlijnen die gelden voor de grondexploitaties aan te passen. Met name is het voornemen om de benaming van projecten anders vorm te geven en ook zijn richtlijnen voorgesteld die te maken hebben met de manier waarop projecten worden belast dan wel waarop projecten worden begunstigd in het kader van rentetoerekening. Met deze laatste heeft een belangrijk impact op de BIE GREXEN. Op de volgende bladzijde wordt nader ingegaan op de wijze van doorbelasting kapitaalslasten in BIE GREXEN. Daarnaast schrijft de BBV-Commissie voor hoelang een grondexploitatie mag duren en wat daarin mag zijn opgenomen aan kosten en opbrengsten.

De commissie BBV werkt momenteel aan de nadere uitwerking van de voornemens en neemt hierin ook de ontvangen reacties vanuit de VNG en individuele gemeenten mee. De beoogde publicatiedatum van de nieuwe BBV-notitie grondexploitaties met de 'definitieve' wijzigingen is medio **februari 2016**. Die wijzigingen zullen formeel echter pas feitelijk definitief zijn per de publicatiedatum van het definitieve BBV Wijzigingsbesluit per (uiterlijk) 1 april 2016 (met terugwerkende kracht per 1 januari 2016).

Alhoewel de voorgestelde gewijzigde richtlijnen van de BBV-Commissie nog niet definitief zijn vastgesteld hebben wij gemeend hierop bij de actualisatie per 01-01-2016 te anticiperen

Een actuele prognose van de verwachte resultaten van de totale grondexploitatie

Administratieve eenheden

De grondcomplexen zijn in verschillende administratieve eenheden ingedeeld. Dit is van belang voor de status die de complexen hebben en de wijze waarop kredieten worden toegekend en afgedekt. De volgende indeling is gehanteerd:

- **BIE GREXEN (voormalig In exploitatie genomen gronden (IEGG)):**
Dit zijn gemeentelijke grondcomplexen waarvoor de ruimtelijke ontwikkeling in planvorming en programma is vastgelegd. Deze complexen op gemeentelijke gronden, hebben een actieve grondexploitatiebegroting waarbij actief grondbeleid wordt uitgeoefend omdat de gemeente 100% regie heeft en dus ook de verantwoordelijkheid heeft voor de ruimtelijke ontwikkeling en financiële afwikkeling. Deze complexen noemt men "Onderhanden Werken".
- **BIE INITIATIEVEN (voormalig Exploitatieovereenkomst (Expl.OVK)):**
Bij deze complexen is de gemeente geen grondeigenaar maar ligt het eigendom bij particuliere, private, partijen. De gemeente faciliteert de initiatiefnemer vanuit haar publiekrechtelijke rol. Met de initiatiefnemer wordt een exploitatieovereenkomst waarin nadere afspraken en voorwaarden zijn vastgelegd inclusief het gemeentelijk kostenverhaal, een en ander passend binnen de richtlijnen en uitgangspunten van de Wet ruimtelijke ontwikkeling (Wro).
- **MVA (voormalig Niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG)):**
In het verleden heeft de gemeente Neder-Betuwe gronden aangekocht ten behoeve van toekomstig te verwachten ruimtelijke ontwikkelingen. Met noemt deze gronden daarom strategische gronden waarvoor de planvorming is opgestart dan wel zich in een onderzoeksfase bevindt. Voorgestane ruimtelijke ontwikkelingen zijn nog niet ter besluitvorming aan de gemeenteraad voorgelegd en dus ook niet vastgesteld. Het voornemen bestaat echter wel. De als strategisch aangekochte gronden worden thans niet meer geregistreerd onder de NIEGG-projecten. Per 1-1-2016 worden deze gronden, conform de voorstellen van de BBV Commissie, ondergebracht onder de MVA (materiële vaste activa).

Verderop in deze paragraaf wordt nader ingegaan op de BIE GREXEN, BIE INITIATIEVEN en de MVA projecten.

Rapportage financiële positie

De ingezette trend in 2011 met betrekking tot monitoring en het 'in control' krijgen en houden van de exploitatiebegrotingen van onze "projecten portefeuille" vindt ook zijn vervolg in 2015. Thans bestaat door vereende inzet van betrokken disciplines meer grip op de financiën, risico's en kredietverlening met betrekking tot gekozen uitgangspunten van de grondexploitatiebegrotingen. Gezien het grote belang van een actueel inzicht is in 2015 gerapporteerd over de uitvoering, voortgang en resultaten van de diverse complexen in de jaarstukken over 2014, bij de actualisatie per 1 januari 2015 en in de 1^e en 2^e bestuursrapportage indien zich substantiële afwijkingen voordoen.

In deze paragraaf wordt u op hoofdlijnen geïnformeerd over de voortgang en realisatie van de binnen onze gemeente aanwezige grondcomplexen. Voor uitgebreide informatie over onze grondexploitaties verwijzen wij u naar het "Jaarverslag Grondexploitaties per 31 december 2015" dat vertrouwelijk ter inzage wordt gelegd. Thans ligt voor u de presentatie van de jaarstukken 2015 en de actualisatie van de diverse grondcomplexen per 31 december 2015.

In deze presentatie zijn de volgende elementen verwerkt, te weten de:

- actuele boekwaarden per 31 december 2015 inclusief een vergelijking met de boekwaarde per 31 december 2014.
- actualisatie van de diverse grondcomplexen per 31 december 2015 inclusief een vergelijking met het resultaat van de actualisatie per tweede bestuursrapportage 2015 (september 2015).

Verbonden partijen

Aangezien de projecten Medel en Casterhoven als deelneming onderdeel zijn van "Verbonden partijen" zijn deze beide projecten niet opgenomen in deze paragraaf per 31 december 2015. Voor meer informatie over Medel en Casterhoven verwijzen wij u naar de Paragraaf 5 "Verbonden Partijen".

Actualisatie complexen

De begrotingen van de BIE GREXEN en BIE INITIATIEVEN zijn per 1 januari 2016 geactualiseerd waarbij een nieuwe beoordeling heeft plaatsgevonden van de te verwachten kosten en opbrengsten alsmede de te hanteren fasering. Ook zijn de te hanteren parameters opnieuw beoordeeld.

Parameters

Per 1-1-2016 zijn nieuwe richtlijnen van de BBV-Commissie van toepassing waardoor met name voor de BIE GREXEN een andere richtlijn geldt ten aanzien van de te hanteren rente en disconteringsvoet. De gemeente doet niet aan projectfinanciering maar aan algehele financiering. In dat geval geldt de volgende BBV-richtlijn: bij de BIE GREXEN wordt gekeken naar de verhouding vreemd vermogen en eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen van de gemeente. Dit verhoudingscijfer wordt vertaald naar de algemene interne rente ad 4 % waardoor voor de BIE GREXEN een rentepercentage ontstaat ad 2,47%. Dit rentepercentage is toegepast bij de BIE GREXEN voor rentekosten en renteopbrengsten en disconteringsvoet. Bij BIE INITIATIEVEN, de "oude" Expl.Ovk.-projecten die per 1-1-2015 waren opgenomen, geldt deze regeling met 2,47% rente niet en derhalve wordt hier, in verband met vóór-financiering van gelden door de gemeente van de ambtelijke kosten, 4% rente toegepast voor zowel de rentekosten, renteopbrengsten en disconteringsvoet. Ten aanzien van "nieuwe" BIE INITIATIEVEN, gaat deze regel niet op omdat in die gevallen eerst een bijdrage wordt ontvangen en de gemeente daarna pas actie gaat ondernemen en werkzaamheden gaat verrichten. Van vóór-financiering is dan geen sprake door de gemeente is per definitie geen sprake voor de voormalige NIEGG-projecten komt de rente te vervallen per 1-1-2016, conform de BBV voorschriften en worden deze overgezet naar Materiële vaste activa (MVA). Samengevat het volgende overzicht ontstaat per 1-1-2016::

- ♦ Verhoging van rente van 4% naar 2,47% ten aanzien van de BIE GREXEN (BBV richtlijnen),
- ♦ Rentepercentage van 4% blijft 4% per 1-1-2016 t.a.v. BIE INITIATIEVEN voor bestaande initiatieven per 1-1-2015,
- ♦ Rentepercentage van 0% voor "nieuwe" BIE INITIATIEVEN omdat gehandeld wordt conform "geen poen, niets doen". Zie passage "Nieuwewerkwijze".
- ♦ Renteverhoging van 4% naar 0% per 1-1-2016 voormalige NIEGG-projecten (verschuiving naar MVA). Deze categorie projecten bestaat per 01-01-2016 niet meer. De betreffende gronden zijn per die datum ondergebracht onder de Materiële Vaste Activa (MVA). Rentetoe rekening is per 01-01-2016 niet meer mogelijk. Door middel van een raadsinformatiebrief hebben wij u hierover geïnformeerd. Deze rente komt ten laste van de algemene middelen.

In de volgende tabel is een totaal overzicht opgesteld met het verloop van de gehanteerde rentepercentages in de afgelopen jaren.

Omschrijving	Categorieën v/m 31-12-2015	Categorieën vanaf 1-1-2016	2016	2015	2014	2013
Rentekosten	IEGG	BIE GREXEN	2,47	4,00	4,00	4,50
Rentekosten	Expl.OVK.	BIE INITIATIEVEN "OUD"	4,00	4,00	4,00	4,50
Rentekosten		BIE INITIATIEVEN "NIEUW"	0,00			
Rentekosten	NIEGG		0,00	4,00	4,00	4,50
Renteopbrengsten	IEGG	BIE GREXEN	2,47	4,00	4,00	4,50
Renteopbrengsten	Expl.OVK.	BIE INITIATIEVEN "OUD"	4,00	4,00	4,00	4,50
Renteopbrengsten		BIE INITIATIEVEN "NIEUW"	0,00			
Renteopbrengsten	NIEGG		0,00	4,00	4,00	4,50
Disconteringsvoet	IEGG	BIE GREXEN	2,47	4,00	4,00	4,50
Disconteringsvoet	Expl.OVK.	BIE INITIATIEVEN "OUD"	4,00	4,00	4,00	4,50
Disconteringsvoet		BIE INITIATIEVEN "NIEUW"	0,00			
Disconteringsvoet	NIEGG		0,00	4,00	4,00	4,50
Kostenstijging	IEGG	BIE GREXEN	0,00	2,00	2,00	2,00
Kostenstijging	Expl.OVK.	BIE INITIATIEVEN "OUD"	0,00	2,00	2,00	2,00
Kostenstijging		BIE INITIATIEVEN "NIEUW"	0,00			
Kostenstijging	NIEGG		0,00			
Opbrengstenstijging	IEGG	BIE GREXEN	0,00	0,00	0,00	2,00
Opbrengstenstijging	Expl.OVK.	BIE INITIATIEVEN "OUD"	0,00	0,00	0,00	2,00
Opbrengstenstijging		BIE INITIATIEVEN "NIEUW"	0,00			
Opbrengstenstijging	NIEGG		0,00			

(NIEGG wordt per 1-1-2016 omgezet naar MVA)

Ten aanzien van de effecten met betrekking tot de gewijzigde rentepercentages wordt u in de eerst volgende bestuursrapportage geïnformeerd.

BIE GREXEN (voormalige IEGG.-projecten)

Dit zijn complexen die de gemeente onder eigen regie ontwikkelt conform actief gemeentelijk grondbeleid. Dat wil zeggen dat deze complexen traditioneel voor rekening en risico van de gemeente worden uitgevoerd. De gemeente koopt grond, maakt deze bouwrijp en verkoopt bouwrijpe grond aan afnemers en richt het openbaar gebied in. Ten behoeve van de BIE GREX-actualisatie (de voormalige IEGG) heeft een beoordeling van de civiele kostenramingen plaatsgevonden en is daar waar nodig bijgesteld aan het prijspeil per 1 januari 2016. De geactualiseerde ramingen zijn verwerkt in de geactualiseerde BIE GREXEN per 1 januari 2016. De jaarlijkse actualisatie van de civieltechnische ramingen is enerzijds van belang om een goede koppeling te hebben met wat er buiten "in het veld" gebeurt en anderzijds worden grote schommelingen binnen de grondexploitaties zoveel mogelijk voorkomen. Daarnaast komen grondexploitaties beter in control en worden mogelijke financiële risico's beperkt.

BIE INITIATIEVEN (voormalige Expl.OVK.-projecten)

Met betrekking tot de af te sluiten BIE INITIATIEVEN worden voorwaarden en afspraken over kostenverhaal vastgelegd in een exploitatieovereenkomst (anterieure overeenkomst). Gemeentelijke apparaatskosten en overige te verwachten kosten die de gemeente gaat maken als gevolg van haar faciliterende rol worden via deze overeenkomst verrekend met de initiatiefnemer. Uitgangspunt is dat BIE INITIATIEVEN de gemeente niets mag kosten, alle kosten komen voor rekening en risico van initiatiefnemer. Actualisatie van kosten is dan ook niet of nauwelijks aan de orde. Kosten die worden gemaakt door de gemeente nádat de overeenkomst zijn officiële juridische status door ondertekening van beide partijen heeft gekregen komen conform de Wro-richtlijnen voor rekening van de gemeente tenzij hierover privaatrechtelijke afspraken over worden gemaakt via de anterieure overeenkomst. Indien sprake is van een posterieure, publiekrechtelijke, overeenkomst vindt navorderen bij de initiatiefnemer niet plaats omdat de wetgever dit niet toestaat. De gemeente heeft geen posterieure overeenkomsten gesloten en is er dus alleen sprake van anterieure overeenkomsten met 100% kostenverhaal.

MVA (voormalige NIEGG-projecten)

Deze categorie, die aangemerkt worden als strategische vastgoed (gronden en/of panden) zijn per 1 januari 2016 geactualiseerd op basis van de in de zomer van 2015 uitgevoerde taxatie voor deze projecten. Voor deze gronden is een prijs per m² bruto terrein berekend die gelijk staat aan de boekwaarde van de complexen per m². De boekwaarde bestaat uit de verwervingsprijs plus de jaarlijkse bijschrijving van rente over de boekwaarde vanaf het moment dat deze gronden zijn verworven. Door de jaarlijkse bijschrijving van rente neemt de boekwaarde per m² bruto terrein ook toe. Omdat de gronden per 1-1-2016 worden overgezet naar de MVA (Materiële vaste activa) tegen de thans geldende boekwaarde en de BBV-richtlijn van toepassing is, wordt vanaf deze datum geen rente meer bijgeschreven op deze voormalige NIEGG-projecten. In de loop van 2016 wordt wel nader onderzocht of er mogelijkheden zijn om een omzetting van deze terreinen te laten plaats vinden naar woningbouw waardoor deze terreinen worden opgenomen onder de BIE-GREXEN (Kaders, uitgangspunten en randvoorwaarden voor de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling van deze gronden). Tot en met ultimo 2019 heeft de gemeente de tijd om te beoordelen of deze transformatie mogelijk is. Indien dit niet van toepassing is dient als nog op basis van de dan geldende taxatiewaarde de gronden, indien deze een lagere marktwaarde hebben, te worden afgewaardeerd naar de dan geldende taxatiewaarde. In deze jaarstukken hebben wij de voormalige NIEGG-projecten het verschil tussen de bestaande boekwaarde per 31 december 2015 en de in 2015 getaxeerde waarden aangemerkt als verlies en dit opgenomen in de voorziening verliezen grondexploitaties. Dekking voor deze verliezen is gevonden in de voorziening afwaarderen grondposities.

Reserve Bovenwijkse voorzieningen en Reserve Ruimtelijke investeringen

Per 1-1-2016 bedroeg het saldo van de van beide Bovenwijkse voorzieningen en Ruimtelijke investeringen voorzieningen totaal € 772.141, het saldo per 1-1-2015 komt uit op € 685.004. In 2015 is een bijdrage van Casterhoven ontvangen in het kader van Bovenwijkse voorzieningen ter grootte van € 87.137.

Ten laste van de lopende projecten heeft geen onttrekking plaats gevonden omdat hiervoor geen aanleiding was. Dit komt doordat de grondverkoop zijn achter gebleven bij de verwachtingen ten opzichte van de actualisatie grondexploitaties per 1-1-2015.

Paraplukrediet.

Daarnaast wordt een zogenaamd "paraplukrediet" gevraagd ad € 200.000 voor het voorbereiden en uitvoeren van anterieure overeenkomsten in 2016. De doelstelling is dat anterieure overeenkomsten volgens het kostenneutraliteitsprincipe worden uitgevoerd. Dit wil zeggen dat de opbrengsten de kosten zullen dekken en de ruimtelijke ontwikkeling voor de gemeente budgettair neutraal plaats vindt, zonder winst of verlies. De kosten worden gedekt door het beschikbaar te stellen paraplukrediet, hier tegenover staan de te verwachten exploitatiebijdragen die initiatiefnemers aan de gemeente betalen als vergoeding voor ambtelijke kosten. Omdat op grond van het BBV het doen van uitgaven valt onder het budgetrecht van de gemeenteraad, wordt nu vóóraf een krediet aangevraagd. Via de bestuursrapportage en bij jaarrekening wordt u op de hoogte gehouden van de bestedingen en vindt zo nodig bijstelling plaats.

Overzicht van actuele prognose van de verwachte boekwaarden, verwachte resultaten, risico's en kredietverlening van de diverse complexen.

Projecten		Boekwaarden						Verwachte resultaten op contante waarden				Opgenomen als risico				Investeringskrediet		Afsluiting		Oppervl. bruto terrein	Boekw. per m² bruto terrein					
		Gerealiseerd			Nog te realiseren		Totaal		Jaarstukken 2014		Jaarstukken 2015		Verschil		Jaarstukken 2014		Jaarstukken 2015		Verschil			Beschikbaar per 1-1-2015	Beschikbaar aanvullend per 1-1-2016	1-1-2015	1-1-2016	
Project-code	Projectnaam	Boekwaarde 31-12-2014	Boekwaarde 31-12-2015	Verschil t.o.v. 31-12-2014	Lasten per 1-1-2016	Baten per 1-1-2016	Nomin. per 1-1-2016 - = winst	Eindwaarde looptijd - = winst	1-1-2015 winst	1-1-2015 verlies	1-1-2016 winst	1-1-2016 verlies	winst	verlies	Algemene risico 's 1-1-2015	Project spec. risico 's 1-1-2015	Algemene risico 's 1-1-2016	Project spec. risico 's 1-1-2016	Algemene risico 's	Project pec. risico	1-1-2015	1-1-2016	1-1-2015	1-1-2016		
		Overzicht van "Bougrond in exploitatie (BIE GREXEN)" (voormalige IEGG-projecten)																								
48300000	Herenland	1.728.911	349.376	-1.379.535	623.133	694.350	278.160	270.083	-348.532	0	270.083	348.532	270.083	172.891	556.000	34.938	385.000	-137.993	-171.000	0	0	2016	2017	nvt	nvt	
48300006	Tolstraat	-269.024	-566.994	-297.970	179.668	138.300	-525.625	-526.127	-505.983	0	-526.128	0	-20.145	0	-26.902	0	-56.699	0	-29.797	0	0	0	2016	2016	nvt	nvt
48300011	Bonegraaf West	2.905.127	3.054.622	149.495	334.465	3.665.337	-276.251	-107.660	-155.136	0	-107.660	0	47.476	0	290.513	0	305.462	0	14.949	0	0	0	2017	2019	nvt	nvt
48300080	ABC Gem.gronden	43.456	53.377	9.921	2.044.845	3.263.525	-1.165.303	-1.064.943	-1.097.765	0	-1.064.943	0	32.822	0	4.346	0	5.338	0	992	0	0	0	n.v.t.	2023	nvt	nvt
Sub-totaal		4.408.470	2.890.381	-1.518.089	3.182.112	7.761.512	-1.689.019	-1.428.647	-2.107.416	0	-1.698.731	270.083	408.685	270.083	440.847	556.000	289.038	385.000	-151.809	-171.000	0	0				
Overzicht van "Bougrond in exploitatie (BIE INITIATIEVEN)"(voormalige Expl.OVK.)																										
48300015	ABC Structuur Visie	57.133	135.338	78.205	2.484.226	3.095.379	-475.815	-55.063	-47.820	0	-55.063	0	-7.243	0	5.471	1.240.000	13.534	1.240.000	8.063	0	3.100.000	0	nvt	2024	nvt	nvt
48300017	Wegwijzer	-240.345	-324.743	-84.398	76.023	0	-248.722	-250.865	-200.506	0	-250.863	0	-50.357	0	-24.035	0	-32.474	0	-8.440	0	166.039	0	2015	2017	nvt	nvt
48300019	Ireneiaan Dodewaard	-7.969	-24.707	-16.738	24.525	0	-182	-701	-12.542	0	-701	0	11.841	0	-797	0	-2.471	0	-1.674	0	9.987	0	nvt	2017	nvt	nvt
48300030	Van Tuji Kesteren	3.311	8.752	5.441	29.095	29.000	8.847	9.218	0	0	9.218	0	9.218	0	331	0	875	0	544	0	28.298	9.549	nvt	2017	nvt	nvt
48300050	Triangel	112.676	140.063	27.387	61.525	0	201.586	199.886	0	226.787	0	199.886	0	-26.901	11.268	0	14.006	0	2.739	0	473.000	0	2016	2017	nvt	nvt
48300053	Boveneindsestraat *)	1.466.236	1.507.671	41.435	24.725	877.156	655.239	687.284	0	663.808	0	687.284	0	23.476	146.624	0	150.767	0	4.143	0	1.386.159	146.237	2015	nvt	nvt	nvt
48300063	Broedershof	19.510	26.597	7.087	215.170	255.750	-13.985	-13.750	0	15.111	-13.750	0	-13.750	-15.111	1.951	20.000	2.660	20.000	709	0	275.369	0	2013	2017	nvt	nvt
48300065	Ijzendoorn	134.498	128.110	-6.388	6.326	87.765	46.670	48.252	0	94.736	0	48.251	0	-46.485	13.450	0	12.811	0	-639	0	231.000	0	2017	2016	nvt	nvt
48300068	Veilingterr.Kesteren	64.899	75.300	10.401	36.800	0	112.100	110.822	0	102.314	0	110.822	0	8.508	6.490	0	7.530	0	1.040	0	384.800	0	2015	2017	nvt	nvt
48300073	Aldi Opheusden	12.200	41.913	29.713	31.050	75.000	-2.037	-1.639	0	0	-1.639	0	-1.639	0	1.220	0	4.191	0	2.971	0	71.422	1.541	2015	2017	nvt	nvt
48300074	Aldi Ochten	750.631	807.721	57.090	10.925	755.000	63.646	78.096	0	75.038	0	78.096	0	3.057	75.063	0	80.772	0	5.709	0	839.289	0	2015	2016	nvt	nvt
48300075	Supermarkt Kesteren	-5.352	12.450	17.802	71.070	84.000	-480	-1.261	0	0	-1.261	0	-1.261	0	-535	0	1.245	0	1.780	0	25.336	58.184	nvt	2017	nvt	nvt
48300076	Heining (HATRO)	11.146	12.586	1.440	135.999	148.678	-93	-471	0	0	-471	0	-471	0	1.115	0	1.259	0	144	0	128.029	20.556	nvt	2017	nvt	nvt
48300077	Smachtkamp (nabij Herenland)	-7.829	-6.415	1.414	83.500	70.500	6.585	6.029	0	0	6.029	0	6.029	0	-783	0	-641	0	141	0	28.235	48.850	nvt	2017	nvt	nvt
48300078	Yeap Shield - NIEUW	0	-9.500	-9.500	28.950	20.200	-750	8.151	0	-920	0	-920	0	0	0	0	-950	0	-950	0	0	19.450	nvt	2017	nvt	nvt
48300092	Vlastuin	7.651	26.070	18.419	13.800	29.370	10.500	11.213	0	0	11.213	0	11.213	0	765	0	2.607	0	1.842	0	28.974	10.896	nvt	2017	nvt	nvt
48300098	Van Dam Rijnbandijk	-3.812	16.866	20.678	107.425	112.850	11.441	11.329	0	0	11.329	0	11.329	0	-381	0	1.687	0	2.068	0	61.425	62.866	nvt	2017	nvt	nvt
48300099	Verzamelcomplex	0	0	0	92.747	12.000	80.746	79.178	0	0	79.178	0	79.178	0	0	0	0	0	0	0	0	92.747	nvt	2016	nvt	nvt
48300108	Vicary Ochten - NIEUW	0	0	0	7.130	7.130	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7.130	nvt	2016	nvt	nvt
Sub-totaal		2.374.584	2.574.073	199.489	3.541.012	5.659.778	455.298	925.708	-260.868	1.177.794	-324.667	1.241.305	-63.799	63.511	237.216	1.260.000	257.407	1.260.000	20.191	0	7.237.362	478.007				
Overzicht van "Bougrond in exploitatie (BIE INITIATIEVEN)"(voormalige Expl.OVK.)																										
48300008	Nachtegaallaan *)	-19.096	0	19.096	0	0	0	0	0	9.693	0	0	-9.693	-1.910	0	0	0	1.910	0	191.803	0	2015	nvt	nvt	nvt	
48300067	WoZoCo *)	-46.994	0	46.994	0	0	0	0	-18.650	0	0	18.650	0	-4.699	0	0	0	4.699	0	185.567	0	2017	nvt	nvt	nvt	
48300091	Lingedaal *)	-2.760	0	2.760	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-276	0	0	0	276	0	44.595	0	2015	nvt	nvt	nvt	
48300095	Fruithotel *)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2015	nvt	nvt	nvt
48300096	Molen De Zwaluw *)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2015	nvt	nvt	nvt
Sub-totaal		-68.850	0	68.850	0	0	0	0	-18.650	9.693	0	18.650	-9.693	-6.885	0	0	0	6.885	0	421.965	0					
*) AFGESLOTEN per 31-12-2015																										
Overzicht van "Materiële vaste activa (MVA)" (voormalige NIEGG-projecten)																										
48222011	Herenland West **)	1.862.345	935.862	-926.483	0	0	0	0	0	555.862	0	555.862	0	86.234	355.000	0	0	-86.234	-355.000	862.345	0	n.v.t.	n.v.t.	36.505	26	
48300014	Acaciastraat **)	27.927	33.919	5.992	0	0	150.000	0	0	-116.081	0	-116.081	0	2.793	0	0	0	-2.793	0	29.165	0	n.v.t.	n.v.t.	8.612	4	
48300003	Fructus gronden gemeente **)	299.915	317.391	17.476	0	0	91.700	0	0	0	0	225.691	0	225.691	29.991	0	0	-29.991	0	796.540	0	n.v.t.	n.v.t.	9.170	35	
48300016	Bonegraaf Oost **)	423.989	0	-423.989	0	0	0	0	0	0	0	0	0	42.398	269.000	0	0	-42.398	-269.000	446.540	0	n.v.t.	n.v.t.	19.130	0	
43000054	Oranjehof **)	233.902	248.182	14.280	0	0	22.100	0	0	0	0	226.082	0	226.082	23.390	168.000	0	0	-23.390	-168.000	246.504	0	n.v.t.	n.v.t.	4.420	56
Sub-totaal		2.848.077	1.535.354	-1.312.723	0	0	643.800	0	0	-116.081	1.007.635	-116.081	1.007.635	184.806	792.000	0	0	-184.806	-792.000	2.381.094	0					
**) AFGESLOTEN per 31-12-2015 en omgezet naar Materiële Vaste Activa (MVA)																										
Overzicht "Overige projecten"																										
43101020	ABC Bedrijfsverplaatsing	0	0	0	394.095	220.631	-9.410	-9.410	0	0	-9.410	0	-9.410	0	-10.725	0	-16.962	0	-6.237	0	405.000	0	nvt	2017	nvt	nvt
Totaal algemeen lopende projecten		9.562.282	6.999.807	-2.562.475	7.117.218	13.641.920	-599.331	-512.349	-2.386.934	1.187.487	-2.148.889	2.519.024	238.045	1.331.537	845.259	2.608.000	529.483	1.645.000	-315.776	-963.000	10.445.421	478.007				

Resumé Overzicht van actuele prognose van de verwachte boekwaarden, verwachte resultaten, risico's en kredietverlening van de diverse complexen.

Jaarlijks wordt de grondexploitatiebegrotingen van projecten geactualiseerd. Hierbij wordt, naast de actuele input qua kosten en opbrengsten, ook gekeken naar de toe te passen rente en disconteringsvoet. Deze grootheden, parameters genoemd, worden uitgedrukt in procenten. Als gevolg van het toepassen van de jaarlijkse renteberekening in de grondexploitatiebegrotingen (BIE GREXEN) en financiële analyses (BIE INITIATIEVEN) – nadelige boekwaarden worden belast met rentekosten en bij voordelige boekwaarden wordt rente vergoed aan het betreffende complex - vindt jaarlijks een correctie op de boekwaarde plaats. Voor een weergave van de gehanteerde parameters verwijzen wij naar de eerder in deze paragraaf beschreven “Parameters”

Resumé tabel.

De boekwaarde per 31 december 2015 van de BIE- en MVA- projecten-projecten ad € 6.999.807 laat een daling zien ten opzichte van de boekwaarde per 31 december 2014 ad € 9.562.282 ter grootte van € 2.562.475. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een lagere boekwaarde op de BIE GREXEN ad € € 1.518.089 (€ 2.890.381 per 31-12-2015 ten opzichte van € 4.408.470 per 31-12-2014) als gevolg van gerealiseerde opbrengsten (Herenland) en Tolsestraat in 2015 (BIE GREXEN). Hier staat anderzijds tegenover een toegenomen boekwaarde voor de BIE INITIATIEVEN ad € 199.489 (€ 2.574.073 per 31-12-2015 ten opzichte van € 2.374.584 per 31-12-2014), grotendeels veroorzaakt door o.a. de rentebijdrage op de “oude” initiatieven. De af te sluiten projecten zijn hierbij buiten beschouwing gelaten. Tot slot is de boekwaarde per 31 december 2015 ten aanzien van de MVA-complexen afgenomen met € 1.312.723 (€ 1.535.354 per 31-12-2015 ten opzichte van € 2.848.077 per 31-12-2014), grotendeels als gevolg van de afwaardering van Bonegraaf Oost waardoor enerzijds een verlaging van de boekwaarde kan worden gerealiseerd en anderzijds, als gevolg van rentebijdrage, de boekwaarde per saldo wordt opgehoogd per 31-12-2015.

Een onderbouwing van de geraamde winstnemingen en verliesnemingen

Gezien het saldo van de boekwaarde per 31 december 2015 wordt gesteld dat vroegtijdige winstneming niet aan de orde is. Ten aanzien van de projecten met een verliesgevend resultaat wordt, conform richtlijnen van de BBV, een voorziening ter grootte van het te verwachten verlies (op basis van de NCW per 1 januari 2016) gevormd als “Voorziening verliezen grondexploitaties” waarmee het te verwachten verlies is afgedekt. Op basis van de actualisatie per 31 december 2015 bedraagt het totaal aan verwachte verliezen € 2.519.024. Bij de laatste actualisatie ten behoeve van de begroting in 2015 bedroeg het totaal aan verwachte verliezen € 1.187.487 per 1-1-2015. Verschil derhalve € 1.331.537 waarmee deze verliesvoorziening naar boven wordt bijgesteld, grotendeels veroorzaakt door de lagere hertaxatiewaarde van de kavels nabij de spuitzone in Herenland fase 3 en de hertaxatie van de MVA-terreinen.

Risico's

In het totaal financieel overzicht per 1 januari 2016 van de projecten is onderscheid gemaakt in enerzijds de algemene risico's conform de uitgangspunten van de “Nota risicomanagement en weerstandsvermogen” ad € 529.483 en anderzijds project specifieke risico's ter grootte van € 1.645.000 (Deelnemingen zijn buiten beschouwing gelaten). Totaal bedrag € 2.174.483. De dekking voor deze ingeschatte risico's moet gevonden worden in de “Reserve Grondexploitaties”. De totale inschatting van de algemene en project specifieke risico's binnen de genoemde projecten bedraagt per 31 december 2015 € 2.174.483. In het totaal financieel overzicht in deze paragraaf zijn de algemene en project specifieke risico's per project weergegeven welke zijn vergeleken met de voorgaande rapportage. Voor het bepalen van de algemene risico's is conform de Nota Risicomanagement en weerstandsvermogen 10% van de huidige boekwaarde opgenomen als risicobedrag. Tevens is rekening gehouden met de afwaardering van de gronden gelegen in Bonegraaf Oost ter grootte van € 440.981 per 31-12-2015 welk bedrag ten laste komt van Voorziening afwaardering grondposities (€ 2,86 miljoen). Voor een totaaloverzicht van de algemene risico's en de project specifieke risico's verwijzen wij naar het totaal financieel overzicht op de volgende pagina en naar paragraaf 2 “Weerstandsvermogen en risicobeheersing” van de Jaarstukken 2015. De algemene risico's en de specifieke risico's, die worden gelopen binnen de diverse grond-complexen, bedragen in totaliteit per 31 december 2015 € 2.174.483 hetgeen een afname ten opzichte van 31 december 2014 is van € 1.278.776. Toen was het saldo van de risico's € 3.453.259. De dekking voor deze risico's wordt gevonden in de “Reserve grondexploitatie”. Het totaal van deze reserve bedraagt per 31 december 2015 circa € 2.381.347. Hieruit blijkt dat de Reserve grondexploitatie voldoende is om de algemene en project specifieke risico's van grondexploitaties af kunnen dekken en derhalve verlaagd kan worden met € 206.863.

Voorziening afwaardering grondposities.

In de begroting is opgenomen een bedrag ter grootte van € 2.860.000. Hierop worden een aantal bedragen in mindering gebracht waardoor het volgende overzicht ontstaat:

Saldo voorziening afwaardering grondposities	€ 2.860.000
Af: Afwaardering Bonegraaf Oost	€ 440.981 -/-
Af: Overige afwaarderingen	€ 323.874 -/-
Af: Storting in Verliesvoorziening	€ 1.331.539 -/-
Resteert aan saldo Voorziening afwaardering grondposities per 1-1-2016	€ <u>763.606</u>

Aanvullende kredieten

Ten behoeve van een project is een aanvullende investeringskrediet nodig, voor een drietal af te sluiten projecten kunnen de kredieten worden afgesloten. (Nachtegaallaan, WoZoCo en Lingedael). Basis voor de berekening van het benodigde krediet is de boekwaarde per 31-12-2015 en de nog te investeren bedragen per 1-1-2016. Hierop wordt in mindering gebracht het reeds eerder verstrekte krediet in de projecten. Beschikbaar is gesteld per 1-1-2015 € 10.455.421. Ten behoeve van de werkzaamheden uit te voeren in de diverse projecten zoals aangegeven in de tabel onder investeringskrediet –aanvullend- is aanvullend budget nodig tot een totaal van € 478.007 Het totaal aan benodigd kredieten bedraagt per 1-1-2016 € 10.923.428. De kapitaalrente is buiten beschouwing gelaten.

Korte toelichting Bouwgrond in exploitatie (BIE) projecten.

Algemeen

Hier treft u een verantwoording aan van de resultaat afwijking per project die € 25.000 of meer bedraagt zowel positief als ook negatief. Algemeen wordt gesteld dat de resultaten van de projecten onder druk staan als gevolg van een verhoging van het interne uurtarief per 1-1-2016 van € 112 naar € 115. Deze effecten zijn verwerkt in de projectberekeningen en in de projectresultaten. Ten aanzien van de detailinformatie per project verwijzen wij naar het "Jaarverslag grondexploitatiebegrotingen, Verantwoording 2015, Actualisatie per 1 januari 2016" welke als onderlegger van deze paragraaf en jaarrekening 2015 fungeert. Voor wat betreft de looptijd van projecten wordt in zijn algemeenheid gemeld dat de planning van de meeste projecten verlengd is als gevolg van met name de economische situatie in Nederland wat ook zijn uitstraling niet heeft gemist naar de gemeente Neder-Betuwe. Dit heeft uiteraard effecten voor wat betreft de bestaande oudere BIE INITIATIEVEN ten aanzien van de kapitaalslasten (bij de nieuwe BIE INITIATIEVEN wordt geen rente in rekening gebracht).

48300000 Herenland BIE GREX .

Het plangebied is opgedeeld in vijf fases. Fase 1, 2 en 4 is geheel verkocht. Fase 5 wordt in drie delen voor rekening en risico door een ontwikkelaar gerealiseerd. Daartoe zijn alle gronden reeds overgedragen aan betreffende ontwikkelaar. Het inrichtingsplan is inmiddels gereed en gestart wordt met de bouw.

In Fase 3: is het eerste deel gerealiseerd . In het andere deel is begonnen met de bouw van de woningen. De onderhandelingen over de ontwikkeling van het perceel Stam en de daarop aansluitende kavels (eigendom gemeente) zijn nog in volle gang. We verwachten hier medio 2016 meer duidelijkheid over te hebben. Ten behoeve van het verkrijgen van een realistische waarde zijn deze kavels in de zomer in 2015 opnieuw getaxeerd. Deze taxatie heeft een forse neerwaartse waardering opgeleverd. Enerzijds wordt dit veroorzaakt door het te realiseren bouwprogramma en anderzijds vanwege een te hoog ingeschatte opbrengst in eerdere jaren. Het verschil is significant. Werd eerder rekening gehouden met opbrengsten van € 300 per m², nu zijn deze verwachte opbrengsten teruggebracht naar € 100 per m² als gevolg van het programma en de aanwezig belemmeringen. Na doormeting van de kavels betreft bovenstaande een oppervlakte van circa 5.600 m². Wordt deze grond ² niet uitgegeven dan wordt deze afgewaardeerd naar landbouwwaarde (€ 14/m² conform uitgevoerde taxatie 2e helft 2015) met circa € 481.600 (€ 86/m²). Gevolg hiervan is enerzijds minder toekomstige opbrengsten en anderzijds een dalend projectresultaat. De kans dat dit project specifieke risico zich voordoet wordt geschat op 80% oftewel een bedrag ad € 385.000. Per 1-1-2015 werd dit risico ingeschat op € 556.000 waardoor thans het risico naar beneden wordt bijgesteld met € 171.000. Het resultaat op basis van NCW bedraagt na doorrekening per 1-1-2016 € 270.083 negatief

48300050 Trlangel. BIE INITIATIEF

Het resultaat is ten opzichte van 1-1-2015 € 26.901 minder negatief geworden. Dit heeft met name te maken met een optimalisatie van de nog te maken plankosten.

48300065 IJzendoorn West

Het negatieve resultaat, dat ten opzichte van 1-1-2015 met € 46.729 minder slecht is uitgekapt, is met name het gevolg van het in 2013 ter inzage gelegde bestemmingsplan. Dit heeft de nodige zienswijzen opgeleverd. Het bestemmingsplan is op 19 december 2013 door de raad vastgesteld. Het bestemmingsplan is na bezwaren door de Raad van State in 2014 vernietigd. Door de SWB is een nieuw plan met inachtneming van de opmerkingen van de Raad van State opgesteld hetgeen in uitvoering kan worden genomen. Hierbij is tevens rekening gehouden met ladder duurzame verstedelijking. Het bestemmingsplan is onherroepelijk. Als gevolg van al deze acties is in de afgelopen drie jaar extra energie gestoken in dit project waardoor de ambtelijke kosten zijn toegenomen. Het resultaat op basis van NCW bedraagt per 1-1-2016 € 48.251 negatief.

48300099 Verzamelcomplex

Dit complex bevat een aantal restwerkzaamheden welke in 2016 worden uitgevoerd in projecten. Het betreft met name projecten die per 31-12-2015 zijn afgesloten maar waarvoor een aantal werkzaamheden in 2016 nog doorlopen om een en ander tot een goed eind te brengen. Het voordeel hiervan is dat het aantal projecten kan worden verminderd. Per 31 december worden vijf complexen afgesloten, te weten 48300008 Nachtegaallaan, 48300067 WoZoCo, 48300095 Fruithotel (tot en met Initiatieffase) en 48300096 Molen de Zwaluw. In 2016 wordt een nieuw project geopend voor BIE INITIATIEF Fruithotel. Indien het proces goed loopt wordt de fase die volgt op de initiatieffase opgestart en worden de gerealiseerde kosten betrokken bij de nieuwe overeenkomst. Nieuw concept bestemmingsplan is inmiddels (28-1-2016) al wel ontvangen, streven vaststelling nog dit jaar. Ook hiervoor is een intentieovereenkomst gesloten en reeds betaald. Er zijn nog enkele werkzaamheden in het kader van de afronding werkzaamheden en contracten na die zijn ondergebracht in dit project 48300099 Verzamelcomplex plus bijbehorende ambtelijke kosten. Daarnaast is de juridische afwikkeling rond het MKB Ochten opgenomen in dit project en zijn kosten voor de verlichting voor de Nachtegaallaan opgenomen plus bijbehorende ambtelijke kosten. Voor de WoZoCo, Fruithotel en Molen de Zwaluw betreft het de ambtelijke afwikkelingskosten van de projecten. De verwachting is dat de benodigde werkzaamheden in 2016 zijn afgerond. Het resultaat op basis van NCW bedraagt per 1-1-2016 € 79.178 negatief en is op basis van de nominale investeringen een krediet nodig ter grootte van € 80.747.

Korte toelichting van de "Materiële vaste activa (MVA)".

Onder MVA zijn complexen ondergebracht waarvoor onroerende goederen (gronden en panden) tot en met 2012 zijn aangekocht die mogelijk in de toekomst nodig zijn om ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk te maken. Planvorming voor deze complexen is nog niet vastgesteld door de raad. Voor deze complexen bestaat geen actieve grondexploitatiebegroting en is er geen kostprijsberekening.

Per 1-1-2016 komt de term "Niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) niet meer voor in onze administratie. Dit heeft te maken met de voorgenomen gewijzigde BBV-richtlijnen die per 1-1-2016 in gaan. Hiervoor komt in de plaats Materiële vaste activa (MVA).. Het gaat om de volgende projecten: 48222011 Herenland West, 48300003 Fructus, 48300014 Acaciastraat, 48300016 Bonegraaf Oost en 48300054 Oranjehof. Hiervan wordt Bonegraaf Oost, een bosgebied, afgewaardeerd. Het verschil met de huidige boekwaarde per 1-1-2016 wordt aangemerkt als verlies en opgenomen in de voorziening verliezen grondexploitatie. Dekking voor deze verliezen wordt gevonden in de voorziening afwaarderen gronden .

De andere terreinen gaan tegen de boekwaarde per 31-12-2015 ook over naar MVA maar hiervan wordt gesteld dat voor deze projecten tot eind 2019 wordt onderzocht of er bebouwingmogelijkheden zijn. Ultimo 2016 wordt gestart met onderzoek naar de mogelijkheden. Deze gronden mogen conform de richtlijnen tot uiterlijk 31-12-2019 voor dit bedrag worden "gestald" in de MVA. In de tussentijd wordt beoordeeld of ontwikkeling van deze, als strategisch te boek staande, gronden mogelijk is waardoor, bij kansrijk en wenselijkheid, deze gronden worden omgezet naar BIE GREXEN. Indien de gronden uiterlijk eind 2019 niet in ontwikkeling zijn genomen moet de marktconforme grondwaarde worden bepaald. Indien de boekwaarde de marktconforme waarde overstijgt, moet het verschil in waarde worden afgeboekt conform de BBV-richtlijnen. Er is dus een overbruggingsperiode van vier jaar beschikbaar om te beoordelen wat te doen met de betreffende, nu nog als strategische te boek staande, gronden te doen

Projectcode	Projectomschrijving	Verwachte BW 31-12-2015 in €	Taxatiewaarde in €	Verwacht verlies 31-12-2015 in €
48222011	Herenland West	935.862	380.000	555.862
48300003	Fructus gem.gronden	317.391	91.700	225.691
48300014	Aciastraat	33.919	150.000	-116.081
48300054	Oranjehof	248.182	22.100	226.082
	Totaal	1.535.354	643.800	891.554

In dit overzicht is de huidige grondwaarde, de taxatiewaarde, gebaseerd op landbouwwaarde. Dit betekent dat de gronden, indien deze niet worden ontwikkeld, afgewaardeerd dienen te worden met een totaal bedrag ter grootte van € 891.554 ten opzichte van de boekwaarde per 31-12-2015. Voor dit bedrag wordt een verliesvoorziening getroffen. Indien er geen ruimtelijke ontwikkeling plaats gaat vinden wordt, door het nu treffen van een verliesvoorziening ter grootte van dit bedrag, geen extra aanslag gepleegd op de algemene reserves van de gemeente omdat de middelen al zijn gereserveerd

Paragraaf 7: Bedrijfsvoering

Algemeen

Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties hanteert de volgende definitie voor 'bedrijfsvoering': "Bedrijfsvoering betreft de bedrijfsprocessen binnen een gemeente om de beleidsdoelstellingen te kunnen realiseren alsmede de sturing en beheersing daarvan." Voor een goede bedrijfsvoering zijn budget, personeel met kennis en kunde, infrastructuur, structuur, informatie en beheersinstrumenten nodig. Ook is een gezonde cultuur binnen de organisatie cruciaal om onze doelstellingen te bereiken. Onze organisatie beleeft door de dynamiek in het openbaar bestuur hectische tijden en het ziet er naar uit dat deze hectiek permanent zal zijn. Dat vraagt een organisatie die daarmee om kan gaan en kwaliteit blijft leveren. Het college is primair verantwoordelijk voor een adequate bedrijfsvoering. De raad heeft een kaderstellende en controlerende taak.

Beleid ten aanzien van onze bedrijfsvoering

De overheid vraagt steeds meer zelfredzaamheid van inwoners (ook in onze gemeente krijgt de burgerparticipatie steeds meer vorm) en de gemeente is steeds meer één van de maatschappelijke partijen dan een orgaan dat van bovenaf bepaalt wat goed is. Ons takenpakket, met de transities in het sociaal domein als belangrijkste voorbeeld, verandert steeds, terwijl de financiële mogelijkheden beperkt zijn. Een 'blik naar buiten', flexibiliteit, een sterk strategisch en tactisch vermogen, slim samenwerken, integraal werken, klantgerichtheid en resultaatgerichtheid helpen onze organisatie om de door de raad bepaalde doelen toch te bereiken. Deze uitgangspunten staan dan ook centraal in de besturings- en managementfilosofie van de organisatie die eind 2013 door het college is vastgesteld en waar de organisatieontwikkeling zich in 2014 op is gaan richten en ook in 2015 verder is uitgewerkt.

Onze organisatiestructuur is een afgeleide van het zogenoemde directiemodel. De organisatie stond in 2015 onder algemene leiding van de gemeentesecretaris die tevens algemeen directeur is. Op 21 maart 2013 besloot de raad financiële middelen beschikbaar te stellen om een reorganisatie door te voeren. Een groot deel van 2013 werkten we aan het doorvoeren van de reorganisatie. Per 3 februari 2014 is de reorganisatie afgerond. Sindsdien bestaat de ambtelijke organisatie uit drie afdelingen: afdeling Fysieke pijler, afdeling Sociale pijler en afdeling Bedrijfsvoering. Daarnaast zijn er twee stafeenheden: Concernstaf en Control. Het kleine aantal afdelingen betekent een klein en slagvaardig managementteam (gevormd door de gemeentesecretaris en de afdelingsmanagers, die geadviseerd worden door de controller en de directiesecretaris), dat stuurt op de integraliteit en samenhang van de vele belangrijke strategische dossiers. Onze afdelingen hebben naast afdelingsmanagers, die de medewerkers die werken op de strategische dossiers aansturen, ook adjunct-afdelingsmanagers; zij richten zich voornamelijk op het coachen en begeleiden van onze medewerkers die werken op de tactische en operationele dossiers en helpen op die manier de organisatie zich steeds verder te verbeteren. Directie en management hebben voor de zomer in 2015 een HD-traject (management development) afgerond, waarna vervolgens intervisie sessies zijn georganiseerd om de (integrale) samenwerking op directie-/managementniveau verder te bevorderen.

De gekozen organisatiestructuur is het gevolg van de genoemde reorganisatie die uitgevoerd is om het management 'in positie' te brengen om: (1) strategische en tactische beleids- en bedrijfsvoeringsdossiers in samenhang op de juiste manier op te kunnen laten pakken; (2) snel en passend te kunnen inspelen op alle ontwikkelingen die de komende jaren op ons af komen en (3) medewerkers te coachen en begeleiden bij het uitvoeren van hun taken en hen te helpen bij hun ontwikkeling.

Communicatietrainingen zijn een belangrijk hulpmiddel hierbij.

Achterliggende doelen c.q. gewenste effecten zijn onder meer:

- ◆ een goede anticipatie op de veelheid aan ontwikkelingen in de samenleving en de veelheid aan nieuwe taken die we krijgen;
- ◆ een goede sturing op onze verbonden partijen;
- ◆ een verbetering van het integraal werken;
- ◆ eenduidig leiderschap binnen de organisatie;
- ◆ een gezonde (bestuurs- en) organisatiecultuur waarin lef, professionaliteit, samenwerken, resultaat, klantgerichtheid en plezier kernbegrippen zijn;
- ◆ het aanbrengen van kwaliteitsverbeteringen in de prestaties van onze organisatie, onder meer doordat elke medewerker 'het beste uit zichzelf' haalt (daarbij stellen we zowel vakinhoudelijke kwaliteit als onze kerncompetenties resultaatgerichtheid, klantgerichtheid en samenwerken centraal).

In 2014 waren de eerste resultaten hiervan zichtbaar. Op 16 december 2014 stuurde het college hierover de raad een eerste rapportage (D/UIT/14/36972). Een uitgebreide evaluatie staat gepland voor (uiterlijk) maart 2016.

Ook is inmiddels gestart en zal in 2016 verder worden geïntensiveerd, met het organiseren van regelmatige bijeenkomsten tussen het college en het managementteam over strategische onderwerpen en dossiers.

Samenwerken: noodzaak en kans tegelijk

Voor elke gemeente, maar zeker voor een relatief kleine gemeente als Neder-Betuwe, is intergemeentelijke samenwerking een noodzaak. In samenwerkingsverbanden kunnen we niet alleen intergemeentelijke vraagstukken, maar ook vraagstukken die te 'groot' zijn voor onze organisatie beleggen. Zeer belangrijke beleidsuitdagingen zoals de transities op het sociaal domein, logistiek, transport, agribusines, recreatie en toerisme hebben we dan ook samen met de negen andere gemeenten in Rivierenland opgepakt. Binnen de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid werken we aan een veilige leefomgeving en bereiden we ons voor op eventuele rampen en crisissituaties. Ook efficiëntieoverwegingen spelen een rol om voor samenwerking met andere gemeenten te kiezen. Daarom organiseerden we onder meer de afvalinzameling (Avri/Regio Rivierenland), de sociale werkvoorziening (Lander en Presikhaaf) en ons archief (Regionaal Archief Rivierenland) samen met andere gemeenten. Binnen al deze samenwerkingsverbanden werken specialisten mee aan het bereiken van de politiek-bestuurlijke doelstellingen van Neder-Betuwe.

De afgelopen jaren zijn raad, college en ambtelijke organisatie zich steeds meer het belang van een goede sturing en monitoring van onze samenwerkingsverbanden (verbonden partijen) gaan realiseren, maar ook nog meer gaan inzien dat samenwerken volop kansen biedt. Daarom investeren wij in kennis over verbonden partijen bij onze medewerkers. De organisatie hanteert sinds 2013 heldere afspraken over de interne procesgang en verantwoordelijkheden ten aanzien van al onze verbonden partijen. Ook zijn vanaf 2013 binnen de organisatie diverse activiteiten ontplooid om de sturing en monitoring van verbonden partijen te verbeteren. Denk hierbij aan activiteiten gericht op bewustwording en kennis bij medewerkers te stimuleren, afstemming tussen collegeleden

en medewerkers over de gewenste advisering, goede afstemming met griffie t.a.v. planning P&C-stukken van verbonden partijen. In onze organisatieontwikkelingsplannen hebben deze aspecten in 2015 wederom een prominente rol gekregen. De mogelijkheden die intergemeentelijke samenwerking biedt (maar ook de noodzaak ervan) moeten leiden tot een "tweede natuur". De door uw raad gehouden "heidag" afgelopen februari van dit jaar, bevestigt deze noodzaak bij het streven naar (duurzame) bestuurlijke zelfstandigheid.

Toekomstige organisatie Wabo- en BAG-taken

We hebben in 2014 onderzocht hoe we de organisatie van onze taken op het gebied van vergunningverlening, handhaving en toezicht (in het kader van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) het meest toekomstbestendig kunnen organiseren. Tevens hebben we onderzoek gedaan naar het al dan niet onderbrengen van onze belastingtaken en de BAG bij de Belasting Samenwerking Rivierenland (BSR). Deze onderzoeken vormen de basis voor besluitvorming in 2015.

Inbesteding beheer openbare ruimte bij de Avri

Uit een in 2013 gehouden onderzoek bleek dat de Avri, een onderdeel van Regio Rivierenland, ten opzichte van onze eigen organisatie beter in staat was om kwetsbaarheden te beperken, beter voorbereid was om de kwaliteit van het onderhoud te borgen en aanzienlijkere besparingen en extra inkomsten wist te onderbouwen en leek te kunnen realiseren. Door de raad is besloten om per 1 april 2014 de taken op het gebied van integraal beheer van en onderhoud aan de openbare ruimte in te besteden bij de AVRI. Dit is gerealiseerd.

Toelichting totale personeelslasten opgenomen in de exploitatie

Hieronder treft u de totale personeelslasten over 2015 aan waarbij een splitsing is aangebracht tussen personeelslasten van (burger)raadsleden, college en griffie en de personeelslasten van de ambtelijke organisatie. Ook de onderdelen inhuur derden, overige personeelslasten, ziekteverzuim, vervanging personeel bij ziekte en de voorziening reorganisatie worden hier nader toegelicht.

Personeelslasten (burger)raadsleden, college en griffie

In 2015 is er een onderschrijding te melden op de betreffende kostenplaatsen van de (burger)raadsleden, college en griffie van in totaal - € 32.395. Dit voordeel is voor het grootste deel ontstaan bij de griffie. Tot september 2015 is er bij de griffie gebruik gemaakt van externe inhuur voor gemiddeld 24 uur per week i.v.m. de vacature van griffier die was ontstaan. Vanaf september 2015 is deze vacature intern ingevuld.

Personeelslasten (burger)raadsleden, college en griffie 2015	
Begroting	-757.865
Werkelijk	725.470
Verschil (onderschrijding)	-32.395

Personeelslasten ambtelijke organisatie

In de begroting 2015 is een bedrag opgenomen van 7,22 miljoen. De werkelijke personeelslasten inclusief de taakstellende bezuiniging in 2015 zijn 5,96 miljoen. De taakstellende bezuiniging is hiermee gerealiseerd. Hoe hoog was die taakstellende bezuiniging dan en waar staat die? Dit houdt in dat er een voordeel van - € 1,26 miljoen is ontstaan (vrijval vacaturegelden, zijnde het budget inhuur derden), dit heeft betrekking op niet ingevulde vacatures binnen de organisatie.

Personeelslasten ambtelijke organisatie 2015	
Begroting	-7.221.103
Werkelijk	5.960.316
Verschil (vrijval vacaturegelden)	-1.260.787

Vrijval vacaturegelden

Bij het invullen van vacatures wordt de afweging gemaakt hoe deze in te vullen: het in dienst nemen van de medewerker (tijdelijk of vast), inhuren of inhuren op basis van detachering. Met name de mogelijkheid van detacheringen van personeel van en naar een andere gemeente wordt regelmatig gebruik gemaakt. Op deze wijze ontstaat een vaste kern (medewerkers in dienst) en een flexibele schil (inhuur en detachering).

Budget inhuur derden

Het budget inhuur derden voor 2015 bedraagt - € 1.367.659 en wordt gevormd door drie onderdelen:

- ♦ vrijval vacaturegelden
- ♦ bijgeraamd budget bij een bestuursrapportage, bestemming resultaat jaarrekening of nieuw beleid
- ♦ extra budget op basis van inkomsten uit detacheringen van eigen personeel

Het bijgenaamde budget ten bedrage van € 106.872 in 2015 heeft betrekking op middelen die beschikbaar zijn gesteld voor verlenging van de inhuur van de interim-gemeentesecretaris (- € 42.285) en ten behoeve van incidentele inhuur binnen het team Vergunningverlening & Handhaving i.v.m. overgang WABO-taken naar ODR (- € 40.000). Het extra budget op basis van inkomsten uit detachering van eigen personeel is in 2015 in totaal € 24.587.

Budget inhuur derden 2015	
Vrijval vacaturegelden	-1.260.787
Bijgeraamd budget	-82.285
Inkomsten uit detachering	-24.587
Totaal budget	-1.367.659

Uitgaven Inhuur derden

In totaal is er een bedrag van € 1.332.249 besteed aan inhuur van derden in 2015. Dit heeft betrekking op diverse soorten van inhuur: op basis van detacheringen vanuit een andere gemeente, via detacheringbureaus, op basis van Payroll, via uitzendbureaus, stagiaires, enz.

Per saldo is er in 2015 een onderschrijding te melden ter hoogte van - € 35.410. Dit betekent dat niet alle beschikbare middelen zijn ingezet voor inhuur van derden waardoor er een eenmalig voordeel is op basis van het totaal budget inhuur derden 2015.

In 2015 heeft de gemeente vluchtelingen opgevangen in sporthal De Eng te Dodewaard. In deze periode zijn medewerkers van de ambtelijke organisatie ingezet om hierbij te ondersteunen. Het gevolg is dat geplande taken in 2015 niet (volledig) zijn uitgevoerd. Deze willen we alsnog uitvoeren in 2016. Wij verzoeken u hiervoor bij de bestemming van het jaarrekeningsaldo een bedrag van € 30.000 beschikbaar te stellen in 2016.

Uitgaven Inhuur derden 2015	
Budget inhuur derden	-1.367.659
Uitgaven inhuur derden	1.332.249
Verschil (onderschrijding)	-35.410

Overige personeelslasten

In de begroting 2015 is een bedrag van € 660.871 opgenomen voor overige personeelslasten. Dit betreft o.a. reiskosten woon-werkverkeer van het personeel, jubilea, juridische advisering, verzekeringen, ARBO, wachtgelders, ontvangsten van derden, enz. In 2015 is er een onderschrijding ter hoogte van - € 74.743. Dit voordeel is met name ontstaan door een flinke afname van verkoop van verlofuren i.v.m. de invoering van de vakantie- en verlofregeling per 1 januari 2015 conform CAR-UWO. Daarnaast is er een voordeel ontstaan op de reiskosten woon-werkverkeer voor personeel en hebben er minder declaraties (dienstreizen, parkeer, veer- en tolgelden, enz.) van personeel plaatsgevonden in vergelijking met voorgaande jaren.

Overige personeelslasten 2015	
Begroting	-660.871
Werkelijk	586.128
Verschil (onderschrijding)	-74.743

Ziekteverzuim

In 2015 was het gemiddelde verzuimpercentage 3,66%. Ten opzichte van het percentage in 2014 (6,16%) is dit een daling van 2,50%. Dit verschil wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door minder ernstige en relatief langdurige fysieke aandoeningen in 2015 ten opzichte van 2014. Het landelijke verzuimcijfer binnen de sector gemeenten in 2014 was 4,8% (inwonersklasse 20.000-50.000). Voor 2015 is het landelijke verzuimcijfer nog niet bekend gemaakt, de verwachting is dat onze organisatie ruim onder dit percentage zit gezien het percentage van 3,66% in 2015.

Vervanging personeel bij ziekte

Verzuim betekent vaak (deels) afwezigheid van de betreffende medewerk(st)er. Indien dit een langdurig karakter heeft is het budget Vervanging personeel bij ziekte (- € 205.229) beschikbaar om vervanging in te schakelen. Daarnaast ontvangen we vanuit het UWV een compensatie op het moment dat een medewerkster met zwangerschapsverlof is hetgeen ter dekking kan worden ingezet voor vervanging. Per saldo is er in 2015 een onderschrijding ter hoogte van - € 11.660. Dit behoeft geen verdere toelichting in dit document.

Vervanging personeel bij ziekte 2015	
Begroting	-205.229
Werkelijk	193.569
Verschil (onderschrijding)	-11.660

Voorziening reorganisatie

U heeft in uw raadsvergadering van 21 maart 2013 een budget van € 1.267.000 beschikbaar gesteld. De loonkosten ten behoeve van de boventalig verklaarde managers, de wettelijke ww en de 'van werk naar werk' trajecten, vormen de grootste uitgaven die ten laste van deze voorziening zijn en worden geboekt. Hieronder treft u een overzicht aan van de stand van de voorziening op 31 december 2015.

Stand voorziening reorganisatie 2015	
Begroting	-1.267.000
Werkelijk	1.128.714
Verschil	-138.286

Op basis van de uitvoering van het realistisch scenario van de reorganisatie en daarbij behorende verplichtingen is de verwachting dat het beschikbare budget ontoereikend wordt eind 2017. Het verwachte tekort zal € 117.983 bedragen. Op basis van de richtlijnen van de BBV (Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten) mag een dergelijke voorziening nooit negatief lopen. Daarom is in de jaarstukken 2015 een extra storting verwerkt ten bedrage van € 117.983. Zie hiervoor de 3^e W-vraag bij programma 1 van deze jaarstukken.

DE JAARREKENING

Inhoud van het Jaarrekening

De jaarstukken van een gemeente moeten volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincie en gemeenten (artikel 24 BBV) ten minste bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening.

De jaarstukken, waarvan de jaarrekening deel uit maakt, dienen een document te zijn waarmee de gemeenteraad kan sturen. De gemeenteraad heeft in het duale stelsel de kaderstellende budgetbepalende en controlerende taken. De jaarrekening ondersteunt de gemeenteraad bij deze taken.

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincie en gemeenten moet de jaarrekening ten minste bestaan uit: het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting, de balans en de toelichting en de bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen.

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting moet bestaan uit het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten en het saldo per programma, het overzicht van de gerealiseerde algemene dekkingsmiddelen, het overzicht van gerealiseerd resultaat voor bestemming, het overzicht van de werkelijke mutaties in reserves en het overzicht van het gerealiseerde resultaat na bestemming.

Het overzichten van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting bevat voor de hierboven genoemde onderdelen ook de ramingen uit de begroting voor en na wijzigingen (artikel 27 BBV).

Tevens bevat het overzichten van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting een overzicht van de aanwending van het bedrag voor onvoorzien, een overzicht van de incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma ten minste de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd en de overige posten als een totaalbedrag worden opgenomen en een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves en de informatie vanuit publieke middelen gefinancierde topinkomens (artikel 28 BBV).

De balans

De balans geeft de stand van zaken weer voor wat betreft de omvang en samenstelling van het vermogen van de gemeente. In de balans worden naast de cijfers per balansdatum tevens de cijfers van de balans van het vorige begrotingsjaar opgenomen (artikel 30 BBV). Verder geeft het Besluit Begroting en Verantwoording provincie en gemeente indelingsvereisten aan waaraan de balans moet voldoen.

De bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen

In deze legt de gemeente in het kader van de Single Information Single Audit (SISA) verantwoording af over de van andere overheidslichamen ontvangen specifieke uitkeringen. De hiervoor te hanteren modellen worden bij Algemene Maatregel van Bestuur (MvB) vastgesteld en gepubliceerd.

Overzicht van gerealiseerde baten en lasten per programma voor bestemming.

OVERZICHT VAN RESULTAAT VOOR EN NA BESTEMMING												
Nr: Programma's	Begroting 2015 voor wijziging			Begroting 2015 na wijziging			Rekening 2015			Verschil	Verschil	Verschil
	Lasten €	Baten €	Saldo €	Lasten €	Baten €	Saldo €	Lasten €	Baten €	Saldo €	Lasten €	Baten €	Saldo €
P1 Bestuur en Dienstverlening	4.431	-587	3.844	4.867	-625	4.242	4.635	-733	3.901	-232	-108	-340
P2 Openbare Orde en Veiligheid	2.088	-314	1.774	2.147	-280	1.867	2.473	-613	1.860	325	-333	-7
P3 Fysieke Leefomgeving	16.519	-8.852	7.667	24.095	-16.902	7.193	19.286	-11.987	7.299	-4.808	4.914	106
P4 Economie	551	-261	290	238	-294	-56	266	-302	-37	28	-8	20
P5 Sociaal Domein	28.144	-6.696	21.448	25.778	-4.188	21.590	27.908	-6.434	21.474	2.130	-2.246	-117
AD Algemene dekkingsmiddelen	44	-33.289	-33.245	50	-33.473	-33.423	50	-33.593	-33.543		-120	-119
Werkelijk resultaat voor bestemming	51.777	-49.999	1.779	57.174	-55.762	1.412	54.618	-53.663	955	-2.557	2.099	-458

Overzicht van werkelijke mutaties in reserves per Programma

OVERZICHT VAN MUTATIES IN RESERVES PER PROGRAMMA.												
Nr: Programma's	Begroting 2015 voor wijziging			Begroting 2015 na wijziging			Rekening 2015			Verschil	Verschil	Verschil
	Lasten €	Baten €	Saldo €	Lasten €	Baten €	Saldo €	Lasten €	Baten €	Saldo €	Lasten €	Baten €	Saldo €
P1 Bestuur en Dienstverlening	50		50	75	-206	-131	75	-206	-131			
P2 Openbare Orde en Veiligheid												
P3 Fysieke Leefomgeving		-1.250	-1.250	296	-1.375	-1.079	492	-1.582	-1.090	196	-207	-11
P4 Economie		-95	-95	400	-95	305	400	-95	305			
P5 Sociaal Domein	277	-962	-686	325	-962	-638	325	-962	-638			
D Algemene dekkingsmiddelen				723	-665	59	700	-665	35	-24		-24
Totalen van mutaties in reserves	327	-2.307	-1.981	1.819	-3.303	-1.484	1.991	-3.510	-1.519	172	-207	-35
+ = tekort - = overschot												

Programma 1. Structureel wordt jaarlijks € 50.000 gestort in de algemene reserve. Het betreft hier de onderuitputting op kapitaallasten.

Programma 5. De storting en onttrekking hebben een structureel karakter. Het betreft hier de storting van rente en de onttrekking van de jaarlijkse kapitaallasten (Van Lodenstein College).

De overige onttrekkingen en toevoegingen hebben een incidenteel karakter

Overzicht van gerealiseerd resultaat voor en na bestemming

OVERZICHT VAN RESULTAAT VOOR EN NA BESTEMMING												
Nr: Programma's	Begroting 2015 voor wijziging			Begroting 2015 na wijziging			Rekening 2015			Verschil	Verschil	Verschil
	Lasten €	Baten €	Saldo €	Lasten €	Baten €	Saldo €	Lasten €	Baten €	Saldo €	Lasten €	Baten €	Saldo €
P1 Bestuur en Dienstverlening	4.431	-587	3.844	4.867	-625	4.242	4.635	-733	3.901	-232	-108	-340
P2 Openbare Orde en Veiligheid	2.088	-314	1.774	2.147	-280	1.867	2.473	-613	1.860	325	-333	-7
P3 Fysieke Leefomgeving	16.519	-8.852	7.667	24.095	-16.902	7.193	19.286	-11.987	7.299	-4.808	4.914	106
P4 Economie	551	-261	290	238	-294	-56	266	-302	-37	28	-8	20
P5 Sociaal Domein	28.144	-6.696	21.448	25.778	-4.188	21.590	27.908	-6.434	21.474	2.130	-2.246	-117
AD Algemene dekkingsmiddelen	44	-33.289	-33.245	50	-33.473	-33.423	50	-33.593	-33.543		-120	-119
Werkelijk resultaat voor bestemming	51.777	-49.999	1.779	57.174	-55.762	1.412	54.618	-53.663	955	-2.557	2.099	-458
MR Mutaties in reserves	327	-2.307	-1.981	1.819	-3.303	-1.484	1.991	-3.510	-1.519	172	-207	-35
S Werkelijk resultaat na bestemming	52.104	-52.306	-202	58.993	-59.065	-72	56.609	-57.173	-564	-2.385	1.892	-492
+ = tekort - = overschot												

Overzicht van verschillen per programma

OVERZICHT VAN RESULTAAT VOOR EN NA BESTEMMING												
Nr: Programma's	Begroting 2015 voor wijziging			Begroting 2015 na wijziging			Rekening 2015			Verschil	Verschil	Verschil
	Lasten €	Baten €	Saldo €	Lasten €	Baten €	Saldo €	Lasten €	Baten €	Saldo €	Lasten €	Baten €	Saldo €
P1 Bestuur en Dienstverlening	4.431	-587	3.844	4.867	-625	4.242	4.635	-733	3.901	-232	-108	-340
P2 Openbare Orde en Veiligheid	2.088	-314	1.774	2.147	-280	1.867	2.473	-613	1.860	325	-333	-7
P3 Fysieke Leefomgeving	16.519	-8.852	7.667	24.095	-16.902	7.193	19.286	-11.987	7.299	-4.808	4.914	106
P4 Economie	551	-261	290	238	-294	-56	266	-302	-37	28	-8	20
P5 Sociaal Domein	28.144	-6.696	21.448	25.778	-4.188	21.590	27.908	-6.434	21.474	2.130	-2.246	-117
AD Algemene dekkingsmiddelen	44	-33.289	-33.245	50	-33.473	-33.423	50	-33.593	-33.543		-120	-119

Toelichting van verschillen per programma

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening (verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)

Programma 1

Bestuursorganen en bestuursondersteuning (voordeel € 60.000 Incidenteel)

Zoals u kunt vernemen in de paragraaf bedrijfsvoering is op de personeelslasten raadsleden, burgerraadsleden, college en griffie sprake van een incidenteel voordeel van € 32.395. Op het gebied van bestuursorganen en bestuursondersteuning is sprake van diverse incidentele onbenutte budgetten (vergoedingen, diensten, verbruiksgoederen) voor een bedrag van € 27.605. In totaliteit is derhalve een incidenteel voordeel behaald op de budgetten van bestuursorganen en bestuursondersteuning van in totaliteit € 60.000 (€ 32.395 + € 27.605).

Bijdrage pensioenvoorziening Wethouders (nadeel € 83.000 Incidenteel)

Volgens de actuariële berekening dient de pensioenverplichting wethouders met € 83.000 te verhoogd. Deze verhoging stond gepland voor het jaar 2016. Deze wordt bij deze jaarstukken 2015 verplaatst naar 2015. Dit houdt in dat u in de jaarstukken 2015 een extra last ziet van € 83.000. Het voordeel voor 2016 zal verwerkt worden in de 2^e bestuursrapportage 2016.

Saldi van Kostenplaatsen (voordeel € 291.000 Incidenteel).

Op het saldi van kostenplaatsen is een eenmalig voordeel ontstaan van € 291.000. Dit voordeel heeft betrekking op de volgende onderdelen:

- Programmagids I&A: er is sprake van een niet besteed budget van in totaal € 278.000 met betrekking tot het jaar 2015. Dit betreffen diverse projecten die in gang zijn gezet in 2015 en nog niet afgelopen zijn. U kunt hierbij denken aan o.a. Basisregistratie Grootchalige Topografie, Basisregistratie Kadaster, GEO informatieplan/applicaties, verplichtingenadministratie en het managementinformatiesysteem. Omdat het hier lopende projecten betreffen die in 2016 worden afgerond wordt u voorgesteld om bij de bestemming van het saldo van de jaarstukken het bedrag van € 278.000 te bestemmen voor 2016.
- Voorziening reorganisatie: zoals u in de paragraaf bedrijfsvoering kunt lezen is een extra dotatie nodig voor de voorziening reorganisatie. Het betreft hier een eenmalige extra storting van € 118.000.
- Overige personeelslasten: op het budget van overige personeelslasten, zoals in de paragraaf bedrijfsvoering staat opgenomen, is sprake van een incidentele onderuitputting voor een bedrag van € 75.000.
- ICT: op de reguliere ICT budgetten is sprake van incidentele onderuitputting van afgerond € 20.000.
- Inhuur derden: het totale voordeel op inhuur derden is zoals gemeld in de paragraaf bedrijfsvoering € 35.410
- Overig: verder is nog sprake van diverse kleine overige kleine voordelen van € 590.

Zodoende is in totaliteit op het saldi van kostenplaatsen sprake van een incidenteel voordeel van afgerond € 291.000 (€ 278.000 voordeel, € 118.000 nadeel, € 75.000 voordeel, € 20.000 voordeel, € 35.410 voordeel en € 590 voordeel).

Overige kleine verschillen (voordeel € 72.000 Incidenteel)

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening (verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)

Programma 2

Opsporing en ruiming van conventionele explosieven (CE).

Binnen programma 1 "Openbare Orde en Veiligheid" is een forse afwijking van € 327.000 aanwezig tussen de geraamde lasten en baten conform begroting na wijziging en de werkelijkheid conform de jaarstukken 2015.

Deze forse afwijking is als volgt te verklaren:

Voor de kosten van het opsporen en ruimen van conventionele explosieven (CE) is door het rijk een nieuwe regelingen getroffen.

Het rijk biedt de mogelijkheid om een tegemoetkoming (70%) aan te vragen voor gemaakte kosten voor de opsporing en ruiming van CE. De aanvraag hiertoe moet vergezeld gaan met een raadsbesluit waarin de totale uitgaven die daartoe in 2015 zijn gemaakt.

De totale uitgaven voor 2015 voor het opsporing en ruiming van conventionele explosieven (CE) bedraagt € 327.000.

Door voor 1 maart 2016 een suppletieverzoek uit het gemeentefonds in te dienen bij het rijk wordt een recht (baat) verkregen van € 229.000. Dekking van het te kort, zijnde € 98.000, wordt gevonden door een onttrekking uit de reserve "ruimen van conventionele explosieven. Met deze nieuwe werkwijze was in de begroting geen rekening gehouden.

Overige kleine verschillen (voordeel € 7.000 Incidenteel)

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening (verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)

Programma 3

Kostentoeereningen aan bouwgrondexploitaties, overeenkomsten en Initiatieven (nadeel € 115.000 Incidenteel).

In de begroting 2015 was geraamd dat er voor € 342.000 aan kosten dekking gevonden zou worden uit de diverse grondexploitaties, overeenkomsten en initiatieven. In werkelijkheid is er voor € 227.000 aan kosten gemaakt. Hierdoor ontstaat een tekort van € 115.000. Tegenover dit tekort staan minder kosten voor de diverse bouwgrondexploitaties, overeenkomsten en initiatieven.

Bouw in grondexploitaties (BIE), Bouw In grondexploitaties - Initiatieven (BIE-Initiatieven).

Binnen programma 3 "Fysieke leefomgeving" is een forse afwijking aanwezig tussen de geraamde lasten en baten conform begroting na wijziging en de werkelijkheid conform de jaarstukken 2015. In de rapportage besteding budgetten 2015 bent u hierover geïnformeerd.

Deze afwijking is toe te wijzen aan de bouwgrondexploitaties (BIE) en bouwgrondexploitaties - initiatieven (BIE-initiatieven). In de rapportage besteding budgetten 2015 bent u hierover geïnformeerd. De ramingen zijn gebaseerd op de geactualiseerde ramingen voor bouwgrondexploitaties en bouwgrondexploitaties - initiatieven welke bij de jaarstukken 2014 door u zijn vastgesteld. De werkelijkheid wijkt af en is ontstaan doordat exploitatiebijdragen en grondverkoop in 2015 zijn achtergebleven bij de verwachtingen zoals deze waren gecalculleerd. Met name door vertraging in de ontwikkeling als gevolg van uitgestelde procedures bestemmingsplannen, onduidelijkheden over de realisatie als gevolg dat initiatiefnemers met gewijzigde plannen komen, langlopende onderhandelingstrajecten, economische recessie waardoor verkopen uitgesteld zijn of later worden verwacht is de opbrengstverwachting niet gehaald. De verwachting is dat deze opbrengsten in 2016 als nog worden ontvangen. Bij de actualisatie van de diverse projecten per 1-1-2016 zijn de financiële consequenties verwerkt.

Voor de bouwgrond in exploitatie (BIE) is er sprake van een totale afwijking in lasten en baten van € 2,3 miljoen.

De voornaamste bouwgrondexploitaties (BIE) die de verschillen hebben veroorzaakt zijn:

- Herenland € 1,1 miljoen minder grondverkoop dan geprognosticeerd
- Bonegraaf West € 0,7 miljoen minder grondverkoop dan geprognosticeerd.
- ABC ontwikkeling € 0,3 miljoen minder besteed dan geprognosticeerd.

Voor de bouwgronde in exploitatie –initiatieven (BIE-initiatieven) is er sprake van een totale afwijking in lasten en baten van € 4,3 miljoen.

Voor de oude niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) is er sprake van een totale afwijking in lasten en baten van € 0,4 miljoen.

Beleid en beheer wegen (nadeel € 67.000 Incidenteel).

In de begroting 2015 is vastgesteld dat de taakstelling aanbestedingsvoordeel wegen € 50.000 is. In 2015 is het asfaltonderhoud aanbesteed. Na verrekening van het meer- en minder werk betrof het aanbestedingsvoordeel in 2015 € 18.000 en dat betekent per saldo een nadeel van € 32.000 op het geraamde aanbestedingsvoordeel.

In 2015 is er door Avri te weinig grip op kosten van derden geweest en in het begin van het jaar is teveel op beeld gestuurd waarbij diverse meldingen zijn uitgevoerd door derden, zonder de kosten daarbij scherp in het oog te houden. Nadeel van € 28.800.

Daarnaast zijn er nog diverse kleine verschillen van € 6.200. Dit resulteert totaal in een incidenteel nadeel ter hoogte van € 67.000 op het beleid en beheer wegen.

Verkoop gemeentelijke groenstroken (voordeel € 26.000 Incidenteel).

In augustus 2014 is het project gemeentelijk grondgebruik (actief optreden tegen het onrechtmatig gebruik van gemeentegronden) gestart. In de primaire begroting was een opbrengst geraamd van € 20.000. Deze opbrengst is in de 1^e bestuursrapportage 2015 verhoogd met € 154.000 en in de decemberrapportage 2015 met € 122.000. Werkelijk is in 2015 een opbrengst gerealiseerd van € 322.000 wat een extra opbrengst betekent van € 26.000.

Milieubeheer (voordeel € 29.000 Incidenteel).

Per 1 april 2013 hebben wij al onze vergunningverlenings-, toezicht- en handhavingstaken op het gebied van de Wet Milieubeheer over gedragen aan de Omgevingsdienst Rivierenland. Per 1 juni 2015 zijn de bouw- en overige WABO-taken aan de ODR overgedragen m.u.v. de Bijzondere Wetten en APV taken. De afrekening bijdrage ODR in verband met deze overgang laat incidenteel een voordeel zien van € 21.000. Daarnaast is er dwangsom milieubeheer afgewikkeld, wat een voordeel oplevert van € 8.000. Per saldo is er een incidenteel voordeel van € 29.000

Leges bouwvergunningen (voordeel € 37.000 Incidenteel).

In 2015 zijn er meer vergunningen behandeld dan verwacht. Dit resulteert in een incidenteel voordeel van € 37.000.

Overige kleine verschillen (nadeel € 16.000 Incidenteel)

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening

Programma 4

(verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)

Overige kleine verschillen (nadeel € 20.000 Incidenteel)

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening

Programma 5

(verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)

Bijzondere bijstand (nadeel € 69.000 Incidenteel).

In aanvulling op het rapport besteding budgetten 2015 dat u op 10 december 2015 heeft behandeld is op het budget bijzondere bijstand sprake van een extra overschrijding van in totaal € 69.000. Deze overschrijding is ontstaan doordat in de laatste maanden, na peildatum van het rapport besteding budgetten 2015, fors extra uitgaven zijn gedaan op de onderdelen individuele inkomens toeslag, bewindvoering en inrichtingskosten. Om te voorkomen dat vanaf 2016 een zelfde situatie inzake budgetoverschrijding gaat ontstaan zullen in de 1e helft van 2016 de beleidsregels bijzondere bijstand aangepast worden om strakker te kunnen sturen op de uitgaven. Het tekort van € 69.000 wordt derhalve als incidenteel beschouwd.

Schuldhelpverlening (nadeel € 46.000 Incidenteel).

Op het budget schuldhelpverlening is een nadeel ontstaan ter hoogte van € 46.000. Medio 2015 is de uitvoering van de schuldhelpverlening overgegaan van de gemeente Tiel naar de gemeente Buren. Hierdoor zijn in de 2e helft van 2015 extra kosten gemaakt in de uitvoering van schuldhelpverlening door enerzijds het overgangsregime van oude klanten vanuit Tiel tot 1 januari 2016 (€ 20.000) en anderzijds niet geraamde opstartkosten van de schuldhelpverlening in Buren (€ 26.000). Gezien de oorzaken wordt deze overschrijding beschouwd als incidenteel.

Vreemdelingen (voordeel € 32.000 incidenteel).

Het verschil tussen de uitgaven en de vergoeding van het COA voor de opvang van vluchtelingen bedraagt € 32.000. Dit bedrag dient te worden afgezet tegen de kosten van de ambtelijke inzet (€ 32.000). Hierover hebben wij u reeds geïnformeerd in de informatiebrief aan de raad van 10 december 2015 (UIT/15/50806). Voorgesteld wordt om het bedrag van € 32.000 te bestemmen voor uitgaven in 2016 voor de inhuur van derden.

Uitvoering decentralisatie Wmo, Jeugdwet en Participatiewet (nadeel € 30.000 incidenteel).

In totaliteit is op de uitvoering van de drie decentralisaties (Wmo, Jeugdwet en Participatiewet) een tekort ontstaan van € 30.000 op een totaal 3D budget van € 13 miljoen, oftewel een tekort van 0,2%. Voor de decentralisatie Wmo betreft het hier een overschot van € 245.000, voor de decentralisatie Jeugdwet betreft het een tekort van € 259.000 en voor de decentralisatie Participatiewet betreft het een tekort van 16.000. Middels brief van 15 maart 2016 (Z/16/037901/UIT/16/53600) bent u uitvoerig op de hoogte gesteld van het ontstane tekort van € 30.000. Omdat u als kader heeft aangegeven dat de decentralisaties binnen het beschikbare (rijks)budget dient plaats te vinden wordt voorgesteld om het totale tekort van € 30.000 op de decentralisaties bij de bestemming van het saldo van de jaarrekening te onttrekken uit de reserve 3D. Zodoende ziet u bij de bestemming van het saldo van de jaarrekening een voorstel tot onttrekking van € 30.000 uit de reserve 3D.

Vorderingen Werk & Inkomen (neutraal effect)

Naar aanleiding van de opmerking van de accountant in zijn accountantsverslag 2014 zijn de vorderingen voor Werk & Inkomen opgenomen op de balans. Tot 2015 stonden deze vorderingen altijd vermeld als buiten de balans blijvende verplichtingen. Vanaf 2015 is het totaal aan vorderingen voor Werk & Inkomen ter hoogte van € 1,6 miljoen op de balans opgenomen als vordering. Aangezien het risico op oninbaarheid bij deze debiteurengroep hoog is, zijn deze vorderingen als dubieus aangemerkt en is het totaalbedrag van € 1,6 miljoen gestort in de voorziening dubieuze debiteuren Werk & Inkomen. Pas als de openstaande vordering geïnd is komt deze ten gunste van de exploitatie. Dit is dezelfde werkwijze als gehanteerd wordt bij de opgelegde dwangsommen. Voor meer informatie verwijzen wij u naar de paragraaf financiering. Per saldo is hier sprake van een budgettair neutraal effect.

Vrijval voorziening onderwijshuisvesting (voordeel € 164.000 incidenteel)

Het doel van de voorziening onderhoud huisvesting onderwijs is het egaliseren van de kosten voor onderhoud en vervanging van de schoolgebouwen voor het openbaar en bijzonder basisonderwijs. Met ingang 2015 is het buitenonderhoud primair en speciaal onderwijs overgeheveld naar de schoolbesturen. Aangezien voor deze voorziening geen beheerplan ten grondslag meer ligt stellen wij u voor deze voorziening op te heffen en deze middelen te storten in een bestemmingsreserve renovatie onderwijshuisvesting.

Overige kleine verschillen (voordeel € 66.000 incidenteel)

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening
(verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)

Algemene Dekkingsmiddelen

Algemene uitkering (voordeel € 88.000 incidenteel).

De ontwikkeling van de uitkeringsmaatstaven en de aanpassing van hoeveelheidsverschillen uit de decembercirculaire 2015 liet een positief effect zien van € 48.785. Middels de brief (UIT/15/ 51636) met de uitkomsten van de decembercirculaire 2015 bent u hierover reeds geïnformeerd. Aanvullend zijn er in 2015 verrekeningen ontvangen van de algemene uitkering over voorgaande jaren. Deze verrekeningen resulteren in een incidenteel voordeel van € 31.516. Tevens is sprake van een kleine teruggaaf van de VNG inzake activiteiten die voorgefinancierd zijn uit het gemeentefonds ter hoogte van € 7.347. Voor 2015 betreft dit een totaal incidenteel voordeel van € 88.000.

Overige kleine verschillen (voordeel € 31.000 incidenteel)

Overzicht van incidentele Baten en lasten

Overzicht van Incidentele baten en lasten ten opzichte van de begroting na wijziging			x € 1000	
			Lasten	Baten
1	Afkoop pensioenaanspraak wethouders	P1	166	
2	Storting voorziening wethouderspensionen	P1	206	
3	Storting reorganisatievoorziening	P1	117	
4	Uitvoering I&A-plan	P1	140	
5	Overdracht brandweergarages aan VRGZ	P2		-270
6	Opruiming explosieven	P2	327	-327
7	Weg onderlang Waalwaard Dodewaard	P3	25	-50
8	Aansluiting N323 / A15	P3	315	-200
9	Aanleg rondweg Dodewaard	P3	981	-981
10	Verbreding Rijnbrug	P3	250	
11	Openbaar groen	P3	51	-250
12	Isolatiesubsidies woningen	P3	61	-61
13	Dwangsommen	P3	31	-31
14	Bestrijding illegale bewoning	P3	27	
15	Storting voorziening grondposities	P3	1.000	
16	Bijdrage Casterhoven aan fonds bovenwijken	P3		-87
17	Eindvonnissen Neder-Betuwe - MKB Vastgoedplan	P3	125	
18	Subsidie bedrijfsverplaatsing	P4		-160
19	Uitvoering bijzondere bijstand	P5	69	
20	Crisisopvang vluchtelingen	P5	101	-93
21	Vrijval voorziening onderwijshuisvesting	P5		-164
22	Dotatie voorziening dubieuze debiteuren	AD	30	
23	Storting in AR conform rapportage besteding budgetten van december 2015	AD	671	
24	Storting AR tgv bestemming rekeningresultaat 2014	AD	222	
25	Onttrekking AR tbv voorziening grondposities	AD		-1.000
26	Onttrekking AR tbv verbreding Rijnbrug	AD		-250
27	Onttrekking AR tbv eindvonnissen Neder-Betuwe - MKB Vastgoed	AD		-125
28	Onttrekking AR tbv bedrijfsverplaatsing	AD		-95
29	Onttrekking AR grondexploitaties tbv huisvesting Pantarijn	AD		-490
30	Storting Fonds Bovenwijken - bijdrage Casterhoven	AD	87	
31	Bestemming rekeningresultaat 2014	AD		-665
			5.002	-5.299

Overzicht bezoldiging topfunctionarissen

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op de gemeente Neder-Betuwe van toepassing zijnde regelgeving: Het algemene WNT-maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2015 voor de gemeente Neder-Betuwe is € 178.000. Voor gemeenten geeft de wet specifiek aan wie als topfunctionaris wordt aangemerkt. Dit zijn de secretaris en de griffier. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.

Het individuele WNT-maximum voor de leden van [Raad van Toezicht / Raad van Commissarissen] bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum, berekend naar rato van de duur van het dienstverband.

Bezoldiging topfunctionarissen (Leidinggevende topfunctionarissen)

5 Het subtotaal wordt hier opgenomen inclusief een eventueel onverschuldigd betaald bedrag. bedragen x € 1	M.G.J. Nijhuls	J.J.J. van Huffelen	E. van der Neut
Funcie(s)	Gemeentesecretaris	Gemeentesecretaris	Griffier
Duur dienstverband in 2015	1/1 - 1/5	1/5 - 31/12	1/9 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris?2	nee	nee	nee
Echte of fictieve dienstbetrekking?3	nee	ja	ja
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	ja	nee	nee
Individueel WNT-maximum4	€ 75.772	€ 119.479	€ 59.496
Bezoldiging			
Beloning	€ 68.000	€ 74.213	€ 25.978
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-
Subtotaal5	€ 68.000	€ 74.213	€ 25.978
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-	-
Totaal bezoldiging 2015	€ 68.000	€ 74.213	€ 25.978
Motivering indien overschrijding	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2014			
Duur dienstverband in 2014	1/1 - 31/12	n.v.t.	n.v.t.
Omvang dienstverband 2014 (in fte)	1,0	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging 2014			
Beloning	€ 199.999	-	-
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-
Totaal bezoldiging 2014	€ 199.999	n.v.t.	n.v.t.
Individueel WNT-maximum 2014	€ 230.474	€ 230.474	€ 230.474

1 Deze tabel is bedoeld voor de topfunctionarissen (en gewezen topfunctionarissen) met executieve taken, d.w.z. de leden van het hoogste uitvoerende orgaan en de daaraan ondergeschikte(n) die in deze rol (gezamenlijk) verantwoordelijk zijn voor de gehele rechtspersoon of de gehele instelling, en degene(n) belast met de dagelijkse leiding van de gehele rechtspersoon of de gehele instelling.

2 Van een gewezen topfunctionaris is sprake indien de functionaris in het verleden - maar na 1 januari 2013 - een functie als topfunctionaris heeft bekleed, en bij beëindiging van deze functievervulling bij dezelfde instelling of rechtspersoon een functie als niet-topfunctionaris is gaan vervullen. Gedurende deze periode van functievervulling in de andere functie kwalificeert de functionaris als 'gewezen topfunctionaris'.

3 Indien 'ja': afzonderlijke bezoldigingscomponenten verplicht vermelden; indien 'nee': alleen totaal honorarium (excl. BTW) vermelden bij Totaal bezoldiging (het gaat om een extern ingehuurd functionaris).

4 $y = x \cdot a \cdot b^{365}$ waarbij: y = individueel WNT-maximum, x = voor instelling geldend WNT-bezoldigingsmaximum, a = deeltijdfactor (maximaal 1,0 fte) en b = functieduur in kalenderdagen. NB: voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking is het bezoldigingsmaximum in 2015 gelijk aan het bezoldigingsmaximum 2014.

Bezoldiging topfunctionarissen (Leidinggevende topfunctionarissen)

5 Het subtotaal wordt hier opgenomen inclusief een eventueel onverschuldigd betaald bedrag. bedragen x € 1	P.M.H. van Ruitenbeek	B.M.A. van Asperdt
Funcie(s)	Griffier	Griffier
Duur dienstverband in 2015	29/1 - 1/5	11/5 - 1/9
Omvang dienstverband (in fte)	0,67	0,67
Gewezen topfunctionaris?2	nee	nee
Echte of fictieve dienstbetrekking?3	nee	nee
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	nee	nee
Individueel WNT-maximum4	€ 38.922	€ 47.806
Bezoldiging		
Beloning	€ 16.001	€ 20.450
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-
Subtotaal5	€ 16.001	€ 20.450
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-
Totaal bezoldiging 2015	€ 16.001	€ 20.450
Motivering indien overschrijding	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2014		
Duur dienstverband in 2014	n.v.t.	n.v.t.
Omvang dienstverband 2014 (in fte)	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging 2014		
Beloning	-	-
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-
Totaal bezoldiging 2014	-	-
Individueel WNT-maximum 2014	€ 230.474	€ 230.474

1 Deze tabel is bedoeld voor de topfunctionarissen (en gewezen topfunctionarissen) met executieve taken, d.w.z. de leden van het hoogste uitvoerende orgaan en de daaraan ondergeschikte(n) die in deze rol (gezamenlijk) verantwoordelijk zijn voor de gehele rechtspersoon of de gehele instelling, en degene(n) belast met de dagelijkse leiding van de gehele rechtspersoon of de gehele instelling.

2 Van een gewezen topfunctionaris is sprake indien de functionaris in het verleden - maar na 1 januari 2013 - een functie als topfunctionaris heeft bekleed, en bij beëindiging van deze functievervulling bij dezelfde instelling of rechtspersoon een functie als niet-topfunctionaris is gaan vervullen. Gedurende deze periode van functievervulling in de andere functie kwalificeert de functionaris als 'gewezen topfunctionaris'.

3 Indien 'ja': afzonderlijke bezoldigingscomponenten verplicht vermelden; indien 'nee': alleen totaal honorarium (excl. BTW) vermelden bij Totaal bezoldiging (het gaat om een extern ingehuurd functionaris).

4 $y = x \cdot a \cdot b^{365}$ waarbij: y = individueel WNT-maximum, x = voor instelling geldend WNT-bezoldigingsmaximum, a = deeltijdfactor (maximaal 1,0 fte) en b = functieduur in kalenderdagen. NB: voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking is het bezoldigingsmaximum in 2015 gelijk aan het bezoldigingsmaximum 2014.

DE BALANS

De balans .

Bedragen x € 1.000

Balans gemeente Neder-Betuwe					
ACTIVA			PASSIVA		
Omschrijving	31-12-15	31-12-14	Omschrijving	31-12-15	31-12-14
Vaste activa			Vaste passiva		
<u>Immaterieel</u>			<u>Eigen vermogen</u>		
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio			Algemene reserve	8.862	9.388
Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief			Bestemmingsreserves tbv tariefegalisatie		
			Overige bestemmingsreserves	11.419	11.747
			Nog te bestemmen resultaat	564	665
				20.845	21.800
			<u>Voorzleningen</u>		
			Voorz. voor verplichtingen/verliezen/risico's	1.281	1.952
			Egalisatievoorzieningen	3.166	3.377
			Voorz. uit van derden verkregen middelen		
				4.447	5.330
<u>Materieel</u>			<u>Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer</u>		
Investerings met economisch nut	33.580	35.486	Obligatieleningen		
Investerings met economisch nut (heffingen)	13.049	13.196	Onderhandse leningen van binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen		
Investerings met maatschappelijk nut	224	189	Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	28.757	33.533
	46.852	48.871	Onderhandse leningen van binnenlandse bedrijven		
<u>Financieel</u>			Onderhandse leningen van overige binnenlandse sectoren		
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	83	83	Onderhandse leningen van buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren		
Aan gemeenschappelijke regelingen			Door derden belegde gelden		
Aan overige verbonden partijen			Waarborgsommen	4	4
Leningen aan woningbouwcorporaties				28.761	33.537
Aan deelnemingen					
Aan overige verbonden partijen					
Overige langlopende geldleningen	1.094	1.138			
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer					
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	43	51			
	1.219	1.272			
Totaal vaste activa	48.071	50.143	Totaal vaste financieringsmiddelen	54.054	60.667
<u>Viottende activa</u>			<u>Viottende passiva</u>		
<u>Voorraden</u>			<u>Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</u>		
Grond-en hulpstoffen niet in exploitatie			Kasgeldleningen		
genomen bouwgronden	528	1.848	Banksaldi		
Grond-en hulpstoffen overige			Overige schulden	5.583	2.684
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	3.953	5.527		5.583	2.684
Gereed product en handelsgoederen					
	4.481	7.375			
<u>Overlopende activa</u>	4.880	3.382	<u>Overlopende passiva</u>	4.784	1.915
<u>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</u>					
Vorderingen op openbare lichamen	178				
Verstreckte kasgeldleningen		292			
Rekening-courantverhouding met het Rijk	5.653	2.697			
Overige vorderingen	768	634			
	6.600	3.623			
<u>Liquide middelen</u>					
Kas- en banksaldi	390	743			
Totaal vlottende activa	16.350	15.123	Totaal vlottende passiva	10.368	4.599
Totaal generaal	64.421	65.266	Totaal generaal	64.421	65.266
			Gewaarborgde geldleningen	53.584	55.326

Toelichting op de balans

ALGEMENE WAARDERINGSGRONDSLAGEN

Met ingang van 1 januari 2004 is het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) in werking getreden. De jaarrekening is dan ook opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het BBV geeft.

In de financiële verordening zijn, met verwijzing naar de nota activabeleid 2010, nadere kaders opgenomen voor de waardering van vaste activa. Deze nota is per 1 januari 2010 in werking getreden en is er op gericht om eenheid te verkrijgen in de waardering, administratieve verantwoording en afschrijving van de geactiveerde uitgaven.

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden. De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij vóór het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

GRONDSLAGEN VASTE ACTIVA

Vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn.

Immateriële vaste activa

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven. Het saldo van agio en disagio wordt lineair gedurende maximaal de looptijd van een geldlening afgeschreven. Afsluitkosten voor geldleningen worden direct ten laste van de exploitatie gebracht.

Materiële vaste activa met economisch nut

Materiële vaste activa met economisch nut worden lineair afgeschreven op basis van de verwachte gebruiksduur.

Op voorstel van het college kan hiervan worden afgeweken door annuïtaire afschrijving toe te passen. Bijdragen van derden worden in mindering gebracht op de investeringssom. Het saldo vormt de afschrijvingsbasis. De te hanteren afschrijvingstermijn wordt per actief beoordeeld aan de hand van de verwachte economische levensduur. Binnen de onderstaande hoofdgroepen worden de volgende afschrijvingstermijnen gehanteerd:

Activa	Afschrijvingstermijn
Gebouwen (nieuw)	40 jaar
Gebouwen (renovatie)	20 jaar
Technische installaties	15 jaar
Sanitair	20 jaar
Gronden	Niet toegestaan
Riolering en pompen riolering	Conform GRP worden diverse termijnen gehanteerd
Transportmiddelen (auto's)	07 jaar
Transportmiddelen (vrachtwagens / aanhangwagens)	10 jaar
Transportmiddelen (Brandweer)	15 jaar
Automatisering (pc's, servers, printers, software)	03 jaar
Kantoormeubilair / schoolmeubilair (nieuwe inrichting)	10 jaar
Immateriële vaste activa (kosten onderzoek en ontwikkeling)	05 jaar
Aankoop bestaande gebouwen / tweedehands materiaal	Resterende technische levensduur

De ten behoeve van bepaalde investeringen (met economisch nut) gevormde bestemmingsreserves worden aan de passiefzijde van de balans verantwoord. Jaarlijks worden de kapitaallasten van die investeringen van deze reserves afgeboekt, ten gunste van het overzicht mutaties in reserves op de rekening van baten en lasten. Uitgangspunt van de gemeente is om de bestemmingsreserves tot een minimum te beperken en de kapitaallasten zoveel mogelijk te laten dragen door de exploitatie.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut worden niet geactiveerd. Bij raadsbesluit kan hiervan worden afgeweken en toch tot activering worden overgegaan.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingprijs dan vindt afwaardering plaats. Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baat genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

GRONDSLAGEN VLOTTENDE ACTIVA

Vorraden

De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden en verspreide gronden worden opgenomen op basis van de reeds uitgegeven kosten van grondaankopen, voorbereidingen en dergelijke. De boekwaarden van de gronden worden vermeerderd met het jaarlijks bij te schrijven nadelig exploitatiesaldo en, indien noodzakelijk, verminderd met een bijdrage uit de algemene reserve grondexploitaties.

De als 'onderhanden werken' opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

Winsten uit de grondexploitatie worden genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht. Verliezen worden genomen zodra deze voorzienbaar zijn. Producten gereed worden, indien aanwezig, gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid van de belastingdebiteuren en de overige debiteuren is een voorziening dubieuze debiteuren gevormd. De hoogte van deze voorziening wordt getoetst aan de hand van de volgende kader/richtlijnen voor openstaande vorderingen:

- 20% van het saldo betrekking hebbend op het dienstjaar -1
- 30% van het saldo betrekking hebbend op het dienstjaar -2
- 50% van het saldo betrekking hebbend op het dienstjaar -3
- 100% van het saldo betrekking hebbend op het dienstjaar -4.
- 100% van het saldo betrekking hebbend op opgelegde dwangsommen
- 100% van het saldo betrekking hebbend op vorderingen Werk & Inkomen

Hierbij wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de op het moment van opstellen van de jaarrekening inmiddels ontvangen bedragen en met vorderingen waarvoor betalingsregelingen zijn getroffen.

De voorziening wordt in mindering gebracht op het totaalbedrag van de vorderingen.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

GRONDSLAGEN PASSIVA

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

Onderhoudsegalisatievoorzieningen zijn gebaseerd op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen. In de paragraaf "onderhoud kapitaalgoederen" die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Voorzieningen uit van derden verkregen middelen (met uitzondering van de door Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren) worden gewaardeerd na aftrek van de in het kader van deze middelen relevante gemaakte kosten.

In 2008 zijn de BBV voorschriften met betrekking tot het reserveren van door derden verkregen gelden gewijzigd. In artikel 49b wordt gesteld dat de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren niet meer in een voorziening worden gestort, maar op de balans worden opgenomen als vooruit ontvangen bedragen.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen

De schuldrestanten per het einde van het boekjaar van de door de gemeente gewaarborgde geldleningen en garantstellingen zijn, buiten de balanstelling opgenomen. Nadere informatie is onder de niet uit de balans blijvende verplichtingen opgenomen.

TOELICHTING OP DE BALANS (bedragen in de overzichten x € 1.000)

VASTE ACTIVA

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn de bezittingen van de gemeente, die zij langdurig gebruikt voor haar bedrijfsvoering. De gemeente heeft het economisch eigendom. Voorbeelden zijn het gemeentehuis, bedrijfsauto's, computers, maar ook riolering en sportvelden/-gebouwen in het bezit van de gemeente. Er wordt onderscheid gemaakt naar activa met een *economisch* nut en activa in openbare ruimte met een *maatschappelijk* nut. Op hoofdlijn:

	Boekwaarde per 31-12-15	Boekwaarde per 31-12-14
Investerings met economisch nut	33.580	35.486
Investerings met (uitsluitend) maatschappelijk nut	224	189
Investerings met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	13.049	13.196
Totaal	46.852	48.871

Nader uitgesplitst:

a. Investerings met economisch nut

Deze activa hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn (er een markt voor is) en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Onderverdeeld naar categorieën:

	31-12-15	31-12-14
Gronden en terreinen	2.711	2.854
Woonruimten		1
Bedrijfsgebouwen	28.627	30.199
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	371	394
Vervoersmiddelen	53	68
Machines, apparaten en installaties	973	1.015
Overige materiële vaste activa	845	956
Totaal	33.580	35.486

Bij een aantal investeringen heeft de gemeenteraad besloten om annuïtaire afschrijving toe te passen in plaats van lineaire. Het betreft de volgende investeringen:

- Vernieuwbouw gemeentehuis
- Huisvesting Pantarijn
- Investerings conform het Gemeentelijk Rioleringsplan

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer:

	Boekwaarde 01-01-15	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen derden	Boekwaarde 31-12-15
Gronden en terreinen	2.854		143			2.711
Woonruimten	1					
Bedrijfsgebouwen	30.199	164	804	932		28.627
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	394			23		371
Vervoersmiddelen	68			15		53
Machines, apparaten en installaties	1.015			42		973
Overige materiële vaste activa	956		1	111		845
Totaal	35.486	164	948	1.123		33.580

Onder bijdragen van derden worden de bijdragen van derden opgenomen, die direct gerelateerd zijn aan de investering. Investerings betreffen de aankopen en vervaardigingen van materiele vaste activa in 2015, Desinvesteringen betreffen verkopen en slopen van materiele vaste activa. Onderstaand het totaaloverzicht 2015:

Gronden en terreinen

Desinvesteringen:

Overdracht brandweerkazernes aan VRGZ € 143

Bedrijfsgebouwen

Investerings:

Huisvesting Pantarijn € 164

Desinvesteringen:

Overdracht brandweerkazernes aan VRGZ € 804

b. Investerings met (uitsluitend) maatschappelijk nut

Materiële vaste activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut genereren geen middelen, maar vervullen wel duidelijk een publieke taak. Het betreft investeringen in bijvoorbeeld wegen, water en groenvoorzieningen. Totaaloverzicht:

	Boekwaarde per 31-12-15	Boekwaarde per 31-12-14
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	224	189
Totaal	224	189

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer:

	Boekwaarde 01-01-15	Invester- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-15
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	189	36		38	-36		224
Totaal	189	36		38	-36		224

Vanwege de revitalisering van Het Panhuis is afgelopen jaar € 36.000 geïnvesteerd. De Provincie Gelderland verstrekt voor diverse projecten subsidies, waaronder de revitalisering van het Panhuis. De bevoorschotting van deze subsidies komt niet altijd overeen met de tempo waarin de betreffende projecten worden uitgevoerd. De ontvangen subsidies van de Provincie zijn overgeheveld naar de exploitatie en van daaruit bestemd. Hiermee wordt voorkomen dat de boekwaarde van deze investering lager uitvalt dan € 0,00.

c. Investerings met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

In de verslagregels (het BBV) wordt onderscheid gemaakt naar materiële vaste activa met een *economisch* nut en -activa in openbare ruimte met een *maatschappelijk* nut. Activa hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn (er een markt voor is) en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Indien dit genereren van middelen gebeurt of kan gebeuren middels het vragen van rechten of heffingen, dan spreekt het BBV van activa met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven. Totaaloverzicht:

	Boekwaarde per 31-12-15	Boekwaarde per 31-12-14
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	13.049	13.196
Totaal	13.049	13.196

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer:

	Boekwaarde 01-01-15	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen derden	Boekwaarde 31-12-15
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	13.196	290	19	419		13.049
Totaal	13.196	290	19	419		13.049

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken

Investerings:

Vorbereiding/aanleg waterberging 7942m2 2014	€	6
Maatregelen wateroverlast Opheusden	€	206
Rioleringsmaatregelen De Heuning 2014	€	78
Totaal	€	290

Bijdragen van derden:

Vorbereiding/aanleg waterberging 7942m2 2014	€	9
Maatregelen wateroverlast Opheusden	€	10
Totaal	€	19

Financiële vaste activa

Onder deze activa zijn de langlopende leningen en bijdragen aan activa in eigendom van derden opgenomen, per categorie:

a. Leningen

De verstrekte langlopende geldleningen betreffen:

Vitens	€	501
Startersleningen	€	400
Diverse verenigingen	€	237
Totaal	€	1.138

In 2015 is er een kapitaalverstrekking aan de Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (startersleningen) van € 50.000 gedaan.

De in rekening gebrachte aflossingen op deze leningen bedroegen in 2015 € 95.000.

b. Bijdrage aan activa in eigendom van derden

Onder de bijdragen aan activa in eigendom van derden zijn voornamelijk bijdragen opgenomen voor de verbouw van clubhuizen, dorpshuizen. In 2015 werd € 8.000 op deze activa afgeschreven.

Het verloop van beide categorieën gedurende het afgelopen jaar:

	Boekwaarde 01-01-15	Investe- ringen	Desinves- teringen	Aflossingen/ afschrijvingen	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-15
Kapitaalverstrekkingen aan:						
deelnemingen	83					83
Leningen aan:						
overige verbonden partijen						
overige langlopende geldleningen	1.138	50		95		1.094
bijdragen aan activa in eigendom van derden	51			8		43
Totaal	1.272	50		103		1.219

VLOTTENDE ACTIVA

Onder de vlottende activa worden afzonderlijk opgenomen de voorraden, de uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar, de liquide middelen en de overlopende activa

Voorraden

De voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

	Boekwaarde 31-12-15	Vorzieningen complexen	Gecorr.saldo 31-12-15	Boekwaarde 31-12-14	Gecorr.saldo 31-12-14
Grond- en hulpstoffen (niet in exploitatie bouwgronden)	1.535	1.008	528	2.848	1.848
Grond- en hulpstoffen (overige)					
Onderhanden werk waaronder bouwgronden in exploitatie	5.464	1.511	3.953	6.714	5.527
Gereed product en handelsgoederen					
Totaal	7.000	2.519	4.481	9.562	7.375

a. Grond- en hulpstoffen (niet in exploitatie genomen bouwgronden)

Onder de gronden niet in exploitatie zijn ook de zogenaamde verspreide percelen opgenomen. In detail:

	Boekwaarde 01-01-15	Investering	Inkomsten	Winst ultname	Boekwaarde 31-12-15	Boekwaarde per m2	Vorziening verlies complexen	Balans waarde 31-12-15	Boekwaarde per m2 Balanswaarde
Herenland West	1.862	81	1.008		936	26	556	380	11
Fructus Dodewaard	300	17			317	35	226	92	10
Acaciastraat Zuid	28	6			34	4		34	4
Industrieterrein Oost-Dodewaard	424		424						0
Oranjehof Ochten	234	14			248	56	226	22	5
Totaal	2.848	119	1.432		1.535		1.008	528	

In programma 3 Fysieke Omgeving en in de paragraaf 6 Grondbeleid vindt u een nadere toelichting.

b. Onderhanden werk waaronder bouwgronden in exploitatie

Het detailverloop over vorig jaar van deze gronden in exploitatie:

	Boekwaarde 01-01-15	Investering	Inkomsten	Saldo	Winst ultname	Boekwaarde 31-12-15	Vorziening verlies complexen	Balans waarde 31-12-15
Grondexploitatie:								
Herenland Opheusden	1.729	182	1.561	-1.380		349	270	79
Tolsestraat Opheusden	-269	12	310	-298		-567		-567
Bonegraaf West	2.905	149		149		3.055		3.055
ABC terrein	43	10		10		53		53
Subtotaal	4.408	353	1.871	-1.518		2.890	270	2.620
Exploitatieovereenkomsten:								
Nachtegaallaan Dodewaard	-19	19		19				
ABC terrein SV	57	97	19	78		135		135
Wegwijzer Kesteren	-240	-1	83	-84		-325		-325
Irenelaan	-8	8	25	-17		-25		-25
Van Tuijl	3	10	5	5		9	9	
Triangel Ochten	113	27		27		140	200	-60
Boveneindsestraat Kesteren	1.466	75	34	41		1.508	687	820
Broedershof Echteld	20	7		7		27		27
Ijzendoorn West	134	19	25	-6		128	48	80
WoZoCo Opheusden	-47	47		47				
Veilingterrein Kesteren	65	10		10		75	111	-36
Aldi Opheusden	12	30		30		42		42
Aldi Ochten	751	57		57		808	78	730
Supermarkt Kestern	-5	18		18		12		12
Hatro Heuningingen	11	17	16	1		13		13
Smachtkamp	-8	23	22	1		-6	6	-12
Lingedael	-3	3		3				
Vlastuin	8	18		18		26	11	15
Vepashield		9	19	-9		-9		-9
Van Dam Rijnbanddijk	-4	21		21		17	11	6
Verzamelgrexen							79	-79
Subtotaal	2.306	515	247	268		2.574	1.241	1.333
Totaal generaal	6.714	868	2.118	-1.250		5.464	1.511	3.953

Voor inzage in deze actualisaties verwijzen wij u naar het boekwerk "jaarverslag grondexploitatiebegrotingen" (verantwoording 2015 en actualisatie per 1 januari 2016). Dit boekwerk ligt vertrouwelijk ter inzage. Uit bovenstaande overzichten blijkt dat er voor projecten die worden afgesloten met een verlies een voorziening is gevormd. Dit houdt in dat er voor de verliesgevende projecten het gecalculerde verlies is afgedekt door een voorziening "verliezen grondexploitaties" (€ 2.519.023). Voor een nadere toelichting op de grondexploitatie wordt verwezen naar de toelichting op programma 3 Fysieke Omgeving en de paragraaf 6 Grondbeleid.

Overzicht van actuele prognose van de verwachte boekwaarden, verwachte resultaten, risico's en kredietverlening van de diverse complexen.

Projecten		Boekwaarden					Verwachte resultaten op contante waarden						Opgenomen als risico				Investeringskrediet		Afsluiting		Oppervl. Boekw.						
		Gerealiseerd		Nog te realiseren		Totaal	Jaarstukken 2014		Jaarstukken 2015		Verschil		Jaarstukken 2014		Jaarstukken 2015		Verschil		Beschikbaar	Beschikbaar			In m²	per m²			
Project-code	Projectnaam	Boekwaarde 31-12-2014	Boekwaarde 31-12-2015	Verschil t.o.v. 31-12-2014	Lasten per 1-1-2016	Baten per 1-1-2016	Nomin. per 1-1-2016 - = winst	Eindwaarde looptijd - = winst	1-1-2015 winst	1-1-2015 verlies	1-1-2016 winst	1-1-2016 verlies	winst	verlies	Algemene risico's 1-1-2015	Project spec. risico's 1-1-2015	Algemene risico's 1-1-2016	Project spec. risico's 1-1-2016	Algemene risico's	Project spec. risico's	gesteeld per 1-1-2015	aanvullend per 1-1-2016	1-1-2015	1-1-2016	bruto terrein	bruto terrein	
Overzicht van "Bouwgrond in exploitatie (BIE GREXEN)" (voormalige IEGG-projecten)																											
48300000	Herenland	1.728.911	349.376	-1.379.535	623.133	694.350	278.160	270.083	-348.532	0	0	270.083	348.532	270.083	172.891	556.000	34.938	385.000	-137.953	-171.000	0	0	2016	2017	nvt	nvt	
48300006	Tolstraat	-269.024	-566.994	-297.970	179.668	138.300	-525.625	-526.127	-505.983	0	-526.128	0	-20.145	0	-26.902	0	-56.699	0	-29.797	0	0	0	2016	2016	nvt	nvt	
48300011	Bonegraaf West	2.905.127	3.054.622	149.495	334.465	3.665.337	-276.251	-107.660	-155.136	0	-107.660	0	47.476	0	290.513	0	305.462	0	14.949	0	0	0	2017	2019	nvt	nvt	
48300080	ABC Gem.gronden	43.456	53.377	9.921	2.044.845	3.263.525	-1.165.303	-1.064.943	-1.097.765	0	-1.064.943	0	32.822	0	4.346	0	5.338	0	992	0	0	0	n.v.t.	2023	nvt	nvt	
Sub-totaal		4.408.470	2.890.381	-1.518.089	3.182.112	7.781.512	-1.689.019	-1.428.647	-2.107.416	0	-1.698.731	270.083	408.685	270.083	440.847	556.000	289.038	385.000	-161.809	-171.000	0	0					
Overzicht van "Bouwgrond in exploitatie (BIE INITIATIEVEN)"(voormalige Expl.OVK.)																											
48300015	ABC Structuur Visie	57.133	135.338	78.205	2.484.226	3.095.379	-475.815	-55.063	-47.820	0	-55.063	0	-7.243	0	5.471	1.240.000	13.534	1.240.000	8.063	0	3.100.000	0	nvt	2024	nvt	nvt	
48300017	Wegwijzer	-240.345	-324.743	-84.398	76.023	0	-248.722	-250.865	-200.506	0	-250.865	0	-50.357	0	-24.035	0	-32.474	0	-8.440	0	166.039	0	2015	2017	nvt	nvt	
48300019	Irenealaan Dodewaard	-7.969	-24.707	-16.738	24.525	0	-182	-701	-12.542	0	-701	0	11.841	0	-797	0	-2.471	0	-1.674	0	9.987	0	nvt	2017	nvt	nvt	
48300030	Van Tuijl Kesteren	3.311	8.752	5.441	29.095	29.000	8.847	9.218	0	0	0	9.218	0	9.218	0	331	0	875	0	544	0	28.298	9.549	nvt	2017	nvt	nvt
48300050	Triangel	112.676	140.063	27.387	61.525	0	201.586	199.886	0	226.787	0	199.886	0	-26.901	11.268	0	14.006	0	2.739	0	473.000	0	2016	2017	nvt	nvt	
48300053	Boveneindsestraat *)	1.466.236	1.507.671	41.435	24.725	877.156	655.239	687.284	0	663.808	0	687.284	0	23.476	146.624	0	150.767	0	4.143	0	1.386.159	146.237	2015	2015	nvt	nvt	
48300063	Broedershof	19.510	26.597	7.087	215.170	255.750	-13.985	-13.750	0	15.111	-13.750	0	-13.750	-15.111	1.951	20.000	2.660	20.000	709	0	275.369	0	2013	2017	nvt	nvt	
48300065	Ijzendoorn	134.498	128.110	-6.388	6.326	87.765	46.670	48.252	0	94.736	0	48.251	0	-46.485	13.450	0	12.811	0	-639	0	231.000	0	2017	2016	nvt	nvt	
48300068	Veilingterr.Kesteren	64.899	75.300	10.401	36.800	0	112.100	110.822	0	102.314	0	110.822	0	8.508	6.490	0	7.530	0	1.040	0	384.800	0	2015	2017	nvt	nvt	
48300073	Aldi Opheusden	12.200	41.913	29.713	31.050	75.000	-2.037	-1.639	0	0	-1.639	0	-1.639	0	1.220	0	4.191	0	2.971	0	71.422	1.541	2015	2017	nvt	nvt	
48300074	Aldi Ochten	750.631	807.721	57.090	10.925	755.000	63.646	78.096	0	75.038	0	78.096	0	3.057	75.063	0	80.772	0	5.709	0	839.289	0	2015	2016	nvt	nvt	
48300075	Supermarkt Kesteren	-5.352	12.450	17.802	71.070	84.000	-480	-1.261	0	0	-1.261	0	-1.261	0	-535	0	1.245	0	1.780	0	25.336	58.184	nvt	2017	nvt	nvt	
48300076	Heining (HATRO)	11.146	12.586	1.440	135.999	148.678	-93	-471	0	0	-471	0	-471	0	1.115	0	1.259	0	144	0	128.029	20.556	nvt	2017	nvt	nvt	
48300077	Smachtkamp (nabij Herenland)	-7.829	-6.415	1.414	83.500	70.500	6.585	6.029	0	0	6.029	0	6.029	6.029	-783	0	-641	0	141	0	28.235	48.850	nvt	2017	nvt	nvt	
48300078	Veap Shield - NIEUW	0	-9.500	-9.500	28.950	20.200	-750	8.151	0	0	-920	0	-920	0	0	0	-950	0	-950	0	0	0	nvt	2017	nvt	nvt	
48300092	Vlastuin	7.651	26.070	18.419	13.800	29.370	10.500	11.213	0	0	0	11.213	0	11.213	765	0	2.607	0	1.842	0	28.974	10.896	nvt	2017	nvt	nvt	
48300098	Van Dam Rijnbandijk	-3.812	16.866	20.678	107.425	112.890	11.441	11.329	0	0	0	11.329	0	11.329	-381	0	1.687	0	2.068	0	61.425	62.866	nvt	2017	nvt	nvt	
48300099	Verzamelcomplex	0	0	0	92.747	12.000	80.746	79.178	0	0	0	79.178	0	79.178	0	0	0	0	0	0	0	92.747	0	nvt	2016	nvt	nvt
48300108	Vicary Ochten - NIEUW	0	0	0	7.130	7.130	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7.130	0	nvt	2016	nvt	nvt
Sub-totaal		2.374.584	2.574.073	199.489	3.541.012	5.659.778	455.298	925.708	-260.868	1.177.794	-324.667	1.241.305	-63.799	63.511	237.216	1.260.000	257.407	1.260.000	20.191	0	7.237.362	478.007					
Overzicht van "Bouwgrond in exploitatie (BIE INITIATIEVEN)"(voormalige Expl.OVK.)																											
48300008	Nachtegaallaan *)	-19.096	0	19.096	0	0	0	0	0	9.693	0	0	0	-9.693	-1.910	0	0	0	1.910	0	191.803	0	2015	nvt	nvt	nvt	
48300067	WoZoCo *)	-46.994	0	46.994	0	0	0	0	-18.650	0	0	0	18.650	0	-4.699	0	0	0	4.699	0	185.567	0	2017	nvt	nvt	nvt	
48300091	Lingdael *)	-2.760	0	2.760	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-276	0	0	0	276	0	44.595	0	2015	nvt	nvt	nvt		
48300095	Fruithotel *)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2015	nvt	nvt	nvt	
48300096	Molen De Zwaluw *)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2015	nvt	nvt	nvt	
Sub-totaal		-68.850	0	68.850	0	0	0	0	-18.650	9.693	0	0	18.650	-9.693	-6.885	0	0	0	6.885	0	421.965	0					
*) AFGESLOTEN per 31-12-2015																											
Overzicht van "Materiële vaste activa (MVA)" (voormalige NIEGG-projecten)																											
48222011	Herenland West **)	1.862.345	935.862	-926.483	0	0	380.000	0	0	0	0	555.862	0	555.862	86.234	355.000	0	0	-86.234	-355.000	862.345	0	n.v.t.	n.v.t.	36.505	26	
48300014	Acaciastraat **)	27.927	33.919	5.992	0	0	150.000	0	0	-116.081	0	-116.081	0	2.793	0	0	0	-2.793	0	29.165	0	n.v.t.	n.v.t.	8.612	4		
48300003	Fructus gronden gemeente **)	299.915	317.391	17.476	0	0	91.700	0	0	0	0	225.691	0	225.691	29.991	0	0	-29.991	0	796.540	0	n.v.t.	n.v.t.	9.170	35		
48300016	Bonegraaf Oost **)	423.989	0	-423.989	0	0	0	0	0	0	0	0	0	42.398	269.000	0	0	-42.398	-269.000	446.540	0	n.v.t.	n.v.t.	19.130	0		
43000054	Oranjehof **)	233.902	248.182	14.280	0	0	22.100	0	0	0	0	226.082	0	226.082	23.390	168.000	0	0	-23.390	-168.000	246.504	0	n.v.t.	n.v.t.	4.420	56	
Sub-totaal		2.848.077	1.535.354	-1.312.723	0	0	643.800	0	0	-116.081	1.007.635	-116.081	1.007.635	184.806	792.000	0	0	-184.806	-792.000	2.381.094	0						
**) AFGESLOTEN per 31-12-2015 en omgezet naar Materiële Vaste Activa (MVA)																											
Overzicht "Overige projecten"																											
43101020	ABC Bedrijfsverplaatsing	0	0	0	394.095	220.631	-9.410	-9.410	0	0	-9.410	0	-9.410	0	-10.725	0	-16.962	0	-6.237	0	405.000	0	nvt	2017	nvt	nvt	
Totaal generaal lopende projecten		9.562.282	6.999.807	-2.562.475	7.117.218	13.641.920	-599.331	-512.349	-2.386.934	1.187.487	-2.148.889	2.519.024	238.045	1.331.537	845.259	2.608.000	529.483	1.645.000	-315.776	-963.000	10.445.421	478.007					

Resumé Overzicht van actuele prognose van de verwachte boekwaarden, verwachte resultaten, risico's en kredietverlening van de diverse complexen.

Jaarlijks wordt de grondexploitatiebegrotingen van projecten geactualiseerd. Hierbij wordt, naast de actuele input qua kosten en opbrengsten, ook gekeken naar de toe te passen rente en disconteringsvoet. Deze grootheden, parameters genoemd, worden uitgedrukt in procenten. Als gevolg van het toepassen van de jaarlijkse renteberekening in de grondexploitatiebegrotingen (BIE GREXEN) en financiële analyses (BIE INITIATIEVEN) – nadelige boekwaarden worden belast met rentekosten en bij voordelige boekwaarden wordt rente vergoed aan het betreffende complex - vindt jaarlijks een correctie op de boekwaarde plaats. Voor een weergave van de gehanteerde parameters verwijzen wij naar de eerder in deze paragraaf beschreven “Parameters”

Resumé tabel.

De boekwaarde per 31 december 2015 van de BIE- en MVA- projecten-projecten ad € 6.999.807 laat een daling zien ten opzichte van de boekwaarde per 31 december 2014 ad € 9.562.282 ter grootte van € 2.562.475. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een lagere boekwaarde op de BIE GREXEN ad € 1.518.089 (€ 2.890.381 per 31-12-2015 ten opzichte van € 4.408.470 per 31-12-2014) als gevolg van gerealiseerde opbrengsten (Herenland) en Tolsestraat in 2015 (BIE GREXEN). Hier staat anderzijds tegenover een toegenomen boekwaarde voor de BIE INITIATIEVEN ad € 199.489 (€ 2.574.073 per 31-12-2015 ten opzichte van € 2.374.584 per 31-12-2014), grotendeels veroorzaakt door o.a. de rentebijdrage op de “oude” initiatieven. De af te sluiten projecten zijn hierbij buiten beschouwing gelaten. Tot slot is de boekwaarde per 31 december 2015 ten aanzien van de MVA-complexen afgenomen met € 1.312.723 (€ 1.535.354 per 31-12-2015 ten opzichte van € 2.848.077 per 31-12-2014), grotendeels als gevolg van de afwaardering van Bonegraaf Oost waardoor enerzijds een verlaging van de boekwaarde kan worden gerealiseerd en anderzijds, als gevolg van rentebijdrage, de boekwaarde per saldo wordt opgehoogd per 31-12-2015.

Een onderbouwing van de geraamde winstnemingen en verliesnemingen

Gezien het saldo van de boekwaarde per 31 december 2015 wordt gesteld dat vroegtijdige winstneming niet aan de orde is. Ten aanzien van de projecten met een verliesgevend resultaat wordt, conform richtlijnen van de BBV, een voorziening ter grootte van het te verwachten verlies (op basis van de NCW per 1 januari 2016) gevormd als “Voorziening verliezen grondexploitaties” waarmee het te verwachten verlies is afgedekt. Op basis van de actualisatie per 31 december 2015 bedraagt het totaal aan verwachte verliezen € 2.519.024. Bij de laatste actualisatie ten behoeve van de begroting in 2015 bedroeg het totaal aan verwachte verliezen € 1.187.487 per 1-1-2015. Verschil derhalve € 1.331.537 waarmee deze verliesvoorziening naar boven wordt bijgesteld, grotendeels veroorzaakt door de lagere hertaxatiewaarde van de kavels nabij de spuitzone in Herenland fase 3 en de hertaxatie van de MVA-terreinen.

Risico's

In het totaal financieel overzicht per 1 januari 2016 van de projecten is onderscheid gemaakt in enerzijds de algemene risico's conform de uitgangspunten van de “Nota risicomanagement en weerstandsvermogen” ad € 529.483 en anderzijds project specifieke risico's ter grootte van € 1.645.000 (Deelnemingen zijn buiten beschouwing gelaten). Totaal bedrag € 2.174.483. De dekking voor deze ingeschatte risico's moet gevonden worden in de “Reserve Grondexploitaties”. De totale inschatting van de algemene en project specifieke risico's binnen de genoemde projecten bedraagt per 31 december 2015 € 2.174.483. In het totaal financieel overzicht in deze paragraaf zijn de algemene en project specifieke risico's per project weergegeven welke zijn vergeleken met de voorgaande rapportage. Voor het bepalen van de algemene risico's is conform de Nota Risicomanagement en weerstandsvermogen 10% van de huidige boekwaarde opgenomen als risicobedrag. Tevens is rekening gehouden met de afwaardering van de gronden gelegen in Bonegraaf Oost ter grootte van € 440.981 per 31-12-2015 welk bedrag ten laste komt van Voorziening afwaardering grondposities (€ 2,86 miljoen). Voor een totaaloverzicht van de algemene risico's en de project specifieke risico's verwijzen wij naar het totaal financieel overzicht op de volgende pagina en naar paragraaf 2 “Weerstandsvermogen en risicobeheersing” van de Jaarstukken 2015. De algemene risico's en de specifieke risico's, die worden gelopen binnen de diverse grond-complexen, bedragen in totaliteit per 31 december 2015 € 2.174.483 hetgeen een afname ten opzichte van 31 december 2014 is van € 1.278.776. Toen was het saldo van de risico's € 3.453.259. De dekking voor deze risico's wordt gevonden in de “Reserve grondexploitatie”. Het totaal van deze reserve bedraagt per 31 december 2015 circa € 2.381.347. Hieruit blijkt dat de Reserve grondexploitatie voldoende is om de algemene en project specifieke risico's van grondexploitaties af kunnen dekken en derhalve verlaagd kan worden met € 206.863.

Voorziening afwaardering grondposities.

In de begroting is opgenomen een bedrag ter grootte van € 2.860.000. Hierop worden een aantal bedragen in mindering gebracht waardoor het volgende overzicht ontstaat:

Saldo voorziening afwaardering grondposities	€ 2.860.000
Af: Afwaardering Bonegraaf Oost	€ 440.981 -/-
Af: Overige afwaarderingen	€ 323.874 -/-
Af: Storting in Verliesvoorziening	€ 1.331.539 -/-
Resteert aan saldo Voorziening afwaardering grondposities per 1-1-2016	€ 763.606

Aanvullende kredieten

Ten behoeve van een project is een aanvullende investeringskrediet nodig, voor een drietal af te sluiten projecten kunnen de kredieten worden afgesloten. (Nachtegaallaan, WoZoCo en Lingedael). Basis voor de berekening van het benodigde krediet is de boekwaarde per 31-12-2015 en de nog te investeren bedragen per 1-1-2016. Hierop wordt in mindering gebracht het reeds eerder verstrekte krediet in de projecten. Beschikbaar is gesteld per 1-1-2015 € 10.455.421. Ten behoeve van de werkzaamheden uit te voeren in de diverse projecten zoals aangegeven in de tabel onder investeringskrediet –aanvullend- is aanvullend budget nodig tot een totaal van € 478.007 Het totaal aan benodigd kredieten bedraagt per 1-1-2016 € 10.923.428. De kapitaalrente is buiten beschouwing gelaten.

verlopende activa

Onder deze activa worden nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen opgenomen. Van de overige overlopende activa heeft € 2.508.000 betrekking op de verrekening met de belastingdienst die moet plaatsvinden in het kader van het BTW compensatiefonds (BCF). Deze gelden worden door de belastingdienst, conform de regelgeving, altijd overgemaakt in de laatste week van juni (voor 1 juli) van het jaar volgende op het begrotingsjaar. In detail:

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Vooruitbetaalde bedragen	937	523
Nog te ontvangen bedragen	1.150	406
Overige overlopende activa	<u>2.793</u>	<u>2.453</u>
Totaal	<u>4.880</u>	<u>3.382</u>

Uitzettingen korter dan één jaar

Onder uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden afzonderlijk opgenomen de vorderingen op openbare lichamen; verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen (als bedoeld in de wet financiering decentrale overheden); overige verstrekte kasgeldleningen; uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar; rekening-courantverhouding met het Rijk; overige vorderingen. Gespecificeerd:

	<u>Saldo 31-12-15</u>	<u>Voorzlening oninbaarheid</u>	<u>Gecorrigeerd saldo 31-12-15</u>	<u>Gecorrigeerd saldo 31-12-14</u>
Vorderingen op openbare lichamen	178		178	
Verstrekte kasgeldleningen				292
Rekening-courantverhouding met het Rijk	5.653		5.653	2.697
Debiteuren werk & inkomen	1.615	1.615		
Overige vorderingen	<u>1.145</u>	<u>377</u>	<u>768</u>	<u>634</u>
Totaal	<u>8.592</u>	<u>1.992</u>	<u>6.600</u>	<u>3.623</u>

Bij de jaarrekening 2014 is door onze huidige accountant een opmerking gemaakt over de manier waarop wij onze openstaande vorderingen van de debiteuren Werk & Inkomen (uitkeringsadministratie gemeente Tiel) opnemen in de jaarstukken. Deze methode is in strijd is met de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Volgens de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) dient de vordering onderdeel uit te maken van de opgestelde balans. Echter het risico op oninbaarheid bij deze debiteurengroep kan wel hoger zijn. Om de vordering alsnog op te kunnen nemen op de balans heeft het college besloten om deze vorderingen in zijn geheel als dubieus aan te merken. Daarvoor is een voorziening dubieuze debiteuren Werk & Inkomen gevormd voor hetzelfde bedrag. Pas als de openstaande vordering geïnd is komt deze ten gunste van de exploitatie. Dit is dezelfde werkwijze als gehanteerd wordt bij de opgelegde dwangsommen. Het totaalbedrag aan vorderingen voor Werk & Inkomen bedraagt ultimo 2015 € 1.615.000.

Van het totale bedrag aan overige vorderingen heeft € 197.500 betrekking op vorderingen wegens gemeentelijke belastingen. In 2015 zijn voor het grootste deel van de openstaande vorderingen invorderingsprocedures opgestart. Het bedrag van 5.653.000 betreft een vordering op het Rijk. Gemeenten zijn sinds eind 2013 verplicht om overtollige liquide middelen boven een bepaalde grens te beleggen bij het Rijk (Schatkistbankieren). Voor de gemeente Neder-Betuwe was deze grens in 2015 € 379.000. Dagelijks wordt automatisch het meerdere boven dit saldo automatisch afgeroomd naar de rekening-courantverhouding met het Rijk. De gemeente Neder-Betuwe heeft geen middelen buiten 's Rijks schatkist aangehouden.

Liquide middelen

Onder deze activa worden de liquide middelen in de kas- en banksaldi opgenomen. Dit saldo bestaat uit:

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Kas- en banksaldi	<u>390</u>	<u>743</u>
Totaal	<u>390</u>	<u>743</u>

VASTE PASSIVA

Onder de vaste passiva worden afzonderlijk opgenomen het eigen vermogen, de voorzieningen en de vaste schulden, met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Eigen vermogen

Dit vermogen bestaat uit de reserves (hieronder a en b) en het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening (hieronder c). In de balans worden de reserves onderscheiden naar algemene- en bestemmingsreserves. De laatste posten betreffen reserves waaraan provinciale staten respectievelijk de raad een bepaalde bestemming heeft gegeven. Daarbij wordt geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om speciaal bestemmingsreserves aan te houden voor egalisatie van tarieven (dit betreft de mogelijkheid om ongewenste schommelingen op te vangen in de tarieven die aan derden in rekening worden gebracht, maar die niet specifiek hoeven te worden besteed).

Gespecificeerd:

	2015	2014
Algemene reserves	8.862	9.388
Bestemmingsreserves voor egalisatie van tarieven		
Overige bestemmingsreserves	11.419	11.747
Nog te bestemmen resultaat	564	665
Totaal	<u>20.845</u>	<u>21.800</u>

Aan de met activa verbonden reserves (overige bestemmingsreserves) is 4% rente toegevoegd. Hierna volgt een verdere uitsplitsing per reserve. Daarbij is de beginstand 1 januari 2015 opgenomen, vervolgens de toevoegingen, onttrekkingen, daarna de resultaatbestemming en verminderingen ter dekking van kapitaallasten en tenslotte de eindstand op 31 december 2015.

a. Algemene Reserve (90001)

	Saldo 01-01-15	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat vorig jaar	Vermindering ter dekking van kapitaallasten	Saldo 31-12-15
Algemene reserve	9.388	1.150	1.676			8.862
Totaal	<u>9.388</u>	<u>1.150</u>	<u>1.676</u>			<u>8.862</u>

Deze reserve dient als financieel weerstandsvermogen (buffer) voor het opvangen van risico's waarvoor geen bestemmingsreserves of voorzieningen zijn gevormd, ofwel het opvangen van in principe onvoorziene financiële tegenvallers. Aan de algemene reserve wordt geen rente toegevoegd. In de paragraaf weerstandsvermogen wordt aangegeven hoeverre deze reserve toereikend zijn en welke bekende risico's daarmee afgedekt worden.

Toevoegingen zie 2e kolom bovenstaande tabel

Onder uitputting kapitaallasten (primaire begroting 2015)	€	50
Bestemming rekeningresultaat 2014 (4 ^e wijziging 2015)	€	222
Budget wijkmanagement (9 ^e wijziging 2015)	€	25
Budget accommodatiebeleid (9 ^e wijziging 2015)	€	48
Budget project gemeentelijk grondgebruik (9 ^e wijziging 2015)	€	12
Budget herziening bestemmingsplannen (9 ^e wijziging 2015)	€	20
Budget burgerparticipatie openbaar groen (9 ^e wijziging 2015)	€	19
Budget Waalwaard Dodewaard (weg onderlangs) (9 ^e wijziging 2015)	€	25
Budget aansluiting N323/A15 (9 ^e wijziging 2015)	€	90
Budget bedrijfsverplaatsing Kegelaar (9 ^e wijziging 2015)	€	375
Budget GRP Waterplan (9 ^e wijziging 2015)	€	32
Budget lokale detailhandel structuurvisie (9 ^e wijziging 2015)	€	25
Bijstelling saldo reserve grondexploitaties	€	207
Totaal toevoegingen	€	1.150

Onttrekking zie 3e kolom bovenstaande tabel

Bijdrage gemeente inzake bedrijfsverplaatsing (primaire begroting 2015)	€	95
Voorziening afwaarderen grondposities primaire begroting 2015)	€	1.000
Verbreding Rijnbrug (primaire begroting 2015)	€	250
Voorziening wethouders pensioenen (9 ^e wijziging 2015)	€	206
Rechtzaak/eindvonnis Neder-Betuwe - MKB vastgoedplan (9 ^e wijziging 2015)	€	125
Totaal onttrekkingen	€	1.676

b. Bestemmingsreserves

Naar doelstelling of bestemming zijn hier de volgende zes bestemmingsreserves weergegeven:

	Saldo 01-01-15	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat volg Jaar	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	Saldo 31-12-15
Algemene reserve grondexploitatie	2.871		697			2.174
Reserve bovenwijkse voorzieningen	657	87				744
Reserve huisvesting Van Lodenstein College	6.912	277			472	6.716
Reserve Drie Decentralisaties	722					722
Reserve Precariobelasting	565	478				1.043
Reserve Fonds Ruimtelijke Inrichting	20					20
Totaal	11.747	841	697		472	11.419

De belangrijkste mutaties worden hieronder per bestemmingsreserve toegelicht.

b1 Reserve grondexploitatie (90010)

De algemene reserve grondexploitatie dient als financieel weerstandsvermogen (buffer) voor het opvangen van - in principe - voorziene tegenvallers in de bouwgrondexploitatie.

De onttrekkingen in 2015 bestaat uit:

- € 207.000 aanpassing aan noodzakelijk geachte omvang van de reserve
- € 490.000 conform de primaire begroting 2015

b2 Reserve bovenwijkse voorzieningen (90011)

Het doel van de reserve is het kunnen uitvoeren van (infrastructurele) werken, die op meer dan één plangebied betrekking hebben, zoals ontsluitingswegen, bruggen, viaducten, bufferzones e.d. In 2015 is een bijdrage van Casterhoven ontvangen van € 87.137 vanwege grondverkoop binnen dit project.

b3 Reserve Huisvesting Van Lodenstein College (90018)

De reserve Huisvesting van het Van Lodenstein College (VLC) is gevormd voor de dekking van de kapitaallasten van de nieuwbouw van het VLC en dekking van de kapitaallasten van de voor het VLC gepleegde investeringen. De toevoeging van de rente en de onttrekking ter dekking van de kapitaallasten zij conform de begroting..

b4 Reserve Drie Decentralisaties (90043)

In 2012 heeft u ingestemd om een bestemmingsreserve Wmo in te stellen, deze is inmiddels hernoemt naar reserve: Drie Decentralisaties. In 2015 hebben er geen mutaties plaatsgevonden.

b5 Reserve Precariobelasting (90045)

Deze bestemmingsreserve is gevormd op basis van invoering precariobelasting in 2013. Doel is het afdekken van de financiële risico's. In 2015 is een bedrag toegevoegd van € 478.000 Er zijn geen onttrekkingen geweest in 2015

b6 Reserve Fonds Ruimtelijke Investerings (90046)

In 2010 is een nota voor bovenwijkse voorzieningen opgesteld waarin ruimtelijke investeringen geïntegreerd is. In tegenstelling tot een bijdrage voor Bovenwijkse voorzieningen, die verhaalbaarheid van kosten mogelijk maakt via een anterieure (privaatrechtelijk) en een posterieure (publiekrechtelijk) overeenkomst bij particuliere ontwikkelingen, is een bijdrage voor ruimtelijke ontwikkelingen alléén van toepassing op anterieure overeenkomsten. Voorwaarde voor het afspreken van zo'n bijdrage is dat de ruimtelijke ontwikkeling in een Structuurvisie is vastgelegd. Dit is dus een belangrijk verschil met de bijdrage voor Bovenwijkse voorzieningen. In 2015 zijn er geen toevoegingen of onttrekkingen geweest.

c. Nog te bestemmen resultaat

Het nog te bestemmen resultaat bij de jaarrekening 2014 is conform raadsbesluit bestemd. Voor het nog te bestemmen resultaat bij de jaarrekening 2015 is aan u een voorstel gedaan (zie hoofdstuk resultaatbepaling en resultaatbestemming).

De op 31 december nog te bestemmen resultaten waren als volgt:

	2015	2014
Nog te bestemmen resultaat	564	665
Totaal	564	665

Voorzeningen

Voorzeningen worden gevormd wegens:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
- de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven.
- Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van bepaalde voorschotbedragen.

Voorzeningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.

Hieronder zijn de diverse voorzieningen nader uitgesplitst naar toevoegingen, aanwendungen en vrijval ten gunste van het resultaat. Hoe de toevoegingen en aanwendungen zijn samengesteld is nader toegelicht.

a. Voorzeningen voor verplichtingen/verliezen en risico's

	Saldo 01-01-15	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Saldo 31-12-15
Voorziening opleiding en cursussen	42	180		167	55
Voorziening afwaarderen grondposities	1.536	1.000	441	1.332	764
Voorziening reorganisatie	374	118		236	256
Voorziening wethouderspensionen		206			206
Totaal	1.952	1.504	441	1.734	1.281

a1 Voorziening opleiding en cursussen (91018)

Het doel van de voorziening is het dekken van gelden voor verplichtingen aan personeel ten behoeve van het volgen van diverse opleidingen en cursussen, zoals opgenomen in de diverse persoonlijke ontwikkelplannen (POP's). In 2015 is € 180.000 (ten laste van de exploitatie) toegevoegd. Voor het volgen van diverse cursussen is rechtstreeks aan de voorziening een totaalbedrag onttrokken van € 167.000.

a2 Voorziening afwaarderen grondposities (91020)

Bij de begroting 2015 is besloten om € 1 miljoen te storten in een voorziening afwaarderen grondposities. Deze voorziening is bedoeld als dekking voor het moeten afwaarderen van gronden. In 2015 zijn uit deze voorziening een bijstorting voldaan die nodig was bij de verkoop van woningen in de PPS constructie Casterhoven. Verder is de afboeking van de NIEGG Industrierrein-Oost Dodewaard ten laste van deze voorziening gebracht en afgeboekt. Tevens is er, op basis van de actualisatie per 1 januari 2016, een bedrag overgeheveld naar de "Voorziening verlies complexen" om de gecalculeerde verliezen op te kunnen vangen.

a3 Voorziening reorganisatie (91059)

U heeft in uw raadsvergadering van 21 maart 2013 een budget van € 1.270.000 beschikbaar gesteld. De kosten ten behoeve van de boventallig verklaarde managers, waaronder de 'van werk naar werk' trajecten, vormen de grootste uitgaven die ten laste van deze voorziening worden geboekt. In 2015 heeft er een dotatie plaats gevonden van € 118.000 en is er € 236.000 onttrokken.

a4 Voorziening wethouderpensioenen (91063)

De gemeente Neder-Betuwe heeft voor haar (oud) wethouders bij Loyalis Verzekeringen het Appa-plan afgesloten. Deze verzekering zorgt ervoor dat wij aan onze toekomstige pensioenverplichtingen voor onze (oud) wethouders kunnen voldoen. Jaarlijks ontvangen wij een overzicht van de opgebouwde pensioenrechten en de daarbij behorende (nieuwe) premies. Dit jaar ontvingen wij tevens de mededeling dat Loyalis voor de vaststelling van het doelvermogen van het APPA-plan tot nu toe was uitgegaan van een rekenrente van 3%. Doordat de situatie op de financiële markten de afgelopen maanden steeds slechter is geworden, ziet Loyalis zich genoodzaakt haar rekenrente aan te passen. De rekenrente is aangepast naar 2,16%. Voor de pensioenen die ingaan op 1 januari 2018 is de rekenrente vastgesteld op 1,5%. Concreet betekent dit dat ons verzekerd kapitaal (beleggingstegoeden) niet meer aansluiten op de pensioen-aanspraken m.a.w. wij hebben op dit moment onvoldoende middelen om aan onze toekomstige pensioenverplichtingen te kunnen voldoen. Zodoende is ons tekort, door verlaging van deze rekenrente, opgelopen tot een bedrag van € 288.565. Rekening houdend de extra stortingen waarvoor u heeft besloten bij de eerste bestuursrapportage 2015 (€ 82.867 voor 2016) betreft het tekort per saldo nog een bedrag van € 205.698.

In uw vergadering van 10 december 2015 heeft u besloten om het tekort van € 205.698 uit de algemene reserve te halen en onder te brengen in een voorziening. Daarmee is de gemeente het geld niet kwijt maar blijft het in eigen beheer. Aan de hand van de jaarlijkse overzichten van Loyalis kunnen we dan in de gaten houden of de beleggingstegoeden weer oplopen. In dat geval kunnen we ervoor kiezen een deel van de voorziening op te heffen en dit terug te laten vloeien naar de algemene reserve. Als we extra geld storten bij Loyalis dan krijgen we een mogelijk overschot pas terug als bij het daadwerkelijk uitkeren van het pensioen van een (oud) wethouder blijkt dat de voorziening te hoog is.

b. Egalisatievoorzieningen

De volgende 9 voorzieningen zijn hier opgenomen:

	Saldo 01-01-15	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Saldo 31-12-15
Voorziening onderhoud wegen en kunstwerken	1.074	963	18	622	1.397
Voorziening onderhoud gebouwen	328	249		113	465
Voorziening riolering	1.046		567		479
Voorziening onderhoud huisvesting onderwijs	164		164		
Voorziening verkeer en vervoer	423	292		323	393
Voorziening vervanging openbare verlichting	237	92		45	284
Voorziening begraafplaatsen	35	54		28	60
Voorziening egalisatie begraafplaatsen	70	15	16		69
Voorziening speelruimtebeleid		20			20
Totaal	3.377	1.684	765	1.130	3.166

b1 Voorziening onderhoud wegen en kunstwerken (91008)

Het doel van de voorziening is het periodiek kunnen uitvoeren van (groot) onderhoud aan openbare wegen, volgens het wegenbeheersplan 2014 - 2017. Het huidige beheerplan is in maart 2014 door de gemeenteraad vastgesteld. In 2015 is er € 963.000 gestort in de voorziening. Het aanbestedingsvoordeel in 2015 bedroeg € 18.000 en is vrijgevallen ten gunste van de exploitatie. Voor elementen is € 257.000 aan onderhoud uitgegeven, voor asfalt € 355.000 en voor kunstwerken € 10.000. Totaal is er in 2015 voor € 622.000 aan onderhoud uitgevoerd.

b2 Voorziening onderhoud gebouwen (91042)

Het doel van de voorziening is het egaliseren van de kosten voor groot onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen (exclusief scholen, zie hiervoor de volgende voorziening) volgens het beheerplan onderhoud gebouwen. In 2015 zijn er naast de geraamde storting van € 216.000, de ontvangen subsidies voor de restauratie van de kerktorens in Dodewaard en IJzendoorn eveneens in de voorziening gestort. Hierdoor is er € 33.000 meer gestort in de voorziening van was geraamd.

b3 Voorziening riolering (91043)

Het doel van de voorziening is het opvangen van afwijkingen tussen de baten en lasten van het rioolbeheer volgens het Gemeentelijk Riolering Plan (GRP) 2013 - 2018. Een bedrag van € 567.000 is onttrokken ter dekking van het exploitatie tekort in 2015.

b4 Voorziening onderhoud huisvesting onderwijs (91044)

Het doel van de voorziening is het egaliseren van de kosten voor onderhoud en vervanging van de schoolgebouwen voor het openbaar en bijzonder basisonderwijs. Met ingang 2015 is het buitenonderhoud primair en speciaal onderwijs overgeheveld naar de schoolbesturen. Aangezien voor deze voorziening geen beheerplan ten grondslag meer ligt stellen wij u voor deze voorziening op te heffen en deze middelen te storten in een bestemmingsreserve renovatie onderwijshuisvesting.

b5 Voorziening verkeer en vervoer (91051)

Het doel van de voorziening is het dekken van de kosten van uitvoering van het in 2010 vastgestelde Neder-Betuws Verkeer- en Vervoerplan. In totaal is er in 2015 een bedrag van € 292.000 toegevoegd aan de voorziening. Voor uitgaven volgens het vervoerplan is er in totaal € 323.000 aan kosten onttrokken aan deze voorziening.

b6 Voorziening vervanging openbare verlichting (91053)

Het doel van de voorziening is het dekken van de kosten van uitvoering van het vervangingsplan voor de openbare verlichting. Conform de primaire begroting is er een bedrag van € 92.000 toegevoegd aan de voorziening. Wegens vervanging van oude lichtmasten is een bedrag van € 45.000 aan de voorziening onttrokken.

b7 Voorziening begraafplaatsen (91057)

Het doel van de voorziening begraafplaatsen is het dekken van de kosten van uitvoering van de in 2012 vastgestelde Nota begraafplaatsenbeleid 2012-2015 (beheerplan geüpdatet in december 2013). Conform de primaire begroting is een storting van € 54.000 toegevoegd. In 2015 is er een bedrag aangewend van € 28.000 voor de diverse werkzaamheden welke zijn opgenomen in de nota begraafplaatsenbeleid

b8 Egalisatievoorziening begraafplaatsen (91058)

De egalisatievoorziening begraafplaatsen is bij de bestemming van het rekeningresultaat 2011 gevormd om de fluctuaties in de leges opbrengsten van de grafrechten binnen de exploitatie te nivelleren. Voor 2015 is er € 15.000 toegevoegd vanwege lagere lasten en is er een onttrekking geweest van € 16.000 ten gunste van de exploitatie vanwege lager baten.

b9 Voorziening speelruimtebeleid (91062)

In het nieuwe speelruimtebeleid 2015-2025 (raadsbesluit d.d. 17 september 2015, RAAD/1901) is opgenomen dat het verwachte overschot 2015 ter hoogte van afgerond € 20.000 gestort zal worden in de nieuwe voorziening speelruimte. Deze storting is in december 2015 uitgevoerd.

Vaste schulden met looptijd langer dan 1 jaar

Onder deze passivapost zijn afzonderlijk opgenomen: binnenlandse banken en overige financiële instellingen en waarborgsommen:

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Onderhandse leningen binnenlandse banken en overige financiële instellingen	28.757	33.533
Waarborgsommen	4	4
Totaal	<u>28.761</u>	<u>33.537</u>

Het verloop van deze posten is als volgt:

	<u>Saldo</u> <u>01-01-15</u>	<u>Vermeer-</u> <u>deringen</u>	<u>Aflossingen</u>	<u>Saldo</u> <u>31-12-15</u>
Onderhandse leningen	33.533		4.776	28.757
Waarborgsommen	4			4
Totaal	<u>33.537</u>		<u>4.776</u>	<u>28.761</u>

De saldi van de onderhandse geldleningen per 31 december 2015 van in totaal € 28.757.000 zijn in overeenstemming met de van de financieringsinstellingen ontvangen saldo-overzichten. De totale rentelast over 2015 voor de langlopende geldleningen bedroeg € 1.150.741.

VLOTTENDE PASSIVA

Onder de vlottende passiva worden afzonderlijk opgenomen de netto-vlottende schulden, met een rente typische looptijd korter dan één jaar en de overlopende passiva:

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Overige schulden met looptijd korter dan 1 jaar	5.501	2.684
Overlopende passiva	4.867	1.915
Totaal	<u>10.368</u>	<u>4.599</u>

Kortlopende schulden

Onder de netto-vlottende schulden worden afzonderlijk opgenomen: kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen; overige kasgeldleningen; banksaldi; overige schulden. De belangrijkste overige schulden per 31 december 2015 betreffen:

Afdracht loonheffing gemeente	€	313
Afdracht sociale lasten	€	72
Betalingen onder weg (WMO)	€	343
Overige schulden	€	<u>4.773</u>
Totaal van de overige schulden	€	5.501

De overige schulden bestaan voornamelijk uit crediteuren, maar ook uit nog in de eerste maanden van 2015 af te dragen loonheffing en sociale lasten. Vrijwel alle overige schulden op balansdatum zijn in het nieuwe jaar vereffend.

Overlopende passiva

Onder overlopende passiva worden afzonderlijk opgenomen: verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume; de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren; overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen. Gespecificeerd:

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Vooruit ontvangen bedragen	8	1
Nog te betalen bedragen	2.311	1.299
Nog te besteden gelden Rijk	2.548	616
Totaal	<u>4.867</u>	<u>1.915</u>

Nog te betalen bedragen

De belangrijkste nog te betalen bedragen per 31 december 2015 betreffen:

Transitorische rente	€	328
Overige nog te betalen bedragen	€	<u>1.983</u>
Totaal van nog te betalen bedragen	€	2.311

Nog te besteden gelden Rijk

In 2008 zijn de BBV voorschriften met betrekking tot het reserveren van door derden verkregen gelden gewijzigd. In artikel 49b wordt gesteld dat de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren niet meer in een voorziening worden gestort, maar op de balans worden opgenomen als vooruit ontvangen bedragen.

	Saldo 01-01-15	Toevoeging	Aanwending	Saldo 31-12-15
96008 Stimuleringsbijdragen woningbouw	27		7	20
96013 Schuldhulpverlening	3			3
96017 Zwerfafval (Nedvang)	43		5	38
96018 Milieusubsidies	62		60	2
96019 Project combinatiefunctie	36	8		44
96020 Opruiming explosieven	141		99	42
96021 Bijdrage speelplein	4		4	
96022 Romeinse Toren	18			18
96023 Rondweg Dodewaard	262	2.119		2.381
96024 Accommodatiebeleid	20		20	
Totaal	616	2.127	195	2.548

Stimuleringsbijdragen woningbouw (96008)

Van de provincie is een bijdrage ontvangen voor het diverse woningbouwprojecten. Voor deze ontvangen middelen is in 2007 een voorziening gevormd.

Schuldhulpverlening (96013)

Het kabinet heeft in verband met de economische crisis incidenteel extra middelen beschikbaar gesteld voor de jaren 2009, 2010 en 2011 voor schuldhulpverlening. Met deze extra middelen dienen de gemeente het volgende te realiseren: Opvang van de extra toeloop op schuldhulpverlening; Brede toegankelijkheid van de schuldhulpverlening; Beperking van de wacht- en doorlooptijden.

De middelen 2009 en 2010 worden via de zogenaamde meeneemregeling aan gemeenten beschikbaar gesteld. De ontvangen middelen die nog niet zijn ingezet zijn vooralsnog geparkeerd in deze derdengelden en dienen beschikbaar te blijven voor een mogelijke afrekening.

Zwerfafval (96017)

Subsidie voor het gemeentelijk zwerfafvalfonds wordt jaarlijks gevuld wanneer de gemeente een aanvraag indient. Iedere gemeente kan voor zwerfafvalacties een subsidiebedrag aanvragen van € 1,19 per inwoner.

In december 2013 is voor het eerst met terugwerkende kracht een aanvraag voor 2013 ingediend. Dit bedrag is gelabeld en een restant dient elk jaar één op één worden doorgezet naar een volgend jaar. Het recht op een jaarlijkse subsidie ter hoogte van dit bedrag loopt tot 2020. In 2015 is 5.000 ten gunste geboekt van de exploitatie.

Milieusubsidies (96018)

De provincie Gelderland heeft in drie tranches subsidiegelden ter beschikking gesteld voor een gemeentelijke isolatieregeling om isolatiemaatregelen aan woningen te stimuleren. De beschikking 2010 bedroeg € 25.000, 2011 € 100.000 en in 2013 € 120.000. Per woning is de subsidie een derde van de gemaakte kosten met een maximum van € 500. De gemeentelijke subsidieverordening is in 2013 opnieuw vastgesteld nadat we een bevestiging van de provincie ontvangen hebben voor de voortzetting van de regeling. In 2014 heeft er een afrekening plaatsgevonden met de provincie over 2011. In 2015 is € 60.000 ten gunste geboekt van de exploitatie.

Project combinatiefunctie (impuls brede scholen, sport en cultuur) (96019)

Een combinatiefunctie is een functie waarbij een werknemer in dienst is bij één werkgever maar werkzaam is voor twee of meer sectoren: in dit geval onderwijs, sport en/of cultuur. Met combinatiefuncties wordt de verbinding en samenwerking tussen sectoren versterkt. Hierdoor wordt het binnen- en buitenschoolse onderwijs-, sport en cultuuraanbod verrijkt en beter op elkaar afgestemd. In Neder-Betuwe is besloten om in 2011 een pilotjaar te starten, de uitvoering vond plaats in 2012. In 2012 heeft u besloten dat het project vooralsnog voortgezet diende te worden.

Opruimen Explosieven (96020)

Vanaf 2010 ontvangt Neder-Betuwe via het gemeentefonds een bijdrage voor de kosten rond het opsporen van conventionele explosieven uit de Tweede Wereldoorlog. Deze bijdrage ontvangt Neder-Betuwe op basis van een vast bedrag per opgeleverde nieuwbouwwoning. Over enkele jaren zullen de daadwerkelijke verantwoorde uitgaven door het Rijk worden geëvalueerd. Om een risico van terugbetaling ten laste van de algemene middelen te voorkomen, wordt het overschot van deze middelen voorlopig veilig weggezet als zijnde derdengelden. In 2015 is 99.000 ten gunste geboekt van de exploitatie.

Bijdrage speelterrein (96021)

In verband met de verhuizing van de peuterspeelzaal de Dribbel naar de nieuwe locatie in Het Palet, heeft de gemeente gelden ontvangen voor de buiteninrichting waarbij deze gelden in overleg en met instemming besteed mogen worden. Daarom is het restant, wat nog niet is gebruikt in 2014, geoormerkt. In 2015 is het restant bedrag ad € 4.000 ten gunste geboekt van de exploitatie

Romeinse Toren (96022)

Van de provincie Utrecht is een bijdrage ontvangen voor het project 'Romeinse wachttoren' van € 18.000. Deze gelden zijn geoormerkt door de provincie en daarom gereserveerd.

Rondweg Dodewaard (96023)

Door de provincie Gelderland is een subsidie toegekend voor de aanleg van de rondweg Dodewaard. Inmiddels zijn alle toegekende subsidietermijnen ontvangen. Het deel dat in 2015 niet is besteed (€ 2.119.000) is gereserveerd.

Accommodatiebeleid (96024)

In het kader van het programma Leefbaarheid en Gemeenschapsvoorzieningen is voor de uitvoering van het project 'Verankering en verbreding accommodatiebeleid Neder-Betuwe' door de provincie Gelderland een subsidie toegekend van € 20.000. Deze gelden zijn geoormerkt door de provincie en daarom in 2014 gereserveerd. In 2015 is € 20.000 ten gunste van de exploitatie geboekt.

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN

Borgstellingen of garantstellingen

Aan de passiefzijde van de balans wordt buiten de balanstelling het bedrag opgenomen waartoe aan natuurlijke en rechtspersonen borgstellingen of garantstellingen zijn verstrekt. Deze bedragen voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen kunnen als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

	Saldo per 2015	Saldo per 2014
Bouw woningen *		
Bouw woningen SWB/Woningstichting Dodewaard *	24.874	25.954
Bouw woningen Stichting woonzorg Nederland *	2.597	2.597
Bouw woningen C.V. Casterhoven	22.000	22.000
Aanleg waterleiding	146	164
Aanschaf veerpont	164	176
Medel	2.500	2.500
Gemeenschappelijk regeling Afvalverwerking Regio Nijmegen (ARN B.V.)		502
Subtotaal	52.282	53.893
Hypotheke particulieren	1.303	1.434
Totaal	53.584	55.326

* Medegaranties Staat der Nederlanden en Waarborgfonds Sociale Woningbouw.

* Garantie gemeente blijft beperkt tot zg. achtervangfunctie.

In 2015 is de gemeente niet aangesproken en hebben geen betalingen plaatsgevonden wegens de verleende borg- en garantstellingen.

Langlopende financiële verplichtingen

De gemeente is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijken, financiële verplichtingen. Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste van deze verplichtingen:

Leasecontracten

- Green Spread InEnergy BV voor de lease van de zonnepanelen op het gemeentehuis gedurende 15 jaar. De totale leaseprijs, inclusief indexering, bedraagt € 46.166,= excl. BTW. Hiervan stond op 31 december 2015 nog een bedrag open van € 36.460,= excl. BTW.
- Green Spread InEnergy BV voor de lease van de zonnepanelen op de brandweergarage te Kesteren gedurende 10 jaar. De totale leaseprijs, inclusief indexering, bedraagt € 18.775,= excl. BTW. Hiervan stond op 31 december 2015 nog een bedrag open van €14.792,= excl. BTW.
- Green Spread InEnergy BV voor de lease van de zonnepanelen op de brandweergarage te Ochten gedurende 10 jaar. De totale leaseprijs, inclusief indexering, bedraagt € 21.610,= excl. BTW. Hiervan stond op 31 december 2015 nog een bedrag open van € 7.021,= excl. BTW.
- Green Spread InEnergy BV voor de lease van de zonnepanelen op de sporthallen in Dodewaard, Kesteren en Ochten gedurende 10 jaar. De totale leaseprijs, inclusief indexering, bedraagt € 155.838,= excl. BTW. Hiervan stond op 31 december 2015 nog een bedrag open van € 146.103,= excl. BTW.

Huurcontracten

- Econocom GemLease-overeenkomst, startdatum overeenkomst 1 januari 2013 voor de duur van 4 jaar. Het jaarlijkse huurbedrag bedraagt € 71.244 excl. BTW.
- Econocom GemLease-overeenkomst, startdatum overeenkomst 1 januari 2014 voor de duur van 4 jaar. Het jaarlijkse huurbedrag bedraagt € 26.034 excl. BTW.
- Ricoh huur printers/kopieermachines, startdatum overeenkomst 1 maart 2011 voor de duur van 5 jaar. Het jaarlijkse huurbedrag bedraagt € 32.223 excl. BTW.

VERANTWOORDINGSINFORMATIE SPECIFIEKE UITKERINGEN

Single information Single Audit (SISA)

BESLUITVORMING

De raad van de gemeente Neder-Betuwe:

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders;

gelet op het bepaalde in de Gemeentewet, het Besluit Begroting en Verantwoording provincie en gemeenten (BBV) en de Algemene Wet bestuursrecht;

BESLUIT:

1. De jaarstukken 2015 van de gemeente Neder-Betuwe vaststellen conform voorliggend ontwerp;
2. De overschrijdingen op de programma's en kredieten te sanctioneren;
3. Het resultaat na bestemming van de jaarstukken 2015 vast te stellen op een overschot van € 563.873;
4. Van het overschot van de jaarstukken 2015, de volgende bedragen te bestemmen:
 - a. € 32.000 voor inhuur;
 - b. € 7.000 voor inhuur van extra capaciteit om de moties betreffende bibliotheekwerk te kunnen uitvoeren;
 - c. € 17.500 voor het realiseren parkeerplaatsen van sportvereniging DFS;
 - d. € 278.000 voor de uitvoering van onderdelen Programmagids I&A 2015;
 - e. € 5.000 voor bestuurlijke vernieuwing;
 - f. € 30.000 te onttrekken uit de reserve drie decentralisaties;
 - g. € 164.000 te storten in de bestemmingsreserve renovatie onderwijshuisvesting
5. Het overblijvende overschot, zijnde € 90.758 te storten in de algemene reserve.
6. De in jaarstukken 2015 opgenomen begrotingswijziging omtrent de bestemmingen vaststellen.
7. De in deze jaarstukken 2015 opgenomen actualisatie van de grondexploitaties per 31 december 2015 vaststellen.
8. Het beschikbaar stellen van een aanvullend krediet van € 478.007 op basis van de actualisatie van de grondexploitaties per 31 december 2015.
9. Een krediet van € 200.000 beschikbaar te stellen voor het voorbereiden van anterieure overeenkomsten in 2016.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 7 juli 2016
de griffier, de voorzitter,

drs. E van der Neut

ir. C.W. Veerhoek

BEGROTINGSWIJZIGING

Begrotingswijziging

BEGROTINGSWIJZIGING						
Gemeente Neder-Betuwe		Provincie Gelderland		begrotingsjaar		2016 nr. 9
De raad van de gemeente Neder-Betuwe besluit de begroting van baten en lasten voor bovengenoemd dienstjaar te wijzigen als volgt:						
Programma	Omschrijving programma	LASTEN		BATEN		
		Bedrag van de nieuwe of verhoging van de bestaande raming	verlaging van de bestaande raming	Bedrag van de nieuwe of verhoging van de bestaande raming	verlaging van de bestaande raming	
I. Wijziging van de ramingen van het dienstjaar						
P1	Bestuur en Dienstverlening	315.000				
P2	Openbare Orde en Veiligheid					
P3	Fysieke Leefomgeving					
P4	Economie					
P5	Sociaal Domein	24.500				
	Algemene dekkingsmiddelen					
	Mutaties reserves				339.500	
	Saldo van rekening					
	Totalen	339.500	0	339.500	0	
Volgnummer	Categorie	Omschrijving	verhoging van het beschikbaar gestelde krediet	verlaging van het beschikbaar gestelde krediet	verhoging van de te verwachten baten	verlaging van de te verwachten baten
II. Investerings/Balansmutaties						
90001	560040	Algemene Reserve			90.758	
90999	460042	Bestemming rekeningsaldo 2015	563.872			
90043	460044	Reserve Drie Decentralisaties	30.000			
ntb	ntb	Bestemmingsreserve renovatie onderwijshuisvesting			163.614	
Toelichting op de begrotingswijziging						
Bestemming rekening saldo 2015						

OVERZICHT VAN GEBRUIKTE AFKORTINGEN

A+O fonds	: Arbeidsmarkt- en Opleidingsfonds Gemeenten
AB	: Algemeen Bestuur
ABC	: Agro Business Centrum
AED	: Automatische Externe Defibrillator
APV	: Algemene Plaatselijke Verordening
ARN	: Afvalverwerking Regio Nijmegen
AVRI	: Afvalverwijdering Rivierenland
AWBZ	: Algemene Wet Bijzondere Ziektenkosten
B+R	: Brandweer en Rampenbestrijding
BAG	: Basisregistraties Adressen en Gebouwen
BBV	: Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
BCF	: BTW-compensatiefonds
Berap	: Bestuursrapportage
BGT	: Basisregistratie Grootchalige Topografie
BNG	: Bank Nederlandse Gemeenten
BNW	: Buren, Neder-Betuwe en West Maas en Waal
BRZO	: Besluit Risico's Zware Ongevallen
BSR	: Belasting Samenwerking Rivierenland
BTW	: Belasting Toegevoegde Waarde
CAO	: Collectieve Arbeids Overeenkomst
CJG	: Centrum voor Jeugd en Gezin
DB	: Dagelijks Bestuur
DIV	: Documentatie en Informatievoorziening
DPG	: Directeur Publieke Gezondheid
DVO	: Dienstverleningsovereenkomst
ECB	: Europese Centrale Bank
EMU	: Economische en Monetaire Unie
Expl.OVK	; Exploitatie Overeenkomst
Fido	: Wet Financiering Decentrale Overheden
FPU	: Flexibel Pensioen en Uittreden
GGD	: Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GHOR	: Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
GMK	: Gemeenschappelijke Meldkamer Gelderland-Zuid
GR	: Gemeenschappelijke Regeling
GREX	: Grondexploitatie
GRP	: Gemeentelijk Riolerings Plan
Halt	: Het alternatief
I&A	: Informatie en Automatisering
ICT	: Informatie Communicatie Technologie
IEGG	: In exploitatie genomen gronden
KCC	: Klantcontactcentrum
KWP	: Kwalitatief Woningbouw Programma
LEA	: Lokaal Educatieve Agenda
LHR	: Logistieke Hotspot Rivierenland
LOP	: Landschap Ontwikkelings Plan
LSB	: Lokaal Sociaal Beleid
LTO	: Land- en Tuinbouw Organisatie
NBVVP	: Neder-Betuws Verkeer en Vervoerplan
NIEGG	: Niet in exploitatie genomen gronden
NVWA	: Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit
ODR	: OmgevingsDienst Rivierenland
ODRN	: OmgevingsDienst Regio Nijmegen
OZB	: Onroerende-zaakbelastingen
PIP	: Provinciaal Inpassings Plan
PPS	: Publiek Private Samenwerking
PS	: Provinciale Staten
RAR	: Regionaal Archief Rivierenland
RAV	: Regionale Ambulancevoorziening Gelderland-Zuid
RIW	: Regionale Infrastructuur Werk en Inkomen
RMC	: Regionaal Meld- en Coördinatiepunt
RO	: Ruimtelijke Ordeing
SAB	: Streek Archief Bommelerwaard

SWB	: Stichting Woningbeheer Betuwe
Twaz	: Tijdelijke Wet Ambulancezorg
UWV	: Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen
VNG	: Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VON	: Vrij op naam
VVE	: Voor- en Vroegschoolse Educatie
Wabo	: Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht
Wajong	: Wet Arbeidsongeschiktheidsvoorziening voor Jonggehandicapten
WAPR	: Werkgevers Adviespunt Rivierenland
WIJ	: Wet Investeren in Jongeren
Wmo	: Wet maatschappelijke ondersteuning
WOZ	: Wet waardering onroerende zaken
WRO	: Wet op de Ruimtelijke Ordening
Wsw	: Wet sociale werkvoorziening
Wwb	: Wet werk en bijstand

